

לקראת שבחת מלכתא

אפשר לראות איך החסידים אצל רבם מתפעלים מחצי חיוך שקיבלו ממנו. יש שהחסיד מדמיין שרבו אמר לו משהו או קרץ לו בעינו, ומתהלך בגלל כן כמאושר שבעולם. הוא זקוק כל-כך אל הקירבה. ואם קורה ההיפך מזה, זה כל-כך כואב לו. אפשר לחשוב מה רבו כבר אמר לו, אבל הכאב הוא כאב עצום

הגה"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א על הקירבה בין הקב"ה לעם ישראל

וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם (כה ה)

המגיד הק' מקאזניץ זיע"א ב'עבודת ישראל' כתב שכנסת ישראל והקב"ה הם כביכול שני חצאים. הקרבה ביניהם היא באופן החזק ביותר, וכיון שכן, אין לו ליהודי ברירה אלא לעבוד את ה', כי אם אינו עובד אותו, הריחוק הוא נורא ואיום.

ראיתי בספר **שערי אמונה** להגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל. כששני אנשים זרים מתקוטטים, הגם שבוודאי אין נעים להם, מכל מקום אין האש המחלוקת גדולה כל-כך, אך כששני אנשים קרובים מתקוטטים, אז האש מתלהטת והופכת למדורה גדולה שלהבותיה אוכלות כל חלקה טובה. יכולים לראות אחים שמתקוטטים, או בני זוג שחבילתם התפרקה, ה' ירחם! איזו שנאה עוברת ביניהם, ואיזה מעשים אכזריים הם יכולים לעשות זה לזה.

הוא מביא שם שבזמנו של ה'חתם סופר' זצוק"ל נעשה שידוך מפורסם בין שתי משפחות חשובות בישראל ונקבע זמן כלולות החתן והכלה, ובהגיע הזמן, באו כולם ממרחקים להשתתף עמם בשמחתם, אולם רגעים אחדים לפני יציאתם לחופה, הגיעו שני עדים כשרים והעידו שהחתן פסול ואסור לבוא בקהל. החופה בטלה והצער גדול היה עד מאוד. שלחו לשאול את גדולי הדור כדת מה לעשות, וכשהגיעה השאלה אל ה'חתם סופר', ביקש לדעת האם העדים קרובים אל החתן. יצאו לברר ונדע שהם באמת קרובים אל החתן ופסולים לעדות והחתן עומד בחזקת כשרות. וכשנדע הדבר

לחותנו הגאון רבי **עקיבא איגר** זצ"ל, יצא מכליו, ואף התבטא שרוח הקודש נזרקה מפי חתנו. וכשמע על כך ה'חתם סופר', אמר: לא היה זה רוח הקודש, אך אמרתי מי הם אלה שיכולים להתאכזר כל-כך על יהודי? הלא הם ידעו שהוא הולך להקים את ביתו עם אשה כשרה, כי הדבר היה מפורסם בכל הגלילות וכולם נהרו אל החתונה, ואם הוא כדבריהם שהחתן אסור לבוא בקהל, מדוע באו דווקא ברגע האחרון? מדוע לא באו עד עכשיו? אין זה אלא שרצו לנקום בו. ואם יכלו להגיע למדה כזו של אכזריות, מוכרח להיות שהם קרובים.

כעת נבאר מדוע זה באמת כך. הנה כשני אנשים זרים מתקוטטים, הגם שיש ביניכם פירוד לבבות, יש גבול למידת השנאה והכעס שמתעוררת בהם. לעומת כן, כשמדובר בשני אנשים קרובים, שאז כל אחד מרגיש שהשני בגד בו. כל אחד אומר לשני בלב: נתתי בך אמון, ומצד הטבע, לא די שלא היית צריך להתקוטט אתי, אלא הייתי צריך אף למסור את נפשך בשבילי. מצד השייכות בינינו, הייתי צריך לצאת מן הדרך בשבילי. כל אחד מצפה היה במוחו ובעיקר בלבנו שהשני יסייע לו ויתמוך בו, ועכשיו שהוא רואה שאינו כן, אלא הוא מתקוטט עמו ופועל כנגדו... והעוולה מבחינתו היא פי אלף.

זוהי הסיבה שאם נודע לו לאחד שידידו הקרוב אליו ביותר מנתק את הקשר אתו, פעמים שכדי לנקום בו, הוא הולך ומגלה בראש כל חוצות סודות אישיים שהוא יודע עליו. מה הפשט? הוא לא מצא נשק אחר? האם הוא התבונן בשיקול הדעת איך לנקום בו והגיע למסקנא שזהו הנשק הטוב ביותר? לא ולא! אלא יצר טבעי, הוא מרגיש שחבירו בגד בו. ואע"פ שחבירו לא עשה לו כדבר הזה, ורק התנתק ממנו כי הרגיש שאין הקשר מטיב עמו, מכל מקום הוא מרגיש כך.

כדאי לדעת מזה שתחושה זו היא תחושה קשה ביותר, כי כשיודעים להגדיר זאת, יכולים לעזור את מי שזקוק לעזרה בענין זה. עליך להבין שכאשר יש שני אחים שהאחד פועל בדבר מה כנגד השני, הלה אומר בלב: "איך הוא עושה לי כזאת? הלא אחיו אני! מה, הוא לא קולט עד כמה הוא מצער אותי? וכיון שכן, קשה לו מאוד לסלוח לו. נפשו אינה יכולה להבין מדוע אחיו עושה לו את העוולה, ואע"פ שהעוולה כשלעצמה אינה גדולה כל-כך, לא העוולה כואבת לו, אלא הבגידה, ודי לו בכך שהוא חושב לעשות לו את העוולה. כך הוא לגבי בני זוג שהתפרדו, וכך הוא בין אב ובניו. הקב"ה אמר לדוד: "הנני מקים לך רעה מתוך ביתך", והסוף היה שהתמרד כנגדו אבשלום בנו. כשבנו של אדם קם עליו לרודפו, הוא כאב גדול ביותר מחמת כך.

עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו

ולענייננו, הקב"ה לוקח אותנו אל הר סיני ואומר לנו שהיסוד הראשון שעליו בנוי כל התורה והמצוות הוא שיש לנו קירבה. אני רוצה לעשות אתכם לעם סגולה, אבל תחילה עליכם לדעת שיש לנו שייכות מיוחדת. אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. הייתי אתך כשהתייסרת בגלות מצרים, עכשיו קח בחשבון שאם אתה כיהודי לא תשמע לדברי וביום מן הימים תאמר אין לי כח לעשות עכשיו את המוטל עלי, או אין לי כח לשמור עכשיו את השבת, ייחשב לך הדבר כבגידה. מציאות היא, מה לעשות? מציאות שיש בינינו קירבה, ואם אתה פועל כנגדי, אתה נחשב כך.

הוא מתלונן על המגיד שיעור שאינו אוהב אותו

פעמים שההורים רואים שבנם עצוב וזקוק לעזרה ושולחים אותו למומחה, ושם אצל המומחה הוא יושב ומתלונן על הוריו והנה הוא מלא טענות על אביו ועל אמו. ויש שההורים תמהים ושואלים:

"איזה עוול עשינו לו שהוא מלא טענות כרימון עלינו?". וכן הדבר מצוי אצל תלמיד בישיבה קטנה מול המגיד שיעור שלו. הוא מתלונן על המגיד שיעור שאינו אוהב אותו. מהיכן אתה יודע שאינו אוהב אותך? הוא מתרעם עליך? "לא! אבל תמיד הוא מסתכל על אחרים ולא עלי ונותן לאחרים לענות ולא לי". ומה מתברר בסוף? בסוף מתברר שדברים של מה בכך מתפרשים אצל הילד כמלחמה, ובגלל כן הוא מחזיר מלחמה. וכשמדברים עם המגיד שיעור, המגיד שיעור מתחלחל לשמוע במה הבחור מאשים אותו. הוא שואל: "אני! אני שונא אותי?". הוא לא מבין אפילו במה מדובר. "מעולם לא הרמתי עליו את קולי ומעולם לא חשבתי עליו רע. אם הוא חושב שאינני מסתכל עליו מספיק, אקפיד להסתכל עליו יותר".

הדבר מצוי עד מאוד, וסיבת הדבר, כי מערכת הקשר של הרב והתלמיד צריכה להיות בנויה על קירבה, כמו שאמרנו חז"ל שאם התלמיד אינו מצליח בלימודו, אין זה אלא מפני שרבו אינו מסביר לו פנים. וכן מערכת הקשר של האב ובנו צריכה להיות בנויה על זה. באופן טבעי מצפה הבן לקירבה. הוא רוצה את הקירבה, הוא זקוק לה, וכך זה צריך להיות.

אפשר לראות איך החסידים אצל רבם מתפעלים מחצי חיוך שקיבלו ממנו. יש שהחסיד מדמיין שרבו אמר לו משהו או קרץ לו בעינו, ומתהלך בגלל כן כמאושר שבעולם. הוא זקוק כל-כך אל הקירבה. ואם קורה ההיפך מזה, זה כל-כך כואב לו. אפשר לחשוב מה רבו כבר אמר לו, אבל הכאב הוא כאב עצום.

מדוע הוא נפגע? כי אביו לא הסתכל עליו

ויסוד הדבר, כי מערכת הרב והתלמיד כמו מערכת האב והבן בנויה על קירבה, ועכשיו כשהאב מגיע לביתו לאחר יום עמוס, אע"פ שאינו צועק ואינו מעמיד פנים זועפות, אבל הוא טרוד בענייניו, הבן נפגע עד עמקי נשמתו. מדוע הוא נפגע? כי אביו לא הסתכל עליו. זה דבר פלאי. האב מתפלא - "מה כבר קרה? לא הסתכלתי עליך? מחר אסתכל עליך בלי נדר". אבל הילד פגוע, כי הוא אומר בלב: "באופן טבעי הייתי צריך לקבל ממך יחס של קירבה, ועכשיו נגזר עלי להיות תובע בפה ואתה עוד מסתכל עלי כעל משוגע. אתה יודע מה? אני צריך את קרבתך. לך מכאן! אני רוצה להכירך".

לא תמיד הילד מבטא את כל זה באותיות, אבל השורש אחד הוא, הילד באופן טבעי תלוי באביו, וכשאינו מקבל ממנו יחס, הוא מרגיש שבגדו בו. יש לכם מושג כמה ילדים בוכים? כאלה בכיות! כאלה קולות! - "לאבי לא אכפת ממני, לאמי לא אכפת ממני. הם מתייחסים אלי כאל נטע זר". חוסר היחס מתפרש אצל הילד כך, ובמידה מסוימת, זה נכון, כי כך הקב"ה סידר את הבריאה שתהיה קירבה בין אב ובן, וכשאין הוא מבטא בפניו את קרבתו, הוא בוגד בו. הנה דברים הרבה בשולחן ערוך וכל שכן בהשקפת התורה, עיקר פסולם הוא מפני שאין האדם זוכר שיש אלוקים בעולם. לא תמיד אני יכול להראות לך מה האיסור, אבל הצרה הגדולה ביותר היא שאתה מתנהג כאילו אין אלוקים בעולם. זכור את השי"ת, תחשוב עליו, וכשקורה לך איזה דבר, דבר אתו. הן כך כתב הרמ"א מיד

זקני הרה"צ רבי משה אליהו גראס זצ"ל, היה איש אמיד מאוד, הוא היה אוהב צדקה וחסד באופן בלתי נתפס, ותמיד היה מוצא כל מיני אמתלאות כיצד יוכל לתת כסף לעניים בלי שישימו לב שהם מקבלים צדקה

מתוך שיחה מיוחדת מכ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א
בגודל מעלת מצוות הצדקה והנתינה לזולת

יְיָ יִקְחוּ לִי תְרוּמָה (כה א)

ידוע הביאור שביארו בפסוק זה, שכל מה שהאדם עושה לעצמו הוא עושה, והנותן לאחרים הרי הוא אליבא דאמת לוקח לעצמו, כי ברכת ה' היא תעשיר, וככל שאדם מתחזק יותר באמונה בה' יתברך, כך הוא מתדבק יותר בקיום מצוותיו בלי שום חשש ודאגה לחסרון כיס שעלול להיווצר כביכול מהן, בידעו בידיעה ברורה שאין אדם השומע לקב"ה מפסיד. ובעניין זה שמעתי מפיו של איש צדיק וקדוש, שאמר שאם אדם היה יודע כמה גדולה החשיבות של כל מצוה וכל מעשה חסד שהוא עושה, הוא היה רודף כל ימיו אפילו אחרי השונאים הגדולים ביותר שלו, כדי לעשות להם טובה ולגמול עמהם חסד.

זקני הרה"צ רבי משה אליהו גראס זצ"ל, היה איש אמיד מאוד, בהונגריה שלפני המלחמה. הוא היה אוהב צדקה וחסד באופן בלתי נתפס, ותמיד היה מוצא כל מיני אמתלאות כיצד יוכל לתת כסף לעניים בלי שישימו לב שהם מקבלים צדקה.

דרכו היתה שהוא היה מוצא להם כל מיני עיסוקים שהוא לא היה זקוק להם בכלל, כדי שיוכל לאחר מכן ליהנות אותם במטבע הגונה כשכר על פעלם. הוא גם היה מלחין ניגונים, ולפעמים יכול היה לגשת לאיזה נער או ילד בן להורים עניים, ולומר לו שמאחר ויש לו ניגון חדש והוא רוצה שילמדו אותו, הוא מבקש ממנו שילמד את הניגון ולאחר מכן ילמד אותו לכמה ילדים נוספים, ובתמורה היה נותן לו סכום נכבד שייתן להוריו כשכר על 'טרחתו', וכך היה עושה בדרכים שונות, בהיותו חכם מחוכם למעשי צדקה וחסד בהצנע לכת.

למרות עושרו הרב, הוא היה מתגורר בבית פשוט, בלי שום פאר והדר, לא בפנימיות הבית ובוודאי לו בחיצוניות שלו. הבית נראה כמו עוד אחד מבתי העיירה ואף פחות מהם. ילדיו של הסבא היו שואלים אותו לא פעם, מדוע אינך נוהג כמנהג העשירים שמשפצים את הבית, מרחיבים אותו, דואגים לכך שצמחייה נאה תקיף אותו מכל צדדיו כמנהג בעלי בתים חשובים, למה הבית שלנו צריך להיראות כזה פשוט ואפילו קצת מוזנח? סבא היה דוחה את דבריהם ואומר להם שאין זו דרכה של תורה. יהודי שזכה לברכת ה' צריך להשתמש בה כדי לגמול חסד עם סובביו ולא כדי 'לנקר את עיניהם' בפאר והדר חלילה וחלילה.

כִּינֵס סְבֵא אֶת יַלְדֵי סְבִיב הַשּׁוֹלְחָן

כאשר הגיעו ימי הרעה והצר הצורך החל להשתלט על אירופה, ירדה קרנם של היהודים בעיני השלטונות המקומיים, ועוד לפני שבאו הנאצים הארורים ימ"ש כבר החלו רדיפות נגד היהודים העשירים בטענה שאת כל כספם עשו משל הגויים. בתוך זמן קצר, פשטו הגויים המוסתים על בתי היהודים העשירים וגירשו אותם, בזו את כל הרכוש והשתלטו על הבתים והקרקעות. אולם לביתו של סבא אף אחד לא פרץ, הוא לא נחשב בעיני הגויים לאיש עשיר, כי ביתו היה פשוט ודל, כמו בתי העניים של העיירה.

כינס סבא את ילדיו סביב השולחן, הוציא מהארון גמרא, מסכת בבא בתרא, ופתח בדף י"א: ת"ר מעשה במונבז המלך שבזבז אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשני בצורת וחברו עליו אחיו וביתו אביו ואמרו לו אבותיך גנזו והוסיפו על של אבותם, ואתה מבזבזם? "אמר להם אבותי גנזו למטה, ואני גנזתי למעלה. אבותי גנזו במקום שהיד שולטת בו, ואני גנזתי במקום שאין היד שולטת בו... אבותי גנזו דבר שאין עושה פירות, ואני גנזתי דבר שעושה פירות... אבותי גנזו [אוצרות] ממון ואני גנזתי אוצרות נפשות... אבותי גנזו לאחרים, ואני גנזתי לעצמי... אבותי גנזו לעולם הזה, ואני גנזתי לעולם הבא." "רואים אתם ילדי", אמר להם סבא, "כל העשירים האחרים שפיארו ורנממו את בתיהם והפגישו את עושרם, נאלצו להיפרד מכל כספם

תיכף כשרבי שמואל הומינר ז"ל שמע את הדברים, נעץ במחותנו, רבי שמואל גוטפרב ז"ל, מבט משתאה והכריז: "שמוליק, אתה הוא שנתן כסף לדירות??? אתה זה שמחתן אותם??? הקב"ה מחתן אותם!, אתה רק שליח. אם אתה לא רוצה לתת, אני אתן"

שיחה מיוחדת מהגה"צ רבי בן ציון גוטפרב שליט"א
ראש ישיבת תורת ה' ומראשי קהילת 'המתמידים', על אמונה וצדקה

ויקחו לי תרומה (כה א)

רבים שואלים, מדוע השתמש הכתוב בלשון "ויקחו לי תרומה", הרי התרומה נותנים לכאורה ולא לוקחים. ולכאורה היה מתאים יותר לכתוב "ויתנו לי תרומה", והתשובה המפורסמת היא שכשיהודי 'נותן' לקב"ה כביכול, הוא בעצם לוקח ממנו, כי הקב"ה נאמן להשיב לכל אדם כגמולו הטוב, ומשלם שכר טוב לשומרי מצוותיו, ולכן כשיהודי נותן לקב"ה מחצית השקל, הוא זוכה בתמורה לקבל שפע ברכה משמי מרום בכפל כפליים, ונמצא לוקח הרבה יותר ממה שהוא כביכול נותן.

אמנם, נושא זה של אמונה, צריך חיזוק תמידי. כי התפיסה השטחית היא שבעולם הזה הכל מתנהג באופן טבעי, והאדם שאינו טורח לחזק ולהבעיר את אש האמונה היוקדת בקרבו, עלול להגיע חלילה למצב שבו הוא בכלל לא שם לב לכך שהוא מאמין בבורא כל עולמים.

לכן שומה עלינו לחזור ולעסוק בנושא זה של אמונה, וידוע מאמרו של הרה"ק מלכונין זיע"א, על הפסוק "האמנתי כי אדבר", על ידי שמדברים דיבורי אמונה, זוכים להגיע לאמונת הלב, ומוציאים אותה מהכח אל הפועל, וזו חובתו של האדם בעולמו.

אמנם, ידוע מאמר צדיקים, ובראשם בשמו של מרנא החזו"א זיע"א, שבזמננו רואים את הקב"ה בחוש, בכך שיהודים שאינם משופעים בממון רב, מצליחים לחתן את ילדיהם בזה אחר זה, מתחייבים פי כמה וכמה מכפי יכולתם הכלכלית, עומדים הם בתשלומים ומצליחים לחתן את ילדיהם בלי עין הרע, וכל אחד ואחד יכול לראות סביבותיו אברכי כולל או בעלי בתים שאין ידם משגת יותר מהמינימום ההכרחי, ובכל זאת השיאו את ילדיהם בשמחה ובנחת.

אציג פה מעשה נפלא שאירע אצל אבי מורי

אציג פה מעשה נפלא שאירע אצל אבי מורי, הצדיק הקדוש המפורסם רבי יצחק דוד גוטפרב זצ"ל, שהיה איש קדוש ופרוש מהבלי העוה"ז, וזכה להערכה רבה ועצומה אצל כל סובביו.

בבתינו לא היתה הפרוטה מצויה, אבל יהודים צדיקים תמיד עזרו לנו מתוך שהעריכו את צדקותו ופרישותו, ובימים כתיקונם לא היה טרוד יותר מדי מעול הפרנסה.

עם זאת, כשהגיע לשלב שבו היה צריך לחתן את הילדים, שהיא הוצאה גדולה מאוד, שכן אז היה המנהג שכל צד נותן חצי דירה לזוג הצעיר, ואף שמחירי הדירור לא היו כל כך יקרים כמו בימינו, עדיין היתה זו הוצאה כבדה מכפי יכולתה של משפחה ברוכת ילדים, שני הורים ו-15 ילדים בלי עין הרע...

אמנם בסיעתא דשמיא הגיע דודי הצדיק רבי שמואל גוטפרב זצ"ל, אחיו של אבא, שהכיר את רום מעלתו של אבי מורי, והחליט לנקוט בצעד לא שגרתי בעליל, [בעצם תמיד תמיד היה הדוד מסייע באופן נפלא לאחיו זצ"ל לפרנסת ביתו], וקיבל על עצמו את ההוצאה העיקרית של נישואי ילדיו של אבי מורי, כולל התשלום על הדירות, וכך נהג שלכל אחד ואחד מילדיו שילם על חצי דירה בבוא עת נישואיו, כמובן שהנהגה זו נתנה רוגע ושלווה לאבינו הקדוש להמשיך בעבודתו הקדושה.

ואכן, דודי רבי שמואל עמד בדיבורו, ולפני כל שידוך ושידוך שעשה אבי מורי, הגיע הדוד וחתם במו ידיו על 'זכרון הדברים' שעשו כמקובל, והתחייב לתת חצי דירה לזוג הצעיר, כשבתמורה גם המחותנים התחייבו התחייבות דומה.

ויהי היום, ואחד מאחי הגיע לפרק 'האיש מקדש', והוצע שידוך שנשמע להורי שידוך מצוין. הם הלכו לפגוש את המדוברת והוריה,

היה זה ביום שישי, ערב שבת קודש, אמי מורתי שוחחה עם הנערה והתרשמה ממנה מאוד, ולאחר מכן שבו הורי הביתה, דנו בהצעה והחליטו שאפשר להתקדם לשלב הבא, כי מבחינתם מדובר במשפחה טובה, וכעת צריכים לראות מה יאמרו המדובר והמדוברת עצמם, ואם ייטב הדבר בעיניהם, אפשר להתקדם ולסגור שידוך בשעה טובה ומוצלחת.

אכן, הם עשו את השבת בהתרוממות הרוח, מתוך הרגשה שבקרוב מאוד בנם האהוב יזכה להתארוס בשעה טובה. שמחה, התרגשות, ציפיה...

אבל השדכן הסביר להם שאבי המדוברת מתעקש

אלא שבמוצאי שבת, כשהם הודיעו לשדכן על החלטתם, הוא התחיל קצת לגמגם... "אבי המדוברת אמר לו שאין לו יכולת לשלם חצי דירה", אמר השדכן, "ומאחר והבת שלו נערה כלילת המעלות, הוא בטוח שהוא יוכל למצוא מישהו שיסכים להתחייב על כל הדירה. וכי ההצעה של הבן שלכם נראית מצוינת, אבל רק באופן שיסכימו לתת את כל הדירה, אחרת, הוא יפנה על ימין או על שמאל וימשיך לחפש אחר הצעה אחרת..."

הוריי התנגדו תחילה לרעיון. מה זאת אומרת? הבן שלנו בחור מצוין, לא חסר לו שום דבר, ואין שום סיבה שנידרש לשלם יותר מהצד שכנגד. מה שמקובל זה שכל צד נותן חצי דירה, וגם אנחנו לא נחרוג מהנוהג הזה.

אבל השדכן הסביר להם שאבי המדוברת עומד על כך שהוא לא יכול לתת כלום לדירה של הזוג הצעיר, ולכן אי אפשר לגמור את השידוך עכשיו.

אבא חשב לוותר ולהמשיך הלאה. בעז"ה יבואו הצעות נוספות, הבן שלו באמת בחור טוב ואין לו שום סיבה לדאוג. אבל אמא התרשמה מאוד מהמדוברת ואמרה שהאמת היא שעל כזאת הצעה שווה לשלם יותר, וכסף ממילא מגיע מן השמים, אז מה זה משנה על כמה מתחייבים. אם הם רוצים דירה שלמה, שיהיה דירה שלימה. העיקר שיהיה שידוך טוב ושהזוג יהיה מאושר...

אבא שמע, סבר וקיבל, יש צדק בדבריה. אם ההצעה טובה, כסף זו לא סיבה להימנע משידוך טוב...

לא עבר זמן רב, והנה דודי רבי שמואל גוטפרב, הגיע לבית שלנו והרים קול זעקה. היה לא תהיה! בשום אופן לא עושים שידוך כזה: "קודם כל אתם מוציאים שם רע על הילדים שלכם", אמר רבי שמואל, "יגידו שאתם צריכים לשלם דירות שלמות כדי לעשות שידוכים, אולי יש לכם בעיה לא ידועה..."

"בנוסף, מי שמשלם את הדירה, הלא זה אני, ואני בשום אופן לא מסכים לכזה שידוך לא הוגן. מה פתאום שאנחנו ניתן דירה שלימה?"

אבל אמא עמדה על שלה... "זה הבן שלנו, אנחנו אלו שרשאים להחליט מה השידוך המתאים, ומי שרוצה לזכות ולסייע לנו מבחינה כלכלית, מוזמן. אבל אנחנו לא נוותר על שידוך רק בגלל שהדוד של

החתן לא מתלהב ממנו..."

אבא שלי היה ותרן עד אין קץ, לא התווכח עם אנשים אף פעם, וודאי לא עם אחיו אוהבו שכל כך עזר לו ודאג לו, אבל מה לעשות שאמא עמדה על שלה בתוקף, ואבא סבר שהיא באמת צודקת. כך הגיעו לידי ויכוח קטן בין שני האחים, האחד טוען זה בני זכותי להתקדם עם הצעת השידוך הזאת, והשני טוען עם כל הכבוד, ידוע שבעל המאה הוא בעל הדעה, אני משלם על הדירות לילדים, וצריך להתחשב בדעתי. הטענה שלו היתה די חזקה...

כשראה אבא שהוא ואחיו אינם מגיעים לעמק השווה, הציע לאחיו הצעה מעניינת: "הרי יש לך מחותן ירא ושלם, הגה"צ רבי שמואל הומינר זצ"ל, בעל 'עבד המלך', מה דעתך שניגש אליו ונבקש ממנו שידוך בינינו 'דין תורה'. שהוא יחליט הצדק עם מי, וכאשר יחליט כך נעשה בלי להתווכח".

דודי רבי שמואל גוטפרב זצ"ל הסכים על אתר. הוא הכיר את מחותנו כאיש מעלה גאון וצדיק, והחליט לקבל את ההצעה. כך הם ניגשו יחד לרבי שמואל הומינר זצ"ל, וביקשו ממנו שישפוט ביניהם, עם מי הצדק.

האבא זצ"ל טען שדבר פשוט הוא שזכות הכרעה בשידוכים הם רק ההורים אבא ואמא, והאריך בזה. ותיכף ומיד קם דודי רבי שמואל זצ"ל וטען שבנידון זה, זכות ההכרעה שלי הוא כי אני הוא שמחתן את ילדי אחי, ועוד שהמדובר הוא בחור מצוין, וחצי דירה זה די והותר. וכמאמר הידוע 'ווער עס האט, די מאה ער האט די דעה', מי שאצלו הכסף לו הדעה וההכרעה.

תיכף כשרבי שמואל הומינר ז"ל שמע את הדברים, נעץ במחותנו, רבי שמואל גוטפרב ז"ל, מבט משתאה והכריז: "שמוליק, אתה הוא שנתן כסף לדירות??? אתה זה שמחתן אותם???"

"הקב"ה מחתן אותם!", זעק רבי שמואל הומינר, "הלא רק הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא לבדו משלם את הדירות. אתה רק שליח. אם אתה לא רוצה לתת, אני אתן, תביאו לי את זכרון הדברים ואחתום על ההתחייבות. מה זה משנה מי חותם? מי שנותן את הכסף זה הקב"ה בכבודו ובעצמו".

וכששמע דודי ר"ש גוטפרב דיבורים האלו, תיכף התחייב לתת את כל הדירה, ובאותו היום חתם על זכרון הדברים באמונה תמימה ושלמה שהקב"ה יזכה אותו למלא את התחייבותו בנקל ובכבוד. ב"ה בשידוך זה קמה לה משפחה לתפארת, בית מלא ברכת ה', שנבנה מהכסף ששלח הקב"ה דרך דודי רבי שמואל גוטפרב זצ"ל.

הוא אמר לי מיד שזאת שאלה שצריכים לשאול את מרן הגרי"ש אלישיב

ברצוני לסיים במעשה נורא שהיה עמי לפני שנים, ושב ראיתי וגם הראיתי לאחרים עד כמה נטועה האמונה עמוק עמוק בלבו של כל יהודי.

אחד מבוגרי ישיבת ה'מתמידים', היה הרה"צ רבי משה הופמן זצ"ל, מחשובי התלמידים שזכינו להעמיד. הוא היה איש צדיק ומסור בלב

ונפש לאחינו בני ישראל, ובמיוחד אוותה נפשו להביא מזור רוחני ושמחה לליבם של יושבי חושך וצלמוות, האסירים ברחבי הארץ. גם מרן הגר"ח קנייבסקי זיע"א, העיד בכתב ידו על רבי משה הופמן בזה הלשון שהוא היה "צדיק, בעל יסורים גדול וקיבלם באהבה, ושהיה מרביץ תורה לרבים".

במסגרת פועלו היה רבי משה בהיכרות קרובה עם כל הדרגים הבכירים של האסירים, הוא שמר על קשר טוב על כל חלקי המערכת, ותמיד היה מעורב בעזרה להם, דאג לשפר את תנאיהם היה משתדל עבורם שיקבלו שחרור להשתתף בשמחות משפחתיות וכדו', והיה מוסר להם שיעורי תורה בלי סוף במסירות עצומה, מקרבם לתורה ולתשובה.

מדי פעם היה קורא לי ומזמין אותי לבוא לקחת חלק בפעילות הקודש שלו, ואני השתדלתי לסייע לו כי באמת היתה זו מלאכת קודש, ואם ר' משה חושב שאני יכול להיות לעזר, זאת היתה זכות גדולה עבורי.

באחת הפעמים הציע לי רבי משה הצעה שלא ידעתי אם להיענות לה או לא. התברר שבהנהלת השירות, החליטו לעשות כינוס מיוחד לנושא של הכרת היהדות החרדית, רצו להכיר להם קצת מושגים על הציבור החרדי, במה הוא דוגל, מה הם הדברים החשובים שלו וכדו'.

ביקשו מרבי משה הופמן שישגי רב חרדי שידבר בכינוס הזה, והוא הציע לא פחות ולא יותר... אותי, הירושלמי השורשי עם 'כובע סופר', ומראה ירושלמי מובהק, במטרה לקרבם לאבינו שבשמים.

התלבטתי מאוד אם להיענות להצעה, האם נכון בכלל ללכת למקום כזה? מה לי ולאנשים האלו? הם הרי לא באים כדי להתקרב לתורה, רק לומר ולספר שהקשיבו להרצאות ולהראות 'כשרים אנחנו', והרי אנו מכירים מי הם החרדים...

מצד שני, יהודים רחוקים משמירת תורה ומצוות רוצים לשמוע אותי, יש לי הזדמנות לדבר איתם על אמונה, האם יש לי זכות לסרב???

עליתי עם השאלה הזאת אל מורי ורבי, הגר"ל מינצברג זצ"ל, ושאלתי את פיו, הוא אמר לי מיד שזאת שאלה שצריכים לשאול את מרן הגר"ש אלישיב, ואכן הגעתי לרב אלישיב והצגתי בפניו את השאלה. מרן הגר"ש אלישיב, השיב על אתר שזאת מצוה גדולה ללכת לכינוס הזה. יהודים רוצים לשמוע קצת 'אידישקייט', אי אפשר לסרב להם, ובמיוחד, כך אמר הרב אלישיב, שמדובר בעזרה לאסירים שזה חסד גדול מאוד.

לא זו בלבד, אלא שמרן הגר"ש אלישיב אף הוסיף ובירך אותי שיהיה לי הצלחה גדולה מאוד.

אמרו לי שביום פלוני בשעה פלוני יחכה לי נהג מתחת לבית, וייקח אותי לכינוס. כשירדתי מביתי חיכה לי כבר הנהג ותיכף ראיתי בו שוטר במדיו, הרגשתי קצת לא בנוח לנסוע בכזאת מכונית, אבל לשמחתי הדרך עברה במהירות, והובאתי לאולם כנסים ברחובות. היו שם קצינים בכירים מאוד, עורכי דין ופרקליטים, בכירי המשרד לביטחון פנים, כ-100 איש היו שם.

עליתי לדבר, הקהל היה קשוב מאוד, והרגשתי שדברי עושים מעט רושם על המאזינים. אבל אז קם אחד הקצינים שם וצעק בקול: "זה לא משנה מה שתגיד, אני לא מאמין בכלום". עצרתי את דברי, ניסיתי להבין את הקשר בין מה שאני אמרתי לבין מה שהוא אמר,

אבל לא היה בדבריו שום קשר לדיבורי רק התרסה. המשכתי לדבר, וכעבור כמה דקות הוא שוב הכריז את ההכרזה שלו, וכך חזר הדבר ונשנה עוד מספר פעמים, כשהוא בכל פעם קם ומצהיר בפה מלא שאין לו חלק באלוקי ישראל רח"ל, הוא לא מאמין בכלום... אפילו הקצינים האחרים בחדר לא הבינו מה הוא רוצה, והיסו אותו: "מה זה קשור עכשיו. האיש מדבר לעניין, תן לו לומר את דבריו, ואחר כך תגיד במה אתה מאמין ובמה לא..."

הנאום שלי הסתיים, והיתה הפסקה שבה קמו כולם לבר לשתות קפה ולאכול מאפה... אני כמובן הסתפקתי במים שמזגתי לכוס חד פעמית, אז עלה בס"ד בדעתי לגשת אליו ולשוחח אתו, וכך עשיתי ניגשתי לאותו אחד שהתריס כלפי, והתחלתי לשאול אותו בקול בפני כל הקהל בן כמה הוא, אם הוא נשוי וכו'... ותוך כדי השיחה וכו' הוא סיפר לי שיש לו ילד אחד, ואני התעניינתי בן כמה הוא, מתי נולד הילד וגם... מי היה המוהל שלו. הוא סיפר לי מי היה המוהל ואיפה עשו את סעודת הברית, ואני שמרתי את הדבר... את כל השיחה הזו ניהלנו בקול רם.

אבל אז כל החברים שלו התנפלו עליו ושיתפו איתי פעולה

שלוש דקות לאחר מכן, כשהוא כבר היה שקוע בשיחה עם אחד מחבריו, דפקתי על השולחן והיסיתי את הנוכחים: "אני מבקש מכל הבכירים כאן לטפל באחד האנשים הנמצאים כאן, ודורש שתפתחו בחקירה נגדו". כולם היו בהלם, לא הבינו על מה אני מדבר, ואז הצבעתי על אותו קצין ואמרתי להם: "האיש הזה, בלי שום בושא פצע את בנו כשעשה לו ברית מילה! יש לטפל בו."

"אכן, יהודי שמאמין בבורא עולם עושה ברית לבנו כי כך הוא מצווה. אבל אחד שלא מאמין בכלום, למה עושה מעשה זה לבנו, סימן שהוא איש מסוכן מאוד, צריכים להוציא את הילד מחזקתו ולהעביר אותו לרשויות הרווחה".

הקצין לא האמין למשמע אזניו, הוא רצה לענות לי, אבל אז כל החברים שלו התנפלו עליו ושיתפו איתי פעולה. ראיתי בחוש שברכתו של הרב אלישיב מתקיימת באותם רגעים, שתהיה לי הצלחה גדולה. "כן כן", שאגו לעברו החברים החילונים שלו... אה? אתה בעצמך אומר שאתה לא מאמין בבורא עולם ובתורה. אז למה עשית את זה לבן שלך? אה!!! כנראה שאתה כן מאמין..."

כך הם המשיכו לסנטו בו ולתקוף אותו, עד שהוא נאלץ להודות שבעצם הוא כן מאמין בבורא עולם...

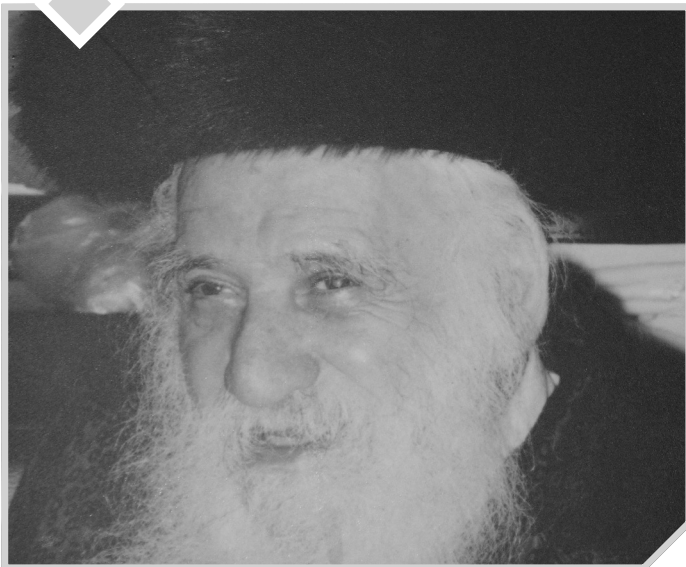
ההצלחה היתה כל כך גדולה, שאחרי מספר שבועות קיבלתי מכתב רשמי, בו הם הודו לי בחום וכתבו לי שלנוכח התרומה הגדולה שתרמתי לארגון ולאנשיו בהבנת עולמם של החרדים, הם החליטו להעניק לי מילגה מיוחדת, אותה סירבתי לקבל...

המעשה הזה, המחיש לי ביתר שאת את מה שתמיד ידעתי, שהאמונה נמצאת בליבו של כל יהודי. גם מי שלא מרגיש את האמונה, צריך לדעת שהיא נטועה עמוק בלבו.

'הצטערתי צער רב על כך שאירע לי מקרה שכזה, ותוך כדי נזכרתי שיש בהלכה גם פיתרון לפדות את התענית בצדקה. בו במקום הוצאתי את הארנק, לקחתי שטר של חמישים שקלים, סכום שהיה אז גדול מאוד, יכלו לקנות עם זה ארוחה למשפחה שלימה, הכנסתי את השטר לכיס האחורי כדי להקצות אותו לצדקה באופן מייד'

שיחה עם הסופר הנודע הרה"ח ר' יאיר וינשטוק שיחי', על דמותו של הצדיק הפלאי רבי אשר פריינד זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

אחת מדמויות ההוד המפורסמות של ירושלים, היתה דמותו של הצדיק הפלאי רבי אשר פריינד זצ"ל, רב ומורה דרך לרבים ששיחרו לפתחו, ובד בבד בטל ומבוטל בפני כל אדם, בענווה שאי אפשר לתאר ולשער. עשרות אלפי יהודים נהנו ממפעלותיו, ורבים נהנים עד היום מפירות מעשי החסד שעשה, כשהקים, ייסד טיפח וניהל מוסדות ומפעלי חסד עצומים, כמו פרויקטים של דיור מוזל בירושלים ובאשדוד, רשת צרכניות מוזלות שהביאו הרווחה לבתיהן של משפחות רבות כל כך, מרפאות שיניים מוזלות, בית החלמה לילודות, בתי כנסת, מקוואות, ישיבה, הכנסת אורחים במירון, אולם שמחות שבו הוקמו רבבות בתים בחתונות שנערכו במחיר עלות, וללא שום מטרת רווח, ועוד ועוד.

שוחחנו עם נכדו אהובו, הסופר הנודע הרה"ח ר' יאיר וינשטוק, שזכה להיכנס לביתו של רבי אשר, כנכד, לאחר שנשא לאשה את נכדתו, בת לבתו הגב' לאה קלירס, שהיתה מנהלת את רשת מרפאות השיניים המוזלות שהקים אביה, ורעייתו של הרה"ח ר' שמואל קלירס זצ"ל, איש חינוך ירא ושלם אשר לימים ניהל את המכון למורים של החינוך העצמאי.

הרב וינשטוק זכה גם להנציח את מורשתו של הסב הדגול בספר מיוחד שחיבר עליו ועל דרכו בקודש. את שמו של הספר נקב בפשטות כמו של האיש 'ר' אשר'. בלי תארים מופלגים ובלי סופרלטיבים בלתי נגמרים.

והוא היה אומר שהמתנה היא עצמה חלק מהדרך לישועה

"כזה היה סבא", הוא מסביר בשיחה עם 'לקראת שבת', "הוא לא הסכים שיקראו לו רבי או אדמו"ר. אבוי למי שהעז לכנות אותו בכינוי כזה, הוא היה נוזף בו בחומרה רבה על כך. שנים רבות לא הרשה לתלמידיו לכנותו אפילו בכינוי הפשוט 'ר' אשר' שבו מכנים כל אדם מהשורה. הוא אילץ אותם לקרוא לו בשמו 'אשר', בלי שום תוספות. רק לעת זקנתו לא היה מקפיד עם מי שקרא לו 'ר' אשר',

אבל גם אז ההיתר הזה היה מוגבל לכינוי המינימלי 'ר', וחלילה וחס שום תואר מעבר לכך.

"בשנים הראשונות לאחר נישואי, התגוררנו בקרבת ביתו של הסבא ר' אשר", מספר הרב וינשטוק. "אני התגוררתי ברח' 'שרי ישראל', ואילו סבא התגורר ברח' דון יוסף נשיא, לא הרחק משוק מחנה יהודה. נוהג הייתי להתפלל באותם ימים את תפילת השחר בשטיבלך שברח' רשב"ם, ובדרך חזרה הביתה לאחר התפילה, הייתי סר לביתו של הסבא, כדי להתברך מפיו בברכת 'בוקר טוב', ולשמוע ממנו כמה דיבורים של אמונה לפני שאמשיך לשגרת יומי. "כמוכן שלא תמיד יכולתי להיכנס אליו. הרי אנשים באו אליו מכל קצווי ארץ כדי להתיעץ ולהתברך מפיו. כמעט תמיד היה מישהו שישב בחדרו ושוחח עמו, עוד גבאי או שניים שהסתובבו בבית, היו כמה אנשים שהמתינו בחדרי הבית השונים, לתורם להיכנס אל ר' אשר, ואנשים שחיכו גם בחצר, כי עוד לא הגיע תורם להיכנס אל הבית..."

"ההמתנה שם יכלה להימשך שעות, אפילו שעות רבות. היו מקרים שאנשים נדרשו להמתין יומיים ושלושה עד שזכו להתקבל בחדרו. היה לו עניין מיוחד בזה, והוא היה אומר שההמתנה היא עצמה חלק מהדרך לישועה, כי על ידי הייסורים הללו של המתנה ממושכת בלי

לדעת כמה זה הדבר ייקח, חוסכים ייסורים אחרים וקשים הרבה יותר."

באותם ימים לא היינו הולכים לרופאים

"אומנם הוא לא עשה לנו, בני המשפחה והנכדים, פרוטקציה מיוחדת. לא פעם היינו צריכים להמתין בתור כמו כולם, שעות על גבי שעות, אם רצינו להיכנס אליו להתייעצות או שאלה. אבל אני הייתי מנסה כל בוקר את מזלי, הייתי ניגש לגבאי שהיה מכניס אותי כי אני נכד, ואני תפסתי את ר' אשר במסדרון כשהוא יצא לרגע מחדרו וכדו', לפעמים הייתי מנצל רגע של הפוגה בין האנשים שנכנסו אליו בתור, הייתי רק אומר לו 'בוקר טוב', הוא היה עונה לי 'בוקר טוב' ועוד כמה משפטים של חיזוק באמונה, ודי היה לי בכך, מייד הייתי יוצא כדי שלא לעכב ולא להפריע לתור.

"במקרים רבים אכן נאלצתי לוותר כי ראיתי שאני לא מוצא דרך עוקפת ועלי להמתין בתור, אם לא היתה לי סיבה מיוחדת באמת הייתי מוותר ומנסה את מזלי שוב למחרת.

"באותם ימים לא היינו הולכים לרופאים ולא למומחים בשום תחום. כל הדבר הקשה הבאנו לר' אשר והוא היה הכתובת לכל שאלה. הילד לא מרגיש טוב? הולכים לר' אשר. במרפאה השכונתית לא הכירו אותנו בכלל ואנחנו לא הכרנו אותה.

"פעם סבלתי מאבנים בכליות, מי שמכיר יודע שזה כאב נורא ואיום. הייתי מאפיר מרוב כאב. לימים שמעתי מאחות בחדר מיון, שאמרה שאצלם בעבודה יש כלל ידוע שאם רואים חולה שאינו סובל מפציעה כלשהי, ומתייסר בייסורים נוראיים, בכאב חזק יותר מכל סוגי הכאבים המוכרים, סימן ברור הוא שהוא סובל מאבנים בכליות... וזה בדיוק מה שהרגשתי אז.

"סבא כואב לי, זה כנראה אבנים

בכליות. מה עושים?"

"הלכתי לר' אשר ואמרתי לו, "סבא כואב לי, זה כנראה אבנים בכליות. מה עושים?"

"ר' אשר השיב לי שאקח כוסית עם שמן זית, על זה אטפטף מעט מיץ לימון, ואשתה אותה על קיבה ריקה בבוקר כשאני קם, וכך עלי לעשות במשך ארבעה ימים.

"שמעתי לדבריו, למחרת בבוקר מילאתי כוסית עם שמן זית, טפטפתי מיץ לימון ושתיתי. הטעם של זה היה כל כך גרוע שפשוט התחלתי להקיא. ההרגשה היתה כל כך רעה, שהחלטתי לוותר על הטיפול הזה, ולא המשכתי לשתות.

"עברו כמה שבועות ושוב תקף אותי כאב נוראי, חזרתי לסבא ואמרתי לו שהכאבים חזרו, שיברך אותי שהכאב יחלוף כלעומת שבא.

"סבא הסתכל עלי ואמר לי: "יאי, האם עשית מה שאמרתי לך? שתית שמן זית עם מיץ לימון במשך ארבעה ימים, או לא???"

"אמרתי לו את האמת. ניסיתי פעם אחת, זה היה נורא, ולא חזרתי על זה שוב... "אתה מתחכם", הוא אמר לי, "אתה מתחכם ויש לך

טענות. תשמע מה אני אומר לך ותעשה בדיוק כמו שאני אומר לך, קח כוסית, שים שמן זית, על זה תשים כפית מיץ לימון ותשתה על קיבה ריקה. לאחר מכן שתה כמה כוסות מים, וכך תעשה במשך ארבעה ימים רצופים, מדי בוקר!"

"הפעם כבר למדתי את הלקח, שתיתי את ה'תרופה' הזאת ארבעה ימים, וביום הרביעי יצאה האבן מעצמה בצורה טבעית, אבן גדולה מאוד, יצאה לבדה מהגוף, בגלל כמה טיפות של לימון עם שמן זית...".

באותו יום היו לי ארבעה דברים חריגים...

"פעם אירע לי מקרה מצער מאוד", מספר הרב וינשטוק, "התפללתי שחרית בשטיבלך, כדרכי מדי בוקר, וכשחלצתי את התפילין עשיתי איזו תנועה לא מוצלחת, והתפילין של ראש עפו לי מהיד ונפלו על הרצפה רח"ל. החבטה היתה חזקה ואחת הפינות של התפילין שקעה פנימה, הייתי צריך לתת את התפילין לתיקון באותו יום, כי הן ממש איבדו את צורת הריבוע שלהן, שזה כידוע דבר שמעכב מבחינה הלכתית ואי אפשר לצאת ידי חובה בכאלו תפילין.

"כולנו יודעים שכשנופלים תפילין על הרצפה צריכים לצום. אני הצטערתי צער רב על כך שאירע לי מקרה שכזה, ותוך כדי נזכרתי שיש בהלכה גם פיתרון לפדות את התענית בצדקה. בו במקום הוצאתי את הארנק, לקחתי שטר של חמישים שקלים, סכום שהיה אז גדול מאוד, יכלו לקנות עם זה ארוחה למשפחה שלמה, ויותר. הכנסתי את השטר לכיס האחורי כדי להקצות אותו לצדקה באופן מידי, ותכננתי שכשאעבור דרך ביתו של סבא ואכנס אליו לברכת 'בוקר טוב', אשאל אותו אם אני יכול לצאת ידי חובת תענית בצדקה, ואם סכום של חמישים שקלים הנו סכום מספיק בכזה מקרה.

"האמת שלקחתי סיכון מסוים, כי ר' אשר היה מאוד מחמיר בצומות. כשמישהו היה שואל אותו אם הוא יכול לצום בתענית ציבור לנוכח מצבו הרפואי שאולי לא מאפשר זאת, ר' אשר בדרך כלל היה מורה לצום והיה לוקח על כתפיו את האחריות שלא יארע מזה כל נזק.

"אני עצמי באתי לשאול אותו פעמים רבות בשמם של הורי המנוחים, שניהם היו חולי לב, אבל ביום כיפור הם כן רצו לצום והיו שולחים אותי מדי שנה לר' אשר, לשאול אותו אם הם יכולים לצום.

דומני שבמשך עשר שנים הם צמו 'על הכתפיים' של ר' אשר. "בהתחשב בכך, ידעתי שיתכן מאוד שהתשובה שלו תהיה שאני צריך לצום, ולא לפדות את התענית בכסף.

"באותו יום היו לי ארבעה דברים חריגים... כשהגעתי ראיתי שהחצר שמסביב לביתו היתה ריקה מאדם... 'זה ממש מופת' חשבתי לעצמי... בדרך כלל יש אנשים שממתנים בחצר. כשנכנסתי הביתה ראיתי שגם הבית ריק, אין אף אחד שממתין. עוד מופת... לא זו בלבד אלא שלא היה אף גבאי, גם זה מאוד חריג, ומעל לכל ר' אשר ישב לבד בחדרו בלי אף אחד והדלת היתה פתוחה, הוא ישב והביט נכחו כאילו הוא מחכה לי.

"ברגע שנכנסתי לחדר, עוד לפני שפתחתי את פי והצגתי את שאלתי הוא פנה אלי ואמר לי: "הו יאי, טוב שבאת, אני בדיוק צריך חמישים שקלים לאיזה עניין של צדקה. יש לך חמישים שקלים

"אז הייתי צעיר, היה לי כח להתענות 40 תעניות. היום אני כבר זקן, ואין בכוחי לעשות זאת..."

"אם הייתי נשאר בצלו של ר' אשר", אמר לי ר' מנחם פרוש

בשנת תשנ"א, עבדתי אצל שלוחא דרבנן הרב מנחם פרוש. כתבתי עבורו את הזיכרונות שלו. העבודה הזאת נמשכה כשנה וחצי, ובאותה עת הייתי משוחח אתו רבות, על אביו הרב משה פרוש, על חייו שלו, גדולי ישראל שזכה להכיר, ופעלו לאורך השנים. באותה עת סיפר לי ר' מנחם, שבצעירותי הוא היה מתלמידו של ר' אשר פריינד: "כשהיינו צעירים, כל בחור ירושלמי ידע שמי שמבקש להתעלות ברוחניות, מקומו אצל ר' אשר. גם אני הגעתי אליו ודבקתי בו לאורך תקופה. "אם הייתי נשאר בצלו של ר' אשר", אמר לי ר' מנחם פרוש, "הייתי נראה היום אחרת לגמרי, הייתי זוכה להיות בן עליה של ממש, אבל החיים גררו אותי למקומות אחרים, ומשמים הועידו לי עשייה ציבורית". באותה הזדמנות הוא סיפר לי, שלא פעם הוא התלווה לר' אשר, אותו הגדיר 'צדיק הדור', לתפילות בקבר רחל ובמערות המכפלה בחברון: "הוא היה מגיע לשם בלילות, פותח ספר תהילים, ובמשך שעות זועק את פרקי התהילים בקול בכיה ותחנונים. היה זה מחזה נורא הוד לראותו מתפלל בכזאת דבקות והשתפכות הנפש, מעולם לא ראיתי אדם שהתפלל כמו ר' אשר", אמר לי ר' מנחם פרוש, "מעולם לא ראיתי אדם כזה".

המשך השיחה בגיליון של השבוע הבא א"ה

לתת לצדקה?"; אל מול עיני הנדהמות הוא גם הרים את ידו והצביע על הכיס האחורי שלי, שבו הנחתי מקודם שטר של חמישים שקלים כדי לתת לצדקה אם הוא יורה לי לנהוג כך...

"כבר לא הייתי צריך להציג את השאלה. קיבלתי את התשובה החדה וברורה. שלפתי את השטר ונתתי לו בשמחה גדולה".
אם בצומות עסקיני, אני רוצה לספר דבר נורא ששמעתי מפיו של בעל המעשה עצמו: אדם זה היה מתלמידיו של ר' אשר. הוא הגיע אליו ושפך את מררתו וצערו העצום על כך שאחד מילדיו אינו הולך בדרך הישר. הוא ניסה לדבר על לבו של הבן, לקרב אותו בכל דרך, אבל הוא אוטם אוזניו משמוע, ומתדרדר מדחי את דחי. ר' אשר שמע אותו, השתתף בצערו, נאנח עמוקות, ובירך אותו שיזכה לראות נחת מכל ילדיו, ובכללם גם הילד הזה שיזכה לחזור לדרך הישר. עברה תקופה ושום דבר לא השתנה לטובה, בכל הקשור לאותו ילד. הוא שב לר' אשר ובכה לו בדמעות שלישי, ושוב ר' אשר נאנח, השתתף בצער, בירך ואיחל, וגם הפעם לא חל שינוי ניכר לעין. אחרי כמה פעמים שהוא בא והתחנן על נפשו ועל נפש בנו, התפרץ אותו יהודי בשאלה נוקבת.

"הרי אני מכיר את שמעון שמעונוביץ (שם בדוי), אני זוכר שלפני שנים רבות הוא התרחק מאוד מדרך הישר והטוב, ואתם, ר' אשר, הצלחתם להחזיר אותו בתשובה שלימה, והיום הוא אברך משי בן עלייה של ממש. למה רק לשמעון שמעונוביץ יכולתם לעזור ולבן שלי אתם לא יכולים? אני רוצה שכמו שהחזרתם אותו בתשובה תחזירו בתשובה גם את בני, שגם אני אזכה לראות אותו עולה ומתעלה בדרך התורה והמצוות. נאנח ר' אשר עמוקות והשיב לו בשאלה: "ואתה חושב שזה בא לי בקלות??? ארבעים תעניות התענית בשביל שמעון שמעונוביץ עד שמשכתי אותו מתהום החטא והחזרתי אותו בתשובה שלמה.

המשך מעמוד 2 | הגה"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א

אפשר לראות איך החסידים אצל רבם מתפעלים

בתחילת השולחן ערוך שכל ענין הצניעות בנוי על זה. האדם יודע שהקב"ה נמצא אתו וממילא הוא מדבר בהתאם ומתנהג בהתאם. הקב"ה אומר: אם אתה נמצא במצב כזה, אנו קרובים, וכיון שאנו קרובים, אע"פ שקורה לך איזה מכשול, אנו מסתדרים. אדרבה! אני עוזר לך. אבל אם אתה מתנהג אלי בקרירות, אתה בוגד בי ואין לך עוון גדול מזה. זוהי ההקדמה לעשרת הדברות. גש לכל מצוה מתוך הכרה זו שאתה קרוב מאוד אל ה' ועליך לעשות הכל כדי לחזק את הקרבה ולהיזהר מלפגוע בה. ועוד נקודה אחת: יש שהאדם צריך לעשות החלטה שיתכן שתכאיב לזולתו, אבל היא החלטה מוצדקת. למשל, הוא רוצה לחתן באותו ערב שחבירו בקהילה מחתן בו. הוא אומר: "לא נורא! החתנים

רוצים לקבל את 'לקראת שבת'
מדי שבוע ישירות למייל?

חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

באותו שבוע, נדרש אבי מורי הר"ר נתן ז"ל, לפרוע הלוואה בסכום גדול מאוד, ולא היה לו שמץ של מושג כיצד יצליח להשיג את הכסף. יום הפירעון כבר הגיע, והלחץ התגבר, אצל אבא לא היה מושג שלא לעמוד בדיבורו, בוודאי בעניינים הנוגעים בממון, וכעת הוא נדרש לפרוע חוב גדול, ואין לו שום רעיון מהיכן לגייס את הכסף

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה',
על נתינה שהיא לקיחה - במקדש ובבית

"ויקחו לי תרומה" (כהב)

אבי מורי, הר"ר נתן ז"ל, רגיל היה ללכת בכל שבת בסעודה שלישית לשמוע את דברי תורתו של הרה"צ רבי משה מנדל זצ"ל. הנוהג המקובל שם היה, שלאחר תפילת ערבית של מוצאי שבת, והבדלה על הכוס, היה הקהל עובר בסך לפני הרב כדי להתברך בשבוע טוב. לפעמים היה הרב זצ"ל עוצר את שטף ה'שבוע טוב' שאמר לעוברים לפניו, והיה משחיל איזו ברכה מיוחדת לאחד האנשים, ומיד לאחר מכן שב ומאחל 'שבוע טוב' לשאר העוברים לפניו. היו צריכים לחדד את האוזניים כדי לשמוע את דבריו, ולהבין את המסר או הברכה הטמונים בהם.

באחת הפעמים כשעבר אבי מורי להתברך, עצרו הרב מנדל ואמר לו "יודע אתה שהשם 'נתן' ניתן לקרוא ישר והפוך, לאמור: שכשאתם נותן הוא לא נותן הוא מקבל!"

הדברים נאמרו לו בתקופה שרכש דירות לשניים מבניו ומצבו הכספי היה קשה מנשוא. המשפט הקצר והקולע שאמר לו הרב זצ"ל, בא לאוזניו כמים קרים על נפש עייפה. הוא נותן הרבה, אבל בעצם הוא מקבל.

ואכן, ברכתו של הרב התגשמה במהירות... לאבא היה קרוב משפחה חשון ילדים ל"ע, שהיה חולה והיו צריכים לטפל בו במסירות ובאורך רוח. אותו קרוב משפחה היה משופע בממון, אבל מעולם בטבעו היה קשה לו מאוד לשחרר ממונו לזולתו, כך שלא נתן לאבא תמיכה כספית קודם לכן.

באותו שבוע, לאחר שהתברך מפי רבי משה מנדל, נדרש אבי לפרוע הלוואה בסכום גדול מאוד, ולא היה לו שמץ של מושג כיצד יצליח להשיג את הכסף. יום הפירעון כבר הגיע, והלחץ התגבר, אצל אבא לא היה מושג שלא לעמוד בדיבורו, בוודאי בעניינים הנוגעים בממון שבהם צריכים משנה זהירות, וכעת הוא נדרש לפרוע חוב גדול, ואין לו שום רעיון מהיכן לגייס את הכסף.

בצר לו נשא תפילה חמה לבורא עולם, והמשיך את שגרת יומו, בתקווה שיצליח לחשוב על רעיון טוב בהמשך. הוא הגיע לבקר אצל קרוב המשפחה, כמו שעשה בקביעות שלוש פעמים בשבוע, לטפל

בפצעיו, להחליף לו תחבושות, ולהפיג את בדידותו. לרגע לא חשב לקבל ממנו תמורה כלשהי, אבל הפעם שינה הדוד את טעמו, ביקש מאבי שיפתח מגירה פלונית, ויוציא משם סכום כספי נכבד, שכיסה לאבא את החוב שהיה עליו לפרוע באותו היום.

אז הבין אבי את דברי הרב, אתה נראה לך שאתה נותן, אתה בעצם מקבל! הוא בא לתת לקרובו תמיכה פיזית ונפשית, ובעצם קיבל סיוע כספי גדול מאוד, בדיוק ברגע הנכון.

התורה פותחת "ויקחו לי תרומה" - וזה פלא, הדרישה היתה לתת לא ליטול, ומה הפירוש ויקחו לי תרומה? המסר שהתורה נותנת הן הן הדברים, אנשים נותנים צדקה ובטוחים שהם הקריבו ממונם, אנשים מסייעים לזולת ובטוחים שהם הקריבו משעותיהם היקרות, מכוחם ומרצם. הם לא נותנים כלום, הם מקבלים! אתה לא נותן תרומה, אתה לוקח תרומה!

מעשה בהורים צעירים שהיה להם בן יחיד

יש כאן מקום רב ללמוד לימוד חשוב על דרך הרמז.

הלא כל התרומה הגדולה כאן היא לצורך הקמת המשכן - הבית המשותף שלנו עם הבורא יתברך. כדי לזכות לדור יחדיו עם הקב"ה, עלינו לתת בנדיבות לב, עם רצון ושמחה, מתוך הכרה ברורה שזה העסק המשתלם ביותר, ואז ישנם מגורים נאותים משותפים. מגיע רבנו רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל ב'קונטרס החסד' שלו (מכתב מאליהו חלק א), שככל שהאדם עושה, יוצר ונותן - הוא מקושר יותר לדבר, כלשון חז"ל הקדושים במסכת דרך ארץ זוטא (פרק ב): "אם חפץ אתה להידבק באהבת חברך - הוי נושא ונותן בטובתו". הרב דסלר מביא שראה את הדברים בעיניו: מעשה בהורים צעירים שהיה להם בן יחיד והוא היה כל חמדת חייהם. ויהי היום ופרצה מלחמה באזור וכולם הוזקקו לברוח מפני הקרבות. בעת הבריחה נפרדו דרכיהם של בני הזוג, האב ובנו ברחו למקום אחד והאם לאזור אחר, ובמשך כמה שנים לא נפגשו. במשך כל אותן שנים, לא הפסיקה האם מלהתגעגע לבנה הקטן. כששקטה המלחמה והמשפחה שבה להתאחד, השמחה היתה גדולה עד לב השמים. האם סוף סוף חזרה להיות עם בנה אהובה, חמדת לבבה.

היינו מצפים לראות שמכאן ואילך הקשר והאהבה שישירו בין האם לבנה יהיו גדולים ועמוקים הרבה יותר מהאב, שהרי לאב אין שום חידוש בבנו, מה שאין כן האם שהיתה צריכה להשלים פערים בני כמה שנים של השתקקות לבנה.

אך ראה זה פלא, אהבת האב לבנו היתה הרבה יותר עמוקה מאהבת האם לבנה. היא הניחה אותו קטן ומצאה אותו גדול. בעיניה זהו ילד אחר, ועדיין קיימים בה הגעגועים לילדה הקט שהניחה אז. מה סוד הדבר?

אומר הרב דסלר: האב, אשר בכל שנות המלחמה היה טרוד יומם ולילה איך לסוכך על בנו, ודאג לקיומו במצבים הקשים ביותר - נתן לו המון, ולכן הקשר והאהבה התגברו והשתרשו אצלו, מה שאין כן האם, חסרו לה שנים של נתינה לבנה, וחוסר זה מנע מהאהבה שביניהם להגיע לאותן עוצמות של האהבה שרחש לו אביו! בני אדם מבקשים לחיות באהבה ואחוה שלום ורעות, והסוד הוא אחד - תן עוד ועוד ואז תתרבה אהבה במקום.

"כולל תחפש אחר כך, דבר ראשון לשמור על השלום בית!"

את ההשקעה שאנו נדרשים כדי לשמור על השלום והאחוה בבית לימדונו רבותינו.

אל מרן הגראמ"מ שך זצ"ל נגשו בני זוג. הבעל היה אברך מתמיד, עמל בתורה, והיה קשור מאוד לישיבתו, שם ראה את מקום עלייתו, ולכן עוד לפני שניגש אל השידוך התנה זאת בכך שיגורו בעיר בה שוכנת הישיבה בה התגדל בתורה.

המדוברת הסכימה וכך יצא השידוך לפועל. אמנם עתה, אחר החתונה, קשה היה לה שלא לגור בקרבת הוריה והיא מבקשת לעבור, אך שם ספק אם ימצא הבעל בכלל כולל ראוי. ואמנם

הדברים סוכמו והותנו קודם החתונה, אך כיון שכה קשה היה לה - החליטו בני הזוג שמרן יכריע בנידון. השאלה לא הספיקה להישאל עד הסוף, ומרן אמר מיד: "מה מקום יש לשאלה בכלל, מיד לארוז את המטלטלין ולעבור לעיר מגורי הוריה!" "אבל אין לי כולל" - טען הבעל.

"כולל תחפש אחר כך, דבר ראשון לשמור על השלום בית!" ענה מרן בנחרצות.

כמה נאה מה שסיפרה בתו של מרן זצ"ל, הרבנית ברגמן תחי', שכשאמה ע"ה חלתה, שמה לב באמצע 'כל נדרי' שאביה איננו במקומו. ירדה לביתה וראתה אותו יושב על יד מיטת רעייתו ואומר לפניה את 'כל נדרי'.

לשאלתה מדוע אינו עולה לישיבה, ענה: "אם אשאיר את אמא לבד תהיה לה עוגמת נפש, ולבקש ממישהו שישאר עמה - אין דרכי לבקש טובות מאנשים... נשארתי אפוא אני עמה!"...

וכך היה רגיל לומר: "כל דבר שעושים למען חולה שאין בו סכנה, חייבים לעשות למען שלום בית, ואף יותר מכך!"

הרב הגיב במקום: "זאת אומרת שהיא לא מרוצה מזה"

בשנות בחרותנו למדנו על ערכים רבים בחיינו, כשהערך העליון ביותר הוא "לימוד תורה" ושאר קנייני הישיבה. זיכוי הרבים הינו ערך עליון שלמדנו עליו בעיקר בהתקרב הימים הנוראים, וכאן אני חייב לשתף בנימה אישית.

באשדוד בתקופה מסוימת היתה מצוקה קשה של כוללים. בימים ההם החל הגאון רבי שלום בער סורוצקין שליט"א את מפעליו הגדולים. הוא נזקק לטובתי וישב בביתי. אני נסחפתי ישר אל הצלחותיו, והחלטתי שאני מקים כולל בעיר, אבל לא כולל רגיל אלא כולל שדורש מאברכים עמל רב תמורת תשלום של אלף דולר בחודש! [מדובר בתקופה שבה המילגה הגבוהה ביותר שניתנה בכוללים היתה ארבע מאות דולר]. המטרה היתה להוריד מעל האברכים את העול הכלכלי, כדי שישבו בנחת ויגדלו בתורה.

כמו בכל דבר, ניגשתי למו"ר הגאון רבי פנחס שרייבר זצ"ל וסיפרתי לו על הרעיון. הוא, שידע מהמצוקה הקשה, וגם ראה את הצורך בכולל רציני המיועד לבני עליה אמיתיים, כמובן שעודד אותי מאוד לעניין. סיכמתי עם רעייתי ע"ה על נסיעה לא ארוכה לאמריקה, והייתי מתואם עם הרב סורוצקין, שהתחייב לעזור לי ולפתוח בפני דלתות של גבירים בארצות הברית. התאריך היה סגור, ההכנות היו בעיצומן. היות וכבר היו מוסדות תחת ניהולי, ובאמריקה קל יותר לאסוף למוסדות מאשר לכולל בודד, הכנתי אלבום, ניירת, והגלגלים נעו קדימה. נפלא ביותר!

צהרים אחד הטלפון בבית מצלצל ומעבר השני של הקו מו"ר זצ"ל, והוא ניגש ישר ולעניין: "האם אשתך מרוצה מנסיעתך?"

אמרתי ששוחחתי איתה והיא מסכימה. התכנית היא שאצור את הקשר הראשוני עם קבוצה גדולה של תמכי דאורייתא, ובהמשך הקשר יהיה

ולפתע החל לחלק 'תפקידים', בפנותו אל אחד מיושבי השולחן שהיה מתמצא בסיטמאותיה של העיר העתיקה וירושלים, שהוא יעמוד על המשמר בשערי העיר, כדי להדריך את עולי הרגלים, ואילו לרעהו שהיה ידוע בחושו המסחרי, הסמיכו להיות אחד מסוחר הכבשים והעיזים הגדולים, כדי שיהיה בהמות להקריב בהם את קרבנותיהם

הציפיה לגאולה של הגה"ח רבי נטע צינווירט זצ"ל - מעשה מצוה בפרשה

מאת: הר' אליהו עזריאל שור

וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם (כה"ח)

מפארי גידוליה של ירושלים היה הגה"ח רבי נטע צינווירט זצ"ל. בהליכותיו ותהלוכותיו מיזג ושילב את שני חלקי לוחות הברית, הן את החלק של בין אדם למקום, עשיית מצוות והתמדה בתורה, תוך שמירה על קלה כבחמורה - על קוצו של יוד. והן בחלק של בין אדם לחברו, שהיה שומר לבל יפגע שום בן אנוש בעולם מהליכותיו בשום אופן, לא באופן ישיר ולא בעקיפין.

שילוב ופיקחות ירושלמית עם זוך ותום גליציאית שולבו בדמותו המאירה ורבת האנפין, והיא שהעפילותו מעלה מעלה בקיום המצוות והשתקעות בעבודת ד' מתוך שמחה של מצוה ואהבת ד' איתנה! ביותר היה רבי נטע מופלג בעניין הציפיה לגאולה והישועה השלימה בביאת המשיח ובנין בית המקדש, עד שעל כל הקורה עמו, היה מקשרו מיד באופן וודאי עם ביאת המשיח ואורו! ננסה לתאר מעט מאשר לקטה ידינו בקונטרסי 'נטיעה של שמחה' אודות ציפיותו לגאולה בימי המועדים.

מקוה אני שלא תאכל מצות אלו...

כאשר אתא ובא ימי חג הפסח היה דואג ומיצר מיד מאין יהיה לנו אפר פרה אדומה כדי להיטהר בהם כדי שנוכל לעשות את קרבן הפסח במועדו בעת יבוא משיח ויגאלינו.

וכשהתקרב חג הפסח עוד יותר, היה מתקשר עם אחד מאנ"ש שהיה לו 'קשרים' עם סוחרים בהמות בטורקיה, כדי שיזמין הלה כמות הגונה של כבשים לקרבן הפסח, שהרי 'בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאלו!' ובוודאי כבר יבוא משיח צדקנו לקראת חג הפסח, ושכך יצטרכו כמות גדולה של כבשים שיספיק לכולם להקריב את קרבן הפסח כהלכתו, ע"כ הזדרז להזמין כמות מספקת לקהל הרחב. ובשנה מסוימת כאשר היה גידול מזהיר בענף הכבשים בטורקיה בדיוק בחודש זה, היה שש ושמח בהדגישו שבוודאי כשיבוא משיח יהיה כמות מספקת של כבשים עקב כך!

אף היה מספר בביתו בחודש זה שכבר שוחח עם הרה"ח ר' יעקב

צבי רבינוביץ מחשובי חסידי באיאן, והוא מוכן לרתום את חנותו, השוכנת במרכזה של שכונת 'מאה שערים', למטרה זו, שיוכלו להכניס את הכבשים הרבים, אותם הזמין ר' נטע לכבוד הפסח, לתוך המחסן הענק השוכן לו בתחתיתו מתחת לחנות. עד שהיו מכנים עקב כך בבאיאן לאותו ר' יעקב צבי בשם 'סוחר הכבשים' על שם כבשותיו של ר' נטע בערב פסח. כך היה שש ושמח לקרבן פסח, וכל טרדותיו בערבי הפסחים הלחוצים היו סביב השגת הכבשים שיוכלו להקריבם מיד כשיבוא משיח צדקינו ויגאלנו!

אף חזה פעם באברך ירא שמים היוצא ממאפיית מצות, וקופסאות מצותיו סדורות לו קוממיות כבנין קומות, ופניו של אברך זרחו באור יקרות, אחר שעמל על מצותיו אלו כמה וכמה שעות, עם כל החומרות והדקדוקים של 'ושמרתם את המצות' עד לאחת....

הפטיר לעברו ר' נטע: "מקווה אני שלא תאכל מצות אלו!" הלה פער לעומתו זוג עיניים תמהות. "מצותי אלו, שעמלתי עליהם ללא ליאות, מדוע שלא אוכל אותם? מה פשר 'ברכה' זו?"

ענהו ר' נטע: "חשוב והבן. הרי כשיבוא משיח צדקינו לא יוכלו לאכול את מצותיך אלה, לאחר שנעשו בטומאה! ולזה היתה כוונתי כשבירכתני אותך, שתזכה שלא לאכול מצות אלו בפסח זה, שהרי מצפים אנו למשיח עד כלות ובוודאי יבוא אלינו חיש עוד קודם חג

פניני מצוה

מצוה מיוחדת שעושים ע"י עצים ואבנים בלבד

"דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם!"

המצוה: לבנות בית לד' יתברך במקום אשר יבחר. ומצוה זו כוללת גם את בניית כלי השרת למיניהם.

מה הטעם למצוה זו? על ידי שקבע ה' יתברך בית לשמו, נעשה הבית תל תלפיות שכל פיות פונים אליו, עד שנעשה המקום קדוש מעצם העובדה שבמקום זה עובדים את ד' בדביקות נפלאה! (ספר החינוך) וכך יכול הקב"ה להשפיע אחר כך מטובו על עם ישראל באשר היו ראויים לכך בעבודתם בבית המקדש לשם שמים ומאהבת ד'!

מתי נוהגת מצוה זו? בזמן שרוב ישראל על אדמתם, אולם אין מצוה זו מוטלת על היחיד, כי אם על הרבים. וכשיבנה בית המקדש במהרה בימינו אמן נקיים מצות עשה זו.

שיתו לבכם: מצוה זו היא מהמצוות היחידות שתכלית עשייתם נעשית ע"י עצים ואבנים בלבד.

ספרי היסוד שעוסקים במצוה זו: בגמרא ומשניות בעיקר במסכתות מידות, יומא ומנחות ובעוד מסכתות בש"ס, וברמב"ם הלכות בית הבחירה.

עצה טובה קמ"ל: בעת עוסקינו בענין בית המקדש והמסעף, הרי שענינו מצטעפות בדמעות ובגעגועים לשיבת ד' ציון במהרה בימינו. אולם עלינו להשתדל להיאחז בתשוקה זו גם בשעה שאיננו עוסקים בבנין הבית. ובכל עת מצוא לבכות ולהתחנן לפני ד' יתברך על הגלות האמיתית הלא היא שכינתא דשריא בגלותא. שיבוא משיח צדקינו ויגאלינו ויבנה לנו את בית הבחירה. במהרה בימינו אמן!

הברקה מיוחדת היתה שמורה לו באמתחתו

אף בהתקרב חג הסוכות היתה ציפיינו מרקעת שחקים, כאשר הברקה מיוחדת היתה שמורה לו באמתחתו למקרה שיום טוב ראשון של סוכות היה חל בשבת. שכן במקרה כזה, הרי שבזמנינו שאין בית המקדש קיים אין נוטלים את הלולב בשבת קודש כלל, ורק ביום א' דחול המועד, שנטילתו בו הוא רק מדרבן, מתחילים לטול את הלולב. ונהגו מוכרי האתרוגים וקונייהם להקל במעט בפסולים שונים שבאתרוג כ'חסר' וכדומה, שהרי במילא בשנה זו אין נוטלים את הלולב מדאורייתא כלל, שהרי ביום הראשון - שהוא מדאורייתא - אין נוטלים, הואיל ובזמנינו אין נוטלים את הלולב ביום הראשון שחל בשבת, ושאר הימים הלא הם רק מדרבנן, ופסולים אלו כשרים בהם, לכן נהגו להקל הרבה.

אמנם ר' נטע היה שש ושמוח ביותר בשנה זו, והיה מהדר אחר אתרוג מהודר דווקא בשנה זו, באומרו: "הרי אלפיים שנה - מעת נחרב הבית - לא נטלו אתרוג בסיטואציה כזו שיו"ט ראשון חל בשבת. ואילו בשנה זו, הרי יבוא משיח ונמצאנו מחדשים הנהגה נדירה של נטילת לולב ביום הראשון שחל בשבת, שהרי בזמן הבית נוטלים הלולב אף במקרה כזה, בטח יש להדר בו ביותר ולהיות שש ושמוח בו

מחלק תפקידים בבית המקדש...

נסיים עם אנקדוטה פורימית המבטאת יותר מכול את ציפיינו העצומה זו. היה זה באחד השנים בחג הפורים, ההמונים בביתו של ר' נטע חגגו את החג כדת וכדין, היין נשפך לרוב כדת היום. כאשר משתדלים לקיים שם את מאמר חז"ל 'חייב איניש לבסומי בפוריא' כפשוטו ממש. וכפי הידוע מאמר חז"ל הרי ש'משנכנס יין יצא סוד' וכל אחד ואחד מגלה צפונות ליו בעת שיכרותו!

בשלב מסוים נדבק אף ר' נטע, והשתכר ביותר כדת היום. ומיד יצא הסוד - סודותיו של ר' נטע.

כאשר בשלב מסוים הצטעפו עיניו, והוא החל לדבר מעומק ליבו על ביאת המשיח וגילוי אורו, על התקופה שתהיה לאחמ"כ, ועל בנין בית המקדש המרהיב.

עוד הוא מעמיק בדבריו, ולפתע החל אף לחלק 'תפקידים' למסובי השולחן, בפנותו אל אחד מיושבי השולחן שהיה מתמצא בסיטמאותיה המסובכות של העיר העתיקה ושל ירושלים הקדומה, והיה בקיא בהם כבשילי כף ידו, שהוא יעמוד על המשמר בשערי העיר ירושלים, כדי להדריך את עולי הרגלים העולים לירושלימה, בכניסתם לירושלים עדי בנין בית המקדש הבנוי לתפארת.

ואילו לרעהו שהיה ידוע בחושו המסחרי, הסמיכו להיות אחד מסוחרי הכבשים והעזים הגדולים, כדי שיהיה לעם בני ישראל בהמות להקריב בהם את קרבנותיהם על המזבח החדש. ועוד כהנה וכהנה הלך ומנה להרבה מיושבי השולחן תפקידים שונים, אשר מועיד להם בעת יבוא משיח צדקנו ויגאלינו.

כך היה נראה 'נכנס יין - יצא סוד' אצל ר' נטע.

אבא התפלא, על מה הרב אלבז רוצה להוכיח אותו, מה ראה פסול במעשיו. והרב לא נשא לו פנים: "אתה מועל בתפקידך", אמר לו, "אתה אברך מוכשר, יש לך יכולות, אם תשקיע את כל כולך בתורה, תגיע לדרגות נשגבות, ובמקום זאת אתה מייצר רהיטים? בשביל זה באת לעולם?

סיפורי הוד משולי אדרתו של הגאון רבי מנשה מנשה זצ"ל,
מרבני ישיבת 'אור החיים' ותלמידו חביבו של מרן הגרב"צ אבא שאול זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

"היה זה לפני כשלושה עשורים, אולי קצת יותר", כך מספר לנו הרה"ג יעקב מנשה שליט"א, בנו של הגאון רבי מנשה מנשה זצ"ל, שעלה למרום לפני שבועות אחדים לאחר שכל מסכת חייו היתה רצופה בעמל התורה באופן מבהיל, כפי שנספר בהמשך הדברים. "היינו אז ילדים צעירים, ובאותם ימים התנהלה מערכת בחירות סוערת בירושלים. היום ב"ה הצעירים כבר לא 'זוכים' לחוות את התלהטות הרוחות שהיתה אז, כשכל מערכת בחירות ליבתה את אש המחלוקת.

"צעדנו ברחובה של עיר, והנה התנפלו עלינו כמה ילדים, בהם בניו של ראש ישיבה שהתגורר לא רחוק מביתנו, והחלו להשמיע קריאות נגד מרן הגר"ע יוסף זצ"ל.

"אנחנו התחנכנו בבית לכבד את חכמי התורה בכל עוז ותעצומות, והדיבורים הללו פגעו בנו פגיעה עמוקה מאוד. חזרנו הביתה בבכי נורא, וסיפרנו לאבא זצ"ל את אשר אירע עמנו.

"אבא נחרד, ושאל לשמם של הילדים שדיברו דברים כאלו. אמרנו לו שהיו שם ילדיו של ראש ישיבה פלוני. כששמע זאת, קם ממקומו, ואמר לנו. "בואו איתי, אנחנו עכשיו הולכים לבית שלו".

"לרגע חששנו שאבא הולך לזנוף בו או להוכיח אותו על ההתנהגות של בנו, וכמובן הרגשנו חוסר נעימות. התחרטנו שסיפרנו לאבא על המקרה שאירע עמנו ואמרנו לו שעדיף שלא יעשה כלום, שלא נהיה ללעג וקלס בשכונה.

"אבל אבא התעקש, ולקח אותנו לביתו של אותו ראש ישיבה, נקש על הדלת, ונכנס בכבוד גדול. "שמעתי אומרים שכבודו תלמיד חכם", אמר אבא לאותו ראש ישיבה, "יש לי כמה שאלות חמורות בסוגיות ישיבתיות, בוודאי כבודו יודע אותן היטב, האם אוכל להרצות אותן בפני כבוד תורתו, שיאיר את עיני?".

"ראש הישיבה נעתר בשמחה, ואבא התחיל להרצות בפניו את השאלה הראשונה. הוא אכן הכיר היטב את הסוגיא והשיב תשובה נפלאה, אבל אבא הוסיף להקשות על התירוץ שלו, וחוזר חלילה, עד שבסופו של דבר נשאר אותו ראש ישיבה עם פה פעור, ולא היתה לו תשובה.

"לאחר מכן עברו לשאלה הבאה, אבא שאל ראש הישיבה תירץ

אבא הקשה וכך התלהטו הרוחות במלחמתה של תורה עד שאותו ראש ישיבה נשאר בלי תשובה על הקושיא החמורה שהנחית עליו אבא.

"אנחנו עמדנו בצד, לא כל כך הבנו את המו"מ שהתנהל בין הצדדים, אבל ראינו שיש כאן דיון מעמיק בסוגיא.

הוא רצה לתת לנו תחושת גאווה שאנחנו צועדים לאורו של רב גדול

"לאחר מכן שאל אבא עוד שתי שאלות, וכל אחת מהן לקחה זמן ממושך כי הם התווכחו והתווכחו עד שאותו ראש ישיבה נשאר בלי תשובה על כך אחת מאותן ארבע קושיות.

"או אז אמר לו אבא, שהוא יכול ליישב את כל השאלות. הוא תירץ את השאלה הראשונה עם מהלך נפלא, לאחר מכן את השאלה השניה והשלישית, ולבסוף את הרביעית.

"ראש הישיבה היה המום מהגאונות המופלאה שהציג אבא בפניו, אבל אז, רגע לפני שיצאנו החוצה, אמר לו אבא כבדרך אגב: "את כל מה שאמרתי לך עכשיו, למדתי מפיו של מורנו ורבנו חכם עובדיה

יוסף זצ"ל", ולאחר מכן פנה לצאת מביתו...

"לאחר שנים הבנתי, שאבא בכלל לא ניסה לחנך את אותו ראש ישיבה או את הילדים שלו. לא אליהם הוא דיבר. הוא דיבר אלינו! הוא רצה לתת לנו תחושת גאווה שאנחנו צועדים לאורו של רב גדול, גם אם כל הילדים ברחוב יצעקו לנו סיסמאות הטוענות אחרת רח"ל. הוא אכן הצליח בכך, התחושה הזאת נטמעה בעצמות שלנו! "עד היום אני יודע מתי שמע אבא את השאלות הללו מפיו של מרן הגר"ע יוסף זצ"ל. ככל הידוע לי הוא שמע אצלו שיעורים רבים מספור, אבל לא היה מפלפל עמו בלימוד באופן פרטני. ייתכן שהוא אמר דברי תורה מעצמו או דברים ששמע מרבתי האחרים, ותלה אותם במרן הגר"ע יוסף, כדי לחנך אותנו. ייתכן שמדובר בפשטים שהוא הוציא מספריו של מרן זצ"ל, אני יודע, אבל המסר החינוכי נטמע בנו היטב..."

הגר"א אלבז מספר שבאותה עת הוא שם לב לדבר פלא

הגאון רבי מנשה מנשה, היה תלמיד חכם בקנה מידה בלתי נתפס. הגאונות העצומה שלו היתה לשם דבר. התנ"ך היה שגור על לשונו בעל פה, השולחן ערוך היה פרוש לפניו כשמלה, ואת הש"ס הוא ידע על בוריו, אבל את כל המדרגות הנשבות הללו הוא קנה הודות למעשה שהיה, כפי שמספר לנו בנו רבי יעקב מנשה שליט"א, תלמיד חכם בעל שיעור קומה בעצמו, כמו כל בניו של רבי מנשה מנשה זצ"ל שכולם תלמידי חכמים מופלגים, כפי שהתחנכו על ידי אביהם זצ"ל.

"בצעירותו היה אבא מחלק את יומו בין לימוד תורה בשקידה רבה, לבין עבודת כפיים. הוא היה עובד כנגר כדי לפרנס את המשפחה. באותה עת היה מקורב מאוד לרבי בנימין זאב חשין זצ"ל, מגדולי המשפיעים בברסלב באותה העת, לפני כחמישים שנה.

"כשהתחיל הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, את פעליו הכבירים להשיב לב בנים על אבותם, הצטרף אבא אליו והיה נוסע עמו למקומות שונים ברחבי הארץ כדי לקרב יהודים תועים לאביהם שבשמים.

"הגר"א אלבז מספר שבאותה עת הוא שם לב לדבר פלא. הוא היה משוחח עם אבא בדרכים, ובכל פעם אבא היה מצטט לפניו שורות שלמות מסוגיות שונות בש"ס. תחילה חשב הרב אלבז שאבא בקי בכמה מסכתות בודדות, זה ראוי להערכה, אבל לא מאוד מפתיע. עם הזמן עשה הרב אלבז חשבון שהוא כבר שמע מאבא ציטוטים ממקומות רבים בש"ס.

"ביום מן הימים הוא אמר לאבא שהוא רוצה לומר לו משהו, "זה אולי לא כל כך נעים לומר", אמר הרב אלבז, "אבל אני פוחד מה יהא על אחריתי, אני בטוח שבשמים יתבעו אותי על כך, אם אשתוק ולא אומר את מה שצריך להיאמר". אבא התפלא, על מה הרב אלבז רוצה להוכיח אותו, מה ראה פסול במעשיו. והרב לא נשא לו פנים: "אתה מועל בתפקידך", אמר לו, "אתה אברך מוכשר, יש לך יכולות,

אם תשקיע את כל כולך בתורה, תגיע לדרגות נשגבות, ובמקום זאת אתה מייצר רהיטים? בשביל זה באת לעולם? התפקיד שלך זה להגות בתורה יומם ולילה, תעזוב את כל העיסוקים האחרים שלך, חבל עליך".

"הדברים חדרו ללבו של אבא והוא אכן קיבל על עצמו עול תורה באופן מלא. הוא נכנס ללימוד בישיבת 'פורת יוסף', שם היה לתלמידו המובהק של הגאון רבי בן ציון אבא שאול, אשר קירב אותו בקרבה יתירה. במשך ארבע וחצי למד אבא בשיעורים של הרב בן ציון, ולאחר מכן אירע לרב האירוע המוחי הראשון שלו, מה שהביא להפסקת השיעור, ומאז במשך שנה וחצי למד אצלו אבא ביחידות.

הרב בן ציון היה מכנה אותו 'ז' השכל', ואהב אותו אהבת נפש. "בהמשך היה אבא זצ"ל מארגן קבוצה של תלמידי הרב אבא שאול, הם היו עולים אליו כל ראש חודש, מביאים איתם מיני מאפה וכיבוד קל, יושבים אצל הרב ומדברים עמו בדברי תורה, שואלים אותו שאלות מציגים בפניו חידושים שהתחדשו להם, והיתה שם אווירה של קרבה גדולה בין הרב ותלמידיו.

"פעם אחת אבא לקח אותי לאותה התכנסות, היה זה אחרי שהרב אבא שאול לקה באירוע המוחי השני, והתפקוד שלו ירד בצורה מאוד משמעותית. הם היו מדברים בדברי תורה והרב היה משתתף מעט עם תנועות ידיים והטיית הראש, כדי לאשר או לשלול את מה שאמרו. הדיבור היה קשה עליו מאוד.

"אני זוכר שכשבאו התלמידים להיפרד מהרב אבא שאול, היה נאמן ביתו רבי מרדכי חסידים מברך אותם, והרב אבא שאול היה מאשר בתנועת ראש שהוא אכן מכוון על הברכה שתחול על ראשם. אבא כשאבא ניגש אליו והרכין את ראשו כדי לקבל את ברכת הרב, הניח הרב את ידיו ובירך אותו בפיו, במאמץ גדול, התאמץ בכל מאודו לברך אותו מתוך חיבתו הגדולה אליו. בימי השבעה סיפרתי על כך לרבי מרדכי חסידים ושאלתי אותו אם כך אכן היה או שזכרוני הטעה אותי, והוא אישר לי שכך אכן היה, ולא רק בפעם זו בלבד".

לצערי לא אוכל לבוא לחתונה שלך

אגב גררא אספר עובדה מעניינת שהיתה להורי עם הגרב"צ אבא שאול זצ"ל. בצעירותה היתה אמי מורתי שתח" עובדת בבית הרב, ומסייעת לרבנית ע"ה בבישולים וניקיונות וכל עבודות הבית. לפני שהתחתנה היא הביאה הזמנה לרב ולרבנית, והרב אישר שהוא יבוא להשתתף בחתונה בעז"ה.

כמה ימים לאחר מכן נכנס אליו אבא עם הזמנה לחתונה והזמין את הרב לחתונתו. הרב עיין מעט בהזמנה וכשראה את התאריך התכרכמו פניו: "לצערי לא אוכל לבוא לחתונה שלך", אמר לו הרב, "באותו ערב מתחנת הנערה שעבדה כאן בביתנו. יש לי הכרת הטוב אליה, אני לא יכול להימנע מלבוא לחתונה שלה...". אחרי ששמע שזאת אותה חתונה נרגע הרב ושמח שהוא יוכל לרקוד על שתי החתונות כאחת... גם אצל התלמיד וגם אצל הנערה שהיתה עוזרת בביתו...

"אמא שתח" מספרת שבמשך שנים רבות אחר כך עוד היה הרב

Dirshu
דרשו'ד' ועויו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

הגדר לך את מחשבותיך

מבצע של ארגון 'אחינו' ו'דרשו'.
תורמים לארגון 'אחינו' זרוע החיזוק
של 'דרשו' ומקבלים מתנות ענק!

איך תורמים? בכל עמדות 'נדרים פלוס' או במוקד 'דרשו' 02-5609000

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

38 כרכים כריכה רכה - פורמט כ"ס
ובנוסף

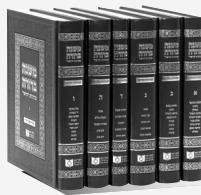
מנוי לחצי שנה לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות ₪ 456

תרום ₪ 22 לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה ₪ 264

1.

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה
ובנוסף

מנוי ל-3 חודשים לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות ₪ 512

תרום ₪ 22 לחודש
למשך 14 חודשים
סך כל התרומה ₪ 308

2.

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

19 כרכים כריכה רכה - פורמט רגיל
ובנוסף

מנוי ל-3 חודשים לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות ₪ 386

תרום ₪ 22 לחודש
למשך 14 חודשים
סך כל התרומה ₪ 308

3.

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה
ובנוסף

ספר 'המפתח' על המשנה ברורה

סט 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים

מנוי ל-3 חודשים לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות ₪ 638

תרום ₪ 22 לחודש
למשך 18 חודשים
סך כל התרומה ₪ 396

4.

דממה השתררה בין יושבי השולחן, כאשר כולם שמים מבטם לעבר הבחור, ולבם מלא חמלה ורחמים על צערו ובזיונו של הבחור אשר הולך זה עתה לענות ולהיות מבוזה לעיני כל. ומצד שני היו מלאים כעס וטענות על הבחורים שלא נזהרו מספיק שלא לגרום בזיון ועגמת נפש לחברם בצורה כזאת לעיני כל

שמעו נא רבותי למעשה נורא אשר מספרו תדיר

כ"ק מרן אדמו"ר מראחמיסטריווקא שליט"א, ושפתותיו דולקות ביותר בעת ספרו סיפור נפלא זה

מאת: הרב אליהו הנדלס

בשבוע שבו חל 'פורים קטן' של חודש אדר א' - שמעו נא רבותי למעשה נורא אשר מספרו תדיר כ"ק מרן אדמו"ר מראחמיסטריווקא שליט"א, ושפתותיו דולקות ביותר בעת ספרו סיפור נפלא זה:

ישיבת נובהרדוק שלפני מאה שנים ידועה היתה לתפארת באותם שנים, והרבה תלמידים הידפקו על שעריה בחפצם להתקבל שם ולהתעלות בין כותליה בתורה ובעבודה בסגנונה המיוחד של ישיבת נובהרדוק אשר משכה אחריה רבים וטובים.

בין הלומדים היה בחור אחד בעל כשרונות חלשים ביותר, וראשו היה כמעט סתום. עד כדי כך שכל שורה בגמ' לקחה ממנו זמן רב ויגיעה רבה עד שזכה להבינה. ואף גם זאת - כאשר היה לומד שורה נוספת, מיד היה שוכח את הראשונה. אולם מאידך, בחור זה התברך בלב חם ובאהבת התורה שבערה בו באופן מיוחד ביותר. ומרוב אהבתו את התורה התדפק בשערי ישיבת נובהרדוק והתחנן בפני ראשי הישיבה שיאותו לקבלו. על אף שעל אתר הבחינו בכשרונותיו החלשים כל כך, עם כל זאת בראותם את חשקו העז להתעלות בתורה וביראה והפצרותיו שיצאו מקרב לב טהור באמת ובתמים, נמנו וגמרו להכניסו לישיבה.

כמובן שלא הצליח למצוא לו חברותות שתואמות לו, ולא הספיק את כל הספק הלימוד, אולם בישיבה דאגו לו לחברותות שונים שהתנדבו ללמוד עמו, זה שעה, וזה חצי שעה, ופרוטה לפרוטה מצטרפת לחשבון כל שהוא.

כך יצא שבעוד שאר בני הישיבה הספיקו ללמוד במשך זמן החורף מחצית המסכתא או רובה, הוא לא הספיק להגיע אלא לשיפולי דף ב. דהיינו במשך כל זמן חורף לא הספיק אפילו דף שלם. אבל כל זאת לא גרעה מן התמדתו ואהבתו העצומה ולמד בכל כוחו שוב ושוב. היה לומד ושוכח, ושוב לומד ושוב שוכח. אולם הוא לא התייאש ולא הרפה מן הלימוד והיה שמח בחלקו.

ביום הפורים כאשר הסבו בני הישיבה כמנהג בני ישראל לסעודת פורים יחד, כטוב ליבם ביין, חמדו להם כמה בחורים לצון והתחילו לחקור ולברר אצל יושבי השולחן כמה הספיקו ללמוד במשך הזמן, וכל אחד ענה ואמר היכן הוא אוהז, עד שהגיעו אל הבחור הנזכר,

ואף אותו שאלו, ברוח שמחת הפורים, באיזה דף הוא אוהז... דממה השתררה בין יושבי השולחן, כאשר כולם שמים מבטם לעבר הבחור, ולבם מלא חמלה ורחמים על צערו ובזיונו של הבחור אשר הולך זה עתה לענות ולהיות מבוזה לעיני כל. ומצד שני היו מלאים כעס וטענות על הבחורים שלא נזהרו מספיק שלא לגרום בזיון ועגמת נפש לחברם בצורה כזאת לעיני כל.

בחורי הישיבה ישבו נדהמים ועיניהם הזילו דמעות מגודל התרגשות

בעוד הם יושבים ומחכים, מתרומם הבחור ממקומו, ולתדהמת כולם עולה על השולחן בהתרגשות ובעוז, וכשהוא מלא בהתלהבות ובשמחה הוא מכריז בקול רעש גדול כשקולו מהדהד ברמה: "א זעקל ביינער! א בלעך מיסט! האט א זכיה צו זאגן אזעלעכע הייליגע ווערטער "אמר אביי!" "אמר רבא!" איז דאס דען ווייניג?" [תרגום חופשי: 'שק עצמות! פח של דברים נפסדים! הזוכה להגות בפיו מילים כאלו קדושות: 'אמר אביי' 'אמר רבא'! וכי מילתא זוטרתא

היא?!] וכך חזר על דבריו בהתרגשות ובהתפעלות כמה פעמים... כאומר: מה הוא גוף האדם בסך הכול, חבילת עצמות ובשר ודם, ואם יש לו זכיה כזאת שהוא רשאי וזכאי להוציא בפיו המילים הקדושות על הגמרא הקדושה "אמר אביי, אמר רבא", על זה לבד עלינו לשמוח להלל ולשבח! וכי מה זה משנה כמה מספיקים ללמוד? עצם הלימוד הוא זכיה עצומה שאין כמותה!

בחורי הישיבה ישבו נדהמים ועיניהם הזילו דמעות מגודל התרגשות, בראותם שחברם שעד עתה ריחמו עליו, כלל לא זקוק לעזרה ולרחמים, כי לבו מלא שמחה והתפעלות על גודל זכייתו ללמוד את התורה הקדושה ומרגיש עצמו המאושר והשמח עלי אדמות, והרגישו עצמם כקטנים ונגסים לעומתו בגודל אהבת התורה שיש לו. 'הלוואי והיה לנו מחצית מן האהבה והחשק והשמחת תורה שיש לבחור הלזה' אמרו לעצמם...

כאמור, מספרו כ"ק מרן אדמו"ר מראחמיסטריווקא שליט"א רבות, ומקור העובדא הוא מ'הרב קסטל' - הגה"ח רבי יוסף דוב זצ"ל, שלמד בישיבת נוברהרדוק והיה מגדולי חסידי סלאנים, ברצותו

המשך מעמוד 15 | הגאון רבי מנשה מנשה זצ"ל

זוכר לה חסד נעורים, והיו כמה פעמים שביקשה להיכנס אליו כדי להתברך מפיו, לא פעם אמרו לה שלרב אין זמן, או שיש תור ארוך וכדו', היא היתה מבקשת מאחת הנכדות שם שתעביר לרב שהגב' אברהמי, זה שם הנעורים שלה, שעבדה בביתו לפני כך וכך שנים, מבקשת לקבל ברכה. כשהרב היה שומע את שמה מיד אמר להכניס אותה והיה מברך אותה בכל פה, כי חש שהוא חייב לה הכרת הטוב. "באמתתי יש גם מחברת של שאלות שכתב אבא זצ"ל לאחר שהציג אותן בפני גדולי ישראל, רובן הוצגו בפני הגרב"צ אבא שאול, ויש שם הרבה מאוד דברים מעניינים הן בהלכה ואגדה הן במנהג והן שאלות ששאל את הגרב"צ על עצמו, עוד לא הספקנו לטפל בחומר בצורה מסודרת, אבל בעז"ה אנחנו נערכים לאפשרות שנוציא לאור הרבה מהכתבים שלו, ובכללם אולי גם את המחברת הזאת".

אמא סיפרה לי שפעם היא הבחינה שאבא אוכל בליל שבת

אחרי שאבא עזב את עיסוקיו האחרים ופנה להקדיש את כל כולו לעסק התורה, הוא הגיע לדרגות של התמדה שקשה מאוד לתאר. הגאון רבי ראובן אלבז בא לנחם אותנו וסיפר שאבא היה לומד במשך תקופה 18 שעות ביממה. הוא היה קם בחצות הלילה, מכין את עצמו לתפילה בלימוד התורה הקדושה, ולאחר מכן היה מתפלל ומתיישב ללמוד עד השעה שש בערב ברציפות. בשעה שש היה מוסר שיעור עד השעה 9:00 וחוזר הביתה לישון מעט עד חצות הלילה...

"אמא סיפרה לי שפעם היא הבחינה שאבא אוכל בליל שבת מעט יותר ממה שהיה רגיל בעבר. היא שאלה אותו מה קרה שהוא פתאום אוכל יותר, אבל אבא התחמק ולא ענה לה תשובה ברורה.

להביע ולהדגיש עד היכן צריכה להיות אהבת התורה, להרגיש את נמיכות ומיעוט ערכינו ושפלותינו, ולפחות מעט מזעיר שגב גודל עוצם קדושת התורה ואהבתה ונעימתה העצומה וכמה עלינו להיות שמחים ונרגשים ומודים ומשבחים על שנותנים לנו בכלל רשות לגעת בתורה הקדושה וללמדה!

ואכן בסופו של דבר הצליח הבחור הנזכר, ואף עשה פרי לתפארת, וראשו נפתח והואר באור התורה, ובמשך זמן מה הספיק ללמוד כל המסכת לסיימה ולחזור עליה ולדעת אותה על בוריה, וגדל וצמח לתלמיד חכם ולמזן מופלג!

לאמור: לא הכשרונות הם הערובה להצלחה! לא ההדר החיצוני הוא השביל המוביל אל בית ה'!

כי אם הדביקות בתורה!

ההתמדה בה! השמחה בה ברוממותה!

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

לבסוף הוא סיפר לה בלית ברירה שהוא מתענה יומיים ברציפות, כל שבוע, הוא מתענה ביום ראשון ויום שני, ואז מפסיק את התענית ואוכל, ושוב צם שלישי ורביעי ולאחר מכן חמישי ושישי. בישיבה הוא היה אומר שהוא אוכל בבית ובבית הוא סיפר שהוא כבר אכל בישיבה... בימי שני ורביעי בערב הוא אכן אכל בישיבה, אבל בליל שבת הוא אכל בבית ואז אמא שמה לב לשינוי המפתיע...

"אני זוכר שבצעירותי, אבא היה מרבה בתעניות דיבור כדי שלא יופרע מלימודו, אבל עכשיו אמא סיפרה לי שהיתה תקופה שבה הוא עשה תענית דיבור ברציפות במשך שנתיים. באותן שנתיים הוא היה מדבר איתה רק בכתב יד, או באמצעות פסוקים. התנ"ך כולו היה שגור על לשונו כך שהוא יכול היה לנהל 'שיחות' עם פסוקים. אם למשל היה רוצה לומר לנו ליטול 'דיים' היה אומר את הפסוק 'וינטלם וינשאם כימי עולם', וכן על זה הדרך הוא היה 'מדבר' עם פסוקים מכל רחבי התנ"ך.

"אבל כשהיה צורך הוא לא היסס לדבר בדיבורים שצריכים לדבר, אם בא תלמיד בישיבת 'אור החיים' בה לימד, והיה צריך חיזוק, או שבא תלמיד נשוי והיה זקוק לעזרה עם שלום בית וכדו', אבא לא היסס 'לשבור' את תענית הדיבור שלו, והיה מדבר כל צורכו.

"אני באופן אישי, מעולם לא סיפרתי לו בדיחה... שיחת חולין לא היתה קיימת אצלו. אומנם עם אחי הצעירים היתה לו הנהגה קצת שונה, הוא היה יותר מדבר איתם, והם יכלו לספר לו על הקורות אותם, כי הוא התאים את עצמו למצב של הדור והבין שבדורות אלו צריכים לתת יחס יותר קרוב לילדים כדי שיגדלו בדרך הישר, ואכן זכה בניו גדלו על ברכי החכמים, וכולם זכו להיות יושבי אוהלים ועוסקים בתורה, אחים שלי כולם תלמידי חכמים מופלגים, כפי שחינך והדריך אותנו בכל כוחו".

בשבוע נפרסם בעז"ה את חלקה השני של השיחה עם הרב יעקב מנשה שליט"א

שאלו פעם את הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל, מדוע אינו פונה לעשירי תבל?, אצלם בסיבוב קטן אפשר להשיג מה שמשיגים במשך חודש ימים מהתרוצצות בין פשוטי העם העניים. במקום תשובה סיפר להם רבי יעקב, מעשה שהיה כך היה:

רחמנא ליבא בעי, השכינה שורה, במקום שבו היהודים מניחים חתיכות מהלב שלהם

מאת: הרב צבי גטקר

"יִקְחוּ לִי תְרוּמָה" (כה ב)

הקב"ה יכול כמובן, וגם עתיד להוריד משמים בית המקדש שלם ומשוכלל, וע"כ יש להבין מדוע ציווה ה' להקים את המשכן מתרומות.

העניין יובן עפ"י דברי הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל ר"י אור ישראל בפתח תקוה, הרב ניימן היה רגיל לכתת רגליו ללקט פרוטות למען ישיבתו הקדושה מעמך בית ישראל, והיה משקיע זמן גם לפנות אל הדלים והרשעים. שאלו אותו פעם: מדוע אינו פונה לעשירי תבל?, אצלם בסיבוב קטן אפשר להשיג מה שמשיגים במשך חודש ימים מהתרוצצות בין פשוטי העם העניים.

במקום תשובה סיפר להם רבי יעקב מעשה שהיה כך היה: קצין אחד עמד בעמדתו שבמעבר הגבול. הוא הבחין באחד שבא עם אופניים, כשעליהם שק מאחור, ושני שקים נוספים על שתי הידיות, בעל האופניים נעצר, הראה את אישוריו, הקצין הציץ לחבילות לראות מה יש בתוכם, והוא ראה חול... הוא קימר בפליאה את מצחו, ופטר אותו לשלום.

למחרת המראה חזר על עצמו, ההלך מדווש על אופניים, מאחור שק חול, ושני שקי חול נוספים תלויים על הידיות. הקצין חשב בליבו, זו כבר פעם שניה, משהו פה מוזר. כנראה זו הסחת דעת, מי יודע מה הוא מטמין בתוך החול.. הוא פנה לממונה עליו וסיפר לו על כך, למחרת החיילים קבלו הוראה: אם ההלך המוזר עם האופניים מגיע שוב עם שקי חול, לעצור אותו ולסנן את כל שקי החול שהוא מביא איתו.

כצפוי הוא הגיע, ובמשך שעה ארוכה סיננו החיילים את שקי החול, ואפילו חרס לא העלו בידם. אך המראה החל להיות דבר שבשגרה, יום אחר יום ההלך המוזר מדווש על אופניים, שק חול מאחורה, ושני שקים מקדימה. הקצין אומר לחייליו, זה חייב להיות הברחה. אין הסבר אחר. כנראה הוא רוצה שנתרגל אליו ואז הוא יוכל להחביא בחול דברים. ולכן בפקודה, כל יום יש לסנן את החול. וכך יום אחר יום, איש האופניים מגיע, החיילים עבדו קשה בכדי לסנן את החול, ולגלות- מאומה.

לאחר כמה חודשים, חושב הקצין לשנות כיוון מחשבה, שמא הוא מבריא יהלומים בכיסים של המעיל שלו והחול זה רק כיסוי?... ומאז יום יום נוספה עוד משימה יומית, חיפוש מדוקדק בבגדיו, שגם

הוא לא העלה כל ממצא.

לאחר כשנה, יום אחד בהיר, מודיע בעל האופניים לחייל העומד בבידוק, כי זה היום האחרון שהם יפגשו בו, "להתראות לכם", אמר. הקצין קרא לו הצידה ואמר לו: אני נשבע לך, לא אעשה לך מאומה, רק תגידי לי מה היה העניין? מה הברחת? אני לא עומד בסקרנות... והוא עונה בחיוך: הברחתי אופניים!! בכל בוקר עברתי רגלית את המעבר הנוסף למדינה הסמוכה שהחוק אוסר לייבא ממנה אופניים. אתם התמקדתם בשקים, אבל אני הברחתי את האופניים. ממחר פג האיסור על ייבוא אופניים, וכעת אחפש מקור פרנסה אחר.. סיים רבי יעקב ניימן ואמר לשואליו: שאלתם מדוע אני מתרים את הרבים, פשוטי ודלי העם, ולא פונה לגבירים אדירים?, ואני שואל אתכם, וכי הקב"ה צריך שאני יביא לו כסף?... אלא מאי, הקב"ה רוצה לזכות את ישראל. א"כ אני לא מחפש כסף, אני אינני אוסף מומן, אלא את הכסף הקב"ה שולח, ואני רק אוסף זכויות לעם ישראל, וזכויות אלו מגיעות לא פחות גם לעניים, שיזכו גם במצוה ושמהם ומבניהם תצא תורה.

זהו גם הטעם שביקש ה' מישראל לתרום לבניית המשכן, כי רחמנא ליבא בעי, ומאת אשר ידבנו ליבו, הוא רוצה להקים את מקום השראת השכינה, השכינה שורה, במקום שבו היהודים מניחים חתיכות מהלב שלהם.

בסגנון דומה היא העובדה הבאה, המספרת את פיקחותו של הרבי ה'בית ישראל' מגור זצ"ל. חסיד נגש להיפרד מה'בית ישראל' לפני נסיעתו לאמריקה הרחוקה לרגל עסקיו, ה'בית ישראל' פנה אליו ואמר לו: אולי תוכל לעשות לי טובה?, החסיד ענה בוודאי!, איזו שאלה, תראה, אמר לו הרבי, אני רגיל לעשן ב'פיפ', במקטרת, תעשה טובה תקנה בעבורי באמריקה מקטרת. והרבי הסביר לו בדיוק איזה סגנון מקטרת וכו', ונפרדו. החסיד הגיע לאמריקה וכמובן הדבר הראשון שהוא עשה זה לעשות רצון הרבי. הוא יצא לשוק והחל מחפש מקטרת לרבי, דא עקא שהמוני סוגים של מקטרות הוא ראה, אבל כזה בדיוק הוא לא מצא.. כך במשך כל יום הוא הקדיש מעט זמן לנסות לברר אולי יש כן באמריקה היכן להשיג מקטרת כרצון הרבי, אך לא היה בידי אמריקה הגדולה לספק לו את אותה מקטרת שהרבי חפץ בה. לדאבון ליבו הוא עלה על האניה חזרה, בלי הפיפ.. בהגיעו לירושלים הוא נכנס רגע בשכונת גאולה לאיזה חנות, ולאחר דקות

ספורות הוא עמד משתומם: איזה סייעתא דשמיא, הנה מקטרת בדיוק כמו שהרבי ביקש, תיכף ומיד מיהר לרוכשה, ואין רץ לשיבת "שפת אמת", הרבי הבחין בו, מייד נתן לו יד "שולעם עליכם איך היה באמריקה", החסיד מנה את הצלחותיו, ובעודו נרגש הוא הגיש לרבי את המקטרת, הרבי הביט בו במט נוקב ושאל אותו: היכן קנית את המקטרת?, החסיד היה נבוך... אבל לא כיחש וענה: כאן בגאולה.. כששמע כך חיך אליו הרבי ואמר לו: וכי מה אתה חושב שלא ידעתי שיש כאלו מקטרות כאן בגאולה!?, אלא מאי? רציתי שגם בהיותך במרחקים באמריקה הגדולה, לא תשכח שיש לך רבי... כיוצא בזה, הקב"ה מעוניין שנדבוק בו, במצוותיו, בליבנו, במחשבתנו, נהיה טרודים במאמצים, ממוננו, מכווננו, מחכמתנו, למען כבוד שמו ית'. אף שאין הוא הגדול והנורא, צריך לנו ולשכמותנו, ברואיו. אלא, רחמנא ליבא בעי!.

(לתגובות והארות com.gmail@08974974aa)

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א

יותר טלפונית... היא מסייגת את זה שזה חד פעמי ולא כל חודש... הרב הגיב במקום: "זאת אומרת שהיא לא מרוצה מזה. אינך נוסע, תבטל את כל התוכנית!" הטלפון הזה נתן לי שיעור חזק מאוד, והעמיד אותי על טעות נוראה שחייתי עמה כמה שנים! במשך כל השנים שהקמתי מוסדות, עסקתי בחינוך, הרבצתי תורה בקרב בחורי ישראל, דאגתי את דאגתם, זיכוי הרבים ללא לאות. היה ברור לי שכל אלו שמים בצל את הבית, הבית יכול לחכות. אם הם לא עושים מה שאני עושה אז אני מזכה אותם. בקשיים שלהם יש להם חלק במעשיי הכבירים!... מו"ר זצ"ל העמיד אותי במשפט אחד קצר במקום האמיתי - הבית והאשה לפני הכל!

חומרה על חשבון אחרים - לא אצל אברמסקי!!

הערך העליון הזה, אינו עוד ערך. הוא ערך שדוחה הרבה מאוד. הוא דוחה חומרות מבית ומחוץ. מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל היה כידוע יליד בריסק, והיה נוהג בכל חומרות בית בריסק. אחד המנהגים אותם שמרו בקפידה הוא, שבפסח לא משתמשים במים מהברז. ישנה חבית אותה ממלאים מערב פסח, ובמים אלו משתמשים במשך ימות החג. שנה אחת גילתה הרבנית תמר ע"ה שהחבית נפסלה משימוש. היה זה בערב החג אחר הצהריים. הרבנית היתה בצער גדול מכך. כשמרן שם לב, שאלה על מה ולמה היא מצטערת, והיא השיבה שיש בעיה עם החבית... מרן החל מחייך: "נו, זו הרי סתם חומרה שאין לה שום מקור, אין זה אפילו בגדר חומרה... עברו למעלה מעשר שנים והרבנית הלכה לעולמה. כמה ימים לפני

פסח ביקש מרן מאחד הנכדים שילך לרכוש חבית לפסח. לשאלת הנכד ענה מרן: הרי זו חומרה שקבלתי מהבית, וכי אוותר עליה?! רק אם הייתי אומר לסבתא שזה לא חשוב לאותה שנה - עדיין היתה מצטערת. הייתי חייב להראות לה שזה כלל לא חשוב לי. עתה, משנפטרה, חייבים שוב להשיג חבית מים לקיים את המנהג!" בחור בשיבת סלבודקא ניגש לרבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל ואמר לו: אני עוקב אחר גדולי ישראל ורואה שלכולם יש חומרות כאלו ואחרים, אבל אצל הרב אין שום חומרה, מה פשר הדבר?" ענה לו הרב אברמסקי: "חישבתי ובדקתי, כמעט אין שום חומרה שאינה על חשבון מישהו אחר, וחומרה על חשבון אחרים - לא אצל אברמסקי!!..." מדי יום ביומו, הבחינו שכניו ומכריו של הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל - ראש ישיבת טלז, במחזה מוזר קמעא. בשעת צהריים קבועה, היה רבי מרדכי סוגר את הגמרא, עוזב את סדר לימודו, יורד במדרגות ביתו אל חצר הבית, וממתין פרק זמן עד שובה של רעייתו. המחזה שב ונשנה מדי יום ביומו, ותלמידיו לא הבינו את פשרו... הרי זמנו של רבי מרדכי מדוד ושקול, אין לו פנאי לבזבז ולו רגע אחד. אך מדי יום, באותה שעה, הוא עוזב את הגמרא האהובה, טורח לרדת במדרגות הבניין, ומגיע עד לחצר הכניסה. שם הוא ממתין לפעמים דקות ארוכות, במזג אויר סוער או תחת שמש קופחת. על שום מה? באחת הפעמים שאלוהו לפשר העניין, ורבי מרדכי נענה והסביר: 'הרי רעייתי נושאת בכל עול הבית והפרנסה. בלעדיה - לא הייתי מחזיק מעמד לשבת וללמוד, לא הייתי מסוגל לשאת בעול הישיבה. האיין היא ראויה למעט הכרת הטוב בכך שאמתין לה ואקבל את פניה בשמחה?'

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ,
ורעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

לאוזן שאינה תורנית קשה להסביר את הדבר הזה. זה לא שלגמרי לא מעודכנים שם במה שקורה... לא שאף אחד לא מודע שיש מלחמה בחוץ. להפך! התפילות חזקות ביותר, קבלות וחיזוקים מדוברים בין המסדרונות ובחדר האוכל, אבל שלא יהיו אשליות... כל זה רק נספח לנייעס האמיתי....

רשמים מביקורים בישיבות הקדושות

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כהח)

מאת: הרב ישראל הימן

באחד הימים בשבועות האחרונים זכיתי לערוך את הסיבוב החצי שנתי אצל בחורי הישיבות מהשכונה בה אני מתגורר, שפזורים בעולם הישיבות.

במסגרת הארגון השכונתי המאגד את כלל בחורי הישיבות היקרים יוצאים אברכים פעמיים בשנה לבקר את בני הישיבות בכל מקומות לימודיהם, לדרוש בשלומם ולחלק להם חבילה מתוקה ובעלת ניחוח של בית.

הסיבוב הזה שלוקח הרבה זמן ומאמץ נוסף בעצם קיומו כוחות מחודשים בעוסקים במלאכת הקודש. כמה שזה משמעותי לבחורים, האברכים שמתאמצים להגיע לכל בחור ולתת את מירב תשומת הלב הראויה לכל בן תורה המחזיק את העולם בלימודו, זוכים לשעות ארוכות של קורת רוח וחיות מיוחדת מהפגישות עם הבחורים עמלי התורה במקומם הטבעי בבית המדרשות השונים. כל ישיבה וסגנונה, כל בחור והנושאים עליהם הוא בוחר לדבר ולשוחח, זהו מסע נפלא שמעורר תחושת גאווה עצומה ביחידה המובחרת שמרכיבה את עצם הלז של עולמנו הסוער.

לביקורים האלו הפעם נוסף אחר שלא היה כל פעם. במהלך הביקור ניסיתי לעמוד על הלך הרוח בתוך מבצרי התורה בימים סוערים אלו.

בכל מקום בו מסתובבים מחוץ לעולם התורה נושאי החדשות אחידים... מלחמה בצפון ובדרום, עסקאות חטופים שעולות ויורדות כל שעתיים, נופלים ופצועים, סיפורים משדה הקרב, נדמה שהעולם עוצר את נשימתו מול המתחולל בפיסת האדמה הקטנה שלנו...

אבל שם, בתוך הישיבות...

שם יש אוירה דקדושה..

רשב"א וריטב"א, חידושים וחבורות, שוק חברותות בסדר שלישי וחידוש נפלא שהמשיגיה אמר בשמוע'ס האחרון...

לאוזן שאינה תורנית קשה להסביר את הדבר הזה. זה לא שלגמרי לא מעודכנים שם במה שקורה... לא שאף אחד לא מודע שיש

מלחמה בחוץ. להפך! התפילות חזקות ביותר, קבלות וחיזוקים מדוברים בין המסדרונות ובחדר האוכל, אבל שלא יהיו אשליות... כל זה רק נספח לנייעס האמיתי.... עולם התורה בתפארתו פועם הומה ורוגש ואינו עוצר.

הסתובבתי בין עשרות ישיבות ופגשתי הרבה מאד בחורים נפלאים. כולם שקועים עד מעל לראשם באווירה התורנית הסוחפת על כל גרורותיה... החדשות האמיתיות לדידם לא מוזנחות מהתקשורת, הן נמצאות בין הספסלים בבית המדרש, מקסימום על שולחנות חדר האוכל.

והמרשים ביותר הוא אורת הרצינות והקדושה הנסוכה על פניהם! השמחה הפנימית והשלימות הנפשית של מי שנמצא במקומו הטבעי והנכון.

ואז נזכרתי בארון הקודש ששכן בבית קדשי הקדשים...

ואז נזכרתי בארון הקודש ששכן בבית קדשי הקדשים... בגמרא בברכות משמע שסדר ציווי עשית הכלים מורה על חשיבותם. בפרשתנו ארון ברית ה' הוא הראשון בסדרה. החשוב מכולם.

המקדש הוא ליבת העבודה בכל מה שנעשה שם בין כתלי הבית הקדוש ובחצרו. אין צורך לעבוד עם הארון או להנות ממנו במשהו. עצם הימצאו והסמל אותו הוא מסמל הוא היוצר את כל משמעות העשייה של כל הבית.

כך הרגשתי כשסיימתי את הביקורים בהיכלי התורה. בחצי שנה האחרונה נעשים המון דברים, חסדים גדולים עם מפונים או משפחות פצועים וחללים. עבודת קירוב עצומה שחובקת את כל חלקי העם. מיזמי חיזוק לנשים ילדים ולהמון העם...

אינספור מעשים טובים של חיבור בין ישראל לאביהם שבשמים, אנשים מבינים את המסר האלוקי ופועלים לפיו. וזה דבר עצום ונשגב!

אבל עצם הלוז, ארון הקודש, לשם אין גישה לאף אחד מבחוץ. זה עולם הישיבות. המקום המוצנע שהוא הנשמה הפנימית של חיי הרוח שלנו. המקום בו הופכים הדור הבא לצורבים וגדולי תורה ממש. בלעדיו אין ערך לכל שאר הדברים... אם לא הדור הבא שזוכה להתחנך בצורה הטובה ביותר בחממה סגורה ואטומה אין לנו זכות קיום על האדמה הזו, לכן עולם התורה הוא הנשמה של הכל ומחיה את הכל.

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

ולכאורה הדבר לא כל כך פשוט, הלא כל כלי שאמור לשמש בבית יש לו תכלית מסויימת, ליופי או לשימוש מסויים. הארון לא שימש לכלום מבחינה מעשית, לא עבדו בו שום עבודה כבשאר הכלים, וגם ליופי לא היה בו שימוש, הוא עמד מאחורי הפרוכת ומלבד כהן גדול ביום הכיפורים אף אחד לא ראה אותו בכלל. אם כן מהי החשיבות הטמונה בארון? מדוע הוא הקודם לכל כלי המשכן?

אלא התשובה כמובן פשוטה מאד. הדבר דומה לגוף האדם, אם אין בו את הנשמה הרי שאע"פ שבגוף יש את כל האברים הנצרכים, הכל על מכונו בשלום, חיות אין בו ואין לכל זה ערך כלל.

בארון שכנו לוחות הברית וספר התורה של משה. צורך אליהם צנצנת המן שמבטאת את האמונה החושית בבורא כל עולמים. זוהי כביכול הנשמה של בית המקדש. זה בא לבטא שבעדיהם לא שווה כל העבודה כלום. אדם שמקריב קרבן חטאת ולא נתכוון לתשובה אולי טכנית הוא עשה את מה שצריך אבל לא יצא לו מזה כלום. אדם שהביא מנחה לה' ולא עבד את עבודתה בכוונה, אם הוא נשאר אותו אדם אחרי ההקרבה כלפניה הרי שהוא פספס את עיקר הנושא...

(לא יודע אם במציאות היה שייך שמישהו יבקר בבית המקדש ולא יתעורר, ככל הנראה לא הייתה מציאות בכלל של הקרבת קרבן ללא קרבת ה' - הדברים נכתבים רק לשם המחשת הנושא)

עצם המציאות של הארון שסימל את התורה והאמונה בבית

המשך מעמוד 3 | כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א

וזהבם, לאחר שבאו השונאים ולקחו אותו, אבל אנחנו, את הכסף שלנו אף אחד לא יכול לקחת, כי הוא כבר שמור במקום הטוב ביותר, בגן עדן!". ולמען האמת, אין אנו צריכים להגיע לכה מצב חלילה וחלילה שהכסף יאבד לידי שונאים ואויבים רח"ל. אלא גם בפשטות, כשרואים אדם שמבלה את כספו על ענייני עוה"ז, הרי ברור שההנאה שלו מהכסף היא זמנית, ואילו כל שקל שנתרם מידו לצדקה, יסב לו הנאה נצחית, ויעמוד לו לנצח נצחים בשמי מרום, והרי גם מונבו המלך לא 'הוכיח' את דבריו ממעשה שהיה בימיו, הוא נפטר בכבוד ואף אחד לא לקח את כספו או את כספי אחרים, אבל הוא חי באמונה פשוטה וחזקה - כל נתינה לאחר, היא לקיחה לעצמו.

היה מתח מאוד גדול בעניין, ולבסוף החליטו לעשות את הניתוח

ומעשה היה עם הרבי הקדוש רבי ישראל אברהם מסקולען זיע"א, שלעת זקנתו נזקק פעם לעבור ניתוח, והיה ספק גדול אם כדאי לעשות את הניתוח או שעדיף לוותר עליו מפאת חולשתו של הרבי ומצבו הרפואי.

היה מתח מאוד גדול בעניין, ולבסוף החליטו לעשות את הניתוח. הרבי יצא מביתו והתיישב במכונית ובני לווייתו הכניסו את הדברים האחרונים לתא המטען ונערכו לצאת לדרך, כשלפתע צדו עיניו של הרבי את דמותו של יהודי שהגיע לנקוש על דלת הבית, ומראהו

אחריו...".

למעשה, הביא הרבי את אהבת המצווה ורדיפת הצדקה שלו לכזאת דרגה שלא רק שהוא הרגיש שהוא 'לוקח' בשעה שהוא 'נותן', אלא שהוא גם הרגיש שמי ש'לוקח' בעצם גומל עמו טובה גדולה ו'נותן' לו מתנה טובה ועצומה.

הנה כי כן, מצוות הצדקה היא מצוה גדולה וחשובה עד מאוד, ויש בכוחה להציל את האדם מכל צרה וצוקה, כמו שנאמר 'צדקה תציל ממות', ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה, ובזכות מצוות צדקה נזכה לשמירה מעולה עלינו ועל כל ישראל בעת הזאת ובכל זמן ועת, ונזכה לגאולה השלמה ולבניין בית המקדש השלישי, שיהא מקום משכן לשכינה הקדושה בתוכנו בבניין עולם, אמן.

משראו תושבי העיירה כי רבם הנערץ מלווה את העני, הצטרפו אף הם ללוותו, כך התגבשה קבוצה מכובדת לליווי העני, שהתרגש מאוד מהכבוד שזכה...

צדקה...! לא רק מעשירים...!

ז"ל ל'קובנא' להעביר לו סכום כסף מקופת 'קמחא דפסחא' ע"י הבנק המקומי. למחרת בא האיש אל הפונדביז'נר רב ומספר לו בצער רב, כי אכן כבר ארבעים שנה זוכה בהתמדה לתרום סכום הגון למגבית 'קמחא דפסחא', אף שנה אחת לא החסיר, אלא שמסובב כל הסיבות, סיבב השנה את גלגל הפרנסה לו ועד עתה לא היה בידו מאומה, רק היום, להפתעתו, קיבלתי כסף ממקום בלתי צפוי... הנה המעשר כספים...! ברוך ה' גם השנה אזכה להשתתף מעט במגבית קמחא דפסחא... ואכן, סיפר הרב, היה זה בדיוק עשירית מהצדקה ששלחתי לו מהמגבית...

שמועה גונבה לאזני הרב מפוניבז' על משפחת יהודי הסובלת מחרפת רעב ממש, פרוסת לחם היא יקר המציאות שם, הם נזונים רק מתפוחי אדמה...

"קראתי לשני יהודים גבאי הצדקה" - סיפר הרב - "ובקשתי מהם לאסוף כסף מבני העיר עבור שק קמח ולבקש מבעל טחנת הקמח לתת לאותה משפחה שק קמח בהקפה עד אשר תשיג ידם לשלם עבורו.

בדרכם של גבאי הצדקה, פגש אותם ראש המשפחה העניה שעבורה הם עמלו באותה עת, וכשהבין שהם עסוקים בענין צדקה, לא יכול היה להתאפק ולא לקחת חלק במצוה החשובה. הוא ניגש מיד לבעל חנות סמוכה שהכיר היטב, וביקש ממנו שילווה לו מעט כסף, ומיהר לתרום את ההלוואה לגבאי הצדקה...

הסיפור הבא, אף הוא על נדבה מתורם חסר אמצעים, אך הפעם הוא באמת לא תרם כסף...

עני נכנס לביתו של הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זי"ע ופשט את ידו לצדקה. משמש הרב בכיסו ומצאו ריק. התנצל הרב בפני העני וליווה אותו מפתח ביתו אל הרחוב, אלא שהוא לא הסתפק בכמה פסיעות מועטות, הוא הלך איתו כברת דרך ארוכה ברחובה של עיר. משראו תושבי העיירה כי רבם הנערץ מלווה את העני, הצטרפו אף הם ללוותו, כך התגבשה קבוצה מכובדת לליווי העני, שהתרגש מאוד מהכבוד שזכה...

כשחזר הרב לביתו, הסביר את התנהגותו: "העני מוכן להתבזות עבור כל פרוטה, אם אינני מסוגל לתת לו פרוטה, לפחות אעניק לו כבוד..."

הרב ישראל ליוש

דָּבָר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה... (כה"ב)

אמרו רבותינו: ג' תרומות אמורות כאלו, אחת תרומת זקע לגלגלת שנעשו מהם האדנים... ואחת תרומת המזבח זקע לגלגלת, לקופות, לקנות מהן קרבנות לבז, ואחת תרומת המשכן, נדבת כל אחד ואחד שהתנדבו. וכש"ו יש בזה דבר מופלג בחכמה", כותב המהר"ל בספר 'גור אריה', שלושת התרומות קשורות זו בזו, וכולן באו לכפר על מעשה העגל שחטאו עם ישראל בשלושה חלקים, בנפש, בגוף ובמוזון. בנפש היינו במחשבה, כי חשבו שיש ממש בעגל, בגוף היינו במעשה ההשתחויה לעגל, ובמוזון ע"י שהביאו את מזונם ועשו אלוהי זהב. וראויים היו להיענש על שלושת החלקים, וע"כ נצטוו לתת ג' תרומות שיהיו כפרה על שלושת חלקי העבירה.

נגד מה שחטאו בנפשם, נצטוו להביא מחצית השקל לקרבנות ציבור, כי הקרבן מכפר על הנפש, כדכתיב 'לכפר על נפשותיכם'. וכנגד מה שחטאו בגופם, הביאו מחצית השקל לאדנים, כי האדנים שפלים ומונחים למטה והם היסוד ובית הקיבול לקרשי המשכן, כמו הגוף שהוא החומר המקבל את הרוח והנשמה.

וכיון שבגוף ובנפש כל ישראל שווים, אין לאחד יותר מחבירו, לכן גם התרומות שבאו כנגדם, שוות אצל כולם בתרומת מחצית השקל. אבל תרומת המשכן שבאה כנגד מה שחטאו במזונם, נצטוו לתת כל איש כפי אשר ידבנו ליבו, כי במזון אין כולם שווים, האחד עשיר והאחד עני. ומה שנצטוו לתת כפי נדבת הלב, ולא כפי עשרם ועניותם? משום ש'עשירות' ו'עניות' אינם נמדדים לפי רוב הכסף, אם מעט ואם רב, אלא לפי טובת העין, כי מי שעינו טובה ומתנדב בחפץ לב, אף אם ממונו מעט, 'עשיר' הוא, ואם יקשה לבו בתרומתו ועינו צרה, אף אם ממונו רב, ל'עני' ייחשב.

מִרְן הֵרַב מִפּוֹנִיבֶז' זי"ע סיפר שתי דוגמאות ממפעל 'מעות החיטים' שניהל, של נדבה שבאה מן הלב הרחב כאולם, בלי כל קשר ליכולתם הכספית של התורמים...

מעשה בבעל בית מרקחת, תלמיד חכם ובעל יכולת שירד מנכסיו. לקראת חג הפסח שלח הרב מפוניבז' את העסקן ר' אברהם ריקליס

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

בחודשים האחרונים המוקד שלנו נעשה תוסס במיוחד וזאת בעקבות המלחמה כמה ישיבות מהדרום פונו לעיר 'אור יהודה', והבחורים וצוות הישיבה שמשותפים במבחני 'דרשו' הגיעו להיבחן אצלנו

אחראי מוקד המבחנים ב'אור יהודה' הרב חיים ג'רבי, מספר על המוקד שיזם ופועל מזה חמש שנים

אלעזר גולדברג

במרכז הארץ, ב'אור יהודה', לא קיימים קהילות רבות של שומרי מצוות, שוחחנו עם מי שיזם והקים את המוקד, הרב חיים ג'רבי שליט"א ושמענו מפיו כיצד הוא פועל במשך השנים ועל התקופה האחרונה בה התארחו ונבחנו במוקד גם רבים מתלמידי הישיבות שהתפנו אל העיר מאזור הדרום.

מיד לאחר נישואי לפני כשמונה שנים, התוודעתי לפעילות העניפה של ארגון 'דרשו' ומיד הצטרפתי לבחינות במסלול 'קנין תורה' - לימוד הדף היומי בש"ס בבלי ולאחר מכן גם במסלול הדף היומי בהלכה. כבר אז התגוררתי ב'אור יהודה' ובשנים הראשונות הייתי נוסע מדי חודש להיבחן באחד ממוקדי המבחנים הגדולים בבני ברק. כמוכן שהדבר גרם לי טרחה אך לא ויתרתי והמשכתי להיבחן. לא חשבתי בכלל לפנות להנהלת הארגון שיפתחו מוקד מבחן בעיר שלי, כי לא היה ידוע לי על בני תורה שמתגוררים בעיר ומעוניינים בכך.

לפני חמש שנים נודע לי על כמה בחורים ואברכים מהעיר שגם הם משותפים במבחני 'דרשו' ונוסעים מדי חודש למוקדים הקיימים בערים סמוכות ומיד פניתי ל'דרשו' וביקשתי לפתוח מוקד מקומי אצלנו. כך נפתח המוקד הראשון והיחיד בינתיים בעיר.

הנבחנים הם אברכים תושבי המקום וכן בחורים שמתגוררים בעיר ולומדים במקומות אחרים וכאשר באים לעיר לשבתות חופשה הם באים להיבחן במוקד שלנו. ישנם בדרך כלל כעשרה נבחנים קבועים והם נבחנים בעיקר ב'דף היומי בהלכה' וב'קנין תורה' ולאחרונה הצטרפו עוד שניים למסלול 'עמוד יומי'.

• מה הוא ה'חידק' שגורם לך להמשיך ולטרוח בעבור הכלל מדי חודש בחודשו במשך שנים?

כאחד שמחובר באופן אישי ל'דרשו', אוהב את מסלולי הלימוד ונבחן כבר הרבה שנים, אני מרגיש תחושת שליחות של ממש לסייע גם לאחרים לעשות זאת בקלות וללא טרדות. לכן למרות שהכל נעשה ללא תמורה או גמול כלשהו והגם שאני טורח להכין את המקום ודואג להדפסה ולצילום החומרים, בכל זאת אני ממשיך לנהל את המוקד בשמחה רבה ולחזקו ככל יכולתי ועוד חזון למועד בס"ד.

אמנם כמות הנבחנים מעטה יחסית למוקדים גדולים אחרים,

אך אני מרגיש שקיומו של המוקד בעיר מביא תועלת של ממש וחיזוק רב לכלל התושבים, כי העיר הפכה ל'מקום תורה'. אני חושב שאילו המוקד לא היה קיים כאן יתכן שהנבחנים הקבועים לא היו ממשיכים להיבחן בקביעות ובודאי לא באותו להט וחשק כפי שעושים זאת כעת. בשבילם אני משתדל להמשיך את החזקת המוקד.

המבחן מתקיים בהיכל הכולל בו אני לומד במשך כל החודש ותושבי העיר כבר מכירים את המקום ואת זמני המבחנים. המקום ריק בימי ישי של המבחנים והאווירה שקטה ונעימה. מי שמגיע להיבחן עושה זאת בהנאה גדולה ובשמחה!

יש לציין שבחודשים האחרונים המוקד שלנו נעשה תוסס במיוחד, בעקבות המלחמה שנמשכת בדרום הארץ. בתחילת המלחמה בסוף חודש תשרי, הגיעו להשתכן בעיר ישיבת 'שכר שכיר' וישיבת 'ברכת יצחק'. מיד לאחר מכן הבחורים וצוות הישיבה שמשותפים במבחני 'דרשו' פנו אלי והתעניינו על מיקום המוקד וזמני המבחנים וברוך השם זכינו שרבים מלומדי הישיבות הללו הגיעו להיבחן אצלנו. אין לתאר את האווירה התורנית המיוחדת שהייתה בחודשים אלו בעיר בכלל ואצלנו בפרט!

הגר"ש ואזנר זצ"ל כותב 'בודאי פשטות ההלכה היא שמרבים בשמחה רק באדר ב', והוא מצטט את דברי רש"י ודברי ראשונים נוספים. אך הוא מסיים 'יש שמוסיפים שמחה מאדר א', וטוב לב משתה תמיד'.

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

מאת פל איש אשר ידבנו לבו (כ"ה ב)

ידוע ומקובל בפי רבותינו (פסחים מ"ט): 'לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת ת"ח, לא מצא בת ת"ח, ישא בת גדולי הדור. לא מצא בת גדולי הדור, ישא בת ראשי כנסיות. לא מצא בת ראשי כנסיות, ישא בת גבאי צדקה. לא מצא בת גבאי צדקה, ישא בת מלמדי תינוקות, ולא ישא בת עמי הארץ'. ומדוע? שאם חלילה ימות טרם עת או יגלה, יזכו הילדים לגדול בבית תלמיד חכמים, ולא בבית עמי הארצות אשר אינם מקיימים תורה ומצוות. אולם, כותב רבי יהודה החסיד זצ"ל, כי ישנו מקרה אחד בו מצוה להשיא בנו לבת עם הארץ ולא לבת ת"ח. מהו אותו מקרה? אם אבי הנערה הינו עם הארץ המתנהג בנדיבות ורוחב לב, בעוד שאבי הנערה שהינו ת"ח מתנהג כקמצן גדול, עדיף לקחת את בת עם הארץ הנדבן, לפי שהנדיבות והרחמנות הם הסימן והשורש של עם ישראל, בעוד שהת"ח שהינו סגור וקמצן מעיד על פגם גדול בנשמתו. ומדוע כה חשובה מידת הנדיבות והנתינה? לפי שהיא מעידה על האדם כי עמוק בתוך ליבו שוכנת הידיעה שכל ממונו, חכמתו והצלחתו הינם אך ורק מיד בורא עולם שנתן לו זאת כפיקדון בעוה"ז, ע"כ אין לו מה לחשוש לחלוק מהם, והוא מפזר ונותן, כי יודע הוא, שדווקא כך ירבה ה' ממונו, חכמתו והצלחתו. אמר רשב"י: 'מאת כל איש' - ממני שנקרא איש, שמתגבר על יצריו. שכל המתגבר על יצרו קרוי איש'. מי שיצרו מושל בו - אינו איש, נמשל הוא לבהמה ההולכת אחר יצריה! איש - הוא המושל ביצרו.

ויש להבין: וכי קושי מעשי יש כאן? הלא במלאכת המשכן עשו דברים שלא יאומנו, כגון מה שטוו השיער בעודו על העזים, ואריגה של צורות משני צדדים.

ועשית מנרת זהב טהור מקשה תיעשה המנורה (כ"ה ל"א)

במה נתקשה משה רבנו? 'תיעשה המנורה' - מאליה. לפי שהיה משה מתקשה בה, א"ל הקב"ה, השלך את הכיכר לאור והיא נעשית מאליה (רש"י). ויש להבין: וכי קושי מעשי יש כאן? הלא במלאכת המשכן עשו דברים שלא יאומנו, כגון מה שטוו השיער בעודו על העזים, ואריגה של צורות משני צדדים. אלא ודאי שהקושי כאן לא היה מבחינה מעשית, אלא בפנימיות הדברים. במה התקשה משה רבנו? בשני דברים התייחדה המנורה: בכך שהיו לה מלבד גוף המנורה, גם גביעים כפתורים ופרחים, וכל כולה הייתה מקשה אחת. ננסה לעמוד על משמעותם הסמלית של שני דברים אלה. המנורה מסמלת את חכמת התורה - את העמל והיגיעה שמשקיע האדם בתורה, שבעזרתם הוא מוציא את חכמת התורה מהכח אל הפועל, וכתוצאה מכך מאירה התורה לעולם. אבל לא החכמה בלבד גנוזה בתורה. התנא באבות אומר: 'כל הלומד תורה לשמה, זוכה לדברים הרבה'. ומה הם הדברים הללו? 'נקרא ירע, אהוב'. לדברים אלה מרמזים הגביעים, הכפתורים והפרחים שבהם התקשטה המנורה. ונשאלת השאלה, אם התורה מצרפת ומזקקת את לומדיה, עד שזוכים לכל אותן מעלות, מדוע זוכה לכך רק מי שלומד אותה לשמה? התשובה מרומזת בתכונה השנייה שמנינו לעיל 'מקשה תיעשה המנורה'. כשם שהמנורה חייבת להיות מקשה אחת עם קישוטיה ואי אפשר להדביק אותם עליה, כך הדבר בתורה, מי שלומד תורה לשמה, נעשית התורה חלק ממהותו, הוא מתקשר אליה בקניין נפשי, פנימי. ולכן גם מידותיו ואישיותו, יכולים להיות מושפעים ע"י התורה. גם הם נעשים 'חפצא' של תורה. אבל מי שהתורה היא רק מבחוץ, אזי הקשר שבין התורה למידותיו הוא חיצוני ומלאכותי, אין כאן 'מקשה אחת' ואין כאן השפעה. כשמה רבנו התכונן לעשות את המנורה, רצה להכניס בה את כל הכוונות הנדרשות, ולשם כך היה עליו להבין את ההשפעה ההדדית של התורה והאדם, אבל לא ירד לעומקן של דברים. א"ל הקב"ה אכן זהו סוד עמוק שאינו בהישגך, 'השלך לאור והיא נעשית מאליה!' (כתב סופר) (מזקנים אתבונן).

'יש שמוסיפים שמחה מאדר א', וטוב לב משתה תמיד'

"משנכנס אדר"

ענייני חודש אדר - איתא בגמ': 'משנכנס אדר מרבין בשמחה' (תענית כ"ט:); ופרש"י: 'מי ניסים היו לישראל, פורים ופסח'. וכתב היעב"ץ דמטעם זה אין מקום לשמוח באדר א', כיון שבחודש זה לא חוגגים פורים. ואף אם נאמר שנס הפורים ודיניו שייכים גם לאדר א', עדיין חג הפסח הוא בחודש ניסן, הרחוק מאדר א' והקרוב לאדר ב'. ואם טעם ה'מרבין בשמחה' הוא משום שאדר סמוך לפורים ולפסח, נמצא שאדר א' אינו סמוך לחג הפסח, ואין סיבה להרבות בו בשמחה. הגר"ש ואזנר זצ"ל כותב (ב'שבט הלוי') בודאי פשטות ההלכה היא שמרבין בשמחה רק באדר ב', והוא מצטט את דברי רש"י ודברי ראשונים נוספים בעניין. אך הוא מסיים 'יש שמוסיפים שמחה מאדר א', וטוב לב משתה

תמיד'. מעניין כי ה'חתם סופר' מסיים אחד ממכתביו (שו"ת חת"ס חו"מ כ') בכתיבת תאריך 'א' דר"ח אדר א' שמרבין בו שמחה'.

ומתי אירע נס פורים? בתלמוד ירושלמי (מגילה פ"ב) כתוב במפורש שנס פורים אירע בשנה מעוברת. ה'ירושלמי' לומד זאת מגורלו של המן הרשע, שהפיל פור ויצא לו 'מיום ליום ומחודש לחודש שנים עשר הוא חודש אדר', ואם היה אז 'חודש שנים עשר', כנראה שהיה גם 'חודש שלושה עשר', כך שהנס התרחש ב... אדר א', וא"כ, מדוע לא חוגגים את חג הפורים בחודש אדר א', בו באמת התרחש הנס?! ה'חתם סופר' (שו"ת או"ח קס"ג) מסביר שהנס אירע באמת בחודש אדר סתם, רק שמלכתחילה היו אמורים לעבר את החודש, אך לבסוף השנה לא התעברה והנס אירע באדר רגיל. לדבריו, המן הרשע רצה להרוג את היהודים בחודש אדר א', כיון שבחודש אדר נפטר משה רבנו. אך המן לא רצה להרוג את היהודים דווקא באדר, דאולי פטירת משה רבנו תעורר גם זכות בשמים, ולכן בחר להרוג את היהודים באדר א'. מרדכי ואסתר הבינו את מזימתו ולכן הם דאגו שלא לעבר השנה. לדעת 'קרבת העדה' הנס התרחש באדר שני, וכוונת הירושלמי שאחרי שנכתב 'לחודש שנים עשר', א"כ מדוע צריך היה לכתוב 'הוא חודש אדר'? אלא הכוונה לחודש אדר שבכל שנה, שכעת הוא חודש ה-13. לדעת רבי יהונתן אייבשיץ (ב'יערות דבש') הגזירה הייתה בשנה לא מעוברת, ובא מרדכי, עיבר את השנה ודחה את הגזירה לאדר ב'. ולדעת ה'חתם סופר' (כמצוטט בקונטרס 'טוב לב משתה תמיד') הייתה הגזירה על חודש אדר א' ובו גם אכן התרחש נס פורים. אך עם ישראל חוגג פורים באדר ב' דווקא. כי בזכות חודש זה בו נולד משה רבנו, נעשה הנס.

חידות לפרשת השבוע:

- א. מדוע 'תרומה גדולה' נקראת כך, והיכן נרמז בפרשתנו מה שאמרו חז"ל שמדאורייתא - חיטה אחת פוטרת את כל הכרי, אך מדרבנן יש שיעור: עין יפה - אחד מארבעים, עין בינונית - אחד מחמישים, עין רעה - אחד משישים?
- ב. מדוע נטמן המשכן עד היום הזה?
- ג. מדוע היה לחם הפנים על השולחן, ומדוע השולחן נקרא בשם זה?
- ד. היכן נרמז בפרשתנו 'אם אין קמח אין תורה'?
- ה. היכן נרמז שישראל, אפילו אם חטאו - אם עושים תשובה - מתכפר להם?

- **תשובה לחידה א.** כתב בעל הטורים עה"פ ויקחו לי תרומה מאת כל איש: 'לי' בגימטריה 'מ', היינו - עין יפה אחד מארבעים. 'מאת כל' - 'כל' בגימטריה חמישים, היינו עין בינונית - אחד מחמישים. 'מאת כל' - ראשית התיבות עולים בגימטריה 'ס', היינו - עין רעה אחד מ-ס'. והטעם שנקראת 'תרומה גדולה', כתב ה'יראים' (מצווה קמ"ו): נקראת 'גדולה' מלשון חשובה, לפי שהיא ראשונה לכל התרומות והמעשרות. טעם נוסף כתב: מפני שאין לה שיעור למעלה, שאפשר לעשות את כל הפירות תרומה, ובלבד שישיר מעט שיריים שיהיו חולין, ואילו שאר מעשרות אפשר להפריש דווקא עשירית. וה'חרדים' (נ"ב י"ד) כתב: 'תרומה גדולה' מלשון סגי נהור, שמהתורה אין שיעור למטה, ואפילו חיטה אחת פוטרת כרי גדול.
 - **תשובה לחידה ב.** הטעם שהמשכן נטמן עד היום, מפני שעשאוהו הכשרים בנדבת לבם, וקשה לפני הקב"ה להפסיד כל מה שעשו הכשרים בנדבת לבם. ולעתיד יבוא הקב"ה
- וישרה שכינתו בתוכו כבראשונה (סדר 'אליהו רבה' פרק כ"ג).
 - **תשובה לחידה ג.** כתב ה'רבינו בחיי' (כ"ה כ"ג): השולחן שהיה בבית ה' הוצרך ללחם שיהא עליו, להיות שורש דבר שתחול בו הברכה. והלחם היה נאכל לכהנים משרתי המקדש, והיה מספיק לכל אחד לקבל מעט ממנו, וכפי שאמרו חז"ל: כל כהן שהיה מקבל לחם בגודל קטן כ'פול', היה שבע. וע"כ נקרא 'שולחן' (מלש' שליחות), שהקב"ה שולח ברכתו בלחם שעליו, ומשם הברכה משתלחת לכל המזונות ויבוא שובע לכל העולם.
 - **תשובה לחידה ד.** סמך הכתוב בכלי המשכן את השולחן לארון, להורות שאם אין קמח אין תורה ('צרור המור').
 - **תשובה לחידה ה.** איתא במדרש הגדול: לכך המזבח, שבא לכפרה, היה מצופה נחושת, לומר לך: מה נחושת זו, אע"פ שמעלה חלודה - מתמרקת, כך ישראל, אע"פ שחוטאים, אם עושים תשובה מתכפר להם.
- (מתוך עלונו של הרב צ'ולק-תשפ"ג)

מה מברכים על מרק עוף שיש בו ירקות? ומה מברכים על מרק עם אטריות או שקדי מרק? ומה עם מרק אפונה - 'האדמה' או 'שהכל'?

המדריך המיוחד בסבך ברכת המרק

במרק ירקות - ברכת הירקות פוטרת את המרק, כלומר, את חלק המים שבמרק. ואם הוציאו את הירקות מהמרק - אם טעם הירקות ניכר במרק, והם ירקות שבדרך כלל נאכלים מבושלים - כמוצוי במרק סלק, מרק בצל, מרק קישואים, וכיוצא בהם - ברכתו 'האדמה'; ואם טעם

הירקות אינו ניכר במרק - כמוצוי במרק שהתבשלו בו גזר ותפוחי אדמה בלבד - ברכתו 'שהכל'.

ואם כל הירקות שבמרק מרוסקים בצורה שהם עצמם 'איבדו' את ברכתם, וברכתם 'שהכל' - כמוצוי במרק עגבניות ומרק אפונה - לדעת הגר"ש וואזנר זצ"ל, ברכתו 'האדמה'. לדעת הגר"ש אויערבך זצ"ל, ברכתו 'שהכל', והוסיף, שאף אם יש במרק ירקות קטנים בודדים, כגון כמה גרגרי אפונה, הרי הם 'בטלים' למרק, ואין לברך עליהם 'האדמה'. ולדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל והגר"ח קניבסקי זצ"ל, יש לפטור את המרק בברכת 'האדמה' על מאכל אחר.

ומרק ירקות שהתבשל עם בשר - ברכתו 'שהכל', כיון שטעם הבשר שבמרק הוא העיקרי והחשוב לעומת טעם הירקות; והירקות עצמם אינם טפלים למרק, כיון שמטרתם לאכילה מצד עצמם ולהשביע, ויש לברך עליהם 'האדמה' בנפרד. ואם הבשר הוצא מהמרק, ואוכל את הירקות עם המרק, אינו מברך אלא 'האדמה' על הירקות, והמרק טפל להם. והגר"ש אויערבך זצ"ל הורה, שאם אכן הירקות לא הוכנסו למרק לשם אכילה מצד עצמם ולהשביע, אלא כדי לתת טעם במרק, כגון עלי פטרוזיליה ושורש סלרי, הרי הם טפלים לבשר ולמרק ואין מברכים עליהם בנפרד. וכן הורה הגר"ש אלישיב זצ"ל. ועוד הורה הגר"ש אויערבך זצ"ל, שמרק עוף שעירבו בו ירקות, עיקר התבשיל הוא טעם העוף, ולכן המרק אינו טפל לירקות, ואף אם מברך על הירקות בפני עצמם 'האדמה', יש לברך על המרק 'שהכל' בנפרד.

ומרק שהניחו בתוכו 'מיני מזונות', כגון אטריות, שקדי מרק, 'קרוטונים', וכופתאות ('קניידלך' ו'קרעפלאך') - הורה הגר"ש אלישיב זצ"ל, שאם כמויות המזונות גדולה, מברך עליהם 'מזונות', ופותר את המרק, מפני שהוא טפל למיני המזונות. ולאחר שאכל את כל מיני המזונות, רשאי לסיים את המרק הנותר בצלחת ללא ברכה נוספת. ואם כמויות המזונות קטנה, באופן שעיקר כוונת האכילה היא למרק - על פי דברי הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, אין המרק טפל להם, ויש לברך עליו בנפרד. ואם כמויות המזונות מזערית, כגון צלחת מרק שיש בה אטריות בודדות, או שקדי מרק בודדים - הורה הגר"ש וואזנר זצ"ל, שהם טפלים למרק ואין לברך עליהם 'מזונות'.

ואם בישל את המרק עם כמויות גדולה של כופתאות וטעמן ניכר בו - יתכן שצריך לברך על המרק 'מזונות' אף אם הכופתאות הוצאו ממנו. והורה הגר"ש וואזנר זצ"ל, שספק זה קיים אף במקרה שהכניסו את הכופתאות למרק לאחר שכבר התבשל, אך הוא עדיין ממשיך לעמוד על גבי האש. אולם, אם הכניסו את הכופתאות למרק בגמר בישולו, סמוך להסרתו מהאש - האוכל מהמרק ללא הכופתאות, אינו מברך 'מזונות'.

כמה זמן מותר להשתהות בין הברכה לאכילה? מה הקשר בין טמפרטורת המאכל לברכה? ובמה עטף החתם סופר את התפוח לפני שבירך עליו?

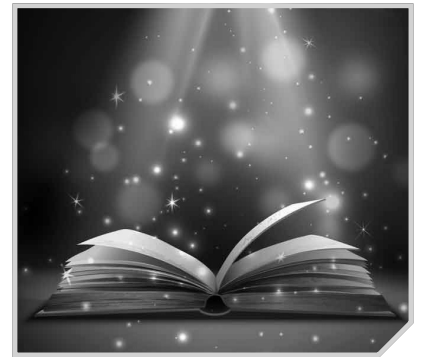

בכל ברכה שמברכים לפני הנאה הנאה - דהיינו אכילה, שתייה וריח - או לפני קיום מצוה, אסור להשתהות בשתיקה, או לעבור מחדר לחדר, וכל שכן להפסיק בדיבור, בין הברכה לדבר שמברכים עליו. וכשהשתהה יותר מ'כדי דיבור' - דהיינו כדי אמירת "שלוש עליך רבי" - שלא לצורך האכילה, נחלקו הפוסקים אם צריך לשוב ולברך; ולהלכה, אינו שב ומברך, והוא הדין כשעבר מחדר לחדר, ובתנאי שלא הסיח את דעתו בינתיים. והוסיף הגר"ז אויערבך זצ"ל, שאף אם השתהה על מנת להקשיב לדברי חבריו וכדומה, אין זה נחשב להפסק. אולם, אם הפסיק בדיבור, אף במילה אחת, ואף בענייה ל'דברים שבקדושה', כגון 'אמן', קדושה או 'פָּרְכוּ' - צריך לשוב ולברך, אלא אם כן הפסיק לצורך הברכה, או שענה 'אמן' על ברכה זהה, שבדיעבד אינו שב ומברך. ועל פי האמור, אין לברך על מאכל או משקה חמים מאד, או קרים מאד, משום שהמברך עלול להשתהות לאחר הברכה עד שיוכל לטעום מהם. וכן באכילת פרי עם קליפה שאינה נאכלת - כתבו המשנה ברורה, הערוך השולחן והכף החיים, שיש להסיר את הקליפה לפני הברכה, כדי למנוע את ההשתהות בין הברכה לאכילה. וטעם נוסף לדבר - שמא ימצא שהפרי אינו ראוי לאכילה, וברכתו תהיה לבטלה. והפרי נקרא 'שֵׁלִם' לענין הברכה, למרות שקליפתו הוסרה ממנו. ועם זאת, הגר"ש וואזנר זצ"ל כתב, שהחתם סופר זצ"ל נהג בעת אכילת תפוח, לקלפו ברצועה אחת ארוכה, כדי שלא יצטרך להפסיק בין הברכה לאכילה בקילוף התפוח, ולאחר מכן עטף את התפוח בקליפתו כדי שיֵראה שלם בשעת הברכה.

וכן אם יש לכלוך כלשהו במאכל - כתב הכף החיים שיש להסירו לפני הברכה, על מנת למנוע את ההשתהות לאחר הברכה, וכדי לברך על מאכל נקי. וכמו כן, אם צריך לשפוך או להשליך חלק מהמאכל לפני שאוכל, יעשה זאת לפני הברכה, הן כדי שלא להשתהות לאחריה, והן משום שיש בדבר בזיון לברכה, שמברך על המאכל ואחר כך משליך את חלקו.

מהו נוסח ברכת 'בורא נפשות' לדעת המשנה ברורה? מה פירוש המילה "וחסרונם"? ומדוע רצוי לומר את המילים "ברוך חי העולמים" במהירות?

לאחר אכילת 'כזית' מכל מאכל שהוא, למעט מאפים ותבשילים ממיני דגן ופירות משבעת המינים, וכן לאחר שתיית 'רביעית' מכל משקה שהוא, למעט יין - מברכים 'בורא נפשות'. לדעת המשנה ברורה, נוסח הברכה הוא: "ברוך... בורא נפשות רבות וחסרונם על כל מה שברא להחיות בהם נפש כל חי, ברוך חי העולמים". ויש שנוהגים לומר "שבראת" במקום "שברא". ויש שנוהגים לומר "וחסרונו", וכמו כן, יש שנוהגים לומר "בהן".

ובמשנה ברורה מביא את פירוש הברכה מהטור: "וחסרונם" - צרכיהם ההכרחיים, כגון לחם ומים. "על כל מה שברא להחיות בהם נפש כל חי" - בנוסף לכל הדברים האחרים שברא להחיות בהם את הבריות, כגון פירות וירקות. "חי העולמים" - השי"ת הוא חיותם של שני העולמים, ומהווה את הכל.

ולדעת הגר"א, על פי הירושלמי, צריך לחתום את הברכה בשם: "ברוך אתה ה' חי העולמים"; אולם לדעת רוב הפוסקים, אין לחתום בשם. וכן כתב הערוך השולחן, שהמנהג הוא שלא לחתום בשם, ואין לשנותו. וכך נהג החזון איש זצ"ל, וכן המנהג הרווח בכל ישראל. ובנוגע לעניינת 'אמן' לאחר הברכה, דעת הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, שמאחר ובתלמוד בבלי לא נזכרה כלל 'חתימה' לברכה זו, והיא מסתיימת במילים "נפש כל חי", ומה שאנו מוסיפים חתימה, זהו רק כדי לצאת ידי חובה לדעת הירושלמי שסובר שצריך לחתום את הברכה, לכן רצוי לומר "ברוך חי העולמים" במהירות, כדי שה'אמן' שיענו יהיה ב'תוך כדי דיבור' למילים "נפש כל חי". והגר"מ עצמו, נהג לענות 'אמן' לאחר המילים "נפש כל חי".

הצטרפו גם אתם ללומדי ה'דף היומי בהלכה' - עכשיו בכל עמדות נדרים פלוס

פוסק הדור מרא דארעא דישראל
מרו הגר"ח שטרנבוך שליט"א
בברכה מיוחדת:

"והנני מבקש מכל א

ונאמן הוא אבינו

לנתת לנו
שכרו בש

לתרומות עבור 88 יתומים המתחננים בחודש אדר א'
- קרן מס' 10960

.....
(הכסף מתחלק בין כולם לפי הצרכים - לפי הוראות הרבנים)

88
יתומים
נישאים באדר א'

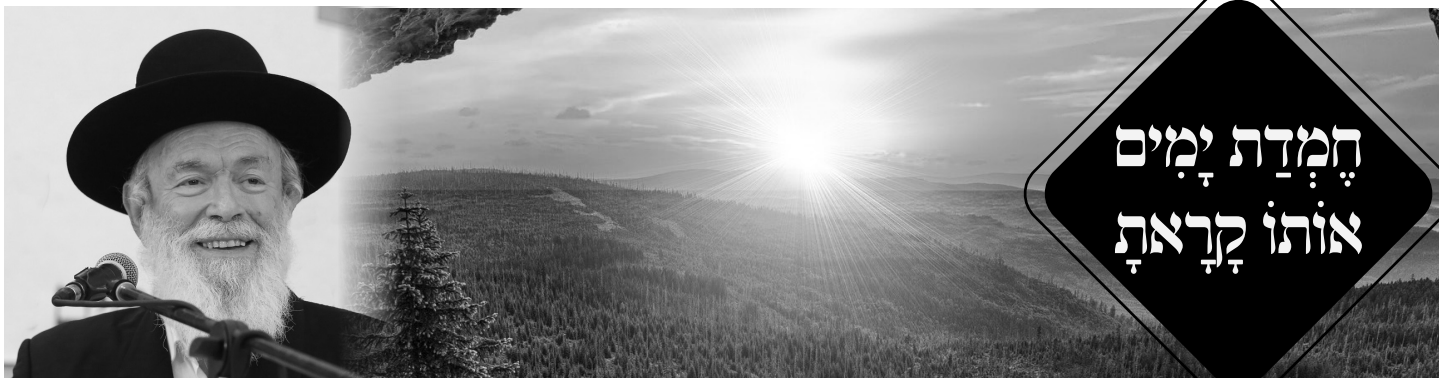
ל אחד להצטרף שבשמים בכל אחד שלימות"

בכל תרומה יש לציין עבור קרן 10960 - יתומי אדר א'

1800-39-47-47

הַמְדַת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָת

גם אני, כילד קטן, השתתפתי בהפגנה זו, וזכורני שהמנהל הגוי של המפעל, ניגש אל הגריי"י פרנקל ואמר לו, 'מדוע אתם מפגינים נגדינו'...?

מרן הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על חיזוק בקדושת השבת

לידי המטרה הנכספת של שמירת השבת. יכולני להעיד על יהודים רבים בתל אביב של אז, שהפסיקו לחלל שבת רק בגלל המשאית ותקיעת השופר שריתקו אותם למקומותיהם, וגרמו להם להתעוררות.

נספר על דבר נוסף שהתרחש בעיר זו, בענין שמירת השבת. בשכונת פלורנטין בדרום תל-אביב, שם התגוררתי, היה אזור תעשייה קטן, עם כמה מפעלים, שאחד מהם היה מפעל לייצור מימיות.

במפעל עבדו כ-20 עד 30 פועלים, ואחד הלקוחות המרכזיים של המפעל היו אנשי הצבא הבריטי ששלטו כאן בארץ, ונלחמו בין היתר נגד הצבא הנאצי.

אחד האירועים הבולטים הזכורים לי מאותה תקופה היא ההפגנה ההמונית של יראי-השם בתל אביב נגד פתיחת המפעל ההוא בשבת קודש.

כתוצאה מעומס-הייצור, ביקשו מנהליו להעסיק את הפועלים גם בשבת, והגאון רבי יצחק-ידידיה פרנקל זצ"ל, שכיהן בזמנו כרבה של השכונה (ומאוחר יותר כרבה של תל אביב), ארגן הפגנה נגד העבודה בשבת.

גם אני, כילד קטן, מתחת לגיל הפעוטות, השתתפתי בהפגנה זו, וזכורני שהמנהל הגוי של המפעל, שנמנה על האזרחים הבריטיים שהיו בארץ בשל שלטונה של הממלכה הבריטית על ארץ ישראל, ניגש אל הגריי"י פרנקל ואמר לו, 'הרי עבודתנו במפעל זה הינה פיקוח נפש, המותרת בשבת, ומדוע אתם מפגינים נגדינו'...?

רבה של השכונה השיב לו בעוז ובגאון, והסביר לו שאי-אפשר להשתמש במקרה הנוכחי בטיעון זה של פיקוח נפש. בסופו של דבר הגיעו הצדדים להסכם שלא יעבדו בשבת, וכדי לספק את הביקוש הרב של הצבא יוסיפו עוד משמרת בשעות הלילה, בין 12 ל-3, וכך תתוגבר כמות המימיות המיוצרת במפעל.

(מתוך 'שבת בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

הגעתי פעם לשוב פלוני והעסקנים התורניים באותו מקום התאוננו בפניי על חילולי השבת המתרבים בשוב, ושאלו כיצד ניתן לחזק את התושבים בענין השבת, ולהביאם למצב שבו ירצו להיות שומרי-שבת. סיפרתי להם על מחזה שנחרט בליבי מימי ילדותי בעיר תל אביב. גם אז היתה תקופה שבה התרבו חילולי השבת בעיר זו, וראשי הציבור נכנסו בעובי הקורה כדי לחזק את חומת השבת.

אחת הפעולות הלא-שגרתיות שנעשו אז, ושהצליחה לעורר אנשים רבים, היתה כאשר יהודי הדור-פנים שָׁכַר מדי ערב-שבת משאית גדולה, והסתובב ברחובות העיר ותקע בשופר...

תקיעה זו היתה אמורה לבשר על כניסת השבת, אבל החזות המעניינת שנפרסה לפני התושבים, דיברה לליבם יותר מהרבה מלים.

זכורני שהיו כאלה שניסו להתנכל לפעילות זו, ולחסום את דרכה של המשאית, אבל היהודי ההוא המשיך בעקביות לצאת אל הרחובות מדי ערב-שבת ולתקוע בשופר.

היה זה כמובן בדור שבו הרמקולים וְיִתְרֵי מְגַבְרֵי-הקול עדיין לא היו בעולם, והשופר היה הכלי היותר-מתאים כדי להביא בפני הציבור את בשורת השבת.

אני, כילד, וגם חבריי בני גילי, חיכינו כל השבוע למשאית זו, וייחלנו לבואה.

'אולי תעשו גם אתם כמעשהו של היהודי התל-אביבי הדור-הפנים?' - הצעתי לאנשי הישוב ההוא, שהתאוננו על חילולי השבת המתרבים בשובם. 'תשכרו גם אתם משאית, ותסעו ברחובות הישוב, ותתקעו בשופר.'

מעלתו של השופר במקרה זה, הסברתי להם, מתבטאת בשני דברים ראשית, אם תשתמשו ברמקולים, יתכן שהדבר יעורר עליכם את חמתם של מחללי השבת, אבל התקיעה בשופר אינה מחרישת-אוזניים, ולכן יש לה הרבה יותר סיכוי להתקבל בקרב התושבים.

ושנית, עצם המראה התקדימי הזה של תקיעת השופר, שאינה נראית במחוזותינו כל יום, יש בו כדי לעורר את הלבבות ולהביאם

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 613
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

זהירותו של רבי ישמעאל

פרדס היה לרבי ישמעאל בר יוסי, והשכירו לאריס, ביום שישי נהג האריס לבוא אל ביתו של רבי ישמעאל ולהביא לו סל פירות מפרדסו. בשבוע אחד הקדים האריס והביא את סלו ביום חמישי, שאלו רבי ישמעאל בפליאה: מדוע הקדמת והבאת את הפירות השבוע? השיב האריס: יש לי היום דין תורה פה בעיר, ולכן החלטתי להביא את הפירות היום, ולא אצטרך לבוא מחר באופן מיוחד.

קם רבי ישמעאל ואמר: פסול אני מלדון את דינך, מכיון שהקדמת להביא את הפירות יש בכך חשש שוחד, הזמין איפה רבי ישמעאל דיינים אחרים, והוא עצמו עזב את חדר בית הדין ועמד בחוץ. בשעת המשפט התגברו הקולות של המתדיינים והגיעו לאזני רבי ישמעאל העומד בחוץ. בכל פעם ששמע את טענות אריסו, נטה להצדיקו, ואמר לעצמו: הלוואי ויגיד כך וכך ויזכה בדין.

אחר כך סיפר רבי ישמעאל לתלמידיו את המעשה ואמר: אוי להם למקבלי שוחד! באותו יום חמישי לא נטלתי מאריסי את הפירות - והלא הפירות שלי הם! על אחת כמה וכמה, מקבלי שוחד שבוודאי אינם יכולים לדון דין אמת.

פרשת השבוע

ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו' תקחו את תרומתי (כ"ה - ב')

מסופר: בשב"ק פרשת תרומה שנת תשמ"ג אמר הרה"ק ה"לב שמחה מגור זיע"א בשיחת קודשו: מובא בספרים כי דרכו של הרבי מקוצק זיע"א היתה להתבודד מבני האדם, ואילו דרכו של הרבי מוורקא זיע"א, היתה דווקא בחברת בני אדם. כאשר נפגשו פעם יחדיו נענה הרבי מקוצק ואמר, כי דרכו שלו רמוזה בתורה בריש פרשתנו, שנאמר "ויקחו לי" ומפרשינו "לשמי" כלומר, מי שרוצה לקחת את עצמו לעבודת ה' באמת ולהיות מיוחד לשמו יתברך, העצה לזה היא, "תרומה מאת כל איש" עליו להיות מופרש ומובדל מחברת בני אדם, "אשר ידבנו לבו" ואפילו מן הטובים. נענה הרבי מוורקא והשיב, אדרבה מאותו פסוק גופו ישנה ראייה הפוכה, "תרומה מאת כל איש" צריך לקחת תרומה מכל יהודי ויהודי, כלומר, להיות בצוותא עם כולם כדי ללמוד מכל אחד ואחד. והוסיף ה"לב שמחה" ואמר: ידוע

מה שאומרים בשם צדיקים, כי ההתבודדות המעולה ביותר, היא התבודדות בקרב קהל ועדה, להימצא בפועל בחברת בני אדם, ואף על פי כן להיות מבודד במחשבתו ודבוק אך ורק בקב"ה. וגם זה מרומז באותו פסוק "תרומה מאת כל איש" להיות מופרש ומובדל תוך כדי ההימצאות בין כל איש.

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם

(כ"ה - ח')

מסופר על הרה"ק רבי נפתלי אמסטרדם זיע"א, שאמר פעם לרבו הרה"ק רבי ישראל מסלנט זיע"א, אילו היו לי מידותיו של רבי, ולבו הטהור של בעל יסוד ושורש העבודה, וראשו הגאון של בעל השאגת אריה, אזי הייתי יכול לגדול בתורה ויראת שמים. השיב לו רבי ישראל, נפתלי, נפתלי, בראש שלך, בלב שלך, ובמידות שלך, דורשים ממך להצליח להשרות את השכינה, ולא באדם אחר. האדם הפשוט והשפל ביותר, אם יבין את עצמו להשראת השכינה, היא תבוא אליו ותשרה בתוכו.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 6:04 ת"א: 6:06 ר"ת: 6:41

פרשת תרומה

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:50 ת"א: 5:05

נפשו למען קיום מצוה! אדם מישראל ויתר על כל העושר הרב הצפוי לו, ונשאר חסר כל, וזאת כדי להחיות נפשות אומללות! החליטו בבית דין של מעלה, כי אדם שכזה זכאי למתנה חשובה ביותר בעבור מעשהו הגדול והאצילי.

שמע זאת השטן ובא לפני בית דין של מעלה ואמר: "לכל הצדיקים בטרם ניתנה להם מתנה מן השמים, ניתן להם נסיון, לכן עלי לרדת ולנסות את האיש הזה, והיה אם יעמוד בנסיון – יזכה במתנה שהוחלט לתת לו".

שמע זאת אליהו הנביא זכור לטוב ואמר: "אם אמנם יש הכרח בנסיון – ארד אני ואנסה את האיש, שכן עלול השטן להעמידו בנסיונות כבדים שבהם לא יוכל לעמוד, ועלול להיכשל חלילה". ואכן הסכימו בבית דין של מעלה, כי אליהו הנביא ירד ויעמיד את המוכסן בנסיון.

ומה עשה המוכסן, לאחר שנתן את כספו לאלמנה, והוא עצמו נותר חסר כל? בלבו גמלה החלטה לצאת ולנדוד בדרכים, מעיר לעיר ומעירה לעירה, "אולי יחוס עלי ה' יתברך, וישלח לי בדרך זו הצלחה!" קיווה היהודי. הוא יצא לדרך, צעד וצעד, עד אשר עם ערוב היום התקרב לפאתי עיר כלשהי, כשירדה האפלה, נכנס לעיר, ולהיכן פונה יהודי בהגיעו לעיר זרה? כמובן, אל בית הכנסת, אך בטרם נכנס לבית הכנסת, גמר אומר בלבו, שלא יבקש מאיש לחם לאכול ומקום ללון בו, וזאת למרות שעיף ויגע היה מעמל הדרך, ובמשך היום כולו לא בא דבר מאכל לפיו.

כשהחלטו נחושה, נכנס אל בית הכנסת, נטל ספר בידו, ישב בצד והחל ללמוד מתוכו, שקוע היה בלימודו, ולפתע ניגש אליו יהודי זקן, הרים את עיניו וראה, כי הזקן שלפניו אדם נכבד ונשוא פנים. "שלום עליך ר' יהודי", ברכו הזקן, "מנין אתה, ומה מעשיך בעירנו?" שאל היהודי הזקן. סיפר לו האורח מנין בא, והשנים החלו מגלגלים בשיחה, עוברים מענין לענין, תוך כדי דברים סיפר האורח על המאורע האחרון שארע לו בעיירתו.

נפעם הקשיב הזקן לסיפורו של היהודי האורח, וכשסיים הלה את דבריו, אמר לו: "יש לי הצעה בעבורך!" הצעה? – פניו של האורח גילו התעניינות מרובה, והזקן המשיך: "ברוך ה', עשיר הנני ורכוש רב לי, הצעתי היא: אתן לך מכספי סכום כסף שממנו תוכל לפרנס את משפחתך כל ימי חיך, אבל בתמורה עליך למכור לי את זכות המצוה שעשית עם האלמנה והיתומים שבעיירתך. בטוח אני שאודות לכסף שאתן לך בוודאי תצליח, בעזרת ה', להתבסס, ואז תוכל לקיים עוד מצוות רבות כגון זו!"

לא אסכים למכור את המצוה בעד כל הון שבעולם

מוכסן יהודי היה באחד הכפרים, את פרנסתו מצא בכבוד, ואף זכה לחיבתו של הפריץ, אדון הכפר, רק דבר אחד היה חסר לו למוכסן: הוא ואשתו לא זכו לבנים, ועל כך היה צערם גדול.

באחד הימים בא אליו הפריץ ואמר לו: עומד אני לעקור למדינה אחרת, ועל כן עלי למכור את כל רכושי, ומכיון שמצאת חן בעיני ומכיר אני אותך כאדם ישר ונאמן, אהיה מוכן למכור לך את כל אדמתי ונכסי תמורת עשירית משוויי האמיתי. אך זאת – אך ורק בתנאי אחד, עליך לשלם לי את כל הסכום במזומנים בתוך ימים ספורים.

שמע המוכסן את ההצעה ולבו התרחב משמחה, הזדמנות שכזו להתעשר פתע פתאום בקלות רבה. אולם שמחתו לא היתה שלמה, הסכום שדרש הפריץ – אך כי היה זה רק עשירית מהערך האמיתי של הרכוש – לא היה בידו.

לאחר שעזב הפריץ את הבית, פנה המוכסן להתייעץ באשתו, ולאשה היתה עצה: הן יש לנו עצמנו בית, נמכור אותו, כן נמכור גם את כלי הכסף ותכשיטי הזהב שברשותנו, ואם יחסר לנו מעט כסף להשלמת הסכום הדרוש, ניקח הלוואה מקרובים ומידידים. הסכים בעלה, ומיד נחפו למכור את כל אשר לו, סוף סוף היה בידו הסכום הדרוש, שמח וטוב לב פנה לביתו של הפריץ, לבצע את העסקה.

עודנו צועד בדרך ולאזניו הגיעו קולות בכי ואנחה: "אוי ואבוי! אוי ואבוי!" עצר המוכסן, מבקש לדעת מנין בוקעים הקולות, עד מהרה הבחין כי מאחד הבתים שבצד הדרך עולים קולות השבר. פנה לעבר הבית ונכנס פנימה, ומה רואות עיניו? במרכז הבית עומדים אשה ושבעת ילדיה הקטנים וזועקים מרה, על שאביהם נפטר והניח אותם לאנחות בלי מזון ובלי בגד ללבוש.

דמעות נקו בעיניו של המוכסן, מצבם העלוב של האלמנה ושבעת היתומים נגע ללבו, בלי להסס הגיש לאלמנה את סכום הכסף שבידו ואמר לה: "קחי את הכסף הזה וחיי בו את נפשך ונפשות ילדייך. הביטה האלמנה בצרור בכסף שבידה ולא האמינה למראה עיניה, היה זה סכום עתק! בטוחה היתה, שהיהודי הניצב לצידה מהתל בה, ועל כן סירבה לקחת את הכסף. רק משחזר האיש והבטיח, כי הוא נותן לה את הכסף במתנה גמורה, נאותה האשה לקבלו.

מעשהו של האיש עשתה רושם גדל בשמים: אדם מישראל מסר

משל ונמשל

קביעת עתים לתורה

יהודי בעל אכסניה בווארשה שמע שהרה"ק בעל ה"חפץ חיים" זיע"א, עומד לבוא לעיר ביום פלוני ובשעה פלונית. השכים וירד לבית הנתיבות וציפה לבואו של אותו צדיק, אף הקדים והקביל פניו בצאתו מקרון המסע וביקשו להתארח אצלו הסכים ה"חפץ חיים". בשעה שישבו יחד על גבי המרכבה שהוליכה אותם לבית האכסניה שאלו ה"חפץ חיים" לבעל האכסניה אמור נא לי ר' יהודי האם קובע אתה עתים לתורה? כמה שעות ביום אתה לומד ומה אתה לומד? וי לי קבל אותו יהודי, האמינה לי רבי שלבי עלי דווי בשל כך, אבל מה אעשה ועול הפרנסה כבד כל כך, קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, מן הבוקר ועד הערב טרוד אני עד שכבי לישון בשעה מאוחרת, באפיסת כוחות ממש, יודע אתה רבי, ווארשה כרך גדול היא, וכל שעה ושעה רכבות באות ומביאות אורחים, והרי אני חייב להימצא בבית הנתיבות ולהקביל פניהם, שאם לא כן יקדמני אחר וימשכם לבית האכסניא שלו, ונמצא אני מקפח פרנסתי. טעות היא זו בידך אמר לו ה"חפץ חיים",

משל למה אתה דומה: במחילה מכבודך, לאותו בן כפר שנסע לעיר הבירה כדי להביא עניין מענייניו לפני פקידים ושרים רמי מעלה, ומאחר שהיה העניין חשוב ונחוץ ביותר ירטה לו הדרך לאותו בן כפר והיה יושב בקרון המסע ורוחו קצרה עליו, כי נדמה היה לו שהנסיעה איטית היא מדי. קפץ ועמד על רגליו הפשיל שרווליו והתחיל דוחף בכל כוחו. את דופן הקרון, דוחף רושף כשהן סמוק מרוב התאמצות ופלגי זעה ניגרים ויורדים לו על פניו, שאלוהו הנוסעים שישבו בסמוך לו על מה הוא דוחף ומתייגע כל כך? מאי משמע על שום מה אני טורח השיב להם בשאפו רוח בקושי, יודע אני כי בשעה שאני דוחף בקרון העגלה שלי מאחוריו ממחר הוא לנסוע, ומאחר שממחר אני עכשיו להגיע למחוז חפצי הריני דוחף גם כאן את הקרון כדי להחיש את הנסיעה. אי לך בן כפר לגלגו עליו הנוסעים מה יכול אתה בכוחותיך הדלים להוסיף על כוח המשיכה העצום של הקטר?

היושב במרומים, המשיך ה"חפץ חיים" ואמר ליהודי הוא הנהוג בעולם כולו בכוח אדירים שהוא למעלה מיכולת השגתנו, הוא הזון ומפרנס לכל, מקרני ראמים עד ביצי כנים, כלום מעלה אתה בדעתך, שעל ידי כל אותן טרחות יתירות שאתה טורח ועמל על ידי שעות מעטות אלו של ביטול תורה שאתה חוסך, מסייע אתה בידיי כביכול להשפיע עליך פרנסה, מנהיגה של הבירה נוהג בעולמו ומפרנס את בריותיו ואף אתה בתוכם, וכל אותה יגיעה יתירה שלך אינה מוסיפה ולא כלום.

ברגע הראשון נדמה היה לו, לאורח, שהוא חולם, הנה זימן לו הקב"ה סיוע כה מהיר, כמעט פצה את פיו לומר: "אני מסכים", אך כהרף עין חלפה מחשבה אחרת במוחו, והוא שמע את עצמו אומר: "לא אוכל להסכים להצעה, אם ה' יתברך זיכני לקיים מצוה כה חשובה מתוך מסירות נפש של ממש, לא אסכים למכור את מצותי זו בעד כל הון שבעולם.

אם כן, ניסה הזקן לשנות את הצעתו, "מכור נא לי מחצית מהמצוה שלך ותמורת זאת מוכן אני להעניק לך מחצית מכל הכסף שברשותי. גם להצעה הזאת סירב האורח, "אינני מסכים למכור מחצית ממצותי" ! אמר בפסקנות. הזקן לא התייאש, "אנא", הפציר, "מכור נא לי חלק כלשהו מהמצוה שלך, ואפילו רק מאית ממנה, אל תדאג, אשלם לך בעבור זה כאילו מכרת לי מצוה שלמה!". "לא! לא!" ענה האורח. "אינני מוכן למכור אפילו שמץ מהמצוה! בשום פנים ואופן לא אמכור! ואינני חפץ לשמוע עוד את הצעותיך!".

בוזה הרגע קרב אליו הזקן ועל פניו חיוך. "דע לך", כך אמר, כי אני הוא אליהו הנביא, מן השמים נשלחתי להעמידך בנסיון, ואתה, לא רק שזכית לקיים מצוה כה חשובה, אלא עמדת בנסיון בשלמות, וסירבת למכור אפילו חלק קטן ממצותך. האורח נעץ בזקן הניצב לפניו עיניים משתוממות, אך הזקן המשיך בדבריו: הודות למצוה שקיימת, ובזכות זה שעמדת בנסיון, תוכל לבחור לך אחד משלושת הדברים הללו: אריכות ימים לך ולאשתך, עושר והצלחה מרובים, או שמה ברצונך בבן, שיהיה צדיק וקדוש. בלי להסס השיב האיש: בוחר אני בבן זכר, עד היום לא זכינו אשתי ואני להיפקד בבנים, ומה בצע לנו באריכות ימים או בעושר כשאין לנו בנים?.

והזקן הלא הוא אליהו הנביא אמר: ובכן, בעזר ה' יולד לכם בן צדיק וקדוש, אשר יאיר את העולם בתורתו וביראתו, אולם הדבר יתקיים בתנאי אחד: עליך ועל אשתך להיות נעים ונדים בגלות כל ימי חייכם. לאחר שנמלך האיש באשתו הסכימו שניהם לקבל את עול הגלות.

לא ארכו הימים ובן נולד ליהודי ולאשתו, שמו של הבן נקרא "מנחם", לאמר: זה ינחמנו, ואותו מנחם אינו אלא הרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימנוב זיע"א שהאיר את העולם בתורתו ובצדקותו.

צ'ין אדם לחברו

ענותנותו של רבי עקיבא אייגר
 כשהשיא הרה"ק רבי עקיבא אייגר זיע"א את אחד מבניו בעיר לומזה, הסבו עמו בסעודת שבע ברכות כעשרים רבנים. כשהגיעו סמוך לברכת המזון ראה ר' עקיבא אייגר שלא הזמינוהו לשאת דברי תורה, וכי הסעודה עומדת להסתיים, לא כבש את רעבו וצמאונו לחדש בתורה, קם ודפק מעצמו על השולחן והכריז כי ברצונו לומר דבר תורה, ומיד החל להשמיע פלפול חריף. בין המסובין היה רב אחד שהקשה לרעק"א כי לדעתו המשנה במסכת ערלה סותרת כל יסוד פלפולו. רעק"א התחיל לפרק את הקושיה בפילפולים שונים ועמד על דבריו, אולם אחרי ברכת המזון פנה במפתיע לפני כל המסובין דעו נא רבותי אף על פי שתירצתי את דברי ודחיתי סתירת המקשה, האמת היא כדברי הרב המקשה והיות שהשמעתי חדושי תורה מבלי שנדרשתי מכם והיתה זו התנשאות מצדי, לכן נענשתי מדהשמים תיכף ומיד שנעלמה ממני משנה במס' ערלה.

קבלת אורחים בסבר פנים יפות
 מסופר על הרה"ק רבי אהרן אריה (רבי ארון לייב) מפרעמישלאן זיע"א שהיה אומר: "כשם שאדם מקבל פני אורחים בסבר פנים יפות בעולם הזה, כך יקדמו פניו בעולם העליון".

אהבת ישראל
 הרה"ק ה"סבא" משפולא זיע"א פעל בשמים, שיהיו לו בנים פשוטים,

כדי שיהיה לו פתחון פה להמליץ על בני ישראל עם קדושים לפני השם יתברך ולהוכיח לו, שאף על פי שבני הם יהודים פשוטים, אוהב אני אותם כנפשי.

לכופף את עצמו כדי לעשות טובה ליהודי
 מסופר על חסיד אחד שמסר על ידי חברו שנסע אל הרה"ק מליובאוויטש זיע"א איגרת אליו. הלה הגיע אל הרבי, ומשום מה החליט שלא למסור את המכתב באמצעות המזכירות, אלא תחב את המכתב תחת דלת חדרו של הרבי. כשחזר השליח וסיפר לשולח כיצד העביר את מכתבו, חש השולח צער רב על שאילץ את הרבי להתכופף ולהרים את מכתבו. בהזדמנות הראשונה שביקר אצל הרבי, ביקש מחילה על מעשהו, חיך הרבי והניף ידו בביטול, הלוא זהו תפקידו של רבי, לכופף את עצמו כדי לעשות טובה ליהודי.

יתן ויתנו אחרים - חסיד
 מסופר על הרה"ק רבי שלמה זלמן אוריעבאך זיע"א, פעם ביקש ממנו הרה"צ רבי ידידיה פרנקל זיע"א שיכתוב לו מכתב המלצה בענין ספר תורני שעמד להדפיס, הואיל והיה זקוק לעזרה במימון כספי של הדפסת הספר. ניאות לו הג"ר שלמה זלמן לכתוב עבורו את המכתב, וכאשר פנה הרב ידידיה לצאת מביתו קרא אליו רבי שלמה זלמן ונתן לו מאה שקלים, והוסיף ואמר אני כותב מכתב ומבקש מאחרים שיסייעו בידך בהדפסת הספר, ובעצמי אינני מסייע בדברי

תלולא דצדקיא

שבת קודש ח' אדר
 הרה"ק רבי אליהו הכהן ב"ר שלמה אברהם (שבת מוסר - תפ"ט)
 הרה"ק רבי גרשון מלאצק (תלמיד הבעש"ט - תקמ"ה)

יום ראשון ט' אדר
 הרה"ק רבי יוסף יואל היילפרין אב"ד סטעפין (תלמיד הבעש"ט - ב"ר יעקב אהרן)
 הרה"ק רבי שמואל שמעלקא קליין אב"ד סעליש (צנור החיים - תרל"ה)
 הרה"ק רבי ישראל יעקב מחוסטט ב"ר מרדכי מנדבורנא (תרפ"ט)

יום שני י' אדר
 הרה"ק רבי יוסף ברוך מניישטאט ב"ר קלוגימוס קלמן הלוי מקראקא (הגוטער יוד - תרכ"ז)

יום שלישי י"א אדר
 הרה"ק רבי חיים יוסף דוד אזולאי ב"ר יצחק זרחיה (חיד"א - תקס"ו)
 הרה"ק רבי אברהם מסאכטשוב ב"ר זאב נחום (אבני נור - תקפ"ג)

יום רביעי י"ב אדר
 הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר יצחק אייזיק מזידיטשוב הרה"ק רבי שלמה מסאטוב ב"ר חנוך העניך מאלעסק (תרע"ט)
 הרה"ק רבי אהרן הורוויץ אב"ד בייטש ב"ר מאיר מדויקוב (תרפ"ז)

יום חמישי י"ג אדר
 רבינו יהודה ב"ר שמואל החסיד (ספר חסידים - ד"א תתקע"ה)
 הרה"ק רבי בצלאל מרגליות אב"ד אוסטראה ב"ר מאיר (בעל מאיר נתיבים - תקפ"א)
 הגאון רבי משה פינגשטיין ב"ר דוד (תשמ"ו)

יום שישי י"ד אדר
 הרה"ק רבי שלום יוסף משפיקוב ב"ר דוד (תרפ"פ)
 הרה"ק רבי משה מרדכי ב"ר חיים ישראל מפילוב (תרפ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שפונה הלכות

טאת הרה"ג נגליאל הכהן רבטיבין שליט"א
 מוסר "ב"א אור"ח רפרוס יוסף הדר"ש על המערים.

ברכת כהנים (ה')

(א) אסור לחלוץ הנעלים ולעמוד עליהם. (שו"ת שבט הקהתי, להגאון רבי שמאי קהת הכהן גראס שליט"א, ח"א, סימן ע"ד)

(ב) אע"פ שנטלו הכהנים ידיהם שחרית, חוזרים ונוטלים ידיהם עד הפרק שהוא חיבור היד והזרוע, והלוי יוצק מים על ידיהם, ואם הסתחו הלויים דעתם, טוב שיטלו ידיהם קודם שנוטלים ידי הכהנים. (שו"ע אור"ח סימן קכ"ח סעיף ו', ובמשנה ברורה ס"ק כ"ג)

(ג) אם אין מים ליטול לכהן לפני נשיאת כפיים ויודע הכהן שלא נגע במקום מטונף, יוצא בדיעבד בנטילת ידים שנטל בשחרית. (משנה ברורה סימן קכ"ח ס"ק כ')

(ד) אם אין לוי, יוצק מים בכור פטר רחם, דהוא גם כן קדוש קצת, ואם אין גם בכור, טוב שיטול הכהן בעצמו, ממה שיטול לו ישראל ידיו. (משנה ברורה שם ס"ק כ"ב)

ישראלים
 052-7144471

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחטות דפוס פוסטר
 דפוס אישי מקצועי
 08-8422112 ההגנה 54 רחובות
 P6422112@gmail.com

לע"נ
 הרה"ק רבי חיים יוסף דוד אזולאי חיד"א
 ב"ר יצחק זרחיה זיע"א
 נלב"ע י"א אדר תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת תְּרוּמָה - מִמּוֹן כָּשֶׁר

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אָשֶׁר יִדְבְּנוּ לִבּוֹ תִקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי" (שמות כ"ה, ב')

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימון בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל הענינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן גינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת גינה אנאל חביבה בת שולמית לאה בת תמר מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימון בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה דרור בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגנט רותית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

נתינת הצדקה צריכה להיות רק לכבוד ה' יתברך! רש"י הקדוש מפרש: "ויקחו לי תרומה- לי לשמי".

כאשר האדם נותן תרומה עליו לעשות זאת לשם שמיים! יש אנשים שעוזרים לזולת, הם עושים מצוות ומעשים טובים אבל מצפים לתגמול.

אם לא מחזירים להם, הם אומרים: "חבל שעזרתי לו". מי שעשה מעשה חסד ולאחר מכן מתחרט על המעשה, הרי שהוא מאבד את השכר על קיום המצווה.

מין הרב עובדיה יוסף זצ"ל היה אומר: "אם אדם רוצה להצליח בתורה ובזיכוי הרבים, כל מה שיעשה יכוון לשם יחוד קודשא בריך הוא. יעשה את כל מעשיו לשם שמיים".

אם תעשה מצווה, מעשה חסד או עזרה לזולת כדי לקבל חזרה משהו, תדע לך שמציפיות מכסים כריות.

כגודל הציפיה כך גודל האכזבה. בכל מקרה עלינו לזכור: "וּנְאָמֵן הוּא בְּעַל מְלֶאכֶתְךָ שִׁשְׁלָם לָךְ שְׂכָר פְּעֻלָּתְךָ" (אבות פ"ב כ"א).

מדוע פרשת תרומה נסמכה לפרשת משפטים? כדי ללמד אותנו שלפני שאתה נותן תרומה תבדוק על פי משפטי התורה שהכסף שאתה תורם הוא שלך.

אמת שתרומה היא מצווה גדולה. שורש המילה תרומה הוא תרם מלשון להתרומם כמו שנאמר בפרשת נח: "וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה וַתֵּרָם מֵעַל הָאָרֶץ" (בראשית ז', י"ז).

אדם שנותן תרומה אז הקומה הרוחנית שלו עולה.

מכל מקום עליך לבדוק את כשרות הכסף על ידי "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים" (שמות כ"א, א') ורק לאחר מכן "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה" (שמות כ"ה, ב'). צריך לוודא שהכסף שהאדם תורם הוא הרוויח אותו ביושר והוא שלו.

מתי צדקה תציל ממוות? בשעה שאתה לוקח את הדמים שלך (כסף שעמלתה עליו וביושר הגיע אליך) ותורם לצדקה.

אבל אם הדמים לא שלך- אז אינם מכפרים ואדרבה, הסנגור שהיה אמור להיברא בזכות המצווה נהפך לקטגור.

כמו שבמשנה כתוב (סוכה כ"ט): לולב הגזול והיבש פסול שנאמר "וּלְקַחְתֶּם לָכֶם" (ויקרא כ"ג, מ'). הגמרא דורשת: לכם- משלכם.

אם זה לא משלכם אלא גזול- האדם לא יוצא ידי חובה. בנוסף הוא גם בירך ברכה לבטלה. לכן נסמכה פרשת משפטים לפרשת תרומה.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות מברשת ציון

זמני לכת

יום	כניסת לכת	צאת לכת	יציאת חמץ
יום-ט	16:50	18:03	18:41
ת"א	17:08	18:01	18:37
מ"ב	17:09	18:02	18:37
כ"ג	17:10	18:03	18:40

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוויים- חלק ב'

באיזה סוגי מאכלים יש איסור בישול גוויים?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

איסור בישול גוויים נאמר בתנאים הבאים ובאופן שחסר אחד מהתנאים אין איסור בישול גוי:

א. המאכל לא נאכל כמות שהוא חי וכדי לאכול צריך לבשל אותו. **מקורות:** שו"ע (שם ס"א). משום שבכהאי גוונא שנאכל חי, אין חשיבות לאותו מאכל ולא גזרו בזה חכמים שיבוא לידי חיתון. ראה חכמת אדם (כלל סו אות א). גם אם כשמבשלים אותו הוא יותר טוב מאשר כשנאכל חי, גם בזה אין איסור וכמ"ש הריטב"א ע"ז (לח).

ב. המאכל עולה על שולחן מלכים. **מקורות:** שו"ע (שם). במאכל שאינו חשוב אין דרך להזמין ואין חשש חיתון, ט"ז (סק"א). רבינו האריז"ל בספר טעמי המצוות (פר' וילך דס"ב ע"א ד"ה מי) כתב, דלאו דוקא עולים על שולחן מלכים, אלא גם אם עולים על שולחן שרים יש בהם משום בישול גוויים. כ"פ הרחיד"א בשו"ת חיים שאל ח"א (סימן עד אות עו). בשו"ת ברכה (סימן קיג סק"ב). כ"כ בזבחי צדק (שם סק"ב). בבן איש חי (פרשת חקת ש"ב אות ט). מה שצריך דווקא לשני התנאים כדי לאסור. כ"כ התוספות (ע"ז לח. ד"ה איכא ביניהו).

היינו המאכל מוגש בפני אנשים חשובים או סעודות חשובות, כגון: חתונה. אין הולכים בזה אחר רוב העולם אלא לפי המקום שבו הוא נמצא. **מקורות:** שדי חמד (מערכת בישול גוויים אות יב).

ג. ללפת את הפת- דהיינו כשאוכלים סעודה עם פת המאכל עולה על גבי השולחן. **מקורות:** כמבואר בשו"ע (יו"ד שם ס"א). מה שכתב השו"ע (שם) או לפרפרת שבשלו גוי וכו' אסור משום בישול גוויים. אם כן לכאורה יש בישול גוויים גם באותם קינוחים, כמ"ש הט"ז (שם ס"ק יד) ובספר וילקט יוסף- סתהון (כלל ג). כתב הרב פרי חדש (שם סק"ג) לבאר, שכאשר המאכל בא לקינוח בסוף הסעודה- אין בו איסור. כמו שכתב הרמב"ם (פי"ז ממאכלות אסורות) שיש בישול גוויים בפרפרת, היינו ללפת את הפת. הוי אומר לפרפרת כשמלפתים בה את הפת. כ"כ הרחיד"א בשו"ת ברכה (סימן קיב ס"ק יא) בשם מהר"י בשו"ת שערי ישועה. ראה מה שכתב להלן בהמשך הפרק בדיון פיצוחים וכדומה שבושלו או נקלו על ידי גוי.

קורקבן ובני מעיים וכו' למרות שאינם עולים על שולחן מלכים ואינם חתיכה שראויה לכבד בה אורחים, מכל מקום שם בשר יש עליהם ויש בהם איסור בישול גוויים. **מקורות:** ש"ך (שם סק"ב). פרי חדש (יו"ד שם סק"ב).

לכן כנפיים של עופות שהגוי בישל למרות שלא עולים על שולחן מלכים, יש בהם איסור בישול גוויים.

מאכל שאינו נאכל חי לבדו אבל נאכל חי בתערובת עם דברים אחרים, יש להקל שנחשב כנאכל חי ואין בו משום בישול גוויים. מטעם זה גוי שבישל או טיגן בצל- יש להקל מכיוון שנאכל כמות שהוא בסלט ירקות. **מקורות:** כן דעת הגר"ש וואזנר הובא בקובץ מבית לוי ח"ח (ס"ב). ראה מה שכתב לקמן בענין דג חי הנמצא תוך מאכל הנקרא "סושי".

כֶּסֶף בָּא וְכֶסֶף הוֹלֵךְ

הגאון רבי ראובן קרלנשטיין סיפר אודות שני אחים שונים זה מזה. האחד היה תלמיד חכם גדול ואילו אחיו היה דתי שלא הקפיד במיוחד על דקדוקי הלכה. למרות ההבדל התהומי שהיה ביניהם, אותו אח תמך כלכלית באחיו התלמיד חכם. מדי חודש בחודש העניק לו תמיכה הגונה בלב רחב.

פעם אחת נשאל אודות הסיבה למענק הקבוע למרות שהוא מנהל אורח חיים פשרני. הוא הסביר כי כשהיה בחור הוא למד בישיבת חברון. ראש הישיבה, הגאון הרב יחזקאל סרנא זצ"ל היה נוהג מדי פעם לשלוח קבוצות בחורים לבני ברק לשהיה בת שבוע ימים שבה יוכלו לפגוש את מרן רבינו החזון אי"ש וגם לדבר איתו בלימוד.

"אני", האיש סיפר, "לא הייתי ברמה לימודית ראויה על מנת שאוכל לדבר עם מרן החזון אי"ש בלימוד, למרות זאת ראש הישיבה צירף אותי לאחת הקבוצות הללו. מצאתי את עצמי בבני ברק נכנס ויוצא בביתו של מרן החזון אי"ש. מה שדיברו שם בלימוד אני לא זוכר", המשיך להעלות את זכרונותיו, "למען האמת, אני סבור כי גם אז לא הבנתי דבר מן הסוגיות המדוברות...".

"אבל נכס אחד בכל זאת נותר חקוק בעצמותי. ראיתי אנשים נכנסים ויוצאים ללא הרף כשבדיהם סכומי כסף עצומים. מרן החזון אי"ש היה מכניס את הכסף למגירת שולחנו. עוד לפני שיצא התורם מן הבית, כבר אדם אחר נכנס שהיה זקוק לכסף הזה. מרן החזון אי"ש היה ממחר לפתוח את המגירה כדי להעביר את הכסף למטרה הרצויה. סכומי כסף אדירים עברו תחת ידו של מרן החזון אי"ש, אבל הם לא השפיעו עליו כלל! למדתי באותו שבוע כי כסף בא וכסף הולך ולא זו תכליתו של האדם בעולמו".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

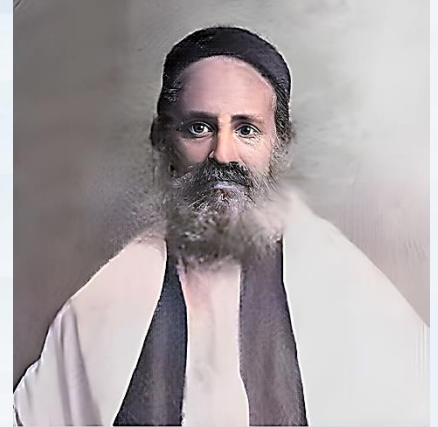
בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הרב אברהם אלנדאף זצ"ל

מארי הרב אברהם אלנדאף זצ"ל - נולד בשנת ה'תרכ"ו (1866) בקריית-אלקאבל בצנעא שבתומן. מצד אימו היה נכדו של הגאון מארי יחיא בדיחי זצ"ל. בתימן עבד בתור צורף. בשנת ה'תרנ"א (1891) עלה לארץ ישראל יחד עם חברו, הגאון מארי שלום אלשיך הלוי. בדרך נפטרו ל"ע אשתו ובתו. בארץ ישראל התחתן בשנית. כשהגיע לירושלים בחר לגור בעיר העתיקה.

היה ממקימי כפר השילוח בסמוך לעיר דוד. שימש מנהיג קהילת התימנים בירושלים ועמד בראשה במשך 35 שנים. הקים את חלקת התימנים בבית עלמין בהר הזיתים ואת ועד קהילת התימנים. ייסד תלמודי תורה, ישיבות, בתי כנסיות, בתי מדרשות ועמד בראש ישיבת 'תורת משה'. נלחם במיסיון שניסה להשפיע על בני קהילתו יחד עם מארי יחיא יצחק הלוי ואחרים. שימש כאב"ד בבית הדין של הקהילה שאותו הקים והעמיד בראשו את הגאון הרב שלום אלשיך הלוי.

בשנת ה'תרס"ד (1904) הקים את חברת 'שיבת ציון', במטרה לרכוש קרקעות לצורך התיישבות חקלאית. פעל להשגת 'פרמאן' (רישיון מממשלת טורקיה. היה צריך להוציאו מכיוון שיהודי תימן נחשבו לקהילה נפרדת). אנשי הכוללים הספרדיים התנגדו לכך, לכן הוא יצא בחשאי לאיסטנבול. שם פגש את הרב הראשי של הקהילות היהודיות באימפריה, הרב משה הלוי ישראל.

הפרמאן הגיע בסופו של דבר כעבור חצי שנה ובעקבותיו הוקמו מערכות חדשות ללא תלות בכולל הספרדים. חקר את ספרות יהודי תימן. היה עני מרוד. עבר לגור בשכונת הבוכרים ובשנותיו האחרונות גר בשכונת כרם התימנים שבתל אביב. כחודש לפני פטירתו ביקש מבניו להעבירו בחזרה לירושלים. נפטר ב-י"ב אדר א' ה'ת"ש (1940). חי כ-74 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים.

אביו: מארי חיים. **אימו:** מרת מרגלית לולוה. **אחיו:** ר' סעדיה (מח"ס 'עץ החיים'). **נשותיו:** אשתו הראשונה ובתו נפטרו בדרך בדרכו לעלות לארץ ישראל. מרת ידידיה (זיווג שני). **ילדיו (מזיווג שני):** שלושה בנים ובת. **מרבותיו:** סבו, מארי יחיא בדיחי. אביו, מארי חיים. **מספריו:** **יפתחון טוב** - על התורה **יענף חיים** - ביאורים ותיקונים על הסידור **השגות מאי"ש ישרידי תימן** - תולדות הרב שלום שבזי, הרב שלום שרעבי, אוצר ספרי תימן ועוד **ימבשר טוב** - בשבח העלייה לארץ ויישובה **יזכור לאברהם** - זכרונות ותולדות יהודי תימן **יתאג** - עם 'חלק הדקדוק' למהרי"ץ **יתכלאל** - סידור עם פירוש 'עץ חיים' למהרי"ץ, בתוספת חיבורו 'ענף חיים' **ישערי טהרה** - למהרי"ץ. בנוסף פרסם מאמרי הלכה בכתב העת התורני 'תורה מציון'.

רבי אלעזר טורק סיפר מעשה ששמע מנכדו של רבינו על האמונה העצומה שהיתה לו בבורא עולם: לפני כשמונים שנה בירושלים גר אדם גדול, סבי, הגאון רבי אברהם אלנדאף זצ"ל. הוא היה עני מרוד ממש, מלחמה של תורה אכל ומימיה שתי כפשוטו.

כאשר בית הדין לעדת התימנים נוסד הוא נקרא אחר כבוד לשמש כחבר בית הדין. מתוקף תפקידו זכה לקשרי תורה והלכה, ולקרבה וחיבה יתירה ממרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים. הם היו יושבים מידי פעם בהרכבי בית דין ומשוחחים רבות בדברי תורה וענייני השעה.

באחד הבקרים בעשרת ימי תשובה, בעת שישב בחדרו ולמד, רעייתו הרבנית נכנסה אליו והתאוננה בפניו: "עוד מעט הילדים חוזרים מהחיידר ואין לי מה להכין עבורם, הבית ריק". רבי אברהם הרגיע אותה ואמר: "אל תדאגי! אני משליך יחבי על השם יתברך! עד הצהריים בוודאי יבוא אוכל עד פתח ביתנו".

מכיוון שהיא לא רצתה להטריד את בעלה מלימודו היא החליטה לפנות אל השכן, מרן הגאון הרב יוסף חיים זוננפלד, שבין היתר היה גם ממונה על קופת הצדקה הכללית כדי להתייעץ איתו מה עושים במקרה כזה. "מה אמר בעלך על העניין?", הרב זוננפלד התעניין. "הוא טען כי הוא פטור מחובת השתדלות. ליבו סמוך ובטוח על השם יתברך שיזמין לו את מזונו עד הצהריים", הרבנית השיבה.

"דעי לך כי בורא עולם הוא המפרנס ובעלך מאמין בה' יתברך באמונה שלימה שימציא לו את מבוקשו", והוסיף, "אני בטוח שכפי שאמר, בורא עולם יזמין לו את מזונו עד הצהריים. המתני מעט, התייצבו וראו את ישועת השם". כשחזרה הרבנית לביתה היא ראתה כי על השולחן במטבח מונחים עופות שחויטים. בנוסף היה מונח על השולחן סכום כסף מכובד והגון.

היא השתוממה מאוד: "מהיכן זה הגיע? הרי רק לפני זמן קצר כשיצאה מהבית לא היה דבר, אם כן מהיכן הגיע כל הטוב?". בעלה כשראה את פליאתה השיב לה בפשטות: "לפני דקות אחדות יהודי יקר הגיע מישוב מרוחק בארץ ובידו שני תרנגולים. הוא סיפר כי הגיע אלי מכיוון שקרובת משפחתו מתקשה בלידתה ולכן הוא הביא את העופות הללו כדי שאשחט אותם עבורו בברכה ושזכות המצווה תעמוד לה ללידה קלה.

עשיתי כמצוותו ושחטתי את העופות. כשסיימתי, ביקשתי לתת אותם לאיש אבל הוא התעקש להשאיר את העופות אצלי, כדי שאעשה עימן כטוב בעיניי. בנוסף הוא הניח על השולחן סכום כסף גדול וביקש ממני שאחלק אותו לצדקה לנזקקים כדי שגם זכות זו תעמוד לקרובת משפחתו ללידה קלה". הרבנית ראתה כיצד בורא עולם שלח זימן עד לביתה את העופות כדי שתספיק להכין אוכל לילדיה עוד לפני שיחזרו מהחיידר.

נְתִינָה וְהַצְלָה

בכרטיס שהיה ברשותי והמוכרת וכל באי המכולת נשמו גם הם לרווחה.

כשיצאתי מהמכולת ראיתי כי האישה ממתנה לי בחוץ. היא הודתה לי פעם נוספת וביקשה את פרטי חשבון הבנק כדי שתוכל להפקיד את הסכום. נתתי לה והרגעתי אותה שמבחינתי היא יכולה להמתין מספר ימים בהעברת התשלום. זה לא דחוף.

נפרדנו לשלום, כשמילות הברכה שבהן היא מברכת אותי בכל טוב הארץ מהדהדות באוזני. המשכתי עם ילדי לכיוון הגינה. נותר לנו לחצות את הכביש. מדובר בכביש ראשי סואן בשכונה. ביקשתי מהילדים שיאחזו היטב בצדי העגלה כדי שנוכל לחצות את הכביש בבטחה.

הילדה בת השלוש וחצי נעמדה בצד ימין, אבל בן השנתיים וחצי שקלט את הגינה מהצד השני של הכביש וסבלנותו כנראה פגה בעקבות השהות הארוכה במכולת, רץ לפנינו. עוד לפני שהספקתי לעצור אותו הוא התפרץ לכביש. בזווית עיני ראיתי ג'יפ שחור שועט על הכביש. הבנתי שהנהג לא יכול להבחין בבני הקטן והנמוך כיוון שסמוך למעבר החציייה עמד רכב שעל ידו עמדה אישה שהעמיסה את הקניות שלה לתוך תא המטען. הרכב הסתיר לנהג הג'יפ את שדה הראיה.

צעקתי בכל הכוח: "לא!". קפצתי לכביש בעקבות בני. משכתי אותו בכוח לכיוון המדרכה. הספקתי להרגיש את המגע המתכתי של פח המכונית לפני שהתגלגלנו אחורנית לכיוון המדרכה. מצאתי את עצמי שרועה על שפת המדרכה.

האישה שהיתה עסוקה בהעמסת הקניות רצה לעברי. היא עזרה לי להתרומם. לא העזתי לבדוק מה קרה לבני. לפתע שמעתי אותו בוכה ורווח לי. הוא חי! הילד שלי בוכה! בינתיים התאספו אנשים ששמעו את הצעקות שלי. ביקשתי מהם בבכי: "תבדקו מה קרה לילד שלי. האם הוא מסוגל ללכת".

הם אמרו לי: "הוא בריא ושלם". לקח זמן עד שהוא נרגע מהבכי ההיסטרי וחזר לעצמו עד שהייתי מסוגלת להירגע מהחוויה הקשה. נזכרתי בחסד שגמלתי. צירוף מקרים בזמן כה קצר העלה בי מיד את המחשבה כי זכות הצדקה והרצון למנוע בושה מהזולת עמדו לנו. ראינו ניסים גדולים שלא פספסתי בשבריר שניה את בני וגם שהרכב לא נסע במהירות גבוהה יותר.

חזרתי הביתה נרעשת. התקשרתי לאישה שעימה גמלתי חסד. רציתי שהיא תדע שיותר ממה שהיטבתי עימה- היא הטיבה איתי. ביקשתי ממנה שלא תחזיר לי את הכסף.

בחיים אל תחמיצו הזדמנויות להיטיב עם הזולת. אנחנו לא יודעים לאן יתגלגלו הדברים וכמה תועלת הם יביאו לנזקק וגם לנו. כשאנחנו מיטיבים עם הזולת, אנחנו משפיעים על עצמנו שפע ברכה ורחמים.

להלן סיפור שמעובד מתוך הספר 'בך בטחנו' שהביא ידידי ורעי, ר' צבי נקר. יש בסיפור זה ללמד אותנו כי צדקה תציל ממוות כפשוטו. צריך לדעת כי הרבה יותר ממה שאנחנו עושים עבור הזולת, בורא עולם עושה עבורנו. להלן הסיפור:

אני אִם לשלושה ילדים קטנים כן ירבו מלאי מרץ. מכיוון שהם עדיין קטנים וצרכיהם מרובים, העבודה רבה ב"ה. במשך רוב שעות היממה אני עסוקה בשמירה עליהם, בטיפול ובמציאת פתרונות יצירתיים כיצד להעסיק אותם.

בשעות אחה"צ הפרויקט הזה לא פשוט. מהניסיון שלי גיליתי שהשהות בגינה השכונתית היא הפיתרון המוצלח ביותר מבחינתם ומבחינתי. הם נהנים מהמרחבים ומהמשחקים ואני פנויה לשחק איתם ולנוח. כך אני צוברת כוחות לקראת ארוחת הערב וההשכבה. כשמזג האוויר מאפשר זאת, אני עושה עם ילדי את המסלול לכיוון הגינה.

באותו יום שבו התרחש הסיפור יצאתי עם ילדי לכיוון הגינה. בדרך עברנו סמוך למכולת השכונתית. נכנסתי כדי לקנות אשל לארוחת הערב. לשמחתי התור לא היה ארוך כך שהילדים היו עדיין רגועים. לפני בתור עמדה אישה מהשכונה, היא ערכה קניה לא קטנה. במהלך עריכת החשבון היא ארזה את המצרכים בשקיות...

המוכרת סיימה את החשבון ונקבה בסכום לתשלום. הקונה הגישה את כרטיס האשראי. המוכרת הודיעה בקול: "מופיע סירוב". כל העומדות בתור שהתארך בינתיים היו שותפות בעל כורחן להודעה זו. הקונה הסמיקה. "רגע", היא ביקשה וחייגה לבעלה, "אני אדאג לכרטיס חילופי", הסבירה. בעלה לא היה זמין והמוכרת התחילה לגלות קוצר רוח בולט.

"תקפאי את החשבון בינתיים כדי שלא אפריע. אני כבר אסדר את העניין", הציעה בקול נמוך. אבל המוכרת דיברה בטון גבוה במיוחד: "מה פתאום להקפאי? את משלמת עכשיו או מפרקת את השקיות. אני לא מסכימה שאחר כך תיעלמי ובסוף היום אני אצטרך לפרק את כל המוצרים שקנית", היא נשמעה נרגזת במיוחד.

שיערת שכןראה כבר קרו לה מקרים מהסוג שהיא תיארה. בינתיים הלקוחה השיגה את בעלה. הוא ביקש ממנה להמתין עד שהוא יבדוק מדוע הכרטיס לא עובר. המוכרת רטנה בכעס והקונים מאחור הגיבו בפרצופים לחוצים. העדינים שבהם העיפו מבטים קצרי רוח בשעון. האחרים הביעו דעות לא מחמיאות על חוסר אחריות ועל זמנם היקר שמתבזבז. אני עמדתי מאחורי אותה לקוחה.

עלה בי הרצון לעזור לה. לא הייתי מסוגלת לשאת את הבושה שהיתה מנת חלקה. בדרך כלל אני משלמת על הקניות במזומן, אבל באותו יום בהשגחה פרטית היה מונח אצלי כרטיס האשראי בארנק. הצעתי לה שאני אשלם על הקניה שלה והיא תחזיר לי את הסכום מאוחר יותר. ההקלה והשמחה שעל פניה הראו שהצעתי הגיעה בזמן. שילמתי על קנייתה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וילד יחיא בן יוסף ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה מרים בן דבורה ז"ל אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל חווה בת יעקב צבי ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל יצחק בן מישא אסתר ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה רחל רפאת בת השמת ע"ה שלום בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל מרים בת שרה ע"ה אריה בן מרים ז"ל דוד יצחק בן פרחא ז"ל אביבה לוי ע"ה אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה נעמי בת כתום ע"ה אילנה (מחרוזה) בת שרה ע"ה אליאור בן פרידה ז"ל משה בן רוזה ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל שושנה בת נעמי ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל חי זידי בן קלרה ז"ל קאסנא בת גדיטו ע"ה ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל סוליקה בת נעימה ע"ה אסתר בת נעמי ע"ה שרה בת נקיס ע"ה ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה רחמה בת מסעודה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה חיים חוטל בן רינה ז"ל

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

תרומה

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2024

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת תרומה

- ב ויקחו לי - לי הכסף ולי הזהב.
- ד ועשו לי מקדש - לקדש את עצמו.
- ה ועשית לו מסגרת - אל ירדוף אחר התאוות.
- ט לי תרומה - ארוממך אלוקי המלך.
- יא ועשו ארון אמתיים וחצי - כפי כוחו של כל אחד ואחד.
- יג ושכנתי בתוכם - תורתי אל תעזבו.
- יד ועשית כפורת - התורה מטהרת ומכפרת.
- יז וטוב לב משתה תמיד - קדושת 'פורים קטן' וסגולותיו.

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד:

shwrtz@bezeqint.net

פרשת תרומה

ויקחו לי - לי הכסף ולי הזהב

בפרשתן (כה ב), 'דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי', הקשה הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב ז"ע (גנוי ישראל, תרפ"ה) מדוע כפל הלשון, שפתח באומר 'ויקחו לי תרומה', וחזר לומר 'תקחו את תרומתי', עוד קשה, מהו שינוי הלשון, בתחילה אמר 'תרומה' ולבסוף אמר 'תרומתי'. גם נודע מה שדקדקו המפרשים מדוע אמר 'ויקחו' ולא 'ויתנו' והרי הם 'נותנים' תרומה משלהם ואינם נוטלים. ומבאר כי מעיקרי האמונה הוא לדעת שאין לו לאדם משל עצמו בלום, ובל רבושו ועשירותו אינו מבוחרו ועוצם ידו ח"ו אלא הכל בכל

מבל כל הוא רק ממתנת אלוקים*, שהוא הזן ומפרנס לכל, והוא נתן לו כח לעשות חיל וברכו במעשה ידיו. וגם לאחר שכבר הגיעו הממון והנכסים לידו - אינם 'שלו', אלא השי"ת הפקיד אותם אצלו והרי הוא רק כשומר עליהם².

וזהו יסוד נתינת צדקה, שתבוא מתוך אמונה והכרה שאינו 'נותן' משלו, אלא הרי הוא כשומר המוסר את ה'פקדון' שהופקד אצלו למי שיאמר 'בעל הבית' לתת לו. וכדאיאת במשנה (אבות ג ז) 'רבי אלעזר איש ברתותא אומר תן לו משלו, שאתה ושלך שלו, וכן הוא אומר (ד"ה א' כ"ט יד) כי ממך הכל ומידך נתנו לך'. ואין להקב"ה חפץ בתרומה למשכן או בנתינת צדקה כשהיא

א. סיפר מקורבו של הגה"ק ה'חפץ חיים' ז"ע הגה"צ רבי אליהו ליווערט זצ"ל, על אחד מידידיו שהיה גביר אדיר, ורכושו הרב היה פרוס במקומות רבים ביותר, ובכמה מיני נכסים, חלק בנכסי דלא נייד, וחלק אחר בבארות נפט וכיו"ב. ביום מן הימים פנה העשיר אל רבי אליהו ואמר לו, אין הקב"ה יכול לרושש אותי לגמרי מכל נכסי, שהרי הם פזורים במקומות שונים, וגם חלוקים בכמה סוגי עסקים, אם ירד ערך שוויות הבתים עדיין ישווה הנפט להון אדיר וכו', רבי אליהו הזהירו שיזהר וישמר מלומר כך, כי 'גלגל החוזר בעולם', והגביר היה מלגלג עליו בגאוותו. ויהי היום, תחת בעלותו של הגביר היה גם גשר מעל הנהר שהעוברים בו היו משלמים מכס על ההשתמשות בגשר, ומזה היה מוסיף הון מיום ליום יותר ויותר, אמנם בגשר זה לא יכלו לעבור בפעם אחת יותר מכמה עגלות מועטות, פעם עבר שם צבאו של הצאר הרשע ניקולאי ימ"ש, הללו לא נזהרו כראוי ועברו עליו המונים בבת אחת, וממילא נפל הגשר לתוככי המים וגם רבים מחיילי הצאר נפלו לנהר וטבעו למוות. היהודי העשיר ידע שמיד יבואו שליחי הצאר ויעלוהו על מוקדה, נכנס בחטף אל ביתו ומילא שק גדול ברבבות שטרות של ממון, וברח על נפשו אל מחוץ לגבולות רוסיה, בהתרחקו כדי 'שיעור בריחה' מהגבול והרגיש שסר ממנו סכנת המוות, פתח את שקו לספור את מעותיו, ומה מאוד נחרד למצוא בשק דפים שונים במקום שטרות הכסף, כי מרוב בהילותו לברוח לא שם על לב מה הם השטרות שהוא מכניס בשקו... משפגש הגביר את הגאון רבי אליהו, סיפר לו את כל המעשה, וסיים כשדמעתו על לחיו, כמה צדקו דבריכם, הייתי צריך לזכור בעת עשירותי שכל אשר לי הוא רק מאתו יתברך, ותמיד נצרך אנכי לחסדיו - שישפיע עלי כל טובו בחן בחסד וברחמים.

כיו"ב אמרו, מעשה בעשיר גדול בעל נכסים ועסקים המפוזרים בכל רחבי תבל, שאף הוא ב'חכמתו' שאל כיצד יכול הקב"ה לקחת ממני בבת אחת את כל רכושי, ענו לאותו כסיל כאיוולתו, אין להקב"ה צורך לקחת את כל הנכסים ממך, הוא יכול לקחת 'אותך' מכל הנכסים...

ב. דבר נפלא אמרו, כי לא מצינו בתורה בשום מקום את הלשון 'בעל הבית', כי אם במקום אחד והוא בפרשת משפטים, שם נאמר (כ"ז ז) 'ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו', ובאמת 'בעל הבית' זה אינו כי אם שומר (שנגב הפקדון שהיה אצלו), ללמד על כל אותם הסבורים שהם בעלי-בתים... דעו, כי אין הממון שלכם אלא 'לי הכסף ולי הזהב נאום ה'' (חגי ב ח), ואינכם אלא שומרים עליו... ואם ירצה 'בעל הבית' האמיתי הרי ברגע אחד יכול לקחת את ה'פקדון' כי ה' מוריש ומעשיר...

כי אין בידיים וברגליים ובפה חיות עצמיות, אלא הלב השוכן בהסתר הוא המחיה את כל אברי האדם. ואין זה אלא כמשל על כל פעולות האדם שנדמה שיש בו רוח חיים, הוא המדבר והוא העושה, אך באמת הכל תלוי ב'לב' - הוא הקב"ה שהוא ליבן של ישראל, וכדכתיב (תהילים עג כו) 'צור לבבי וחלקי אלוקים לעולם' (וכדאיתא במד"ר כאן לג ג ובוזה"ק בפרשתן קכח:), שהוא נותן לו עצה לדבר בפיו ולעשות בכסף ובוזהב' בידיו וברגליו.

ועפ"ז יתפרש לשון הכתוב, דהכי קאמר ויקחו לי תרומה - שכל ה'התרוממות' והרמת קרנו בפרנסה ובשאר עניינים תקחו לי, לייחס אותה הצלחה אל הקב"ה, ולדעת שהכל מאתו ית' ולא ממעשי בני אדם. וראיה לדבר תקח מאת כל איש אשר ידבנו לבו, שכמו ש'כל איש', מעשיו ותנועותיו ועסקיו אינם אלא מאשר ידבנו לבו, כפי נדבת הלב המחלק מזון וחיות לכל האברים, ואף שאינו נראה בגלוי, כך תקחו את תרומתי, תלמדו להבין שהכל תלוי בהקב"ה שהוא 'ליבם' של ישראל, ואותה התרוממות אינה שלכם ומכוחם ח"ו, אלא היא תרומתי, שאני אני הוא שמרומם ומשפיע לכם את הברכה וההצלחה".

באה מתוך ההרגשה שהוא 'הפסיד או ויתר' משלו, ומי ידמה לו... אלא שיתנו מתוך אמונה טהורה ש'מידך נתנו לך', ומתוך נדיבות הלב^ג. ומעתה יתבארו כל הדקדוקים, בתחילה כתיב 'ויקחו לי תרומה', ולא ויתנו תרומה, כי אכן אין האדם 'נותן' משל עצמו כלום, והמשיך לומר ממי תקחו, דייקא מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, כלומר מאלו ש'התרומה' היתה מכבר 'תרומתי' - של השי"ת, כי לו כל הארץ, ולא מאלו שנדמה להם שהם נתנו את התרומה".

וכך ביאר הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (אות כ) בדרך הרמז, שבא הכתוב לומר כלפי 'אותן האנשים אשר השי"ת הרים קרנם בכל מיני טובות בהשפעות עושר וכבוד, שהגם שהאדם עשה לזה פעולות רבות ויגיעות גדולות, עם כל זה לא יחשוב האדם כי הפעולות והתאמצות שלו עשו לו את החיל הזה, כי לא בכח יגבר איש (שמואל א' ב ט), רק לה' התשועה כי הכל בהשגחת הבורא ב"ה, זה ישפיל זה ירים' (תהילים עה ח).

ו'מבשרי אחוזה', שהרי עיקר פעולות האדם ומעשיו הם באבריו החיצוניים, בידיו רגליו ובפיו, ובהם ניכר חיותו בגלוי, אמנם פשיטא ואין צריך לומר,

ג. ובהאי עניינא, הרה"ק ה'תפארת שמואל' מאלכסנדר זי"ע מביא בשם הרה"ק רבי יעקב דוד מאמשינוב זי"ע על מה שכתב רש"י ויקחו לי תרומה - 'לי לשמי, יפרישו לי מממונם נדבה', שנרמז בזה, שאם אדם עוסק במשא ומתן, ובאמצע פורש והולך לעבוד את ה' הרי הוא מפריש מממונו נדבה לה'. ומבאר ה'תפארת שמואל' [שאין כוונתו כפשוטו להפסיק באמצע המסחר... אלא] 'שאם יודע במסחרו שכל תהלוכותיו הוא מצידו ית"ש, כי הוא הנותן לו כח לעשות חיל, ועוסק באמונה, זו היא נדבה לה'.

ד. ביסוד הדברים ביאר גם הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (דרש משה תזריע עמ' פז) מה שנראה לכאורה כמילתא דתמיהא בסדר המקראות שבריש הפרשה, מתחילה נאמר באריכות 'ויקחו לי תרומה', וממשיך הכתוב לפרט וזאת התרומה אשר תיקחו מאיתם, ורק לבסוף (פסוק ח) נכתב 'ההסבר' לאיזה צורך נועדו התרומות 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', ולכאורה היה מן הראוי להודיע תחילה על עשיית המשכן ואח"כ לפרט אלו דברים נצרכים לבנייתו ולהקמתו כגון זהב כסף ונחושת וכו', וממה שהקדים בקשת התרומה תחילה נראה כאילו יש כאן עניין ב'תרומה' ובנדבה בפני עצמה בלא שייכות לעשיית המשכן, והוא תמוה.

אלא ביאורו, כי יסוד האמונה לדעת שהכל של הקב"ה, והוא 'אדון הכל' עלינו ועל כל אשר לנו, ואין להקב"ה חפץ בנתינה הבאה מתוך הרגשה כי הוא הנותן נדבה, אלא רק אם באה מתוך הכרה ברורה שהכסף והזהב של הבורא המה ולא של הנותן. על כן, אילו היה נכתב תחילה 'ועשו לי מקדש', היה מקום לטעות ולחשוב שהקב"ה כביכול זקוק לנדבה לצורך בניית המשכן, והאמת שאין לו שום צורך בנתינה כזאת, על כן הקדים לבקש 'ויקחו לי תרומה', בלא להסביר מה צורך יש בדבר, אלא שיתנו את כספם וממונם כי כן ציוה המלך שהוא אדון הכל, והנותן מבלי לדעת על מה ולמה נצרך לזה מבקש הכסף הרי זה מראה על הרגשתו שאינו אלא 'שומר' על המעות, ורק לאחר מכן ניתן כבר 'לגלות' את התכלית בדבר שהוא לעשות את המשכן.

ה. שמעתי דבר נחמד מרב חשוב גדול בישראל בארה"ב העוסק רבות בסיוע ועזר בענייני רפואה לאחינו בני ישראל, כי פעם עבר אחד ממכריו 'התקף לב' (הארץ אטאקע), אנשי ההצלחה אשר חשו במהרה להצלתו, בדקו בידו את

באר הפרשה - פרשת תרומה

לאור והיא נעשית מאליה' (מנחות כט.). רמזו בה הרה"ק ה'דברי ישראל' ז"ע (בפרשתן) ללמדנו נתיב יושר בדרכי האמונה, בבוא לאדם קושי ומכאוב כגון בענייני כיכר לחם (פרנסה) או בשאר מכאובים, ולבו בל עמו וכשל כוח הסבל מרוב התלאות וטרדת הזמן, ישלך את עצמו יחד עם כל הקושי 'לאור' כלומר אל הקב"ה שהוא אש אוכלה, ומעתה היא נעשית מאליה, כמה שנא' (תהלים נה כג) 'השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך'.

ועשו לי מקדש - לקדש את עצמו

בפרשתן (כה ה), 'ועשו לי מקדש'. ושכנתי בתוכם', כתב ה'אלשיך' הק' ושכנתי 'בתוכו' לא נאמר אלא 'בתוכם' - בתוך כל אחד ואחד". ובוה

באמת אמרו, כי האמונה השלימה שכל הצלחתו היא רק בידי שמים ומאשר נגזר עליו היא היא 'סוד' ההצלחה, והיא ה'שמירה' לבל ימוטו רגליו ה"ו. וכדאיתא בגמרא (ביצה טו:) 'הרוצה שיתקיימו נכסיו ישע בהם אדר, שנאמר (תהלים צג ד) אדיר במרום ה', וברש"י, 'אדר - לשון חזק'. ומבאר הרה"ק ה'שפת אמת' ז"ע (לר"ה אדר ב"ה ר"ח) שהרוצה שיתקיימו כל נכסיו - הרוחניים והגשמיים ישע בהם אדר - לשון חזק, כלומר, שבכל עת יחזק את עצמו לדעת שאדיר במרום ה', להבין ולהשכיל שכל קורותיו מאת ה' הם, אז ישכיל ויצליח בכל אשר יפנה.

בפרשתן (כה לא), 'ועשית מגורת זהב טהור מקשה תיעשה המגורה', וברש"י 'לפי שהיה משה מתקשה בה, אמר לו הקב"ה למשה, השלך את הכיכר

ה'דופק', נענה החולה הרי לקיתי בלב, ומדוע תבדקוני בידי שאין בה כל חולי, ענו לו חכמי הרפואה, אכן כן הוא כדברך, אלא שאם רוצים לדעת מה מצב הלב, יש לבדוק תחילה את היד. עפ"ז פירש במאמר הכתוב בפרשתן (כה ב) 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי', אם רוצים לדעת עד כמה 'ידבנו לבו' הדרך היא ע"י תקחו את תרומתי - עד כמה נדיב הוא בידו.

אף אנו נענה ונאמר לענין האמונה, בידו של האדם - כפי התעסקותו ב'מעשי ידים' לצורך פרנסה, כך נראה את הנעשה בראשו ובמוחו של האדם, האם בלבו ומוחו הוא מביין שאין ידיו אלא שלוחי המקום להביא לו טרפו, או ח"ו להיפך.

בדרך צחות אמרו כי רק אצל חמור נאמר 'רובץ תחת משאו' (כג ה)... אבל עלינו לקיים בעצמנו 'מותר האדם מן הבהמה', להיות 'כבני אדם ולא כחמורים' - לא ליפול ולהישבר ולרובץ תחת המשאות, אלא לזקוף ראש באמונה בא-ל חי, ולהשליך על ה' יחבנו...

1. איתא במדרש (תנחומא שמיני ח) נתקשה משה רבינו בעשיית המגורה עד שאמר לו הקב"ה 'השלך את הזהב לאש והיא נעשית מאליה', ושמעתי לרמז בזה, כי כל איש מתקשה בענין אחר, יש המתקשה ב'קשה פרנסתו של אדם כקריעת ים סוף' (פסחים קיח.), יש שקשה להם - קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף, ויש בשאר 'קשיים', עד שיש מי שמקשה (יותר מארבע קושיות...) 'מה נשתנה' חלקי וגרע מאחרים... ועל כך נאמר השלך את הזהב ושאר הקושיות והקשיים ל'אש' ר"ת אמונה שלימה, התחזק הרבה באמונה שלימה, וממילא ילכו להם כל הקשיים מאליהם... כי אין טוב ומועיל יותר מהאמונה.

וכך אמרו צדיקים (עי' מאורן של ישראל מהרה"ק ה'ישמח ישראל' אות קמב) הנה הקב"ה הוא 'מצמיח ישועה' (וכמו שאומרים בגבורות' בתפילת שמו"ע), והרי שהישועה היא בבחי' צמח הצומח מן הארץ, מעתה שומה עלינו לדעת, מהו ה'גרעין' וה'זרע' שמכוחו צומחת הישועה, אלא, כמאמר חז"ל (שבת לא.) 'אמונת זה סדר זרעים', הא למדת שהאמונה התמימה והשלימה היא הזריעה המצמיחה את הישועה.

2. הנה רש"י מפרש מה שנאמר 'ועשו לי מקדש' - 'עשו לשמי בית קדושה', ואמר הרה"ק רבי מנחם מאמשינוב ז"ע כי בא לרמז כאן על בניין הבית היהודי שיהיה 'בית קדושה', מקום ראוי וקדוש להשראת השכינה... וכך פירש הרה"ק ה'נתיבות שלום' ז"ע בלשון הכתוב (תהלים כז ד) 'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי', וכי ניתן להיות בבית ה' כל ימי חיי... לשהות בבית המקדש או בבתי כנסיות ובבתי מדרשות יומם ולילה... אלא הכוונה היא שיזכה לקדש את ה'בית' עד שיתרומם למדרגת בית ה', וממילא יתקיים בו שבתי בבית ה' כל ימי חיי... הן ביום הן בלילה.

3. שאלו את אחד מגדולי הדור על מה שאמרו 'ושכנתי בתוכו לא נאמר אלא בתוכם' - בתוך כל אחד ואחד, האם אכן ניתן לומר דברים כפשוטם... וכי ביד בן אדם קרוץ מחומר להתעלות ולהתקדש במדרגות נשגבות כאלו עד

שהקב"ה ישכון בקרבו והוא עצמו יהיה כ'בית המקדש'... והשיב בקיצור לשון, נאך שובבי"ם... כלומר, פרשה זו נאמרה לאחר תקופת ימי השובבי"ם, בהם כל יהודי מקדש את עצמו ועולה ומתעלה ושב אל אביו שבשמים, ואכן לאחר תקופה עילאית זו ניתן להתרומם עדי מרום ועד שיזכה שהקב"ה ירצה ויחפוץ לבוא לשכון אצלו.

ביותר הדברים אמורים, בשנה מעוברת כעין שנה זו, כשפרשת תרומה היא עדיין בעיצומם של ימי השובבי"ם ת"ת, ועדיין הזמן מסוגל ביותר לשוב בתשובה ולהתקרב אל השי"ת, וכמו שכבר הבאנו מה שאמר ה'מגיד' לה'בית יוסף' (מגיד מישרים בפרשתו, והיא משמעות דבריו), שתשובה ותענית הנעשית בימי השובבי"ם מתקבלת אף באופן שאילו היה עושה כן בשאר ימות השנה אזי לא היה נחשב כל כך (עיי"ש), וכלשונו 'והנה עיתך עת דודים', ולכן הכל מתקבל באהבה לרצון לפני אדון כל.

והנה מדרך הבריות לומר, חבל שלא שמעתי דיבורים אלו בתחילת תקופה גדולה זו, כבר עברו רוב מניין ובניין מימי השובבי"ם ת"ת כמו שעברו... בלי שאנצל אותם כדבעי... וחבל על דאבדין... אכן שמע נא למעשה נפלא שסיפר הגה"צ רצ"מ זילבעבערג שליט"א, שסיפר לו ת"ח אחד, שנסע להרה"ק רבי איציקל מפשעווארסק זי"ע (באמצע השנה), נכנס לביהמ"ד ופגש בחתנו הרה"ק רבי יענקלה מפשעווארסק זי"ע, ופתחו בשיחה, באמצע השיחה נסובו הדברים על מאמר חז"ל (חגיגה ד.) איזהו שוטה המאבד כל מה שנותנים לו, שאלו אותו הרה"ק מדוע אתם מוסיפים תיבה על דברי חז"ל ואומרים 'המאבד כל מה שנותנים לו', והרי אמרו חז"ל איזהו שוטה המאבד מה שנותנים לו [בלא תיבת 'כל'], נענה היהודי, כי כך כתוב בגמ', פתחו גמ' ומצאו שאכן כתיב המאבד כל, ותמה ר' יענקלה, מדוע שגור בפי העולם ללא 'כל', ובדק ומצא שבשו"ע (יו"ד סי' א ס"ה) נכתב ללא 'כל', רק 'המאבד מה שנותנים לו'. אח"כ אמר האיש לר' יענקלה אל יחשוב רבינו שהנני בקי בש"ס – לא מיניה ולא מקצתיה, אפילו לא מסכתא אחת, אלא כשלמדתי לעצמי את דברי הגמ' חלשה דעתי, שמא גם אני בכלל 'שוטה', כי גם אני מאבד לפעמים מה שנותנים לי, מפעם לפעם הנני מאבד את הטאביק פושקע (קופסת הטבק), או את כלי הכתיבה וכיו"ב, עתים פורח מזכרוני היכן הנחתי את בתי העיניים (משקפיים)... את המגבת שלקחתי למקווה... וכל כיוצ"ב, וכי כבר מחמת זה אחשב לשוטה... אמנם, אחר שדייקתי בלשון הגמרא 'המאבד כל מה שנותנים לו', נחמתי בעצמי שעכ"פ אינני מאבד את כל מה שנותנים לי, ושבחו הרה"ק על מידת האמת שבו. ולדין ייאמר, אמת עברו וחלפו יותר משישה שבועות, כבר איבדנו ממה שנתנו לנו, אבל עדיין לא איבדנו כל מה שנתנו לנו, עדיין נשאר לפנינו יותר משבוע ימים, על כן נשנס מתנינו ונאזור חלצינו לתפוס לכל הפחות את הימים שנשארו בכדי שלא נהיה באמת בכלל שוטה המאבד כל מה שנותנים לו... אלא נשאר 'ברי דעת', לחטוף מעתה כפי מה שאפשר עדיין לחטוף.

סיפר הגה"צ רבי נטע פריינד זצ"ל ששמע בשוה"ט של הרה"ק מסאטמאר זי"ע בעידן 'רעוא דרעוין' (סעודה שלישיית) בסיום תקופת השובבי"ם, ואמר הרה"ק בבכיות שלישי, אידען (יהודים), התחרטו עתה, כי עוד מעט תתחרטו על מה שלא התחרטתם עד עתה...

ידוע משלו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע למי שחושב כן כשהוא 'מוצא' עצמו ב'שים שלום' שבסוף תפילת 'שמונה-עשרה', והוא שם לבו כי כל התפילה כולה עברה עליו רק בשפתיים, ואילו לבו היה 'במקום אחר'... ומה תועלת יש לכוון בברכה האחרונה, ודחה הח"ח 'טענה' זו בשתי ידיים, במשל למה הדבר דומה, לנערה שעמדה בשוק והעמידה לפניו שולחן מלא תפוחים, עברו שם כמה 'שקצים' והתאוו תאוה... ורצו לקחת בלי לשלם, מה עשו הפכו את השולחן ונתפזרו התפוחים על הארץ והחלו ללקט מכל הבא ליד, החלה הנערה לבכות בקול רם ולזעוק על החמס והעושק לאור יום, אמר לה חכם אחד, לא עת לבכות עכשיו... אלא עשי כמעשיהם, המה חוטפים, גם את תחטפי ותצילי ככל האפשר, הרימי תפוחים מכל הבא ליד, ולכל הפחות הם יהיו לפליטה... אבל אם תבכי – לא ישאר בידייך כלום... המשיך הח"ח על זה הדרך, כי 'הנזכר' בסוף התפילה שלא כיוון עד עתה, אל יבכה ויקונן על שהיצר הרע 'גזל' ממנו את התפילה... ולא יתן לו לגזול ממנו גם את הברכה האחרונה, אלא, לכל הפחות 'יתפוס' את הברכה שנשארה, יכוון בה בכל ליבו, וממנה יהיו לו 'רווחים' הרבה.. אף אנו נעני ונאמר, אל תבכה על הימים שחלפו, אלא החזק בימים הנמצאים... ומהם יהיו לך רווחים הרבה לכל החיים...

לקח נפלא אמרו ממנהגו של עולם כאשר אחד מחליק ונופל ל"ע משורת מדרגות, או מאיזה מדרון, הרי בכל כוחו הוא מנסה לתפוס במעקה או בכל דבר שהוא, בכדי לעצור עכ"פ קימעא את ה'נפילה', והרי זה נעשה בלי מחשבה וכוונה מיוחדת אלא כך הוא המציאות שהטביע הקב"ה בבריותיו שכל אחד מנסה להגן ולשמור על עצמו לבל יבוא לידי סכנה, ואף אם כבר נפל הרי לכל הפחות יעצר עכשיו או שעושה כן להמעיט את ה'חבטה', ומעולם

באר הפרשה - פרשת תרומה

ביארו מה שאמרו (ילקוט פר' תרומה, מד"ר ויקרא פרשה י"ב) בתוככם' - כל מקום שנאמר 'לי' הרי זה לעד ולעולמי על הפסוק בפרשתן (כה ח) 'ועשו לי מקדש ושכנתי עולמים. וצריך ביאור, וכי אכן היה המקדש 'לעולמי

לא ראינו מי שיאמר, נו, כאשר נפלתי נפלתי, מילא כבר יש לי נפילה, מדוע אשקיע כוחות לעצור את הנפילה... מעתה תישאל השאלה מעצמה, מדוע בעת ירידה ונפילה ברוחניות אינו מנסה בכל כוחו לעצור את הנפילה, או לכל הפחות להחליש את חוזק המכה... כיוצא בדבר, אף אם באמת בזבו את ימי השובבי"ם ת"ת עד עתה, והעביר את הימים ללא תכלית טוב, מדוע יאמר לעצמו, השנה הזאת כבר הלכה לאיבוד ואי"ה בשנה הבאה... מדוע לא ינסה להיאחז בכל כוחו בימים הנשארים...

פעם ניגש בחור כבן שמונה עשרה כשדמעתו על לחיו אל הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע, וכולו שבור ורצוף, וכך סיפר, שמסר את פרשיות התפילין שלו לבדיקה, ומצא ה'מגיה' טעות באופן שאותם פרשיות היו פסולים משעת כתיבתם, והתברר לו לחרדתו ולדאבונו כי מיום ה'בר מצווה' שלו כשהתחייב במצוות עדיין לא הניח תפילין ל"ע, נענה לו ה'נתיבות שלום', עליך להודות ולהלל להשי"ת ברוב עם מתוך שמחה וטוב לבב שמהיום והלאה תזכה להניח תפילין... אף אנן נעני ונאמר, במקום לבכות על הימים שכבר עברו - עלינו לשוב ולשמוח במתנה הגדולה אשר נתן לנו אבינו אב הרחמן - הלוא המה הימים שעדיין עומדים בפנינו, כשעדיין יכולים אנו למלא אסמנו באוצרות מלכים בל יסולאו בפז...

וכבר היה מעשה באיש נכבד מתושבי קרית צאנז (שבנתניה) שבערבי פסחים עמל קשה בצרכי ציבור, וכמוהו עמלה נו"ב בהכנת הבית, משהגיע זמן ליל הסדר אחר שובו לביתו מתפילת מעריב והלל הרגישו שניהם באפיסת הכוחות ממש, ובלית ברירה נכנסו למיטתם להניח ראשם למשך חצי שעה, במחשבה שכעבור מחצית השעה יקומו דשנים ורעננים לעריכת הסדר, לא כן רצה הקב"ה, ושניהם פקחו עיניהם מש'הגיע זמן קריאת שמע של שחרית, ויחרדו שניהם על אשר אירע להם, בצר לו מיהר האיש לביהמ"ד ובטרם תפילת היום פנה אל הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע, וסיפר לו את כל אשר קרהו, ואמר בקול בוכים, רבי קדוש, רבי, מה עושים, לא כזית מצה ולא מרור, לא כורך ולא שולחן עורך, לא הלל ולא נרצה... אמר לו הרבי, מה עושים... הולכים להתפלל... (שכאמור, כבר הגיע זמן תפילת שחרית), ועל דרך זה לדידן, מה עושים לאחר שכבר עברו רובא דרובא דימי השובבי"ם ת"ת... - מה עושים... מתחילים מעכשיו...

עצה טובה קא משמע לן, הנה כתיב ב'פרשת המועדות' (ויקרא כג א) 'וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ואמרת להם, מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קדש אלה הם מועדי', עוד נאמר שם (פסוק ד') 'אלה מועדי ה' מקראי קודש אשר תקראו אותם במועדים', ומדקדק הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ד"ה דבר אל בני), שבפסוק הראשון לא נאמר 'במועדים', כי אכן בפסוק זה לא דיברה תורה ממועדי ה' הבאים מזמן לזמן במועדים הקבועים להם, אלא המקדש כל יומו הרי היום הוא שבת ומועד לה', ואין לו זמן קבוע... וזה שאמר מועדי ה', אלו הם מועדיו של הקב"ה, הם אלו אשר אתם תקראו אותם מקראי קדש, יבואו באיזה יום [היינו שכל יום בו היהודי מחליט שיום זה הוא מכובד קודש לה'] הם הם מועדי אשר חפצתי בם', כלומר, שמשום כך מסיים הכתוב בלשון אלה הם מועדי, כי עיקר המועדים אשר חפץ בהם ה', והם כביכול מועדים שלו, הרי אלו ה'מועדים' אשר האדם מזמין יום פלוני שיהיה כולו קודש לה', ובפסוק שלאחריו שם נאמר 'תקראו אותם במועדים', דהיינו המועדים הקבועים של ישראל. ולאור דבריו הקדושים מצינו דרך ישרה שידבק בה האדם והיא שווה לכל נפש, שהרי בזמנינו ירדה חולשה לעולם, ואין אנחנו יכולים להתענות בימים אלו ולעשות 'סיגופים' המבוארים בספרי קדמונים, וכמה מאיתנו מקיימים את מה שכתב ה'מגן אברהם' (סי' תרפ"ה) 'יש נוהגין בשנה מעוברת לקבוע תענית בכל יום חמישי מפרשת שובבי"ם ת"ת... אך על כל פנים מן הראוי לכל אשר יראה ה' נוגעת ללבנו, ורוצה להתרומם ולהתקדש ולהיטהר מעוונותיו ומפגמיו - שיקבע לעצמו כגון יום חמישי פר' תצוה הבעל"ט יהיה כולו קודש לה', ואין הדברים אמורים דייקא למי שזכה לשבת בהיכלי התורה בשיבות הק' ובכוללים, אלא כל אחד ואחד 'ישב עם עצמו' ביום רביעי ויסדר לעצמו (כשהוא מעלה זאת על גבי הכתב לחיזוק הדבר) כיצד ייראה יום המחר - יום חמישי קודש לה', בהקפדה יתירה על תפילה כדבעי, בניצול כל רגע פנוי בהתמדה בתורה, בזהירות גדולה מדיבורים בטלים ואצ"ל מדיבורים אסורים רח"ל, כשהוא מרבה משמרת למשמרת שלא להיכשל בשום דבר איסור, ובזאת ירומם אותו היום להיות ממועדי ה' במדרגה גדולה יותר מכל מועדי השנה.

שכל איש מישראל, בכל דור ודור, יעשה 'מקדש' ומקום להשראת השכינה בתוכו ע"י שיקדש עצמו. וכל איש ישראל שייך בזו הקדושה, שהרי אמרה תורה ושכנתי בתוכם, והכל בכלל 'בתוכם'.

ומפורשים הרברים ב'ש"ך' על התורה (מגורי הארז"ל), וז"ל. 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', לא אמר משכן אלא מקדש, לומר, אם יקדשו עצמן יהיה כל אחד מהם מרכבה לשכינה, זהו ושכנתי בתוכם ממש, לזה אמר 'ועשו' ולא ועשית, כי כל אחד רמוז המשכן בנופו, הארון רמוז בלב, הכרובים... אלא לרמוז למה שאמרנו שיעשו בנופן - שיקדשו איבריהם ויעשו משכן ומרכבה לשכינה, ולזה אמר 'ועשו' 'וכן תעשו' שתי פעמים אחת למשכן ואחת לנופן".

עולמים', והרי כהיום הבית חרב, ואין לנו לא קודש ולא מקדש. אלא ביארו בספרים (וכן אמר הרה"ק המהר"ד מבעלזא ז"ע) עפ"י דברי המדרש הנ"ל שהקב"ה מבקש מאתנו בכל מקום שאתם הולכים עשו לי קיטון אחד שאדור בתוכו, ואכן 'אדור' זה שייך אף כהיום, ע"י שמקדש האדם את עצמו ב'מחשבה דיבור ומעשה' בכל אבריו וחושיו, בזה הוא מכין מקום בקרבו שישכון בו ה'.

ובזה מפרש המלבי"ם את דברי רש"י (פסוק ט) 'וכן תעשו - לדורות'. וק' כנ"ל, וכי המשכן היה לדורות והרי אינו קיים לדורות עולם. אלא ביאורו כדברי ה'אלשיך' הנ"ל בתוכו לא נאמר, אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד, וע"ז בא הציווי וכן תעשו לדורות,

ט. כתב הרה"ק ה'דברי ישראל' ז"ע (פר' בחקותי ד"ה או יאמר והתהלכתי בתוכם) כי הגן עדן של בני ישראל הוא בעולם העליון, וגן עדן של הקב"ה הוא בהאי עלמא - בתוך נפש הישראל המקדש עצמו.

י. מובא בגמ' (בכורות ח:) ששאלו זקני אתונא את רבי יהושע בן לוי 'מציעתיה דעלמא היכא', פירוש היכן אמצעו של העולם, 'זקפה לאצבעתיה, ואמר להו, הכא' (זקף באצבעו והראה להם 'כאן'), ובפשטות הכוונה שדחה אותם בקש, ולכן זקף את אצבעו והראה על המקום שעמד בו שהוא אמצעו של עולם, וכאשר שאלו אותו מנין לו זאת, אמר להם, הביאו חבלים ותמדדו. וביאר הרה"ק רבי מרדכי יוסף מאיזביצא ז"ע עומק דבריהם (כי בודאי לא מובא בגמרא שיחה בטילה שדחה ריב"ל לאותם זקנים) שכוונת השאלה היתה על מקום בית המקדש שאמרו (ע"י יומא נד:) שהוא באמצעו של עולם, ושאלו זקני אתונא היכן מקום השכינה, ולכך הראה להם 'כאן' היינו באצבעו כנגד הלב, כי כל אחד בונה בית המקדש בלבו, ע"י התגברותו על היצר הבווער בקרבו, וביד כל אחד ואחד לבנות מקום של השראת השכינה בקרבו ובפנימיותו.

יא. וכבר שמענו 'טענה' בקרב מחננו, תינח בימים מקדם כשהיו בני העולם זכים קדושים וטהורים להם נאמר 'ושכנתי בתוכם - בתוך כל אחד ואחד', אבל מה תאמר ומה תדבר, לבני דור האחרון הדוויים בגלות הגוף והנפש 'לא ראו מאורות מימיהם' וכי גם להם ייאמר 'ושכנתי בתוכם'. שמע נא לדברי הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק ז"ע (נועם אלימלך וישב, בד"ה א"י וישב), וז"ל, 'שמעתי משל מתוק מפי אדומ"ו הרב המגיד דק"ק ראווני זלה"ה (הרה"ק המגיד ממעזריטש ז"ע), והוא, שאנו רואים שכעת אשר אנחנו בגלות המר, יש בני אדם שזוכים לרוח הקודש בקל יותר מבימי הנביאים שהיו צריכין השבעות והתבודדות רב כידוע, כדי שישגיגו הנבואה ורוח הקודש. ואמר משל נפלא ומתוק, למשל המלך שהוא במקום כבודו בביתו, בחצירו בפלטיין שלו, ויבוא איזה אוהב המלך וירצה להזמינו לסעודתו לביתו, אזי בוודאי יכעוס עליו המלך, כי אין זה כבודו של מלך לצאת מפלטיין שלו לבית אחרים - גם אם תהיה הסעודה גדולה עד למאד. ובלתי אפשרי שיזמין את המלך לביתו עד שיכין כל הכנות ויעמיד מליצים ופרקליטין גדולים שימצא חן בעיני המלך שיבוא לסעודתו.

אבל כשהמלך נוסע בדרך ורוצה ללון בדרך, אזי כאשר ימצא מקום נקי באכסניא נקי אף אם בית המלון הוא בכפר, אם הוא רק נקי אזי זה בית מלונו ללון שם. והנמשל לדידן, בזמן שבית המקדש קיים והיתה שכינת כבודו בבית קדשי הקדשים, אז אם היה אדם רוצה לשאוב רוח הקודש או נביאות היה צריך עבודה גדולה וכו' אבל עתה בגלות המר שגם השכינה קדושה גלתה עמנו, ובעוונותינו הרבים היא 'נע ונד בארץ' ותשוקתה מאד למצוא מקום דירה לשכון בה, ואם מצאה מקום מנוח, מקום נקי - אדם שהוא רק נקי מעבירות וחטאים אזי שם היא דירתה'. נוראות למדנו כאן, שבקל נוכל בדורנו שיבוא הקב"ה לשכון בתוכנו, בתנאי שנטהר עצמנו מן החטאים, ובפרט בימים הללו, וכל הבא ליטהר מעלתו רבה יותר מאשר בימי הנביאים, ודורות האחרונים הם המוכשרים להתעלות בתשובה וטהרת לבב.

באר הפרשה - פרשת תרומה

ועשית לו מסגרת - אל ידוּף אחר התאוות

בפרשתן (כה ב), 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו' וגו', בזוה"ק (בפרשתן קכח). נדרש פסוק זה בהאי לישנא קדישא, מאת כל איש, מההוא דאיקרי איש דאתגבר על יצריה, ובל מאן דאתגבר על יצריה אקרי איש. אשר ידבנו לבו, מאי אשר ידבנו לבו אלא דיתרעי ביה קוב"ה, כמה דאת אמר (תהילים כו ח) 'לך אמר לבי', 'צור לבבי' (שם עג כו) וכו', כולחו בקוב"ה קאמר. עכל"ק. ותוכן הדברים, כי בא הכתוב לומר שמי שמתגבר על יצרו נקרא איש, ובו חפץ הקב"ה, כי לב רומז על הקב"ה, וכמו שמצינו כן בשאר פסוקים.

זכה ביאר ה'כלי יקר' בהא דכתיב בעניין השולחן (כה כה) 'ועשית לו מסגרת טפח סביב ועשית זר זהב למסגרתו סביב', שכנודע השולחן מרמז על ענייני האכילה, ועל כן נאמר ועשית לו מסגרת, 'שיסגור בעד התאוות', שלא יהיה לו פתח פתוח אליהם אלא יסגור בעדם ויתן להם קצבה'. ועל כך נאמר ועשית זר זהב למסגרתו סביב, 'כי הסוגר בעד תאוותו הרי

נוראות מצינו בדברי הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות קיב: ד"ה ועשית) על הפסוק 'ועשית פרוכת וכו' מעשה חושב יעשה אותה כרובים', רמז לאדם שמעשה חושב ומחשבתו הקדושה יעשה אותו (את האדם עצמו) ככרובים עליונים - מלאכי עליון².

בפרשתן (כו א), 'ואת המשכן תעשה עשר וריעות... מעשה חושב תעשה אותם', וברש"י, פרצוף אחד מכאן ופרצוף אחד מכאן, ארי מצד זה ונשר מצד זה. וביארו צדיקים (עיי' אוצר המאמרים להגרא ווייס, מאמר טו, מאמר נורא הוד בענין קדושת עיניים) בדרך רמז על קדושת עיניו של אדם - שבשמירת עיניים יזכה להיות 'משכן' לשכינה, שהנה נשר מרמז על שמירת העיניים, כמו שפתח הטור בתחילת 'אורח חיים' לבאר בדברי יהודה בן תימא 'הוי קל כנשר - כנגד ראות העין, ודימה אותו לנשר כי כאשר הנשר שט באוויר כך הוא ראות העין לומר שתעצים עיניך מראות ברע' (עכ"ל הטור). כמו"כ אריה אותיות 'אריה', ללמדנו שעל ידי שהאדם שומר על עיניו הרי הוא מקדש את עצמו להיות משכן לה', והמשכן נעשה ונבנה ע"י קדושת העיניים³.

יב. מעשה באשה אחת שהוצרכה לאיזה ישועה גדולה מאד למעלה מדרך הטבע, ובאת לפני הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע והזכירה עצמה לטובה, אמר לה הרה"ק היאך אוכל לאושיעכם, וכי מלאך אני, אמרה לו האשה, לא, אלא שהרבי גדול ממלאך, נענה הרה"ק ואמר לה 'דאס יא' (אכן נכונים הדברים), ופעל עבורה את הישועה.

הרה"ק מהרי"מ מזינקוב זי"ע אמר פעם לבחור שהביט עליו, מה לך כי תעמוד ותביט עלי, א"ל הבחור כי ענין גדול לתיקון הנפש להביט על הצדיק, אמר לו הרה"ק, כתיב (ישעיה ס כא) 'ועמך כולם צדיקים', אם כן 'תיקון' גדול יהיה לך אם תביט ותתבונן בעצמך... כלומר שאז באמת יעלה ויגיע להיות צדיק.

יג. ביסוד זה פירש (שם) עוד, שהנה נאמר כאן בפרשתן לעשות כרובים על הכפורת שעל גבי ארון העדות בקודש הקדשים, לאידך מצינו במקום אחר (בראשית ג כד) שלאחר שגירש הקב"ה את האדם מגן עדן וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים וכו' לשמור את דרך עץ החיים, וברש"י, שהכרובים הם 'מלאכי חבלה', מעתה יש לחקור, האם הכרובים הם קודש קדשים או להבדיל מלאכי חבלה. אלא יתבאר עפ"י דברי הזוה"ק (תיקוני זוהר יח:): ששני הכרובים הם כנגד ב' העיניים, ואכן, אם הכרובים הם מבפנים לפרוכת הרי הם קודש קדשים... אבל אם הם ח"ו מחוץ לגן עדן - ברחובה של עיר, ועיניהם רואות כל הנקרה... או אז הם אכן מלאכי חבלה, כלומר, שרק אם שומר עליהם ב'מחיצות' לבל יצאו חוצה הרי זה קודש קדשים ומתקדש בקדושה העליונה, ואם העיניים משוטטות חוצה בדרך הפקרות רח"ל אזי אין לך מלאכי חבלה גדולים מהם.

הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (שבועות) פירש בשם אביו הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע הלשון שאומרים ב'אקדמות' (בחג השבועות) לְמִקְדָּשֵׁי בְּאֵנְפָּא עֵין כְּנֹת גִּירֵי קְשָׁתָא, 'שישמור את עצמו מהסתכלויות אסורות כמו שרוצים לירות בו והכדור נגד פניו'.

יד. וכה אמר הרה"ק מקאברין זי"ע בלשון הכתוב (טו ג) 'ה' איש מלחמה ה' שמו' - הקב"ה נמצא עם מי שהוא 'איש מלחמה', הלוחם במלחמת היצר.

טו. בעניין זה מבאר הרה"ק מראפשיץ זי"ע (זרע קודש ד"ה ועשו) הטעם שכל מידות הארון היו 'שבורות' - אמתיים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו, וז"ל, לרמוז לשבור כח היצירה והגוף בכל מדה ומדה, כי מן הסתם אם הגוף בטבעו רוצה דבר זה אין טוב לנשמה ולכן ישבור טבעו ומדותיו. עכ"ל.

הוא בן חורין ומלך", לאפוקי הפורץ גדרו" לעולם הוא עני בדעתו^ט. ומבאר עוד שמשום כך נקט הכתוב לשון זר, כי 'זכה נעשה לו זר וכתר, לא זכה נעשה זר ונכרי כי יעזוב לאחרים חילו'.

לי תרומה - ארוממך אלוקי המלך
בפרשתן (כה ב), 'ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי', ומבאר 'השרף' ממוגלניצא זי"ע, שהקב"ה מבקש מהאדם שיעבוד אותו

טז. מעשה בבחור שהתבונן ב'עבודת אכילה' של 'ראש הישיבה' שלו, וראה שרה"י אוכל בסעודת הבוקר לְפָן ובסוף האכילה הנו משייר מקצת, שאלו הבחור מה סוד 'שיריים' אלו... הסביר לו הרה"י, וכי מאחר שהמייצרים את המאכל קבעו להכניס בגביע 'שיעור' זה עלי לאכול כמות זו ולא פחות... על כן, נהגתי את עצמי לאכול כפי הזקוק לבריאות גופי, ויהי למחרת נשנה הדבר אך להיפך, ראש הישיבה מצא את הבחור כשהוא אוכל שוקולד, עורך 'סיום' על חבילה אחת וממהר לפתוח חבילה שנית, שאלו רה"י, מאי האי, ענה הבחור וכי שמאחר והמייצרים קבעו 'שיעור' זה עלי לאכול אותה כמות ולא יותר... ודבר שפתיים אך למותר...

יז. הסבא מקלם זצ"ל (חכמה ומוסר ח"א מאמר ע"ב) כתב, וז"ל, ואמר חכם אחד לעשיר שהיה מתנשא נגדו בשביל עשרו, אמר לו, האדון שלך הוא עבדי, ואתה עבד לעבדים, ולחנם אתה מתגאה, פי' כי הוא עבד נמכר לעבודת תאותו, והחכם אדונו של זה העבד הנמכר לתאותו, כי התאוה מסור בידו, עכ"ל. והיינו, כי מי שהוא משועבד לתאותו אינו אלא עבד לתאותו, ולאידך, המשוחרר מתאותו, הוא מלך ואדון על תאותו, ולכן אמר על מי שהוא עבד לתאותו 'עבד לעבדים', כי בעל תאוה הוא עבד לתאותו, והחכם הוא אדון על תאותו, נמצא הבעל תאוה עבד לעבדו של חכם.

יח. והואיל ונזכר כאן 'גדרים' נביא מה שרימוזו כ"ק אדמו"ר מקאלוב שליט"א לרפו"ש בלשון הכתוב (כה ח) 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', כי הנה הרוצה לזכות שתשרה השכינה הק' בביתו אזי אין חכמה ואין עצה אלא לעשות גדרים וסייגים, ושיהיה הבית 'סגור' מכל צדדיו בשמירה יתירה שלא יכנס מאומה מכל אותם רוחות רעות המנשבות בחוץ, ונרמז זאת באומרו ושכנתי בתוכם כלומר 'בתוך ס', וכמו אות מ"ם (סתומה) הסגורה וסתומה לגמרי, כך הקב"ה שוכן בתוך בית ובתוך נפש יהודית אם היא מוקפת בגדרים כחומה בצורה.

וכבר קדמו ביסוד זה ב'זרע קודש' (ד"ה א"י ע"ד) על הא דאיתא בספ"ק (זוה"ק ח"ג קעח. וכן בבעל הטורים בריש פרשתן) לרמזו בתיבת 'תרומה' שהיא אותיות 'תורה מ', שהתורה ניתנה בארבעים יום שהיה משה רבינו בהר סיני, ומבאר מה עניין בארבעים יום דייקא, שבא לרמוז 'שכמו אות מ"ם סתום מכל צד כן צריך האדם לסגור עצמו בגדרים וסייגים, שלא ישלוט עליו צד הרע'. ובזה מבאר עוד מה שאמרו בגמ' (מגילה ב:) 'מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין' (שהאותיות היו חקוקות בלוחות מצד לצד, וא"כ אות מ"ם סתומה וסמ"ך עמדו באוויר בדרך נס), כי מי שרוצה לזכות לתורה צריך לסגור עצמו מכל צדדיו כמו האות ס' והאות ס' שהם סתומים לגמרי, ובאמת אי אפשר לאדם לגדור עצמו כל כך אלמלא הקב"ה עוזרו, אלא ש'בנס היו עומדים', כי הקב"ה עוזר ומושיע ומגן למי שרוצה לעבדו בלבב שלם. מעשה נורא איתא במדרש (קה"ר א ד) המלמדנו עד כמה השפעה זרה מסוכנת היא ביותר, וכך איתא שם על רבי יהודה בן נְקוּסָה שהיו המינים והאפיקורסים מתווכחים עמו, הם שואלים והוא משיב, עד שאמר להם הבה נערוך עוד ויכוח אחד והוא יכריע עולמית, ומי שינצח את חברו יהא לו רשות לפצוע את מוחו של המנוצח בקורנס (פטיש), ואכן, רבי יהודה נצחם בדברים, מיד נטל קורנס ופצע מוחותיהם עד שהתמלאו בפצעים פצעים. כשחזר משם אמרו לו תלמידיו, 'רבי סייעוך מן השמים ונצחת', אמר להם 'לכו והתפללו על אותו האיש (כוונתו על עצמו) ועל אותה החמת שהיתה מלאה אבנים טובות ומרגליות אבל עכשיו מלאה פחמין'. דהיינו, שאף שניצח אותם אך התרוקן מכל ה'אבנים טובות ומרגליות' שהיו לו ונתמלא 'פחמין', ו'שילם' מחיר יקר ביותר... והדברים נוראים למתבונן, כי במי הדברים אמורים - בתנא קדוש, ואעפ"כ ניזוק הרבה מדיבורי כפירה שאזניו שמעו מאותם אפיקורסים... והגם שהוא ניצח אותם... מעתה בואו חשבון, כמה 'פחמים' מתמלאים אותם המשתמשים ב'כלים' המסוכנים ואפילו לצורך גדול, ובאזנם ישמעו ועיניהם יראו היפך מדרך הישר והטוב, ושומר נפשו ירחק מהם בתכלית הריחוק.

יט. וכמו שכבר דרשו בדרך צחות לבאר מדוע נקרא היצר 'מלך זקן וכסיל' (קה"ר ד יג), הרי לפי ראות העין אינו כסיל כלל, הבט וראה עד כמה מתחכם הוא להוליך שולל 'חכמים' רבים וגם טובים. אלא שהרי 'אין מלך בלא עם' (ילקוט ראובני ברכה עה"פ ויהי כישורון מלך), ומי הם עמו של היצר ה"ה הכסילים, וזה הכוונה - 'מלך זקן וכסיל', מלך על 'הכסילים' השומעים לעצתו. (כשם ש'מלך מצרים' פירושו מלך על תושבי מדינת מצרים).

ית' ויקיים את מצוות התורה, ועל ידיהם כביכול 'ירים' את הבורא ית', וזהו ויקחו לי תרומה, מלשון 'הרמה' - שירוממו אותו, וכלומר, שעל כל יחיד ויחיד להכיר בדבר - שעבודתו הפשוטה בוקעת רקיעים ועולה מעלה מעלה. שמא תאמר, איך יוכל אדם כמוני שיעלה את השי"ת כביכול, לזה אמר הכתוב, מאת כל איש אשר ידבנו לבו, כי הבורא ית"ש הוא צופה ומביט עד סוף כל הדורות, וראה את כל הדורות העתידים לבראן, וכן ראה הרה"ק ה'ייטב לב' זי"ע (אות ד) בלישנא דקרא, ויקחו לי תרומה מאת כל הנבראים את איש, ר"ל, שהקב"ה חפץ ביותר בעבודת האדם יותר מכל הברואים, והטעם הוא כי שאר הנבראים אין להם בחירה, ואין מעשיהם מתוך רצון ונדיבות לב, ורק האדם עובד את השי"ת מתוך אשר ידבנו לבו, שיש לו 'בחירה' והיצר הרע עומד עליו, ומ"מ מתגבר בחזקה ברצונו הטוב לשמוע לקול ה'.

וכבר איתא ב'מדרש הגדול' בפרשתן על הפסוק (כה י"א) 'ועשו ארון... וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו', וכי מאחר שהוא מצופה מבית ומחוץ 'עץ' (באמצעו) למה לי, לומר לך, אלמלא יצר הרע אין שבח לתלמידי חכמים, אלא שבחן שכוּבשין יצרן, וכן הוא אומר (משלי טז לב) 'ומושל ברוחו מלוכד עיר', ותנן איזהו גיבור הכובש את יצרו, עכ"ל. והיינו שה'עץ' מרמז על הקושי, היצר שמנסה להכשיל את האדם, והזהב הוא רמז להתגברות עליו מבית ומחוץ.

ושמעתי הוספה נפלאה מצדיק אחד, שזהו שאמרו (הובא ברש"י כה מ) 'נתקשה משה במעשה המנורה', שהרי המנורה היא מקשה זהב ללא כל עץ כלל וכלל, והוקשה לו היאך אפשר להעלות נחת רוח להקב"ה על ידי 'זהב' גרידא כשארין שם 'עץ' בחינת קושי והתאמצות ללחום נגד הרצונות הזרים...

והגם שזו עבודה קשה שבמקדש, מיהו שכרו יגדל מאד, וכפי שאמרו (אדר"ג ג ו) פעם אחת בצער ממאה פעמים שלא בצער, וכן מובא ב'ספר חסידים' (אות קנה) ומקבל שכר טוב מה שהאדם כופף את יצרו יותר ממאה מצות שאין יצרו מסיתו ותוקפו ודחקו עליה.

ורמז לה הרה"ק מלעכאוויטש זי"ע בלשון הכתוב בפרשתן (כה לו) 'מקשה אחת זהב טהור' - איין שווערע זאך איז אריינער גילדן, כלומר, מקשה אחת - דבר אחד הנעשה בקושי הרי הוא 'זהב טהור'... (כתבי הרמ"מ).

ב'יושר דברי אמת' (מהדו"ח) מביא מהרה"ק רבי פייביש מזבריזא זי"ע על לשון הכתוב (כה ב) 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו', כי הנה ידוע שאותיות ב' וו' מתחלפות זו בזו (בפרט ב' רפויה), וכאילו נאמר מאת כל איש ידונו לבו, לשון דווי וצער, ור"ל מי שלבו דוה עליו בשעת נתינת התרומה, וצריך לכפות את יצרו, זאת הצדקה חשיבות יתירה יש לה - תקחו את תרומתי. כי דייקא נתינה כזו, הכרוכה בקושי נפשי ובשבירת היצר יש לה חשיבות יתירה בשמים יותר ממני שבטבעו פזרן ונדיב ואוהב לתת צדקה.

כא. ידוע מה דאיתא בזה"ק (זו"ח ז): 'ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים', וכתב הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (קדושים בהגה"ה) בשם זקיני הרה"ק מקאזמיר זי"ע כי הדברים חיים וקיימים ונאמנים עד עצם היום הזה אף בדור שפל כמונו, ומי שאומר שהיום אינו כן חס ושלום - הוא שוטה, כי צריך לידע שאנו קיום ה'חנות' של השי"ת, ובימים הקדמונים היה לו חנות גדול, והיה סוחר גדול, והיה לו פרנסה בריווח כביכול (והיינו בזמן שביהמ"ק היה קיים, והיה כהן בעבודתו ולוי בדוכנו, ואף לאחמ"כ עדיין היה העולם מלא בצדיקים), אבל גם היום אנחנו נותנים לו פרנסה, כי אם לא כן ממני הוא מתפרנס, וכי מבני ישמעאל ובני עשיו. רק העיקר לידע אז מען גיט איהם היינט גאר ווינציג צו לייזען (פי', שכהיום נותנים לו 'רווחים' קטנים מאד), אבל באמת גם היום אנו נותנים לו פרנסה - כי בשמים שוקלין לפי ערך הנשמה, לפי ערך הגלות, ולפי ערך הטרדה.

אמור מעתה, כשנבוא לחשב באיזה גלות וטרדה אנו שרויים בה אז נבין עד כמה עולה חשיבותנו למעלה לאין ערוך כלל וכלל, שכאשר ה'רווחים' מועטים הרי יש לכל פרוטה ופרוטה חשיבות יתירה, כי הם מחיים את נפשו, וכך כביכול פרנסתו של הקב"ה היא רק מאותם 'פרוטות' שלנו...

ועשו ארון אמתיים וחצי - כפי כוחו של כל אחד ואחד
בפרשתן (כה ו) 'ועשו ארון עצי שטים, אמתים וחצי
 ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו',
 ואיתא במדרש (שמ"ר לד א) וז"ל, אין הקב"ה בא בַּמְרְחֹות
 עם בריותיו, לא בא על האדם אלא לפי כחו, אתה
 מוצא כשנתן הקב"ה את התורה לישראל אילו היה
 בא עליהם בחזק כוחו לא היו יכולין לעמוד וכו', אלא
 לא בא עליהם אלא לפי כוחם, שנאמר (תהילים כט ד)
 'קול ה' בכח', בכחו אינו בא אלא בכח, לפי כחו של
 כל אחד ואחד. דבר אחר, בשעה שאמר הקב"ה למשה

עשה לי משכן, התחיל מתמיה ואומר, כבודו של הקב"ה
 מלא עליונים ותחתונים והוא אומר עשה לי משכן וכו',
 אמר הקב"ה לא כשם שאתה סבור כך אני סבור, אלא
 עשרים קרש בצפון ועשרים בדרום ושמונה במערב,
 ולא עוד אלא שארד ואצמצם שכינתי בתוך אמה על
 אמה. עכ"ל.

הרה"ק רבי יענק'לה מפשעווארסק זי"ע היה מספר, מעשה שהיה בימי קדם ביהודי 'עם הארץ' מדאורייתא
 ומדרבנן, הלה זכה (מן הנראה רק בזכות אבות) בחתן 'תלמיד חכם' מופלג, עובד ה' בכל רמ"ח ושס"ה, בהגיע ליל הסדר,
 וכבר הראה השעון על 2:30 לפנות בוקר הגיעו ל'חד גדיא', והנה השווער (החתן) רואה את חתנו בוער כאש הלפידים
 בעת זמרו את ה'חד גדיא', משום מה החליט כאן השווער שהוא חייב לדעת מהו החד גדיא, ועל מה יבער החתן
 בהאי שעתא, שאל השווער את החתן, מה ענין ה'חד גדיא' ומה היא התבערה, פתח החתן וְהסביר לו, מעשה באב
 שקנה 'גדי' תמורת שתי זוזים, ובא החתול ואכל את הגדי, וכו' וכו', אך השווער ב'רוחב ביתו' המצומצמת לא
 הבין, והחתן הסביר לו שוב, שקנו גדי עיזים בשתי זוזים וכו', וכך היה לערך כעשרים מינוט, החתן מסביר והשווער
 שואל שוב ושוב מאחר שנעבעך (במסכנותו) לא הבין מה כל הענין. עד שהחתן החליט לשים קץ לכל המצב, נענה
 ואמר, שווער לעבן (חותני יקירי) כל ענין זמר זה והנאמר בו הוא 'על פי סוד', כלומר בתורת הרז יש בו עניינים נשגבים,
 נענה השווער ואמר, אה, אה, מהרגע הראשון הבנתי שהכל עפ"י סוד. עתה הגיע תורו של החתן לתמוה, כי לא
 ידע אולי אכן השווער הוא 'צדיק נסתר' אשר יש לו שיג ושיח בתורת הנסתר, וכבר לא ידע מה לחשוב, אלא
 שאזר אומץ ושאל את השווער, מה הבין השווער כאן שהוא עפ"י סוד, ענה השווער, הנה לי אי אפשר 'למכור'
 לאקשן (כינוי למי שמספר סיפורי שטויות לרעהו) הרי אני כבן שבעים שנה, בקי ומכיר היטב בשוק הבהמות, הגידה לי היכן
 ניתן לקנות גדי בשתי זוזים, והרי שוויו לכל הפחות מאה זוזים... ולא עוד, וכי מי קונה גדי בשעה 2:30 באישון
 ליל... הרי את הגדי קונים בשעה 10:00 בבוקר... שאל החתן, ומה נתיישב לשווער כשהבין ואמר שהוא עפ"י סוד...
 ענה השווער, כי הכוונה שקנה את הגדי ב'שוק השחור' (שאינם מדווחים לרשויות על עסקיהם), שם אכן אפשר למצוא
 מציאות נפלאות ואפילו לקנות גדי בסך שתי זוזים, וגם נתיישב קושיא השנית, כי אכן, עסקים שחורים כאלו נעשים
 ב2:30 באישון ליל באין רואה...

אחי ורעי אהובי וידידי, דבר המעשה הלז הוא מוסר השכל נפלא לדידן, הנה אנו מהלכים שבורי לב ומיאושים,
 מרגישים מרוחקים מהקב"ה ומעבודתו, כי מה בכוחנו עשות, וכי בתורה ותפילה אנו עוסקים כדורות הקודמים...
 הרי אין בכוחנו אלא עשות פעולות (הנראות לנו כ)קטנות, מעט התגברות, קצת יגיעה... מעט תורה ומקצת תפילה,
 אמנם זוהי טעותנו שאין אנו מעריכים ומחשיבים כל פעולה קטנה ובפרט בדור הזה... וכבר אמרו צדיקים (יש שאמרו
 בשם הרה"ק רבי שלמה אייגער זי"ע), על הנאמר באותו זמר 'חד גדיא' דזבין אבא בתרי זוזי, אבא הכוונה לאבינו שבשמים,
 הקב"ה 'קונה' אותנו ונהנה ממעשינו אפילו 'בתרי זוזי' עם מה שאדם זז קצת, מזיז עיניו מלהביט במקום שאינו
 טוב, מזיז את מחשבות לבו מחשוב לא טוב וכו', מזיז עצמו מעט לעסוק בתורה וכו', כי אכן הקב"ה מחשיב וקונה
 גם כל פעולה קטנה שאנו עושים, ואותו 'עם הארץ' יתמה וישתומם, וכי במחיר זול כל כך אפשר כביכול לרצות
 את הבורא שיקחנו לקניינו, מה גם שאנו בדור 'חשוך' ואפל... הסתרה שבתוך הסתרה... אמנם, ה'סוד' הוא, שדייקא
 משום אנו מתעסקים כביכול ב'שוק השחור' כלומר, בעת חשכות כשאין אפילו מעט אורה, עמוק עמוק בחשכת
 ליל, עם חשכות היצר הרע, שם מאין רואים אנו מתגברים, ומשברים עצמנו אליו יתב"ש, שם אכן חשובה כל
 התגברות וכל טיפת עבודה עד שהקב"ה קונה אותנו, וכמו שאמרו חז"ל (אבות ו י) 'חמישה קניינים קנה לו הקב"ה
 בעולמו וכו' ישראל קנין אחד'.

המהר"י, כי אכן, מדבר מאותו יצר שמפתה לאדם שלא יחפוץ אלא ב'טוב מאד', כלומר, שיניד בלבו רק אם אגיע לפסגת ההר הנני מתחיל בעבודה, ומדוע נחשב זאת ל'יצר הרע' - כי במחשבות אלו הוא מייאש את כל בני העולם, באמרו אליהם יום ויום, ממילא לא תשיג את רום המדרגה - בלך לך מלהתחיל אפילו מעט בדרכי העבודה... פוק חזי כמה 'נופלים' מצינו מזה, אלו החפצים להעפיל ולהתעלות עד מאד, וכשאינן הדבר עולה בידם הרי הם נשברים לגמרי, ואומרים 'כל זה איננו שווה לי'.

ובזה יתבאר אומרם 'טוב מאד זה יצר הרע', כי האף אומנם שצריך לשאוף להשנות ולהתעלות בלא גבול, אך לא ידך ניסא יש 'לשמוח בחלקו', לשמוח בכל התעלות קטנה כגדולה, ולדעת כי יקר בעיני ה' אפילו פעולה קטנה שעושה לכבודו ית'. ולזה היו מידות הארון

אמרו (מכילתא ויקהל ח) שהוא 'לכפר על מעשה שמים', ונרמז בדבריהם כי 'שמים' הוא בגימטריא 'שמן' (359), הוא השמן הוא היצר הרע המסית ומדיח את האדם לחטוא, ומעתה יאמר האדם היאך יש בי כח לתקן עוונותי והרי אין קץ לסינופים שאני זקוק להם לכפרת פשע, 'לזה אמר שאין השי"ת מבקש רק כפי כוחו של כל אחד ואחד²², וכן כמתן תורה היה קול ה' בבח של כל אחד ואחד שהשי"ת אינו בא רק לפי כח האדם²³.

והנה רבו הפירושים מדוע כל אמות הארון היו שבורות (לעומת שאר כלי הקודש שהיו עכ"פ בחלקם מידות שלימות), ועו"ל, כי ידוע פירושו של הרה"ק המהר"י מבעלזא זי"ע על דברי המדרש (ב"ר טז) 'והנה טוב מאד - טוב זה יצר טוב, מאד זה יצר הרע', והתמיהה עולה מאיליה מהו ה'טוב מאוד' בבריאת היצר הרע... כי נראה שאין בזה כלל 'טוב' ובוודאי שלא תאמר טוב 'מאד'. וביאר

כב. בפרשתן (כה ח-ט), 'ושכנתי בתוכם, ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת כל כליו וכן תעשו', ומדייק הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (דרש משה) שרק בהשראת השכינה של המשכן יש תנאי 'ככל אשר אני מראה אותך וגו' וכן תעשו', וכלומר שדייקא על ידי קיום כל המידות וציווים האמורים בפרשה אז יהיה השראת השכינה, 'אבל לגבי הקדושה שצריך לעשות בלבו ובכיתו לחנך בניו ולכל הנהגה טובה, אין בזה כלל לכל אדם בשוה אלא כפי האופן שיכול להשפיע מצד מדותיו ומצד מדות וכשרונות הבנים והתלמידים, שהעיקר שיהיה לשם שמים ולקדושה על כל מה שיעשה שיהיה לתועלת לקרב לה' ולתורתו ולמצוותיו'. בדברים הללו יש לנו הן חיזוק והן תביעה. חיזוק למי שלבו שבור והוא נפול בקרבו, אי אפשר לי לעבוד ולעשות כפלונני וכאלמוני, תשובתו, מה לך עשות כמו אחרים, כל מגמתך לא תהא אלא לפעול כפי המוטל עליך, ובזה תשרה השכינה עליך לא פחות מפלונני בעבודותיו הגדולות, לא ידך, תביעה יש כאן, א"א לאדם להיות מסתפק במועט... וכל עת יוסיף להתקדש עפ"י מידותיו הפרטיים וכפי כוחו.

כג. חיזוק עצום כתב הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (ד"ה והיו) על האמור בפרשתן (כה ט) 'והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה', שהנה מובא בזה"ק (ח"ג ט). כי שלש פעמים ביום בשעה שהתפללו בני ישראל קיבלו הכרובים חיות ופרשו כנפיהם כלפי מעלה, ומבאר הרמז בזה בזה"ל, וגם היו מרמזים איך שלא יתייאש האדם את עצמו, על דרך שאמר הכתוב (ישעיה נו א) 'ואל יאמר הסריס הן אני עץ יבש', שהראה לנו הקב"ה בכרובים שנעשו רוחניים ובעלי משכילים, וגם מבואר בזה"ק שהיו הכרובים אומרים שירות ותשבחות, וזה נותן כח. עכ"ל. וכלומר שאם 'דומם' כגוש זהב יכול להתעלות עד שיהא בו חיות, קל וחומר ליהודי שבכל מצב יכול 'לפרוש כנפיו' ולהתעלות, ואף אם נראה שהוא 'עץ יבש' עדיין יכול להתחזק ולהתחדש בכל מצב שהוא.

ואילו הרה"ק מקאצק זי"ע (עמוד האמת) אמר בדברי המדרש (שמו"ר לג א) על הא דכתיב 'ויקחו לי תרומה' - 'הדא הוא דכתיב (משלי ד ב) כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו, אל תעזבו את המקח שנתתי לכם', ומבאר, שבא ללמדנו דעת להתחזק בעוז ותעצומות, ולא יפול לבו בראותו שלפעמים נזדמן לפניו מכשול, רק יקוה אל ה'. ומפרש שזהו 'אל תעזבו את המקח' כמו במשא ומתן אם יראה אדם שאינו מצליח במסחרו האם יתעצל ויפסיק עבודתו, הלא בוודאי יתחזק ויוסיף אונים ויקווה אל ה', ואם בעל העסק אינו מרים ידיו לסגור את כל העסק אם היה לו הפסד וכיו"ב, אלא אדרבה הוא משקיע את כל אונו ומרצו להעלות את העסק על דרך המלך, כן הוא הדבר במקח התורה והמצוה, לעולם לא יזניח את עצמו מחמת 'הפסד' שהפסיד, רק יוסיף אונים ועצמה ירבה, ועם הזמן ישוב ה'עסק' לעלות ולפרוח כראוי וכיאות.

עשה לי, שבכל מקום שאתה הולך עשה לי קיטון אחד שאדור אצלכם, כך אמר הקב"ה לישראל וכו' אלא בכל מקום שאתם הולכים בית אחד עשו לי שאדור בתוכו, שנאמר (פסוק ח) ועשו לי מקדש. עכ"ד המדרש (הרה"ק 'בית אהרן' זי"ע היה מצווה לאברכים לעסוק במדרש זה). נמצינו למדים, שעל ידי ריבוי העסק בתלמוד תורה מקיימים מצוות 'ועשו לי מקדש', כי התורה מרוממת¹¹ ומקדשת¹² את לומדיה עד כדי כך שהקב"ה יכול להשרות את שכינתו בקרב האדם¹³.

ונודע מה שכתב הב"ח (או"ח מ"ו, ד"ה ומ"ש דאמר) בהלכות ברכת התורה, וז"ל. 'דכוונתו יתברך מעולם היתה, שנהיה עוסקים בתורה כדי שתתעצם נשמתנו בעצמות ורוחניות וקדושת מקור מוצא התורה. ולכן נתן הקב"ה תורת אמת לישראל במתנה, שלא תשתכח מאתנו כדי שתדבק נשמתנו וגופינו ברמ"ח איברים ושם'ה

שבורות, כי הארון הוא כנגד התורה, ללמד דעת למי שעוסק בתורה - אף אם לא השגת עדיין את רום המדרגה ועדיין הינך בבחינת 'מידות שבורות' שהשגת רק חצאים, עליך לשמוח ולהתחזק בדיעה כי ה' עמך.

ושכנתי בתוכם - תורתי אל תעזבו

בפרשתן (כה ב), 'דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה', איתא במדרש (שמו"ר לג א) בזה"ל, הדא הוא דכתיב (משלי ד ב) 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו', אל תעזבו את המקח שנתתי לכם וכו', אמר הקב"ה לישראל מכרתי לכם תורתי כביכול נמכרתי עמה, משל למלך שהיתה לו בת יחידה, בא אחד מן המלכים ונשאה, ביקש לילך עמה אל ארצו, אמר לו המלך, בתי שנתתי לך יחידית היא, לפרוש ממני איני יכול, לומר לך אל תמלה איני יכול, אלא זו טובה

כד. במדרש תנחומא (ויקהל פ"ז) מאריך ביותר כמה חביב מעשה הארון וכמה ניסים שאירעו בו (עיי"ש), ומסיים בזה"ל, ולמה, שהשכינה והתורה היתה בתוכו, וכל מקום שהתורה שם - השכינה שם עמה, שנאמר (מלאכי ג טז) 'אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע', לפיכך חביב הארון מכל כלי המשכן'.

כה. כתב ה'בעל הטורים' כי 'תרומה' אותיות תורה מ, רמז לתורה שניתנה לארבעים יום, ומבאר הרה"ק רבי צבי הירש מרימינוב זי"ע (בארות המים) כי לא לחינם נרמזה התורה בשם 'תרומה', כי בכח התורה לרומם ולהניף את האדם תרומה לה'...

כו. ידועה השאלה שנשלחה לפני הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע ע"י תלמידי ישיבת נובהרדוק, שכמה מהתלמידים נתפסו והוגלו לסיביר הרחוקה, ומלבד הגלות בגוף היה בזה גלות נוראה לנשמה, מה גם שלא ניתן רשות להכניס אליהם שום אחד מספרי קודש רק דברי מאכל, ובאה השאלה האם מותר לעטוף את האוכל הנשלח אליהם עם דפי גמרא וכך יהא להם במה ללמוד, ענה הח"ח, בוודאי מותר הדבר, כי אין הכוונה לזלזל בדפי הגמרא, אדרבה, הם עושים כן מתוך חשיבותם ולגודל נחיצותם עבור הכלואים. שוב נשאל הח"ח, האם עדיף לעטוף האוכל בדפי גמרא קרועה העומדת כבר ממילא 'לגניזה' או לאו דווקא, ענה הח"ח, דווקא לא, יעטפו את האוכל דייקא בדפי גמרא חדשים, כי הישנים קדושה נפלאה וגדולה יש בהם, כי בכל פעם שהאדם לומד בגמרא מיתוספת הקדושה בספר. לכן עדיף לקחת ספר חדש שעדיין לא רבתה כל כך קדושתו. לדידן ייאמר, אם הספר ה'דומם' תתגדל קדושתו ע"י העסק בו, ק"ו כמה מן הקדושה ניתוסף לאדם עצמו העוסק בתורה וביראה.

מעשה נפלא הובא ב'חידושי רבי שלמה היימן' (אמרות קצרות אות צה), וז"ל, כתוב על רבינו סעדיה גאון, כי בעת שנתקבל ממצרים לשבת על כסא ראש ישיבה בסורא, בנו אז ישיבה בסורא, וכתב רבי סעדיה גאון לכל המקומות שיבואו לעזרת בנין הישיבה, היה גביר אחד במצרים אשר גמר בלבו לעשות ארון קודש בישיבה על חשבוננו, והתנדב ע"ז סכום גדול, כשבא לסורא שמע כי כבר הקדימו אחד ונדב ארון קודש ונצטער מאד ע"ז שלא יהי לו חלק בהדבר המקודש ביותר בישיבה, וכשבא והשיח צערו לפני רבינו סעדיה גאון, א"ל, דע בני כי אצלנו יש תורה שבכתב ותורה שבע"פ, התורה שבכתב מקומה בארון הקודש, אבל התורה שבע"פ היא נמסרה בע"פ מדור לדור, ובמקום שבו ישיבה עומד ולומד שם הוא ארון הקודש, הספסל ארון קודש, השטענדר ארון קודש - כל הישיבה כולה ארון קודש.

כז. כתב הרה"ק ה'בת עין' זיע"א (פרשת בשלח ד"ה נבוכים הם) וז"ל, מאמר הכתוב (משלי ג טו) 'יקרה היא מפנינים' ואמרו חז"ל (הוריות יג). 'יקרה היא מכהן הגדול שנכנס לפני ולפנים, פי' כי כה"ג היה נכנס רק 'בין הבדים' של הארון, ומי שלומד תורה בבחי' הוא נכנס לארון ממש.

באר הפרשה - פרשת תרומה

מקום המנורה (שהיא בתימנה) לפני מה שכתב השולחן מקומו בצפון, להורות נתן - דאע"ג שצריך להקדים שולחן שהוא צרכי פרנסה למנורה שהיא תורה, מ"מ לא נקבע פרנסתו אלא ע"י קביעתו של התורה, שאם יקבע תורתו קבע, יקבע לו הקב"ה פרנסתו קבועה ומזומנת, וכן זבולון קודם ליששכר בברכת משה רבינו, ומ"מ אין ברכת זבולון אלא בזכות יששכר באוהלך (ע"י ת"מ קל"ד ד"ה ועשו, קב"ד ד"ה ושמת).

ועשית כפורת - התורה מטהרת ומכפרת

בפרשתן (כה יז), 'ועשית כפורת זהב טהור' וגו', וכתב בעל 'צדור המור', שלכן נקרא כיסוי הארון בשם כפורת מלשון 'כפרה', כי הארון מרמז על התורה, והתורה מכפרת לו לאדם על כל עוונותיו יותר מכל הקרבנות.

ובה איתא בתנא דבי אליהו (רבא פ"ח) 'בא וראה כמה גדולה כוחה של התורה, שמטהרת את פושעי ישראל בזמן שעושיין תשובה, אפילו מעבודה זרה שבידם, שנאמר (יהוקאל לו כה) 'זרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גילוליתכם וגו', ואין מים אלא תורה, שנאמר (ישעיה נה א) 'הוי כל צמא לכו למים' ואין טהרה אלא דברי תורה'.

גידין, ברמ"ה מצוות עשה ושם"ה לא תעשה שבתורה. ואם היו עוסקים בתורה על הכוונה הזאת היו המה מרכבה והיכל לשבינתו יתברך, שהיתה השבינה ממש בקרבם כי היכל ה' המה ובקרבם ממש היתה השבינה קובעת דירתה' וכו', ובוזה יבוארו נמי דברי רש"י וכן תעשו - לדורות, כי אכן לדורות עולם בידינו לעשות ולהקים את המשכן בתוך כל אחד ואחד, בריבוי עסק התורה בקבלת עול מתוך עמל ויגיעה רבה ויהא משכנו בתוככם^{כז}.

נוראות מצינו בבעל הטורים (כה יח) על הא דכתיב 'ועשית שנים כרוכים, וז"ל, ופניהם איש אל אחיו, כמו שני חברים שנושאים ונותנים בדברי תורה, עב"ל, והרי שקדושת הכרוכים היא כמו שנים הלומדים ביחד, ומי נתלה במיכ"ט...

ובזכות התורה וקביעות עתים יובה לשפע רב בפרנסה, וכדברי הרה"ק ה'חתם סופר' ז"ע (ד"ה ושמת את השולחן) על הפסוק (כו לה) 'ושמת את השולחן מחוץ לפרוכת ואת המנורה נוכח השולחן על צלע המשכן תימנה, והשולחן תתן על צלע צפון', כאן הקדים שולחן למנורה, כי אכן, הכנה וצרכי עוה"ז קודמים לתורה (כמ"ש מהרי"א בעל ה'תרומת הדשן' בפירושו לרש"י), ואמנם ב'קביעות מקומם' של השולחן ומנורה מקדים לכתוב

כת. והנה, רבים מתאוננים לאמר אכן, רצוני עז ללמוד תורה ולעסוק בה בשקידה וביגיעה. אך מה אעשה והמקום אשר הנני נמצא אינו ראוי עבורי לעסוק בתורה, או המצב שהנני שרוי בו מפריע בעדי מלקבוע עתים לתורה. ומבאר הרה"ק ה'חתם סופר' ז"ע (ע"י ת"מ סוד"ה ועשו ארון, דרשות רלו טור ב), דלכן אמרו מקום הארון אינה מן המדה כלומר מקום התורה ולומדיה למעלה מן הזמן ומן המקום. ללמדנו שלא יביט על המצב או על המקום שהוא נמצא, אלא בכל מצב בכל עת ובכל שעה יעסוק בתורה, וממילא יאירו עיניו בתורה.

כט. ויתבאר ביתר שאת וביתר עוז עפ"י הנהוג בדרך הבריות, אשר בכותל כניסת הבית לבית תולים תמונות ציורי הרים ובקעות או שפת הים וכיו"ב, ואילו בתוככי הבית פנימה (ביסלון) יקבעו תמונה חשובה יותר כגון תמונת רבם או זקניהם בדורות הקודמים, וככל שהחדר פנימי יותר כך תולים בו תמונות חשובות ויותר פרטיות, עד שבחדר הפנימי ביותר, מקום אשר לא שָׁפְּתוּ עין מעמידים את התמונה הפרטית והקרובה ביותר לליבם, כך כביכול אצל הקב"ה (להבדיל אלף אלפי הבדלות), יש חצר המשכן והמקדש, אולם, היכל, זה לפני מזה, ואיזו 'תמונה' בחר לשכן בקודש הקדשים - במקום הפנימי ביותר, מקום שאין רשות להיכנס לשם, את התמונה הקרובה ביותר לליבו, תמונת שנים שנושאים ונותנים בדברי תורה... ומכאן נבין ונשכיל עד היכן הדברים מגיעים, כי כל העוסק בתורה הוא לפני ה' תמיד...

ל. וביאר הרה"ק מראפשיץ ז"ע ('זרע קודש' בפרשת ד"ה ועשו ארון), שמשום כך היה הארון הרומז לתורה עשוי מ'עצי שטים', כי 'שטים' הוא מלשון 'שטות' ומרמז על מה שאמרו חז"ל (סוטה ג) 'אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות', גם שטים עולה בגימטריא 'שטן', הוא המסיח ומדיח את האדם לחטוא, ומעתה יש לפרש כי 'עצי היינו מלשון 'עצה', והכוונה כי העצה כנגד ה'שטים' - רוח שטות וכוחו של השטן הוא היצר הרע, היא ע"י הארון ולימוד התורה.

כתב ה'שלטי גיבורים' במסכת תענית (שו"ע תקע"א ב), 'תלמיד חכם אינו רשאי לישב בתענית שממעט ממלאכת שמים', והיינו שתלמוד תורה מכפר על האדם יותר מהתענית, ולכן אמרינן ליה שלא להתענות, שלא יתמעט ה'מכפר' הגדול יותר לא.

ובמו שכתב הרה"ק מראפשיץ זי"ע (זרע קודש ד"ה ועשו ארון עצי שטים) וז"ל, 'ועיקר תשובה הוא התורה, כמו שאמרו חז"ל, אם היה רגיל ללמוד דף אחד, ילמוד שני דפין לב'. ועיקר חסידות הוא התורה הקדושה בהתמדה. כי אמרו ז"ל - איזהו חסיד המתחסד עם קונו, הפירוש - כי אורייתא וקודשא בריך הוא חד, והתורה"ק נקראת

ו'הזמן גרמא', ימי השובבי"ם ת"ת, שנועדו לתשובה ולטהרה מכל סיג ופגם, להרבות בלימוד התורה ככל היותר, וכמו שכתב הרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע (סוף פר' ויהי), וז"ל, מי שנוגע יראת ה' בלבבו צריך להתאמץ בכל יכלתו ולעשות תשובה וכו', ובפרט בימי פרשיות של שובבי"ם המסוגלים לכך וכו', ועיקר התשובה היא ע"י תורה ותפילה וצדקה כל אחד ואחד לפי יכולתו, ובפרט בלימוד תורה שבע"פ ולברר הלכה בליבון ובירור יפה, עיי"ש. וכן אומרים משם הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע בשם הרה"ק מקאצק זי"ע שעיקר תיקון ימי השובבי"ם הוא בלימוד גמרא ופי' תוספות בעיון.

הוסיף הרה"ק ה'דברי שלום' מקוידינוב זי"ע כמין חומר, שכאמור כוחו של היצר הרע הוא על ידי שמכניס באדם רוח שטות, ואילו התורה היא מחכימת פתי... אמור מעתה ע"י חכמת התורה יינצל משטותי היצר.

לא. פעם ראה הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע אברך היושב בתענית באלו הימים, אמר לו הרמ"מ מדוע הנך עוסק ב'תיקון הקטן' שהוא התענית והצום, הרי 'בר הכי' אתה, ואפשר לך לערוך את 'התיקון היותר גדול' והוא לימוד גמרא ותוס'.

הגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע כתב (קריינא דאיגרתא, ח"א מכתב יז) לאחד שהיה מסגף עצמו 'נבהלתי... שאתה צם תעניתים... ושעה אחת של לימוד חביב אצל הקב"ה יותר מאלף תעניות'. וכתב עוד שם, מי שרוצה לסגף עצמו לשם כפרת עוונות, ילמד ב'חזרה' על דבר שכבר הוא יודע היטב, כי ללימוד זה אין לו חשק, והוא לימוד זה לשם שמים ממש והוא גם כן סגוף...

לב. מעשה באיש שחלה ל"ע במחלה קשה, בני המשפחה הוליקוהו לבית החולים, ושם החלו מיד בטיפולים הנכונים. דעת הרופאים היתה כי תוך כמה ימים ישפיעו הטיפולים והאיש יחזור לאיתנו. למעשה, עברו ימים ושבועות, ומאומה לא הוטב לו, וכל הבדיקות הראו כי המצב ממש כמו בתחילה. בצר להם פנו הקרובים ל'עסקנים' הלך ושוב, עד שאחד העסקנים הורה להביא ד"ר פלוני אשר בס"ד הוא 'מומחה' גדול, אם הוא יתעמק ב'תיק הרפואי' תבוא הישועה.

אך דא עקא, שמלבד הסכום האדיר שהוא נוהג לבקש, הרי ד"ר זה הוא מנהל של ביה"ח מפורסם בירושלים, והחולה שכב בביה"ח בעיר אחרת, וצריך רחמים מרובים שגאוותם של מנהלי בית החולים הלז לא תמנע מהם לקבל ולהסכים לחו"ד ממנהל שבמקום אחר... בני המשפחה הובילו 'מהלכים' עד שהנהלת ביה"ח הסכימה לכך. כאשר הופיע הד"ר מירושלים בשערי ביה"ח, נתקבל בכבוד גדול ע"י המנהל ושאר העובדים, והתיק הרפואי ניתן בידי. ואכן אחר עיון מעמיק - כשהכל ממתינים ומייחלים למוצא פיו, לשמוע במה טעו עד עתה, נענה ואמר, הנה, האבחנה (the diagnosis) שלכם אכן מדוייקת להפליא, גם דרכי הטיפול נכונים ומדוייקים להפליא, ומה שלא הועילו, כי רק דבר אחד עליכם לשנות, והוא ה'מינון' (כמות וחוזק הרפואה)... אתם נותנים לחולה מינון מידי נמוך, הגדילו את המינון, ומיד תראו רפואה שלימה, ותוצאות נפלאות... וכן עשו, ותוך כמה ימים יצא החולה מכלל סכנה. במה דברים אמורים, ימי השובבי"ם, והאדם מתחיל לחשב, מה עלי לעשות... הנני לומד ומתפלל, עושה מעש"ט, אבל לדאבון לב, חולי הנפשות, תאוה וגאוה וכו', המצב לא טוב, שום דבר לא זז... החולי אינו מתרפא... מה עושה אדם מן השורה, מתחיל לתור אחר 'סגולות' שונות ומשונות, לרוץ הנה ולעשות וכו', אומרים לו חז"ל, הרגיל ללמוד דף אחד ילמד שני דפים, והיינו שאומרים לו, הכל הינך עושה כהוגן, אבל המינון... מידי נמוך, תגביה ותגביר את המינון, ותתרפא לגמרי. כיו"ב מצינו גם לגבי תפילה, כמו שאמרו (ברכות לב:) 'אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל', כמי שאומרים, אכן זהו 'הטיפול' הנכון והומלץ, אך הגדל את המינון עליך להרבות יותר בתפילות, אז תיושע בישועה שלימה. ותן לכם ויחכם עוד בכל ענייני חיזוק העבודה.

באר הפרשה - פרשת תרומה

'תורת חסד' (משלי לא כו), וקוב"ה 'חסד א-ל כל היום' (תהלים נב יג), ואם תרצה אתה ג"כ להיות חסיד, תתחסד עם קונך, שתדבק בקוב"ה ותורתו שהם חסד ותקרא ג"כ חסיד, עכ"ל לג.

זוהר (תיקון כא-כב) איתא, שכל העוסק בתורה הרי מתקיים בו אורך ימים בימינה להצילו מן 'המיתה', ובשמאלה עושר וכבוד יינצל אף מן 'הייסורים', כי נפשו מיטהרת בקדושת התורה הקדושה.

בספר 'כתר ראש' (אות קל"ג) מביא בשם הגר"ח מוואלאז'ין זצוק"ל (בעניין התיקונים) כי כל העוסק בתורה אין לו מה לדאוג כלל, וכפי שהראה לו רבו הקדוש הגר"א מוילנא זי"ע מאמר נורא בתיקוני זוהר המחמירים מאד בחומר העוונות, שהעובר על רצון הבורא נידון ביסורים קשים ורעים ואין לו תקנה כי אם במיתה רח"ל, אך בסוף אותו מאמר נורא בתיקוני

והאריבו בספה"ק במעלת לימוד התורה ברציפות ליד בלי שום הפסק כלל עד כמה התורה מזככת ומטהרת את עוסקיה, וכדאיתא שרציפות' הוא על דרך שנאמר (ישעיה ו ה) 'ויעף אלי אחד מן השרפים ובידו רִצְפָה' דהיינו 'גחלת אש', כך לימוד התורה ברציפות הוא הוא הגחלת אש' לשרוף ולבער את כל כוחות הרע ליה. ונודע מה שכתב היסוד העבודה' (ה"ג פ"ה ח)

לג. כאשר עלה הגה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע לארה"ק השתוקק מאד לעלות לציון הרש"ש זי"ע, באשר היה (המנח"א) בקי בכל חדרי תורה, נסתר כנגלה, משבא שמה מצא כתוב על המצבה, 'השקדן'... וזה נוסח המצבה כולה 'קבורת איש האלוקים קדוש הוא, השקדן בתורה החכם המקובל האלוקי, בוצינא קדישא כמוה"ר שלום וכו', פנה המנח"א למלוויו, ושאלם וכי ראיתם את הנוסח הנכתב ע"ג המציבה, ענו, כן, כאומרים, מה חידוש יש כאן, בוודאי, הוא היה המקובל האלוקי, והוא איש האלוקים, אמר להם הרה"ק, נכון הדבר, אבל מהו שהוסיפו לו תואר 'השקדן' – תואר שכותבים על בחור בישיבה... והרי נוסח המציבה נכתב ע"י בני החבריה קדישא של הרש"ש, מדוע כתבו כן, הרי לך שאותה חבריה קדישא תלמידי הרש"ש, הבינו שלא זכה לכל המדרגות הללו – להיות איש אלוקים מקובל אלוקי אלא ע"י שקידתו המופלגת והעצומה בתורה.

לד. וכך ביארו 'בעלי המשל' הא דאמרו 'כולי עלמא מודי בשבת נתנה תורה'. כי דבר זה גלוי וידוע שאף מי שאינו ירא ושלם בכל דקדוקי ההלכה, לא יענה לטלפון בעצם יום השבת קודש, ואפילו אם יראה שבעניית שיחה זו ירוויח אלפי זהב וכסף, אם אך יש בו עדיין זיק קל של יראת שמים לא יענה. כמו כן 'בשבת ניתנה תורה' – שיהא חשוב אצלו זמן ה'קביעת עיתים' כעצם יום השבת לענין ענייית הטלפון...

עוד ביארו בדברי חז"ל (ברכות ה.) 'אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד' ולכאורה מדוע הוסיפו לומר 'בלבד', אלא, שהוא כמו הנותן צ"ק לחבירו, שלאחר הסכום יוסיף תיבת 'בלבד', בכדי שלא יהא אפילו הו"א להוסיף עוד משהו... על כן אמרו ז"ל, שאין לו להקב"ה, אלא ד' אמות' הבאים בלימוד באופן כזה, והיינו, שבעת לימודו אין לו בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד, ללא כל תוספת, ד' אמות כאלו הינם כביכול 'רכושו' של הקב"ה. ידוע מה שאמרו חז"ל (מגילה יז.) שיעקב נטמן בבית עבר, ולכאורה הלשון תמוה מהו 'נטמן', מדוע לא כתיב 'למד' בבית עבר. אלא, שצורת לימודו של יעקב היה כמת אשר מטמינים אותו באדמה, שם הוא שוהה לבדו בלא חברים, גם אין בידו 'לדבר' עם אחרים, ואין לו שום קשר ושאיכות לעולם החיצון, כך 'המית' יעקב את עצמו על דברי תורה, ללמוד ברציפות ובשקיעות עצומה בלא שום שיג ושיח עם אחרים...

מתאמרא בשם המהרי"ל דיסקין זי"ע לבאר במהות העונש (חגיגה יב:) המפסיק ממשנתו 'מאכילין אותו גחלי רתמים', כי כמו האוכל גחלי רתמים הרי הגחלים לוחשים לו בתוככי פיו, וממילא בכל מה שיאכל לאחר מכן לא ירגיש כל 'טעם' באכילתו, אף בדברים טובים ועריבים לחיך, כמו כן הוא העונש של 'גחלי רתמים'...

כתב הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע (קובץ אגרות ח"א אגרת ג) עיקר הלימוד הוא התמידי והבלתי נפסק, בלימוד התמידי הוא סוד הקדושה וכו', מן הראוי לחבל תחבולות איך לקנות את התמדת הלימוד, ולהתפלל על זה תמיד. עכ"ל.

לה. מעשה נורא סיפר הגה"צ רבי צבי מיכל שפירא זצ"ל (אשר הגה"צ רבי יוסף חיים זאנענפעלד זי"ע העיד עליו שהוא גאותה של עיר הקודש ירושלים), שני סוחרים שותפים היו במדינת טורקיה, שהיו עוסקים במסחרם בכל יום מתחילת היום עד חצות, ולאחר מכן היו לומדים בחברותא משך ג' שעות רצופות, ולא היו מפסיקים מתלמודם אפילו לרגע אחד. ביום מן הימים עשו ביניהם תקיעת כף שמי מהם שיעלה ראשון השמימה יבוא אל חברו בחזיון לילה ויספר לו מה עלה בדינו. אתא ההוא יומא ואחד מהם נתעלה לשמי רום, כעבור כמה ימים קיים את הבטחתו והתגלה לרעהו בחלומו, ואמר לו שעומק הדין רב עד מאד ומי יצדק לפניו בדין, וכך סיפר, מיד בהגיעי לפני בית דין של מעלה

והנה הגם שאין חיוב ב'משתה' ושמחה' ושאר מצוות יום הפורים, מכל מקום לענין הארת היום וסגולתו הרי 'אין בין אדר הראשון לאדר השני'¹⁷ (מגילה ו:). וכך כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע (פרי צדיק לר"ח אדר) וז"ל, אבל שורש המצוות שבלב, כיון ששניהם בשם חודש אדר נקראו, וכשבא הזמן הזה באדר ראשון גם כן זמן מחיית עמלק, מרגיש האדם בלב בחינת משתה ושמחה ושוב לב, שיכולים לתקן הלב בסיל לשמאלו, שזהו עיקר מחיית עמלק יצרא בישא. עכ"ל. גם הגידו צדיקי הדורות, שבשם שביום הפורים מתעורר בכל שנה ושנה תוקף הרחמים והרצון לעשות ניסים בזמן הזה כבימים ההם, כך גם ב'פורים קטן' מתעורר השפעות ניסים לישראל.

אבינו מלכנו צורינו וגואלנו יעשה לנו ניסים ונפלאות בזמן הזה כבימים ההם, יעשה לנו מקדש ויבוא לשכון בתוכנו בב"א.

וז"ל, אמרו חז"ל תורה מכפרת מגני ומצלי, ותלמיד חכם אין אש של גהינום שולט בו, והקובע לו ללמוד ה' שעות בלי שום הפסק דיבור בענין אחר, נראה לי שדבר זה הוא ענין נפלא המועיל ומזכך ומכפר, ומביא אותו אדם לתשובה וכפרה מעולה. עכ"ל.

וטוב לב משתה תמיד - קדושת 'פורים קטן' וסגולותיו

כתב הרמ"א (סי' תרצ"ז ס"א) 'יש אומרים שחייב להרבות במשתה ושמחה ב"ד שבאדר ראשון, ואין נוהגין כן, ומכל מקום ירבה קצת בסעודה כדי לצאת ידי המחמירים, וטוב לב משתה תמיד'. ובמ"ב (סק"ה) כתב 'בהגהת תשב"ץ כתב דיש להרבות, ורבינו יחיאל מפריש רגיל להרבות ולהזמין בני אדם, וזהו שסיים הרמ"א וטוב לב משתה תמיד היינו שטוב להרבות לכבוד הנם שנעשה בעיתים הללו'.

הביאו לשם את אבותי ואבות אבותי, וכולם הביטו בכל פרטי הדין, בתחילת הדין נכנסו ובאו להם המון רב של מלאכים קדושים שנבראו על ידי המצוות ומעשים טובים שעשיתי בהאי עלמא, לאחריהם נקבצו ובאו מלאכי חבלה מאוימים ונוראים שנבראו ע"י העוונות, וכך ישבו בית דין של מעלה ודנו על כל פרט ופרט שעשיתי כל ימי חיי, לפתע ראיתי היאך חומה גדולה ואטומה (בלשונכם בהאי עלמא - חומת בטון) ניצקת ביני לבין כל מלאכי החבלה והעוונות, וכולם החל לצעוק לי 'גן עדן, גן עדן'. שאלתי את דייני בית הדין, וכי לזה עלמא דקשוט יקרא, האם זהו אמיתה של דין להתעלם מכל המלאכי חבלה ולפסוק את הדין לטובה, ענו לי חומה זאת נבנתה על ידי לימוד התורה שלמדת כל יום ג' שעות ברציפות. וקודם שחזר למרום אמר, דע לך, שלא במהרה ניתנה רשות לרדת להאי עלמא אפילו בחלום, אלא ששלחוני בכדי להודיע כאן בעולם עד כמה גדול כוחה של רציפות הלימוד, ועתה הגע עצמך, מה היה קורה באם היינו מפסיקין את הלימוד זעיר שם זעיר שם, הרי לא היתה חומה זו אטומה מכל צדדיה ומלאכי החבלה היו יכולים להיכנס אף דרך נקב צר ביותר ולחייבני בדיני.

לו. ה'שערי תשובה' (סק"ב) נתן רמז בדברי הרמ"א כי 'משתה טוב' בגימטריא 'אדר ראשון' (762)...

לז. אגב אורחא, הרה"ק מבארניב זי"ע נתן רמז בלשון הכתוב (תהלים קכא א) 'אשא עיני אל ההרים', שהנה אמרו חז"ל (נדרים נד:): 'נונא סמא לעינים', היינו שאכילת 'דגים' היא סם רפואה לחולי העיניים, ויש להעמיס בדברי חכמים וחידותם כי בחודש אדר שמזלו דגים הזמן מסוגל לרפואת העיניים. ובזה מוסיף לפרש אשא עיני אל ההרים, 'הר' בגימטריא 'אדר' (205), ונאמר 'הרים' לשון רבים, כי חודש אדר בא לפעמים פעמיים בשנה (בשנה מעוברת שיש ב' חודשי אדר), וזהו שאמר הכתוב אשא עיני - להמשיך רפואה לעיני, אל ההרים, הם חודשי אדר אז אזכה להתרפא מכל מכאוב וחולי בעיניים (חמרא טבא לחודש אדר ב).

ואולי יש להוסיף שהזמן מסוגל לרפואת העיניים גם ברוחנית, לטהר עיניו מכל מה שפגם בהם במראות אסורים רח"ל ולהוסיף קדושה וטהרה, וכבר כתבו המהרש"א (ח"א סנהדרין יב. ד"ה זוג) והרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (שקלים ד"ה טעם) כי ידוע שיי"ב חדשי השנה הם כנגד י"ב שבטים, וחודש אדר הוא כנגד יוסף הצדיק, ועל כן 'מזל אדר דגים', וכיוסף שנמשל לדגים (ברכות כ.), וכדכתיב (בראשית מח טז) 'וידגו לרוב בקרב הארץ', ומהאי טעמא 'חודש העיבור' הוא דייקא בחודש אדר, כי מצינו ביוסף שנחלק לב' שבטים, וכשם שפעמים שנמנה יוסף במניין י"ב השבטים כשבט אחד ופעמים שהוא נמנה כשניים (כגון בחלוקת הארץ) כך חודש אדר פעמים שהוא רק חודש אחד (בשנה פשוטה) ופעמים שיש ב' חדשים, אדר ראשון ואדר שני, אמור מעתה, כי בחודש זה יש בידינו סיוע מכוחו של יוסף הצדיק' להישמר בקדושה ולאחוז במידתו מידת 'צדיק'.

באר הפרשה - פרשת תרומה

לח. הרה"ק ה'אמרי יוסף' זי"ע (דרוש י"ד לפסח) מביא, שהרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע סיפר ב'פורים קטן', כי פעם הלך הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע בערב יום הכיפורים אחר הסעודה לרחוב העיר ברצונו לזכות בעשיית גמילות חסדים למי שנצרך, ופגע בעני אחד ושאלו אם רוצה לשתות יי"ש, והשיב העני בהן, ואכן לקחו הרמ"ל לבית מרזח הסמוך וציווה לתת לו, לאחר ששתה העני חזר הרמ"ל ושאלו האם תרצה לשתות יי"ש הגון וחריף יותר מהראשון וכמובן שהשיב העני בחיוב, והוליכו למקום שמייצרים יי"ש חריף ומשובח ביותר ונתן לו מהמובחר ביותר, ושתה העני להנאתו, ואח"כ שאל את הרה"ק מפני מה לא לקחת אותי מיד לבית היוצר, מה ה'עניין' לתת לי בתחילה כוס ממין פשוט ורק אח"כ אותו יי"ש משופרא דשופרא, השיבו הרה"ק, ברצוני היה לגרום לך הנאה וקורת רוח קודם ביאתך לשם, שאף ב'דרכך' לשם תהיה שבע וטוב לב, סיים ה'דברי חיים' ואמר, הגם שנודע מספה"ק שהימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור ובכל שנה ושנה נתעורר הנס, ובודאי יעשה לנו השי"ת ניסים בפורים הבא עלינו, אמנם כדי להפיס דעתנו נתן לנו השי"ת כעת פורים קטן שגם היום נתעורר הנס.

מעשה היה אצל הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע שהגיעו אליו אנשים בפורים קטן וראו שם הרבה נרות דולקים והתפלאו מה יום מיומיים, הרגיש הרה"ק בפליאתם, ואמר להם 'מה חידוש יש אצלכם על הנרות מפני שהיום פורים קטן, היום יום גדול, שיש הארה גדולה בעולמות העליונים' (הובא באבן ישראל נא).

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת תרומה תשפ"ד

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ויקחו לי תרומה (כ"ה ב)

ברש"י כתב: "לי - לשמיי". וכבר שואלים המפרשים מה בא רש"י להסביר בזה.

אפשר לפרש בדרך רמז עפ"י המשנה באבות "ארבע מידות באדם האומר שלי שלי ושלך שלך - בינוני וכו' האומר שלי שלך ושלך שלך - חסיד" הרי שעיקר המעלה כשואדם יכול למסור את ה"לי" למישהו אחר. בדרך זה ניתן לבאר את הפסוק ויקחו "לי" תרומה, תתן את ה"לי" לתרומה את מה ששייך לך - תמסור לשני. ועד כמה יכול אדם למסור את ה"לי" בדגות הכי גבוהות ניתן ללמוד מהמעשה הבא שהובא ב"דרשו" בשם רינה של תורה: סיפור מדהים סופר על ידי אחד מנכדי הגאון רבי אהרן בקשט: הוא נודע בשם "השאוולר רב", ונקרא בשם 'רבי ארצ'יק' והיה אחד מבכירי תלמידי ישיבת סלבודקה. באחד הימים פנה אליו הסבא מסלבודקה וביקש ממנו לכהן כראש הישיבה. באותה תקופה סלבודקה היתה הישיבה החשובה ביותר באירופה, ולכהן בה כראש ישיבה היה התפקיד הנכסף ביותר בעולם הישיבות.

ר' ארצ'יק השיב כי לפני שיוכל לקבל את התפקיד הנכבד, דרושים לו מספר ימים כדי לבדוק משהו. כמה ימים לאחר מכן הוא חזר אל הסבא ואמר לו כי הוא מצטער אך אינו יכול לקבל על עצמו את התפקיד. הסבא הופתע מתשובתו ושאל אותו מדוע, אך הוא התחמק מתשובה.

במשך מספר שבועות, ניסה הסבא לשכנע אותו לגלות מדוע אינו יכול להיות ראש הישיבה, ללא הצלחה. בסופו של דבר, ציווה עליו הסבא בגזרת רב לגלות לו את הסיבה. ואז הרב סיפר:

"כשהייתי בחור התארסתי עם אחת מבנותיו של רבי שרגא פייבל פרנק, שהיה תלמיד חכם ובנוסף איש עסקים עשיר מאוד שתמך בלומדי תורה. הוא נפטר מדלקת ריאות בגיל 43 והותיר אחריו אלמנה עם ארבע בנות. בצוואתו הוא ציווה כי כל בנותיו ינשאו לתלמידי חכמים בעלי שיעור קומה, שיתמנו בסופו של דבר לראשי ישיבה, והרכוש שהשאיר יספק להם את המחיה הדרושה להם.

אלמנתו של רבי שרגא פייבל, 'גולדה', לקחה את המשימה ברצינות רבה וחקרה ביסודיות אחרי כל הצעת שידוך, ואכן כל ארבעת חתניה הפכו ברבות הימים לראשי ישיבה. אולם הבת הבכורה שלה התארסה תחילה

איתי. בתקופת האירוסין שלנו, המשיך ר' ארצ'יק, "חמותי לעתיד וכלתי שאלו אותי אם אני מעוניין לראות את המפעל המשפחתי. הייתי חתן מאוד נרגש והשבתי, בטח!... הם לקחו אותי אל המפעל ובמהלך הביקור, שאלתי כמה שאלות שסיקרנו אותי, כיצד הם עושים את זה, מדוע הם עושים כך, לאן הם שולחים את הסחורה וכו'.

"למחרת קראה לי אם הכלה והודיעה לי: 'אנחנו מבטלים את השידוך'. הייתי המום, היה זה שידוך מהסוג שתמיד רציתי! והאם המשיכה: 'הכלה הזו נחשבת לשידוך הטוב ביותר, בעלי ז"ל ואני רוצים רק חתנים שיהיו ראשי ישיבות וגדולי ישראל בעתיד. האופן בו שאלת אתמול את השאלות גרם לי להבין שאתה יותר מתעניין בעסקים מלימוד תורה, ואין בך את היכולת להפוך לראש ישיבה".

ר' ארצ'יק הסביר לסבא מסלבודקה, כי לפני קבלת תפקיד ראש הישיבה הגדולה והיוקרתית ביותר בעולם, הוא ביקש לבדוק שני דברים. האחד, לראות אם האלמנה עדיין בחיים, מכיוון שהוא אינו רוצה לפגוע בה בכך שתבין שהיא ויתרה על מי שהפך להיות ראש ישיבה גדול. ושנית, לבדוק אם כלתו לשעבר אכן נישאה למישהו שהפך בעצמו לראש ישיבה. "בקשר לאלמנה, בדקתי את העניין והתברר לי שהיא עדיין בחיים, ולכן החלטתי שאינני מעוניין לפגוע בה ולא אקח על עצמי את התפקיד. בקשר לבעלה של ארוסתי לשעבר, עוד לא הספקתי לברר".

כעבור שבוע, חזר ר' ארצ'יק אל הסבא וסיפר כי נודע לו שבעלה של הבת הינו רבי משה מרדכי אפשטיין, עילוי הלומד בכלל, אך מעולם לא הפך לראש ישיבה. הוא ביקש מהסבא להציע לו את התפקיד הנכבד, כדי שהאלמנה תשמח על ההחלטה להשיא את בתה לו!

וכך היה... רבי משה מרדכי אפשטיין התמנה לראש ישיבת סלבודקה, ומאוחר יותר כיהן כראש ישיבת חברון בארץ ישראל.

"אתם קולטים עד כמה הסיפור מדהים?" מתרגש הנכד. "האלמנה זורקת אותו מפני שלטענתה הוא אינו טוב מספיק כדי להיות ראש ישיבה, וכשנקראת בפניו ההזדמנות להפוך לאחד מראשי הישיבות המפורסמות בעולם, ולהוכיח לה שטענתה - הוא מעדיף לוותר על כך, העיקר לא לפגוע באותה אשה".

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - עם רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

- א. מהדמויות המצוירות ביריעות המשכן (כו, א) ב. מאיזו תרומה עשו את האדנים (כה, ב). ג. פירוש המילה "קומתו" (כה, כג). ד. בצד זה, העמידו את המנורה (כו, לה). ה. משמעות "תרומה" (כה, ב). ו. מה פירוש "מסך הפתח" (כו, לו). ז. תרגום של "פעמותיו" - בארון (כה, יב). ח. משמעות "נבוב" (כו, ח) משמעות "חשוקים" (כו, יא). ט. בהם יהיו בדי הארון לעולם (כה, טו). י. מי הביא את עצי השטים למצרים (כה, ה). יא. משמעות "זר" (כה, יא). לב. מה שמו בכפותיו של השלחן (כה, כט). מד. השולחן מסמל (כה, כד). נ. משמעות המלה "יתדות" (כו, יט). ס. תרגום של "תחש" (כה, ה) מלה נרדפת ל"כרכב" (כו, ה). ע. גובה החלל, בין כנפי הכרובים לכפורת (כה, כ). פ. מהו "שש" (כה, ד) פרוכת בלשון חכמים (כו, לא). צ. מהם "מלקחיים" (כה, לח). ק. תבניות לחם הפנים, נקראות (כה, כט). ר. כצורתה עשוי המכבר (כו, ד). ש. כצורתם עשויים ידות הקרשים (כו, יז). ת. כצורת פניו היו הכרובים (כה, יח)

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - בלי רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

- א. צמר צבוע (כה, ד) ב. מוטות אחיזה (כה, כח). ג. מקישוטי המנורה (כה, לג). ד. ד' יעשה מבין הכרובים (כה, כב). ה. כינוי ללוחות הברית (כה, כא). ו. מתלה (כו, לז). ז. "כתר" לשלשה כלים (כה, יא ועוד). ח. תכנון- אומנות (כו, א). ט. רוחב מסגרת השלחן (כה, כה). י. נועצים אותו באדמה (כו, יט). יא. חלק בגוף- מצידו הראש (כו, יד). לב. כנגד (כה, כז). מד. צבועים באדום (כה, ה) מצוירים, מחוטבים (כה, לג). נ. דרום (כו, ט). ס. דבר הנגזר, נסחב על הארץ (כו, יב). ע. נוסף על הנצרך (כו, יג). פ. מכוונים אחד אל השני (כה, כ). צ. עטיפה מבחוץ (כה, יג). ק. סוף (כה, יט) גובה (כו, יח). ר. צורה גאומטרית (כו, א) ש. פשתן (כו, טז). ת. מרכזי- אמצעי (כו, כח)

כאשר נודע הסיפור 'לחפץ חיים', הוא אמר כי ברצונו לפגוש את ר' ארצי'ק, וכאשר אכן פגש אותו, הוא קם לכבודו ונשק לו.

(טעם הצבי)

ויקחו לי תרומה (כ"ה ב)

בכל התורה כולה כשכתוב 'כל' זה בא לרבות. מה זה בא לרבות? חרש, שוטה, קטן? מה בא לרבות "כל איש"?

שמעתי פעם מהגאון ר' לייב בארון זצ"ל, הוא היה יהודי שלמד אצל ר' אלחנן וזכה לאריכות ימים, הוא נפטר בגיל מאה לפני כמה שנים. שמעתי ממנו פשוט נפלא על פי מעשה שהיה עם החפץ חיים, כדאי לדעת את המעשה. אחר כך אמרו לי שהסיפור הזה גם נדפס בחפץ חיים על התורה שהדפיס ר' שמואל גריימן זצ"ל. אבל אני שמעתי ממנו את הסיפור מכלי ראשון.

לחפץ חיים היתה ישיבה בראדין, בהתחלה בני הישיבה למדו בבית כנסת בעיר, אבל בהמשך כבר היה צפוף בבית כנסת וזה הפריע למתפללים, החליט החפץ חיים שצריך לבנות בית מדרש לישיבה. לבנות בית מדרש עולה כסף, וכסף זה זמן, וזמן זה דפי גמרא, זה חיי נצח. החפץ חיים צריך עכשיו להתחיל לכתת רגלים על פתחי נדיבים כדי לבנות בית מדרש לישיבה.

אתם יודעים מה זה זמן בשביל החפץ חיים? לחפץ חיים כמעט ולא היו ספרים, היום לכל ילד בר מצוה יש ספרייה יותר ממה שהיה לחפץ חיים, כשהוא היה צריך ספרים בשביל לכתוב את המשנה ברורה הוא היה לוקח ספרים בהשאלה. שאלו אותו: למה אין לך ספרים? אמר החפץ חיים: אני בוכה גם על הספרים שיש לי, לקנות ספר צריך כסף ולהשיג כסף לוקח זמן, בזמן הזה הייתי יכול ללמוד עוד כמה דפי גמרא. ועכשיו לעת זקנה, החפץ חיים צריך לסגור את הגמרא לרוץ על פתחי נדיבים.

אבל היה לו סייעתא דשמיא מופלאה, בכפר קטן ליד ראדין היה יהודי אמיד, יהודי מבוגר בעל אמצעים, שהיה חשוך בנים לא עליכם, קראו לו ר' משה גרוברקאפ. הוא שמע שהחפץ חיים רוצה לבנות בית מדרש, הוא אמר לאשתו הצדקנית: אנחנו יש לנו חסכוניות מכל החיים, ילדים אין לנו, לקבר לא לוקחים כלום, ניקח את כל החסכוניות ונשקיע את זה בבית מדרש לחפץ חיים, זה ישאר לנו לצנצן נצחים. אומר ועושה, הוא נסע לראדין עם אשתו ובא אל החפץ חיים עם ההצעה הזאת.

טוב, מה מתבקש כעת? החפץ חיים היה צריך להוציא בראנפן לשתות איתו לחיים ולהגיד נשמת, נכון? החפץ חיים היה צריך לקפוץ על המציאה, לא צריך לסגור את הגמרא. "כי לא מחשבותי מחשבותיכם נאום ה'" - זה פשוט שאנחנו לא יודעים את המחשבות של הקב"ה, אבל גם הראש של גדולי ישראל זה לא הראש שלנו, רבותי. החפץ חיים תפס בידיו הקדושות את היד של ר' משה ואמר לו בחמימות: ר' משה ר' משה, וואס מיט אייך? איך עולה על דעתך כזה רעיון? אתה לא יודע שהתורה שייכת לכלל ישראל? כל יהודי צריך שיהיה לו חלק בתורה. יש יהודים שבילדותם לא זכו ללמוד, והיום הם צריכים לעבוד מהבוקר עד הלילה, מגיעים בלילה לדף היומי ונרדמים על הגמרא, איך יהיה להם זכות של תורה? יהיה להם בבית קופה של ישיבת ראדין, כל יום הם ישימו שם כמה קופיקעס, עם זה הם יזכו שיהיה להם חלק בתורה. אתה רוצה לתת את הכל, מה יהיה עם כל היהודים האלה? לא שייך.

אתם מכירים היום ראש ישיבה אחד שהיה מסרב לכזאת הצעה? היהודי היה בהלם. הוא לא התייאש, הוא אומר: רבי'ה, איפה נשמע דבר כזה בישראל, יהודי רוצה לתת לתורה ולא נותנים לו? אמר לו החפץ חיים: אתה צודק, אבל מה עם כלל ישראל? החפץ חיים היה רבם של ישראל. ר' משה לא ויתר, הוא אמר לחפץ חיים: אני רוצה ללכת עם הרבי'ה לדין תורה. איפה אפשר ללכת לדין תורה? אצל רבן של כל בני הגולה ר' חיים עוזר שיושב בוילנא.

קבעו זמן עם החפץ חיים ונסעו לר' חיים עוזר לדין תורה. מעשה שהיה, אני שמעתי מר' לייב בארון את הסיפור. הגיעו לר' חיים עוזר, היהודי טוען את הטענות שלו, החפץ חיים טוען את הטענות.

אמר ר' חיים עוזר: מצד אחד, יש לנו כאן פסק של המשנה ברורה שאומר שהתורה שייכת לכלל ישראל, טענה חזקה, וכי אפשר לחלוק על המשנה ברורה? אבל מצד שני אומר ר' חיים עוזר: היהודי גם טוען טענה חזקה, יהודי רוצה לתת לתורה ולא נותנים לו? אז מה עושים ככהאי גוונא? תעשו פשרה. מה הפשרה? כותל המזרח והארון קודש יהיו שייכים לר' משה גרוברקאפ, ושאר הכתלים יהיו שייכים לכלל ישראל. כך היה הפסק של ר' חיים עוזר.

סיפר ר' לייב בארון: אני הייתי בראדין, ואני זוכר שעל כותל המזרח היה כתוב 'זאת נדבת הנדיב הצדיק ר' משה גרוברקאפ ואשתו הצדקנית'. כשהם יצאו, אמר ר' משה לחפץ חיים: היה לנו דין תורה, זה כבר נגמר,

עכשיו אני רוצה ברכה. בירך אותו החפץ חיים שיזכה להגיע לשנים שלו, של החפץ חיים. עד כאן הסיפור.

(הגר"א דיסקין)

ויקחו לי תרומה (כה, ב)

למה התורה לא ממשיכה מפרשת יתרו לפרשת תרומה? למה התורה "חוצצת" עם פרשת משפטים?

אומר בית הלוי תירוצ נפלא - הקב"ה אמר כאן למשה רבינו יסוד. אתה הולך לקבל תרומות מבני ישראל, תזהיר אותם! אני לא רוצה לקבל תרומות שלא עברו את המסנת של משפט הצדק. לכן שמתי את פרשת משפטים בין מעמד הר סיני, לפרשת תרומה.

לפני שאדם מוציא את התרומה מהכיס, תבדוק אם התרומה הזאת נקיה. אם התרומה לא נקיה, אני לא רוצה אותה בתרומת המשכן!

אומר הנביא {ישעיה נו, א} שמרו משפט ועשו צדקה. ישנם הרבה אנשים שנותנים צדקה. הצדקה שלהם באה, כי הכסף שלהם לא כשר. לדוגמא:

יש בן-אדם שמשלם 20 שנה ביטוח על הדירה. כמה עולה ביטוח? 100 ₪ לחודש.

חלפו להם 25 שנים. לילה אחד הוא נסע לחתונה, נכנסו גנבים רח"ל, וגנבו את כל מה שהיה לו בסלון.

מזמינים משטרה ... מגיע בבוקר ויקטור השוטר, שם אבקה כדי לבדוק תביעות אצבע ...

"מה לקחו?"

"לקחו הכל, חוץ מחמותי. לא נישאר לאשתי אפילו עגיל אחד!!! " ויקטור השוטר כותב הערכת נזק \$30,000. שולחים לחברת הביטוח... ברוך ה', אחרי 30 יום, הוא מקבל צ'ק מחברת מנורה 186,000 ₪!

ברוך ה', לא הכל שלי... "ריבוננו של עולם, מזמן רציתי לתרום לבית הכנסת פרוכת יפה, גם לראש השנה וגם לכיפור, זה עולה 18,000 ₪. הוא רושם על זה "לעני זכריה בן שלום, נדבת חברת מנורה".

מנורה תרמה את הפרוכת, זה לא שלו. כי הרי לא גנבו לו את התכשיטים! מה אתה תורם פרוכת?! זה כסף גנוב!

אומר הגאון מוילנא - אמר רשב"י "בואו ונצא החוצה. אני לא יודע ממה נבנה בית הכנסת הזה, ואיזה אנשים בנו אותו".

הולך בן-אדם, ומעכב את שכר הפועלים שלו בשלושה ימים.

אומרת התורה {ויקרא יט, יג} ... לא תלין פעלת שכיר איתך עד בוקר. אומר בעל הבית: "נישים את ה-300,000 \$ משכורות, שלושה ימים בבורסה, נרוויח 4% ... מה זה משנה לעובדים?! הם יצליחו לחיות עוד שלושה ימים בלי משכורת".

אה, אבל אתה עובר על {ויקרא יט, יג} לא תלין פעולת שכיר איתך עד בוקר?!

"לא, עזוב... זה בשביל הכולל של אחי... אני נותן את הכסף הזה לצדקה" הקב"ה לא רוצה את הצדקה הזאת, שנאמר {ישעיה נו, א} שמרו משפט ועשו צדקה...!

אומר הבית הלוי - לכן קדמה פרשת משפטים, לפרשת תרומה. תחילת הציווי על המשכן, מתחיל בפרשת יתרו.

אומר הקב"ה למשה: "תעשה משכן, אבל לפני שאני מצוה אותך להביא תרומות למשכן, תצטרך לעבור קודם את פרשת משפטים, כדי לבדוק אם הכסף הזה כשר או לא".

כסף לא כשר מפריע בעבודת ה' ... בבית המדרש. סידור שנעשה שלא בקדושה, התפילות לא מתקבלות מתוכו ...

ממילא, באה פרשת משפטים, ו"מעכבת" את התרומה שנעשית שלא בכשרות. לכן באה פרשת משפטים, ומקדימה את פרשת תרומה.

(ברוך שאמר)

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה (כה, ב)

התמיהה ידועה, מדוע כתב "ויקחו" ולא כתב "ויתנו", ונראה לבאר באופן פשוט, עפ"י משל לראובן ושמעון שנסעו בדרך ליריד, הנסיעה היתה ארוכה, ולראובן נגמר האוכל, ביקש ראובן לשמעון שיתן לו מהאוכל שלו, וכשיגיעו למחוז חפצם, יחזיר לו. אחרי ששהו ביריד, פנה שמעון לחזור לביתו, אבל ראובן עדיין רצה להתעכב בדרך, ביקש ראובן לשמעון שיקח לו חלק מחבילותיו בעגלתו, ויתנם לו כשיגיע אל ביתו.

הנה, כשביקש ראובן לשמעון מהאוכל אמר לו: "תן לי מהאוכל שלך", אבל כשביקשו שיוביל את חבילותיו לביתו אמר לו "קח לי את החבילות הללו", כיוון שהחבילות הם הרי של ראובן וכל הבקשה משמעון היא רק להעביר אותם ממקום זה אל מקום זה, ורק כשמעון היה צריך להוציא מהאוכל שלו ולתת לראובן אז שייך לשון של נתינה. ופשוט. ובזה מבואר הטיב, כי כאן כשצריך לתרום למלאכת המשכן שהיא דירה לשכינה כביכול, לא שייך לומר "תתנו" תרומה להקב"ה כיוון ש"לי הכסף ולי הזהב נאם ה'", רק

שייך שנוביל את הכסף מהבית הפרטי שלנו אל המשכן לכן אמר "ויקחו" לי תרומה".

ועורות תחשים (כה, ה)

ברש"י: תחשים לא היה אלא לשעה והרבה גוונים היו לה לכן מתרגם ססגונא שש ומתפאר בגוונים שלו וכו' עד כאן. ויש לדקדק מנין לו לרש"י ז"ל שתיבת ססגונא הוא פירוש על תיבת תחש ששש ומתפאר, דלמא שמו כן הוא בלשון ארמי כמו כל שאר מלות. ועוד קשה למה עשה רש"י ז"ל פירוש על התרגום דוקא כאן במלה זו. ויש לבאר דהנה ידוע דלכל הבהמות והחיות היה אדם הראשון קורא להם שמות וכל נפש חיה אשר יקרא לו אדם שם הוא שמו לעולם. ואחר כך בדור הפלגה נתחדשו הרבה לשונות והלשון הארמי גם כן נתחדש באותו הזמן. והנה רש"י ז"ל כתב כאן דתחש לא היה אלא לשעה זו לצורך בנין המשכן. נמצא דבשעת דור הפלגה לא היה תחש בעולם וגם השתא ליכא. אם כן קשה למה קרא אותו התרגום ססגונא מנין לו לחדש שם זה רק הוה ליה לתרגם כמו לשון המקרא. לכן כתב רש"י ז"ל לכן מתרגם ססגונא לפי שמתפאר וכו' אבל באמת אין זה השם של התחש:

"ועשו ארון עצי שיטים" (כה, י)

בכל כלי המשכן כתוב 'ועשית'. 'ועשית שולחן', 'ועשית מנורת זהב טהור', בלשון יחיד. אבל בארון כתוב 'ועשו' בלשון רבים, למה? כתוב במדרש (שמות רבה פרשה לד אות ב): השולחן זה כתר מלכות, המנורה ומזבח הזהב זה כתר כהונה, והארון זה כתר תורה, התורה שייכת לכל כלל ישראל, תורה מונחת בקרן זוית כל הרוצה ליטול יבא ויטול, לכן בארון כתוב 'ועשו' בלשון רבים, כי התורה שייכת לכולם. אבל השאלה שנשאלת על המדרש, אם הארון שייך לכולם למה בפרשת הארון עצמו כתוב בהמשך הכל בלשון יחיד 'ויצקת לו ארבע טבעות זהב' 'ועשית בדי עצי שטים' 'והבאת את הבדים בטבעות?' התשובה היא, שהתורה בכללות באמת שייכת לכולם, אבל איזה חלק בתורה יש לכל אחד? זה כל אחד לפי טבעו. אחד לומד הלכה, אחד אגדה, אחד ש"ס, אחד פוסקים, אחד שולחן ערוך, אחד יורה דעה, אחד אורח חיים, אחד אבן העזר, אחד בבלי, אחד החזקת תורה, כל אחד החלק שלו. לכן 'ועשו' נאמר בלשון רבים, כי לכולם יש חלק בתורה. אבל פרטי הדינים נאמרו בלשון יחיד, משום שלכל אחד ואחד יש את החלק שלו.

ומענין לענין באותו ענין, הזכרנו את זה פעם. סיפר ר' נתן איינפלד, הוא היה פעם אצל הסטייפלער זכר צדיק וקדוש לברכה, ובא אליו יהודי שהבת שלו נפגשה עם בחור שיש לו לב זהב, כולו נתינה. אבל הבחור הזה הצהיר שתורה לא שייכת אליו, איך אומרים בעברית? זה לא הקטע שלו. לא שיעור ולא דף היומי, הוא הסתכסך עם התורה, הצליחו להשניא עליו את הלימוד. עם תורה הוא לא, אבל יש לו לב זהב.

הרים הסטייפלער את העיניים שלו ואמר לו: אם אתה רוצה שהבת שלך לא תקום בתחיית המתים תעשה את השידוך הזה. והביא לו הסטייפלער על כך את הגמרא בסוף מסכת כתובות (דף קיא ע"ב), "יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל" כל המשתמש באור תורה - אור תורה מחיהו, וכל שאין משתמש באור תורה - אין אור תורה מחיהו. אמר לו הסטייפלער: כל יהודי צריך שיהיה לו איזה חלק בתורה, בלי זה הוא לא יקום לתחיית המתים. ולמעשה השידוך לא יצא. סיפר ר' נתן איינפלד, כמה גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחיהם: שנים אחרי זה הוא נסע לארצות הברית, הוא היה בניו יורק בדינר לכולל חזון איש והוא סיפר שם את הסיפור הזה. אחרי הדינר ניגש אליו יהודי גביר, כולו רועד מהתרגשות, הוא אמר לו: הערב עמדתי לשבור צלחת לבת שלי בדיוק עם כזה טיפוס של בחור, אתה הגעת בשעת האפס. כל יהודי צריך שיהיה לו איזה חלק בתורה, לכל אחד יש את החלק שלו, יש כאלו שהחלק שלהם זה החזקת תורה. אבל כל אחד צריך שיהיה דוקא "ויצקת" "ועשית", כל אחד לפי כוחו, כמו שהראש ישיבה ר' גרשון שיאריץ ימים אומר: כל אחד לפי טבעו. כל אחד צריך ללמוד לפי הטבע שלו.

שמן למאר (כה, ו)

כתיב 'למאר' חסר, ובפי' ויקהל כתיב למאור מלא, וי"ל ע"פ הגמ' בשבת (פה, א) 'בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, באו ס' רבוא של מלאכי השרת לכאוי"א מישראל וקשרו לו ב' כתרים כו' וכיון שחטאו ישראל, ירדו ק"כ רבוא מלאכי חבלה ופירקום כו' וכולן זכה משה ונטלן כו"', וכתבו התוס', ששני הכתרים של הוד היו, לפיכך כשנטל משה קרן אור פניו. ומבואר דלפני מעשה העגל הי' כל ישראל קורן עור פניהם כמו של משה, ונמצא שלא הוצרכו למאור כשנכנסו למשכן, שאור פניהם הי' קורן ומאיר, ולכן כתיב למאר חסר. אבל בפי' ויקהל שהי' אחר מעשה העגל, שכבר

פירקו קרני הוד, אז היו צריכין למאור ממש, כמ"ש בתנחומא תצוה (סי' ד') 'ויקחו אליך בשבילך שאתה רואה להיכן אתה נכנס ויוצא' ולכן כתיב שם למאור מלא. וגם לדעת התוס' בשבת (כב, ב) דכל מ' שנה לא הוצרכו לאור שעמוד הענן הי' מאיר בכל מקום מ"מ הוצרכו בשביל אחר המ' שנה משא"כ לפני מעשה העגל שאלמלי לא חטאו הי' נשאר קירון העור להם ולדורותם. (טעמא דקרא)

בטבעת הארון יהיו הבדים לא יסרו ממנו (כה, טו)

יש להבין הטעם למה נשתנה דינם של בדי הארון מבדי השלחן והמזבח ששם היו קבועים רק בעת מסעם, ואילו כאן היו קבועים תמיד.

מתרצים המפרשים (בספר 'משך חכמה' 'אפרייון' וכן כתב החפץ חיים' בספרו "שם עולם" (חלק א' פי"ו) וכבר קדמם האלשיך הקי'), לפי דברי הגמרא (סוטה לה, א) שהארון היה נושא את נושאי, וכל מה שנצטוו 'כתבתי ישאו' היה רק בכדי להראות שיש מצווה לסייע ולהחזיק את הלומדי תורה, שהארון הרי מרמז על כתר תורה. וכשמסייע ומחזיק את התורה, נדמה לו שהוא נושא את הארון - את הלומדי תורה. אבל באמת "הארון נושא את נושאי", ולכן, היו הבדים קבועים בארון להראות לזכרון עולם שהתלמידי חכמים הם הם המחזיקים את בעלי המשא ומתן. ועוד, שאף בעת שאין התלמיד חכם נצרך לסיועו של הנותן, כיוון שנתן לו בעת שנצרך, ממשין הנותן לקבל בזכותו של התלמיד חכם גם הלאה.

ובזה מבאר החפץ חיים שם, את לשון הכתוב "עץ חיים היא למחזיקים בה", ולמה לא כתב "למחזיקים אותה"? אלא, יבואר עפ"י משל, שאב ובנו הקט עוברים בדרכם וחוצים נהר שוטף ושוצף אומר הבן לאביו: תחזיק אותי חזק שלא אפול למים! עונה לו אביו: אני מרים אותך, רק תזהר להחזיק בי חזק!. (הנסמך תמיד מחזיק בסומך, ואילו הסומך מחזיק את הנסמך) על זה הדרך נאמר כאן: עץ חיים היא למחזיקים בה" שהתורה היא המחזיקה את בעלי הממון.

בעניין הזה, מספר הרב אליהו דיסקין סיפור נורא: לפני למעלה מארבעים שנה, היה בחור באמריקה שלמד בתיכון, והתחיל גם ללמוד באוניברסיטה כי אבא שלו רצה שיהיה לו "תכלית" שיהיה עו"ד או רופא וכדומ'. הוא רק לא ידע שה"תכלית" זה לימוד התורה... עכ"פ, הבן, חשקה נפשו בתורה. אמר לאביו: אני רוצה ללמוד. אמר לו האב: אני מוכן שנה אחת שתלמד אבל אח"כ תחזור לאוניברסיטה. נסע הבחור לארץ ישראל, וזכה ללמוד אצל הגה"צ רבי אליהו לופייאן בכפר חסידים בשנתו האחרונה. אחרי שנה הוא חזר הביתה, וכמובן שלא רצה לבזבז את שנותיו בלימודי הבל, פנה אל אביו ואמר לו: "הרי עוד מעט כבר אני מגיע לשידוכים, תן לי ללמוד עד החתונה, ואני מוכן ללמוד כאן בלייקווד ולא לנסוע לארץ ישראל", אמר לו אביו שהוא מוכן, אבל בתנאי אחד: שיותר אתה לא מבקש, ואחרי החתונה אתה אכן הולך לאוניברסיטה". הוא הסכים. אחרי כמה חדשים הוא אכן התארס, בין האירוסים לחתונה הוא התחיל לאבד מצב רוח, כיוון שידע שאחרי החתונה אין לו שום ברירה וחייב יהיה להפסיק ללמוד. ומיום ליום ירד לו ה'שמחת חיים'. והאבא רואה ולא יודע מה לעשות, מצד אחד הוא רוצה את טובת בנו שיהיה לו מקצוע ביד, ומצד שני הבן לגמרי מאבד את חדות החיים. כמה שיותר התקרב זמן החתונה שקע הבחור יותר בעצבות. ביום לפני החופה, קרא האב לבנו ואמר לו: "אני יודע בדיוק מה עובר עליך, אני רציתי את האושר שלך אבל אני רואה שאתה לא מאושר מזה, דיברתי עם אמא, והחלטנו שיותר חשוב לנו שתהיה שמח, לכן, חמש שנים אחרי החתונה אתה יכול להמשיך ללמוד כאברך בלייקווד, ואנחנו מפרנסים אותך "קעסט" חמש שנים.

שבועיים אחרי החתונה, האבא קיבל "דום לב", הוא היה במוות קליני, והרופאים לא נתנו לו שום סיכוי, והנה בניסי ניסים חזר לאיתנו עד לתיפקוד מלא. ביום שנגמר החמש שנים מהחתונה, קיבל האב שוב "דום לב", ונסתלק לבית עולמו!

אמרו: אם היה יודע מי מחזיק את מי, היה לוקח על עצמו חמישים שנה! ודבר נוסף, שכל החמש שנים כולם חשבו שהאב מחזיק את בנו, אבל אח"כ נוכחו שהבן הוא הוא החזיק אביו! "עץ חיים היא למחזיקים בה".

עם רעיון זה מסביר ה"פנים יפות" (ועוד הרבה מפרשים) את תחילת הפרשה 'ויקחו לי תרומה' למה לא אמר "ויתנו"? כיוון שרק נדמה לנו שאנו "נותנים" בעוד שאנו רק "לוקחים". ומוסיף לבאר את דברי רש"י "לי - לשמיי", שאף שע"י התרומה וודאי שתתעשר מזה, ותזכה בחיים, אמנם את התרומה נתן רק "לשמיי" לשם מצוה ולא לשם השכר הבא מזה. (ציוני תורה)

ועשית שנים כרבים זהב (כה, יח)

הכרובים הם מלאכים קדושים (יחזקאל י') ופניהם פני נערים (סוכה ה:); והקשה הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, מדוע פירש רש"י את הכתוב: "ויגרש ה' את האדם וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים" - מלאכי חבלה!?

ואעפ"כ היה איזה טענה על נשיאי ישראל, כי היו יכולים לתת בהסתר וצנעא, ובכך היו מזדרזים למצוות וגם לא היה כפיה ואלימות ע"י נתינתם.

העסקנים שבאים להתרים ומתלווים עם אדם חשוב, הרי הם ככופים בכח, למטרת צדקה מותר, אך לא לנדבת המשכן, לכן לא באו משה ואהרן להתרימים

והוסיף הכתב סופר שכן מדויק מלשון הפסוק 'וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה, מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי', וקשה שפתח בלשון 'ויקחו' ולא 'ותקחו', וסיים 'תקחו את תרומתי', ולא 'יקחו את תרומתי'?

ותירץ שכן דרך העסקנים שאם הם צריכים לקבץ נדבות עבור מטרה שאינה חשובה כ"כ בכדי לעורר לב האנשים לנדב להם, אזי הם מתלווים עם אדם חשוב שייראה כאילו המטרה היא חשובה עד מאד. גם זה הוא כעין 'ממשכנין על הצדקה', שאיך יכול להתנגד מול אדם חשוב כזה, הרי זה ממש הפעלה של אלימות. ואין הנותן נותן מנדבת לבו בשלימות. אילו לא היה בא עם אדם החשוב, לא היה נותן כלל או היה נותן מעט. אמנם אף שלגבי צדקה מותר לעשות כן, כשיש מטרה אמיתית, היות וע"פ דין ממשכנין על הצדקה, אך לגבי נדבת המשכן, אילו היו משה ואהרן מסתובבים מאהל לאהל לבקש עבור נדבת המשכן, לא היתה התרומה בלב שלם, שאף שאם לא היה רוצה לתת, יתן לכבוד הצדיקים, ועם נתינות כאלה אי אפשר לבנות משכן להשי"ת. כי רחמנא לבא בעי, לכן אמר ה' שאנשים פשוטים יבואו לגבות, שכשהם באים, יוכל כל אדם לענות בשלילה ולא לתת, ואם יחליט לתת, הרי זו נדבת לב טהורה, המתאמת לקדושין שבין הקב"ה לכנסת ישראל.

ועפ"י מיישב הכת"ס לשון הכתוב, 'ויקחו לי תרומה', ולא 'ותקחו לי תרומה', שאם משה ואהרן יתרימו את הקהל, לא יהיה זה 'לי לשמי', אלא כמו שנהגו היום שתורמים 'לשמו ולתפארתו של נדיב או רב פלוני', לגבי צדקה זה כשר לתת כיון שהגרח"ק ביקש, שגם זה נכלל בממשכנין על הצדקה. אך למשכן ה' צריך שיהיה נקי לכבוד ה'.

גם סיפורי מופת של שקר, נכלל ב'ממשכנין על הצדקה'

אחד מהקופות צדקה שאלו את הגר"ש אלישיב אם מותר לספר סיפורי שוא ושקר על מופתים שהיו ע"י הבטחה לקופת הצדקה, כדי לשכנע את העם לתת לקופת הצדקה. והשיב שגם זה נכלל בממשכנין על הצדקה. לאחר שהדפיסו את הסיפור, צוו למחוק אותו והתכחשו שלא אמרו כן מעולם, אך ביועצי ומכירי מבפנים שהמעשה אמת. כי כל מה שמספרים שהבטיחו לקופה זו ונושעו, אין לזה שייכות לצדקה שהוא נותן, הנה יש כאן משפחה שאין להם על שבת, מעיקר הדין היו צריכים לכפות לתת להם צדקה, יהיה איך שיהיה, לכן מאספים קופת הצדקה אוסף של מעשיות שרובם לא היו ומדפיסים ומחלקים בתיבות דואר, ואנשים מאמינים, כאילו הקב"ה השתדך דווקא עם קופה זו, שזה ממש משחק ילדים, אך כך משכנעים את האדם אולי גם אני אוכל להוושע ע"י הקופה הזו. ומתקשר למספר שלהם ותורם. [ונדמה לו שאילו יתן לשכנו עני, לא יוושע כך. דמיונות שוא.]

אף שהגבאים המציאו את המעשיות שלא היו ולא נבראו, והתיר הגר"ש כדון ממשכנין על הצדקה, כמו שמותר להכות במקלות, יותר קל לשמוע ולהאמין במעשה שלא היה ולא נברא. כך זה כשר רק לגבי צדקה, אך בנדבת המשכן שהוא קדושין בין כנסת ישראל להקב"ה צריך שיהיה 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי'. בתחילה נאמר 'ויקחו לי', לא משה ואהרן יתרימו אותם, כדי שתהיה נתינת לשמה, ואח"כ תקחו אתם את התרומה בסוף. באופן שלא ידעו משה ואהרן כמה נתת, נתן לא לשם משה ולא לשם אהרן, רק לשמו יתברך לבד.

אילו יצטרכו היום לעשות מגבית עבור בית המקדש השלישי, יצטרכו לאסור כל המודעות והפרסומות והתעמולות והפלקטים והבטחות הרבנים וסיפורי המופת והסגולות למיניהם, ה' ירחם. יכול להיות שזו הסיבה שבת שלישי יורד משוכלל מן השמים... כנודע שנחלקו בזה רמב"ם ורש"י. להרמב"ם הוא חיוב לבנות בית השלישי, כמו בית הראשון, אמנם גם שלמה המלך כפה עליהם מס לבנין בית המקדש, כמו שכופים לבנות בית הכנסת ומקוה וחידר, א"כ גם לבית השלישי יהיה מותר לתת שלא לשמה, רק במשכן ראשון שהיה מצב של מומרים לא היו יכולים לתת שלא בנדבת לב, או משום שהם מעות

ותרץ, שבני הנוער יכולים לגדול ולהיות מלאכים קדושים, או מלאכי חבלה חלילה. תלוי היכן הם שוהים ומבלים! אם על ארון הברית ובקודש הקדשים, אזי יהיו למלאכים קדושים. ואם הם בחוצות, על אם הדרך, יהיו מלאכי חבלה... (והגדת)

ויקחו לי תרומה

המנחת אלעזר ממונקאטש זצוק"ל מביא מעשה נורא מהפלגת מדרגתו של רבי אייזיק'ל מקאליב ז"ע: אחד מאנשיו היה עשיר מופלג, והיה נוסע בכל שנה לרבי אייזיק'ל על ראש השנה, כנודע שהיה בעל מנגן מופלא שלא מעלמא הדין, והיה תענוג עלאי לשמוע את קולו הנעים בתפילות ימים נוראים. אמנם אשת הגביר לא הבינה מדוע בעלה נוסע מדי שנה נסיעה קשה וארוכה כזאת לשמוע את תפילות הרבי, והיה מטרידה אותו על כך. הגביר רצה מאד ששנה אחת תסע עמו, ואז תבין לבד מה סיבת נסיעתו מדי שנה בשנה, אך לא עלה הדבר בידו, כי בכל שנה היה מניעה אחרת מלבא אל הצדיק על ראש השנה.

פעם אחת היה רבי אייזיק'ל צריך ליסוע מעיר לעיר לאסוף ממון לצורך מצוה נחוצה, הדבר היה בימות החורף והדרך היתה מלאה שלג וכפור, בבואו לבית הנגיד הזה ביקש להתרימו לכבוד המצוה זאת. ועלה מחשבה תמימה בראשו התמים [כלשון מהר"א מבעלזא 'כל היהודים הם תמימים, וההונגרים הם תמימים שבתמימים] שיתן לרבי הצעה כזאת, שאם ינגן הרבי בביתו את פזמון 'ונתנה תוקף' באותו נוסח של ראש השנה, יתן לו את כל ההוצאות של המצוה שהרבי צריך באותה שעה, ולא יצטרך הרבי ליסוע עוד מעיר לעיר לקבץ נדבות. וכך ירוויח שתשמע אשתו את קולו הנעים של הרבי, ושוב לא תטרידהו בכל ערב ראש השנה. הוא לא הבין שיש איזה פגם לבקש מרבי אייזיק'ל שיאמר ונתנה תוקף כמו בראש השנה. ונכנס והציע את הצעתו לפני הרבי, הרבי אמר לו שהוא צריך ג' מאות רייניש, אך אינו יכול להחליט תיכף ומיד, לינו פה הלילה וליום המחרת ישיב לו תשובה. וחזר העשיר לביתו ואמר לאשתו, שיש תקוה שתשמע מחר את הניגון ונתנה תוקף של הרבי שלא שמעה אוזן מעולם. ויהי ממחרת ויאמר רבי אייזיק'ל אל העשיר, הן אמת שזה ענין גדול שאקבל כל הסכום בפעם אחת, ולא אצטרך לבטל תורה עוד, אך מכיון שכש'אייזיק'ל אומר ונתנה תוקף, באותה שעה נעשה בפועל כל מה שכתוב שם, כל פמליא של מעלה באים, ומלאכים יחפזו וחיל ורעדה יאחזו ויאמרו וכו', ובשלמא ר"ה ויה"כ הרי דבר בעתו מה טוב, ואינו מטריח את המלאכים לחינם, אך אם עתה ביום חרפי פשוט אטריח את כל פמליא של מעלה ומלאכים יחפזו בחינם, וזה אל זה ישאלו מדוע הרעיד אייזיק'ל את כולם, ויאמרו זה לזה שאייזיק'ל נצרך לכסף ולכן הוא אומר 'ונתנה תוקף', המלאכים ישאלו האם בשביל קצת כסף הוא מטריח את כולנו, ואני אתבייש מאד מהם שבשביל ג' מאות רייניש אני אטריח את כל המלאכים... ופטרו לביתו בכמה דינרים בלבד.

מאוצרות המגידים

מאת כל איש אשר ידבנו ליבו תקחו את תרומתי

כתב הכתב סופר ללמד זכות על הנשיאים שלא השתתפו בתחילה בנדבת המשכן עם כל ישראל, שגם זה כדי שתהיה הנתנה מנדבת הלב ולא בכפיה, כי אם ישמעו שהצדיקים כבר נתנו, לא נעים שלא לתת. כמנהג הקדום להתרים עבור הדפסת הספר, והיו הולכים לרבנים הגדולים שיתנו דמי קדימה, וכתבו בתחילה שהרבי נתן, וגם הוא יקח ספר כשיצא מהדפוס, וממנו יראו וכן יעשו, אחר שבאים לעשיר בורשה ומראים לו שהאמרי אמת כבר נתן דמי קדימה, איך לא יתן? וגם זה, הוא כעין כפיה.

כך אילו היו הנשיאים תורמים בראשונה, היה זה כעין כפיה על נדבת המשכן, שהיו ישראל נותנים בלחץ משום שהנשיאים נתנו, וגם זה חסר ב'נדבת הלב', וזה בהגדרת 'באלימותא'. כי יש כמה מיני אלימות, יש כפיה והכאה, ויש תעמולת עסקנים שמשתלטים על מח של האדם ע"י פרסומות הבטחות של צדיקי הדור, או מעטשינג ביזנעס, שאני נותן כך וכך רק אם אחרים יתנו בסכום הזה. וכדו'. בוודאי שלגבי צדקה זה כשר וישר, כי ממשכנין על הצדקה, אך תעמולה היא גם כח של אלימות והיא כשרה רק לגבי צדקה ולא לגבי נדבת המשכן, כיון שכאן הולך להיות 'חתונה' בין הקב"ה לכל יחיד מישראל, צריך שיהיה נתינה טהורה בתכלית השלימות, שלא יהיה כמתנה על מנת להחזיר, לכן סילקו את הנשיאים שיתנו באחרונה, כדי שלא תהיה נתינתם כעין כפיה על נדבת לבן של ישראל. שאילו ישמעו שהנשיא נתן נתינה הגונה, תהיה נדבת הלב רק 97 אחוז, ולכסף קדושין צריך מאה אחוז של נתינה טהורה.

קדושין וצריך שיהיה מתנה גמורה שלא על מנת להחזיר, בלי שום סגולה והטבה כלל.

(הגרמ"י רייזמן)

מאת כל איש אשר ידבנו ליבו תקחו את תרומתי (כה, ב)

אומר המגיד רבי שבת יודלביץ: מוצאים אנו, כי יש מן התרומות בהן לא הבדילה התורה בין עני לעשיר, בין קמצן לנדיב לב, אלא חייבה כל אחד ואחד ישראל בסכום קצוב - מבלי להתייחס כלל לאמצעים העומדים לרשותו ולמידת נדיבות ליבו. בתרומת המשכן לעומת זאת - מוצאים אנו כי התורה הניחה לכל איש ישראלי מקום להביא בו את נדיבות ליבו לידי ביטוי, ואפשרה לו לתרום ככל אשר ידבנו ליבו.

והנה, התורה מתייחסת אל ה'מרבה' - ו'הממעט', אל 'נדיב הלב' - ואל זה אשר לא נדבו ליבו, אולם דומה כי כאן המקום לעמוד על סוג שלישי אשר קם בעם ישראל, מי כעמך ישראל, סוג הכורך כאחד את המרבה - עם הממעט... את ה'קמצנות' במיטבה - עם נדיבות הלב שאין למעלה ממנה...

המדובר בדמויות הוד אשר עמדו בעם ישראל וזכרם חקוק לנצח, דמויות הוד של יהודים יקרים ונדיבי לב, אשר ביקשו להקדיש את נדיבותם אך ורק לכבודו יתברך!

ושני סוגים נמצאו באותם נדיבי-אמת:

מהם - אשר הקדישו את נדיבותם אך ורק לכבודו יתברך - ואילו בכל הנוגע להם עצמם נהגו בקמצנות מופלגת... המדובר ביהודים אשר בטבעם קמצנים מופלגים היו, קמצנים אשר קמצנותם מנעה מהם אפילו להיטיב עם עצמם, אולם בכל הנוגע לעניני צדקה ועזרה לזולת - היו הם ראשים וראשוניים לכל דבר מצוה!

ומהם - אשר הקדישו את נדיבותם אך ורק לכבודו יתברך - מבלי שלאיש יהיה שמץ של מושג אודות ליבם וידם הפתוחה, יהודים יקרים אשר כלפי חוץ נראו כקמצנים מן השורה הראשונה, קמצנים אשר אינם מסוגלים לפתוח ידם אפילו כהוא-זה, אולם מאחרי מעטה הקמצנות הלזה - שכנה לה נפש רחבה, נפש נדיבה, נפש אשר כל חפצו של בעליה לא היה אלא להיטיב עם זולתו בטובה הגדולה ביותר האפשרית, טובה של מתן בסתר.

אין ספק כי רבים וטובים נמנו על כל אחת משתי הקבוצות הללו, רבים וטובים בתולדות דברי עם ישראל אחזו בידם את מידת הנדיבות ומידת הקמצנות כאחד - והשתמשו בכל אחת מן המידות בשעתה הראויה לה, אולם כאן ברצוננו להתמקד בשתי דוגמאות נפלאות ומיוחדות:

האחת - דוגמא ליהודי קמצן בטבעו אשר ליבו פתוח היה כאולם לעזור לכל נזקק - אירעה בימי התנאים הקדושים ומקורה בירושלמי (פסחים פ"ד, ה"ט), ואילו השניה - דוגמא למתן בסתר בדרגתו המשובחת ביותר - אירעה בדורות מאוחרים יותר, בתקופתו של המהרש"א הקדוש.

מה שביני לבין בוראי

ובכן, נפתח בסיפורו של הירושלמי, העוסק במגבית צדקה לטובת לומדי תורה, מגבית אליה יצא התנא הקדוש רבי עקיבא עם אחד מן החכמים ביום מן הימים.

באחד העיירות אותן פקד רבי עקיבא, התגורר אדם בשם 'בן-מביא יין', עשיר גדול, אשר רבי עקיבא ידע מנסיונו כי ידו פתוחה לכל דבר שבקדושה. את סבב ההתרמה - תכנן איפוא רבי עקיבא לפתוח בביתו של אותו עשיר בדוקא, ולהעניק לו את הכבוד להיות ראשון לתורמים. ואכן, מיד לאחר תפילת שחרית כוונתיו - ניגש רבי עקיבא עם שותפו אל ביתו של אותו עשיר, אולם מאחר והשעה עדיין היתה מוקדמת למדי - החליטו השניים להטות אזנם מבעד לדלת, בכדי לבדוק אם בעל הבית כבר התעורר משנתו. בודאי ידעו הם את אשר יודע כל משולח מתחיל, כי כשמעירים גביר משנתו - מבטא הוא בדרך כלל את חוסר שביעות רצונו בגודל התרומה...

והנה, עד מהרה התברר לשניים כי הגביר כבר נייעור משנתו, שכן הם שמעו שיחה אשר התנהלה בינו לבין בנו. אולם בה במידה שהתברר להם כי הגביר כבר ער וניתן לדפוק על דלתו - התברר להם גם כי תהיה זו טעות חמורה לעשות כן...

למסקנה זו הם הגיעו מתוך השיחה אשר שמעו, שיחה אשר התנהלה בין הגביר לבין בנו, ובה פנה הבן אל אביו ושאלו מה לקנות בשוק לארוחת הצהריים. "מה לקנות? תקנה עולשין!" - השיב הגביר, והבן הוסיף ושאל: "אבא, בשוק ישנם שני סוגים של עולשין, ישנם עולשין טריים - העולים מעט יותר, וישנם עולשין רקובים מעט, אשר מחירים

עולה לכדי חצי ממחיר הטריים. ובכן, איזה מן הסוגים להביא?", ושוב הגיעה התשובה המפתיעה: "תביא מהסוג הזול... לא נורא אם יהיו העולשין קצת רקובים! נסתפק בהם!"...

מלכתחילה, כאשר שמעו שני התנאים את שאלתו של הבן אודות סעודת הצהריים, היו הם משוכנעים כי האב יבקשנו לקנות בשר ודגים עם כל המטעמים, כמנהגם של גבירים. כאשר שמעו את תשובתו של האב - הם סברו כי אולי מקפיד הגביר על תזונה בריאה המבוססת על ירקות בלבד...

אולם כאשר התברר להם כי הגביר מעדיף את הסחורה הישנה והזולה על פני הטריה והיקרה מעט - הם הגיעו למסקנה ברורה על פיה לפניהם עומד קמצן אשר טרם נודע כמותו, קמצן אשר חולי נפשו אינו מאפשר לו אפילו לקנות לביתו את המזון המינימלי ביותר!

"להכנס אל ביתו של קמצן כה נורא, ולבקש ממנו כי יתרום לצדקה - הרי זו בדיחה גרועה!" - הרהרו המתרימים בליבם, והחליטו לפסוח על ביתו של הגביר ולהתחיל את המגבית ממקום אחר... "ובדאי שינה הוא את טעמו מאז הפעם האחרונה בה פקדתי את ביתו, הפעם בה פתח הוא את ידו לרווחה!" - הסביר בודאי רבי עקיבא לעצמו את פשר הנהגתו המוזרה של העשיר...

אלא שבסופו של יום, כאשר פנה השמש ושני הצדיקים התפנו לספור את סכום הכסף אשר הספיקו לגייס - גילו הם כי התפוקה דלה למדי... הסכום עדיין היה רחוק מרחק רב מהסכום אותו ביקשו מלכתחילה לאסוף בעיר זו... לפיכך, בלית ברירה, החליטו לשוב על עקבותיהם ולדפוק על דלתו של העשיר-אוכל-הירקות-הרקובים, כאשר בליבם הם אומרים: "אפילו אם יתן העשיר פרוטות בודדות - הרי זה יותר טוב מכלום!"...

וממחשבה - למעשה.

הם דפקו על דלת ביתו של הגביר, ומה רבה הפתעתם כאשר קבלת הפנים לה זכו - שונה היתה לחלוטין מזו לה ציפו...

הם ציפו להתקבל בקרירות ולצאת מן הבית עם נדבה פעוטה של פרוטות מספר, אולם בפועל - קיבלם הגביר בכל הכבוד הראוי לתלמידי חכמים כמותם, בכל האדיבות ובסבר פנים יפות, ומשמע את מטרת הביקור - אף הרים תרומה מכובדת עד מאד: הוא הורה לשני תלמידי החכמים לגשת אל אשתו ולומר לה כי בעלה ציוה ליתן להם מידה שלמה של דינרי זהב! סכום עתק!

שני התנאים נדהמו למשמע הסכום הגבוה, הם חששו פן אשתו של הגביר לא תיאות כה בקלות להעניק סכום כה גדול, אולם כאשר ניגשו אל האשה - נכונה להם הפתעה נוספת...

"האם בעלי אמר ליתן לכם מידה גדושה של דינרים - או מידה מחוקה?" - שאלה האשה, ומשלא ידעו הם להשיב, והסבירו כי הגביר נקט בלשון: 'מידה' סתם - החליטה האשה להעניק להם מידה גדושה, תוך שהיא מסבירה כי אם זו היתה דעתו של בעלה - מה טוב, ואם לא

- הרי שמעניקה היא את הסכום העודף על חשבון כתובתה... כאשר שב רבי עקיבא עם חבירו אל הגביר, בכדי להודות לו על תרומתו הנדיבה - שאלם העשיר: "אימרו לי, האם נתנה לכם אשתי מידה גדושה - או מדיה מחוקה?", ומשסיפרו לו שני הצדיקים את השתלשלות העניינים - החליט הגביר להביע את הערכתו לשיקול דעתה הנכון ולנדיבות ליבה של אשתו, ובו במקום הכפיל את כתובתה...

בירך איפוא רבי עקיבא את הגביר בחום, נשקו על ראשו וביקש להפטר ולילך לו לדרכו, אלא שבטרם נפרד ממנו הגביר לשום - לא יכול היה להתאפק, ופנה אליו בשאלה: "רבי, מוכרח אני לשאלך... מבין אני כי אל ביתי הגעתם בסופו של יום, לאחר שסובבתם בין בתי העיר כולם. ובכן, מדוע עשיתם זאת? מדוע לא זיכיתם אותי להיות ראשון לדבר מצוה כשם שדרכך, רבי עקיבא, לעשות תמיד?" - הקשה העשיר, והכאב ניכר בקולו.

"מדוע לא נכנסנו אל ביתך? הבה ואומר לך..." - החל רבי עקיבא מסביר: "למעשה, הגענו אל ביתך בתחילת היום, עם בוקר, והטינו אזנינו לשמוע האם הינך ער והאם רשאים אנו כבר להקיש על דלת ביתך בשעה כה מוקדמת.

"בשלב זה - שמענו את שיחתך עם בינך, שיחה בה הורית לו לקנות לארוחת הצהריים מן הירקות הזולים ביותר, ושיחה זו הביאה אותנו לכדי מסקנה - אשר התבררה בדיעבד כמוטעית - על פיה יהא זה חסר תועלת לחלוטין לנסות להתרימך לדבר מצוה! לפיכך פסחנו על ביתך,

סובבנו ברחבי העיר, ורק בסיום היום, כאשר ראינו כי עיתותינו בידי וכי עדיין זקוקים אנו לכל פרוטה נוספת - החלטנו לנסות את מזלינו ולדפוק על דלתך!" - סיים רבי עקיבא...

אלא שהגביר לא קיבל את הטיעון: "רבי, מה שביני לבין בני - יכול אתה לשמוע. אתה יכול אמנם לעמוד על קמצינותי בענייני שלי מתוך השיחה שניהלתי עם בני. אולם על המידה בה נוהג אני ביני לבין קוני - על כך לא יכולת לעמוד מתוך אותה שיחה! אמנם קמציני, בכל הנוגע להנהגת ביתי - מקמץ אני ככל שניתן, אולם בענייני שמים, בכל הנוגע לצדקה ומעשים טובים - שם אינני מקמץ מאומה, וידי פתוחה לרווחה בכל עת!" - סיים הוא, והדברים מאלפים ביותר.

שכן לפנינו דוגמא לאדם קמציני בטבעו, אדם אשר אוחז במידת הקמצינות בחזקה, וכה כבדה היא קמצינות זו - עד שהיא מונעת אותו מלהנות כהוא-זה מכספו ומעושרו הרב! אולם קמצינותו הנוראה, ואף שליטתה המוחלטת של מידה זו בכל אורחותיו - אינם יכולים לה לנדיבות ליבו, נדיבות-לב לכבודו יתברך בלבד, נדיבות לב למילי דשמיא, לכל דבר טוב וראוי!

אין ספק, כי מעלתו של 'קמציני-נדיב' מעין זה - גדולה היא לאין שיעור ממעלתו של זה אשר הנדיבות טבועה באופיו, ורק בעם ישראל ניתן למצוא דוגמא מעין זו לקמצינות ונדיבות המשמשות בערבוביא זו עם זו! הפלא ופלא!

קמציני קדוש
זוהי איפוא הדוגמא הראשונה, העוסקת כאמור ביהודים המשלבים את מידת הקמצינות עם מידת הנדיבות באופן בו כל אחת מהן אחראית על תחום אחר: מידת הקמצינות - שולטת בכל הנוגע לצרכי עצמם, ואילו מידת הנדיבות - משמשת למידי דשמיא...

אולם כאמור, ישנה דרך נוספת בה נכרכות שתי המידות הללו זו בזו, והיו לאחדים בידם של נותני בשר, אלו אשר כלפי חוץ מציגים הם קמצינות מופלגת, אומץ יד מוחלט, על אף שבסתר משתמשים הם במידת הנדיבות שבליבם - רק לכבודו יתברך, שלא על מנת לקבל פרס או להתכבד במתת-ידם. הסיפור הבא, עוסק ביהודי שכזה.

בבית הקברות של אוסטראה, עירו של המהרש"א - יכולים המבקרים להבחין כי בסמיכות לקברו של המהרש"א טמון יהודי אשר על מצבתו חקוק התואר הבלתי-מחמיא: 'יעקב הקמציני'... "מה פשר ה'שכנות' הזו?" - שואלים אתם, ואכן השאלה במקומה... אולם בכדי להשיב עליה - מן הראוי להקדים ולספר את סיפורו של אותו 'יעקב הקמציני'... ובכן בעיר אוסטראה, בתקופתו של המהרש"א - נודעה תופעה מעניינת...

כאשר היתה אחד מנשות האביונים, אשר נמצאו בעיר למכביר, מגיעה אל הדייק ומבקשת כי מכור לה ראש זונב של דג, בטענה כי אינה יכולה להרשות לעצמה את רכישת הדג כולו - הוא היה שוקל לידידה שני דגים שמנים, ומסביר לה כי 'שמעון הגביר' החליט להעניק דגים חיים על חשבוננו - לאלו אשר אין ידם משגת לרכשם...

כאשר היתה היא מגיעה אל חנותו של הקצב, ומבקשת מעט עצמות חמין - הוא היה ממהר לארוז לה שני קילו של בשר שמן, ומשטענה כי אין בידה האמצעים לשלם תמורת המעדן היקר - הוא היה מניח דעתה כי 'זלמן העשיר' נאות להעניק בשר חיים לכל תושב נזקק, על חשבוננו...

וכך היה חוזר על עצמו המחזה גם בחנותו של הירקן... האביונית היתה מבקשת מעט שאריות, המוכר ממהר היה להגיש לה פירות וירקות משובחים ביד רחבה - ובנוגע לתשלום - הו... אין מה לדאוג... 'יסוף הסוחר' כבר ישלם עבור ירקותיהם של אביוני העיירה...

כך נהנו עניי העיר במשך תקופה ארוכה מארוחות משביעות ומזינות חיים אין כסף, אולם עובדה אחת הציקה להם וטרדה את מנוחתם: ידוע ידעו הם, כי אף ש'שמעון הגביר', 'זלמן העשיר' ואף 'יוסף הסוחר', הינם אנשים אמידים ובעלי ממון - הרי שבפירוש לא ניתן לומר כי הם עשירי העיירה! בעיירה היה עשיר מופלג, גביר אדיר, ממש מליונר - בשם 'יעקב', או ליתר דיוק: 'יעקב הקמציני'...

ולא בכדי זכה 'יעקב' הלזה לתואר המפוקפק... ניתן לומר כי הוא זכה לו בדין ולא בחסד... מעולם הוא לא פתח את ידו אפילו כהוא-זה, ואיש מאביוני העיירה לא יכול היה לדלות מזכרונו מקרה בו נהנה בשוה-פרוטה מממונו של הלזה...

"הרי אין זה הוגן! מדוע על 'יוסף' ו'זלמן' ו'שמעון' מוטל לשאת בעול החזקת עניי העיר?" - התקוממו הכל, "מדוע לא יתרום גם יעקב את

חלקו וירם את תרומתו?" - היו הם מתלוננים מפעם לפעם, אולם דומה כי לאזניו של יעקב לא הגיעו כלל כל אותם דיבורים... הוא לא שינה את הנהגתו, ונמנע באופן עקרוני מלהעניק דבר מה בעל ערך לאי-מי...

כאשר מכילמים היו את פניו של יעקב ברבים, כאשר גוערים היו בו על קמצינותו, כאשר הוכיחוהו וטענו כי נראה שסבור הוא שיוכל ליטול עמו את כספו אל קברו - לא היה יעקב משיב מאומה, רק פושט את ידיו לצדדים כביכול מבקש לומר: "צודקים אתם, אולם מה אעשה ואיני יכול? פשוט אינני מסוגל להפרד מכספי וליתנו לאחר זולתי!"...

אין פלא איפוא, כי כאשר נפטרו יעקב הלזה לבית עולמו - לא שררה עצבות רבה בעיירה... ידידים לא נמצאו לו מבין שכניו ומכריו, איש לא יכול היה להצביע על מעשה טוב אשר עשה כלפי אי-מי, אפילו אחד מבני העיירה לא חש כי חב הוא לו הכרת הטוב מסיבה כל שהיא, וכך כשמנין מצומצם של מלויים צועד סביב מיטתו - הובל יעקב אל מנוחתו האחרונה, ועל מצבתו נחקק בהבלטה התואר המוזכר לעיל: 'יעקב הקמציני' - למען ישמעו ויראו כל הקמצינים שכמותו...

אלא שלאחר מותו של 'יעקב הקמציני' - נראה כי נפל דבר בשגרת שלוות חייה של העיירה אוסטראה.

כאשר הגיעה שוב האביונית אל הדייק וביקשה דג לשבת - הוא התנה את קבלת הסחורה בתשלום מלא, כאשר היא המשיכה אל חנותו של הקצב - דרש אף הוא מחיר מופלג, המחזה חזר על עצמו אצל הירקן...

התברר, כי 'שמעון הגביר', 'זלמן העשיר' ו'יוסף הסוחר' - הפסיקו את תמיכתם בעניי העיירה, ומעתה הוטל על כל אחד מהם לדאוג לעצמו לפרנסת בני ביתו...

האביונים המודאגים החליטו לשלוח משלחת אל המהרש"א, רב העיירה, ובעקבות המידע שמסרו - זימן הרב את שלשת הגבירים בכדי לברר מדוע הפסיקו באופן פתאומי את מעשה הנדבה לא היו אחראים שנים כה רבות.

התשובה אשר שמע, היכתה את המהרש"א בתדהמה מוחלטת. שכן כך אמרו לו השלשה:

"רבי, אמנם אנשים אמידים כולנו, אמנם פרנסתנו מצויה לנו ברווח כדי צרכנו ויותר, אבל בשום אופן אין באפשרותנו לפרנס את בני העיירה כולם! במשך כל השנים שחלפו - היה זה 'יעקב הקמציני' אשר העניק לנו מידי שבוע את הסכום הדרוש לשם פרנסת עניי העיירה, והוא היה אף זה אשר ביקש כי איש לא ידע על מעורבותו בדבר מצוה זו! עתה, משנפטרו יעקב - אין אנו יכולים שוב לעמוד בהוצאה הכבירה, ובעל כרחנו נאלצנו להורות לבעלי החנויות להפסיק את ההסדר המועיל!"

עוד באותו היום כינס המהרש"א את כל בני אוסטראה, וסיפר להם על אשר התגלה לו זה עתה. עוד באותו היום צעדו כל בני העיירה אל בית-החיים, וכשדמעות רותחות תלויות בעיניהם - ביקשו מר' יעקב מחילה על שחשדוהו לשוא וכפרו בטובתו. עוד באותו היום התכנסו שבעת טובי העיר והחליטו פה אחד כי יש לשנות את הכיתוב המשפיל החקוק על מצבתו של ר' יעקב, אולם המהרש"א לא הניח להם לעשות זאת...

"לא ולא! קמציני היה יעקב, קמציני בכל הנוגע לכבודו שלו... עבור עצמו - הוא לא ביקש מאומה: לא תהילה ולא כבוד, לא פרסום ולא יוקרה... את כל מעשיו עשה הקמציני הזה אך ורק לשם שמים, אך ורק לכבוד בוראו יתברך, כאשר הוא אוחז בידו את מידת ה'קמצינות' עם מידת ה'נדיבות' - ובשתיהן יחדיו מחולל את מופת הנהגת-חיייו.

"קמציני היה יעקב, ותואר זה אות-כבוד הוא לו! אין למחוק את תוארו ממצבתו, אולם זאת אבקש: לעת פטירתי - קברוני נא בסמוך לקברו של 'יעקב הקמציני', והלואי ואזכה להיות במחיצתו אף בעולם שכולו טוב!" - סיים המהרש"א, וכדבריו נעשה כמובן.

זהו איפוא הסיפור השני, אודות יהודי אשר חיבר בהנהגתו כאמור 'נדיבות' - עם 'קמצינות', את הנהגת 'המרבח' - עם הנהגת 'הממעט', וכל אשר עשה לא עשה אלא לשם שמים. מי כעמך ישראל אשר נמצאים בו יהודים שכאלו, יהודים אשר כל כולם מסירות לכבודו יתברך, יהודים נדיבי לב אשר העפילו בנדיבותם לפסגות כה נוראות!

(דרשות המגיד)

ויקחו לי תרומה (כה, ב)

ברש"י: לי לשמי. מקשים המפרשים הלא מצינו בחז"ל שאמרו לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, ומדוע במצוה זו ציותה התורה דוקא לשמה וי"ל כי אעפ"י

"אחת" - "שאלתי"

המפרשים שואלים מה הכוונה בלשון הזו "אחת שאלתי" מדוע דוד המלך התבטא בנוסח כזה, והם אומרים כאן גם רמז עמוק מתוך מדבש:

"אחת" זו הנשמה. "שאלתי" נהייתי "שואל".

נשמתו של אדם נקראת ארבעה שמות: נפש, רוח, נשמה, יחידה. "אחת" היינו "יחידה": "אחת" שאלתי מאת ה', את ה"אחת" אני שאלתי מאת ה'. כלומר, אינני שומר חינום, אני לא שומר שכר אלא - שואל.

תאזינו. ישנם ארבעה שומרים: שומר חינום, חייב כאשר פשע בשמירתו ופטור אם התרחשה גניבה או אבידה. שומר שכר - חייב בגניבה ואבידה, ופטור באונסים, שואל, חייב גם באונסין ופטור אם מתה מחמת מלאכה. דינים אלו וודאי אתם יודעים, ולמדתם אותם בבית הספר.

ועתה מורי ורבותי, באותה שעה קשה, כאשר בית דין של מעלה ישאלו את האדם, למה פשעת, למה ציערת את בני ביתך, לא באת לבית הכנסת. מדוע לא למדת תורה - הרי פשעת. הוא יענה: לא. לא פשעתי היה לי אונס "בית הדין, בבקשה תעזבו אותי ואל תתנו רשות למלאכי חבלה להענישני" יצעק "הייתי אנוס!".

אבל מה לעשות, הבעיה שלו תהיה ש"אחת שאלתי מאת ה'" - הוא שואל על הנשמה שלו, ושואל חייב באונסין: "אי"כ אין תירוצים!" יאמרו לו בבית דין של מעלה: "תירוץ אונס לא מתקבל כאן". אנו חייים בעולם כ"שואל" שחייב באונסין.

א"כ, איזו חומת הגנה יש בידינו להינצל מעונשי החטאים, מה בכל זאת אפשר לעשות כדי להינצל? ישנו פתח מפלט אחד "בעליו עמו לא ישלם" כי כידוע להלכה - אם הבעלים בתוך העסק - גם השואל פטור, כדברי המשנה הידועה: "השואל ושאל בעליה עמה או שכר בעליה עמה פטור שנאמר אם בעליו עמו לא ישלם". א"כ העצה היא, כביכול, להכניס את בורא העולם בשותפות. "ושכנתי בתוכם - בתוך ליבו של כל אחד". ואז כאשר אדם משיג - שהקב"ה ישכון בתוכו - יכול לפטור את נפשו מאונס. כי "בעליו עמו לא ישלם"...

בעל ה"שפת אמת" אומר את הרמז הזה לגבי בלעם הרשע שאמר (בפרשת בלק) "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישאל" כלומר הקב"ה כביכול לא מסתכל על העבירות של עם ישראל. איך ולמה אינו מסתכל? כי "ה' אלוקיו עמו!" כפי שאמרנו "בעליו עמו לא ישלם"... הפלא ופלא.

ואם כן, נבין גם, את בקשת דוד המלך מהקב"ה "אחת שאלתי מאת ה' שבת בבית ה' כל ימי חי וכו'", הוא ביקש בקשה אחת גדולה עד מאד "שבת בבית ה' כל ימי חיי" ובכך - להיות כביכול שותף עם קב"ה ואז, הוא כבר במילא יקבל את ההגנה מפני הצרות "ביום רעה יסתירונו בסתר אהלו" למה? כי בעליו עמו לא ישלם" וימלט מכל המצוקות: "כי יצפנני בסוכה ביום רעה יסתירוני בסתר אהלו".

(שמעתי להסביר בנוסח שונה קצת: דוד המלך ביקש דבר אחד "שבת בבית ה' - בעליו עמו" אך בתוך בקשה גדולה זו נכללים ממילא פרטים רבים נוספים, כי למי שיש את הקב"ה יש לו את הכל... אמר דוד להקב"ה: ממך למדתי שביקשת בקשה אחת גדולה ונשגבה הכוללת פרטים אחרים נוספים, תבעת מאתנו "יראת שמים" - הכוללת הכל. וזו אכן חכמה של דוד המלך ע"ה לדעת לבקש את הבסיס העיקרי שעליו בנויות מעלות רבות - שעמו מרויחים עולם ומלואו).

בעליו עמו / כולם - כהנים

להיות קרוב ממש להקב"ה, זה התפקיד שלנו "בעליו עמו".

שמעתי פעם סיפור מרוב פלוני, כי רבאי בבית הכנסת באר"ב קרה לו מקרה מוזר. ביום סיפור הצטרף למתפללים, כמידי שנה, יהודי המגיע לבית הכנסת פעם אחת בשנה. והנה, לקראת תפילת מוסף פסע האיש אל הרב "כבוד הרב, קח נא ש"ק של חמש מאות דולר - אני רוצה להיות כהן".

הרב הביט עליו בתמיחה רבת: "מה?!"

היהודי שהמושיגים שלו היו בכסף, והראש שלו היה רק בכסף, הבין שחמש מאות דולם הינם מחיר זול לרב כזה חשוב, ולכן הרב תמיה ושואל "מה?!" מיד הציע: "אני אכתוב ש"ק חדש על אלף דולר, פשוט, אני מעוניין להיות כהן - לפחות ביום כיפור זה. בשנה הבאה כבר נראה". הרב כמובן מיאן. והוא, במקביל, העלה את המחיר עד שהגיע לאלפיים דולר. הרב כבר לא היה מסוגל לשתוק פתח את פיו שנית: לא

שמצוה שלא לשמה גם כן נחשבת מצוה ומקבלים עליה שכר כי אין הקב"ה מקפח שכר אפילו של שיחה נאה, אבל מ"מ ממצוה שלא לשמה לא יכולים להתקין מקום השראת השכינה, כמש"כ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. כדי לבנות מקום להשראת השכינה צריך לעשות לשמה דוקא, בכוונה טהורה ורצויה,

וחז"ל אומרים ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כל אחד ואחד, פירוש דעיקר המקדש והשראת השכינה הוא בלב איש הישראלי, כמו שאומר השל"ה דכל צדיק הוא מדור לשכינה, א"כ כמה צריך האדם לטהר ולזכך את לבו שיהיו המעשים לשמה בכוונה טהורה ורצויה, כי השראת השכינה לא תוכל להיות שלא לשמה. חז"ל הקדושים שעבדו את ד' בכל לבבם ונפשם לא הסתפקו בזה וסידרו תפלה וטהר לבנו לעבדך באמת, כי אין שיעור לטהרת הלב, כמו שאומר המסלת ישירים פרק ט"ז וז"ל: כי מי שידע לטהר לבו יותר הוא המתקרב יותר למקום ואהוב אצלו י"ת עכ"ל. מרן הסבא מקלם זצ"ל סיפר כי כמה פעמים רצה לעשות איזו פעולה שתמצא חן בעיני רבו הגאון ר' ישראל סלנטר זצ"ל ואף פעם לא קרה שלא ימצא סיבה לבקורת על מעשיו, א"כ אמר כמה קשה לעשות מעשים לפני הקב"ה שיהיו רצויים לפניו, כמו שאומר המסלת ישירים בפרק ט"ז כשם שאין עולה על גבי המזבח שלמטה אלא סלת נקיה מנופה ב"ג נפה שכבר טהור לגמרי מכל סיג, כך אי אפשר לעלות על רצון מזבחו העליון להיות מעבודת הא-ל השלמה והמובחרת אלא המובחר שבמעשים הטהור מכל מיני סיג, וזהו מה שאמרנו, כדי שהלב יהיה מוכן להשראת השכינה דרושים מעשים טהורים מכל מיני סיג, וזוהי כל העבודה של אדם בכל ימי חייו להשתדל לעשות מעשים שיהיו רק לשם שמים.

מספרים כי בימי הגר"א מוילנא זצוק"ל חי איש שהיה צם משבת לשבת, ובכל ערב שבת היה הולך למקוה, ובאמצע הדרך היה יושב לנוח על גבי אבן אחת, וכל הילדים מוילנא היו מתאספים לראותו, כששמע מזה הגאון מוילנא, ציווה שהילדים לא יתאספו יותר, ומני אז לא היה יכול אותו איש שוב לצום! ואומרים הבעלי מוסר שאין ספק כי האיש הזה היה צדיק גדול וצם לשם שמים ולא בגלל הכבוד הזה שהילדים מתאספים לראותו, אלא בתוך צדקתו התערב שמץ מהכבוד הזה שהילדים חלקו לו, ואעפ"י שהכבוד הזה בטל במיעוטו, בכל זאת כיון שחסר לו הכבוד הזה כבר לא היה מסוגל לצום! כמה האדם צריך לדקדק על מעשיו.

הובא בתוס' במסכת חגיגה דף ט"ו בשם הירושלמי, על 'אחר' למה יצא לתרבות רעה, אבוייה היה מגדולי ירושלים, וביום שבא למהלו קרא לכל גדולי ירושלים והושיב בבית אחד ולר"א ולר"י יהושע במקום אחד וכו' ישבו ונתעסקו בדברי תורה ירדה אש מן השמים והקיפה אותן וכו' אמר כך גדול כחה של תורה אם יתקיים הבן הזה אני מקדישו לתורה! ולפי שלא היתה כוונתו לשמים לפיכך לא נתקיימו בו עכ"ל. נורא ואיום הרעיון הזה המגדיר את הכוונה הזו שאינה לכבוד השמים ובשביל זה יצא לתרבות רעה! על זה אמר הסבא זצ"ל מקלם הלא האב לא למד אתו תורה אלא הביאו לבית הספר ובכל זאת אם כוונתו לא היתה טהורה מכל שמץ לשם שמים כבר יצא הבן לתרבות רעה א"כ על אחת כמה וכמה המורה שלומד תורה עם הילד ויש בו איזו פניה שלא לשם שמים עד כמה הוא גורם שהתלמידים יצאו לתרבות רעה! מורים מחנכים ומדריכים גורל ילדי ישראל עתיד האומה הופקד בידיכם, דעו מה שיש בידיכם לתקן במחשבה טהורה לשם שמים ומה שעלולים אתם ח"ו לפגום בשמץ של פניה עצמית וכוונה שלא טהורה. (אמרי יעקב - להגר"י ניימן)

הסוד של תחילת פרשת תרומה

ישנו מדרש פליאה לכאורה, חז"ל במדרש (ילקוט תהילים שמ"ו) כותבים כי הקב"ה בא, כביכול, בטענה לדוד המלך ע"ה.

דוד המלך התחנן להקב"ה "אחת שאלתי מאת השם אותה אבקש שבת בבית ה' כל ימי חיי" אמר לו הקב"ה לדוד, בתחילה אתה אומר "אחת שאלתי מאת ה'" דבר אחד "אחת", והנה לפתע אתה אומר רשימה ארוכה: שבת בבית ה' כל ימי חיי, לחזות בנועם ה', ולבקר בהיכלו כי יצפנני בסוכה ביום רעה יסתירוני וכו" אמר דוד: רבון העולמים, ממך למדתי. אני תלמיד טוב. אתה אמרת "מה ה' אלוךך שואל מעמך כי אם ליראה", ואח"כ התורה פירטה עוד כמה דברים: "ליראה את ה' אלוךך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבוד את ה' אלוךך בכל לבבך ובכל נפשך", רשימה של מצוות עשה. מדרש פליאה.

עולה בדעתי מחשבה, מה יכול להסתתר מאחורי בקשת, מדוע אתה מתעקש ורוצה כל כך להיות כהן, אילו היית בא להתפלל מידי יום ביומו ניחא, אבל...?

האיש עם הארץ, השיב: "אגיד לרב את האמת. הסבא שלי היה כהן. גם אבי היה כהן. רצוני להיות כמום. גם אני רוצה להיות כהן". חייך הרב ואמר: נו, אם כן, זה יעלה לך רק חמש מאות דולר ותהיה כהן...". לא באנו להגיד בדיחות, אלא ההיפך, לאמר - כי אכן כל אחד יכול להיות כהן ללא כסף.

בפרשת יתרו נאמר "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" נשאלת השאלה, איך אפשר שכולם יהיו כהנים, וכי אפשר לרכוש כהונה בכסף או בכל משהו אחר?! התשובה היא: כן.

"ואתם תהיו לי ממלכת כהנים אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל" זו הייתה השיחה השמוע'ס הקצר, שמשנה רבנו התבקש לאמר לעם ישראל לפני מתן תורה. מה באמת חשוב כל כך בשמוע'ס זה שהתייחד כהקדמה למתן תורה, עד שה' אמר למשה רבנו שגייד את הדברים, ורק את הדברים הללו "לא פחות ולא יותר" מה טמון בהודעה שה' אמר ליהודים "ואתם תהיו לוי ממלכת כהנים וגוי קדוש"?

אנו רגילים להבין לגבי קרבנות שהוקרבו בבית המקדש, כי חלק מהבהמה - מהקרבת עולה למזבח וכביכול נמסר לשמים לשולחן גבוה, והחלק האחר לא נמסר לגבוה אלא נחלק לכהנים, ויש קרבנות מסויימים שגם הבעלים מקבלים בשר מהקרבתו, אך זו טעות.

הגמרא אומרת "כהנים כי קא זכו משולחן גבוה קא זכו" הכהנים אוכלים על יד שולחנו של מקום. היינו, שכל הקרבן עולה ונמסר לשולחן גבוה, אלא שאח"כ, הקב"ה נותן קצת לכהנים המסובים על יד שולחנו, אבל אופן אישי ופרטי מאום אינו שלהם, אלא הכהנים מקבלים ממנו, מהקב"ה.

רבותי. לקראת מתן תורה, הקב"ה הודיע לנו, תדעו לכם, כי גם אתם אמורים להיות כך, ככהנים!! להתקדש "גוי קדוש" ולאכול משולחן גבוה. תשמרו על התורה כראוי במדויק ותזכו כולם להיות ממלכת כהנים. ועד כדי כך חז"ל אומרים (במקום אחר) איך נראה שולחן של יהודי כשר "פתח הכתוב במזבח וסיים בשולחן, לומר לך כל זמן שביית המקדש קיים המזבח מכפר עליו, אבל אם אין בית המקדש, שולחנו של אדם מכפר עליו", השולחן שלי בבית יכול להיות מזבח, הלחם כקרבתו והיין כנסכים. היהודים שנהיו "ממלכת כהנים" כל אחד מהם אוכל על שולחן גבוה, ישן בביתו של בורא העולם, הולך בחדריו, ומטייל בגנו, הוא בסך הכל תייר בבית של מיישהו אחר... וזה קורה כאשר מקיימים את ה"בעליו עמו" את ה"ושכנתי בתוכם"

ואם אתה תייר במלוננו של ה', אתה לא תכניס לחדר בדירתך דברים האסורים. אם הגוי (או כל מי שאינו שומר תורה ומצוות) ירצה לשווק לך חפצים שאינם לרצון ה', תאמר לו: מה אתה הגוי רוצה ממני, שאכניס לביתי כל מיני "מחלות" וכי אני בעל הבית כאן? לי, אין בית, כי מה שבטאבו הדירה רשומה על שמי, זה רק לענין מיסים וארנונה... הבית שייך להקב"ה ואין לי אישור יותר מאורח בעלמא, שלא מכניס לביתו של הקב"ה מה שאינו חפץ.

(להגיד)

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה (כה, ב)

הרבי רבי זושא הגיע פעם לעיר פלונית לשבות את שבתו. לא ידעו מי האיש ובוודאי לא שמעו עדיין את שמעו. חשבו כי הוא אורח שהגיע לעיירה - ככל עוברי דרך שבאמצע הדרך שובתים בעיר יהודית, ותושבי העירה מקיימים בהם בשמחה מצוות הכנסת אורחים. מנהג העיר היה, שאחרי מעריב בליל שבת, הגבאי הממונה מסדר לכל אורח את מקומו לפי ראות עיניו - מי יכול להתאים למי, ומי יקרא לשולחנו של מי.

רבי זושא האריך בתפילה בדבקות רבה בצידי בית הכנסת, ולא שמו לב אליו. הגבאי סיים לחלק את האורחים והם התלוו לבעלי הבתים להתארך על שולחנם. אז סיים רבי זושא את תפילתו, ניגש אל הגבאי ושאל היכן יכול להתארך

אמר לו הגבאי בכאב: "גוט שבת, עכשיו באים?... לא לקחתי אותך בחשבון, עכשיו נזכרת!?"

כיון שמתפקידו של הגבאי לקיים את המצוה בשלימות, התאמץ, חשב ואז אמר: "אתה יודע מה, ראש הקהל שלנו, אצלו הבית פתוח. יושבים אורחים לרוב, שולחן מלא עניים, לשם אפשר ללכת. אבל אגיד לך, יש

לי בעיה קטנה. כי יש לו תנאי קודם למעשה. הוא מעוניין שעל שולחנו יסבו רק לומדים תלמידי חכמים. מסתמא אתה תלמיד חכם - - -".

אמר רבי זושא: "לא, אינני תלמיד חכם, אינני יודע ללמוד".

- "אם כן, יש כאן בעיה, ראש הקהל לא יקח סתם אנשים".

הגבאי הציץ שוב על פניו של רבי זושא ואמר "אתה וודאי אומר כך מענווה. משנה בדבורך..."

"מה פתאום, וכי אשקר?! אני לא יודע ללמוד, אף פעם לא למדתי כדבעי".

"אם כן יש לנו בעיה, מה אני עושה איתך? טוב, אתה יודע מה? אני אביא אותך לראש הקהל, תעשה קידוש בשקט, תאכל בצד, לא ישימו לב אליך, ותלך".

הוא הוביל את רבי זושא לבית ראש הקהל, הביא לו יין, הושיב אותו בצד, שלא ישימו לב, והכין אותו לעשות קידוש. רבי זושא נעמד לעשות קידוש, וכי אפשר לא לשים לב? הקירות רעדו בעת שהצדיק קידש על היין בקול רם ונשא: מי זה הצדיק הזה?

הסתיים הקידוש, בעל הבית קם לקראתו והושיט יד לשלום עליכם: "מסתמא אתה תלמיד חכם".

"אני עם הארץ גדול".

"לא יכול להיות".

"לא קריתי ולא שניתי, הנני כלי ריק".

"אם כן למה אתה כאן? האם לא אמרו לך, כי אצלי בבית אוכלים רק לומדים!?"

שקט השתרר. רבי זושא השפיל את עיניו בדממה.

"שמע, קשה לי להאמין עד כדי כך" - אמר לו בעל הבית - "יש לי הצעה, גם אם אינך תלמיד חכם, די לי אם תגיד איזה חידוש, ומה שתגיד טוב לי".

"אני לא יודע, ואיך אתה יכול לבקש דבר שאיני יכול? מה את רוצה ממני?"

"בכל זאת, תאמר משהו".

"לא יודע כלום".

"במשך השנים בוודאי שמעת משהו דבר תורה, תאמר בשם אחרים".

"איני יודע כלום כלום".

נהיתה במקום מהומה.

בעל הבית הציץ באדיבות נוספת: "אז תגיד משהו מהחומש".

והוא השיב: "אבל אני לא יודע כלום!"

בעל הבית שמע את הדברים והבין כי אינו יודע מאומה: "אם ככה! אין לי ברירה. קח את הרגלים וגיי עזונטערהייט - לך לחיים ולשלום...".

הבאלעבוסטע שמעה מה קורה ונתקפה בבהלה: "לא אסכים! לוקור מהבית, מהבית שלי לא יזרקו יהודי! אם הגבאי לא היה מביא אותו - ניחא, אבל הוא כבר כאן, לא יזרקו אותו בשום אופן - הכריזה הגברת. מה יעשה בעל הבית? יש לו גדר שאינו מכניס מי שאינו לומד, והבאלעבוסטע שלו לא נותנת לסלק אותו - - - נהיה בלאגן.

נגש אחד האורחים אל רבי זושא ואמר לו: אתה עושה כאן עוגמת נפש גדולה. אל תהיה שוטה, תפתח חומש תגיד משהו וגמרנו".

"מה אתם רוצים מהחיים שלי, נעבעך אני לא יודע כלום, לא מילה לא פסוק, כלום, רק להתפלל אני יודע ולומר תהילים.

טוב תגיד משהו על תהילים, כי אם אתה לא אומר - אתה מקלקל לנו את כל סעודת השבת".

מכריז רבי זושא: "אתם יודעים מה, אני אגיד משהו על תהילים".

נהיה שקט: "הוא הולך להגיד חידוש על תהילים. בא נשמע מה העם הארץ' הזה הולך להגיד".

פתח רבי זושא: "יש לי סתירה מ'הגדה של פסח' על 'תהילים'..."

דבר כזה עוד לא שמעו מעולם... הטו אזנם כאפרכסת:

"בהגדה של פסח אומרים 'זכר למקדש כהלל', אם כן זו ראייה מפורשת שההלל היה צדיק. אני לא יודע מי היה הלל, אבל אם לא היה צדיק לא היו עושים זכר... מסתמא היה צדיק".

"בסדר, היה צדיק, אז מה אתה רוצה?" - שאל אחד האורחים.

- "יש לי סתירה. - בתהילים כתוב מפורש 'כי הלל רשע' (תהילים י). אז מה באמת הוא היה, צדיק או רשע?"

כולם פתחו בצחוק מתגלגל, כזו שאלה גויית לא שמעו מימיהם. ורבי זושא ישב על מקומו ברצינות, עם השאלה שלו.

בעל הבית צחק יותר מכולם. דבר כזה עוד לא שמע מעולם.

עולה בדעתי מחשבה, מה יכול להסתתר מאחורי בקשת, מדוע אתה מתעקש ורוצה כל כך להיות כהן, אילו היית בא להתפלל מידי יום ביומו ניחא, אבל...?

האיש עם הארץ, השיב: "אגיד לרב את האמת. הסבא שלי היה כהן. גם אבי היה כהן. רצוני להיות כמום. גם אני רוצה להיות כהן". חייך הרב ואמר: נו, אם כן, זה יעלה לך רק חמש מאות דולר ותהיה כהן...". לא באנו להגיד בדיחות, אלא ההיפך, לאמר - כי אכן כל אחד יכול להיות כהן ללא כסף.

בפרשת יתרו נאמר "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" נשאלת השאלה, איך אפשר שכולם יהיו כהנים, וכי אפשר לרכוש כהונה בכסף או בכל משהו אחר?! התשובה היא: כן.

"ואתם תהיו לי ממלכת כהנים אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל" זו הייתה השיחה השמוע'ס הקצר, שמשנה רבנו התבקש לאמר לעם ישראל לפני מתן תורה. מה באמת חשוב כל כך בשמוע'ס זה שהתייחד כהקדמה למתן תורה, עד שה' אמר למשה רבנו שגייד את הדברים, ורק את הדברים הללו "לא פחות ולא יותר" מה טמון בהודעה שה' אמר ליהודים "ואתם תהיו לוי ממלכת כהנים וגוי קדוש"?

אנו רגילים להבין לגבי קרבנות שהוקרבו בבית המקדש, כי חלק מהבהמה - מהקרבת עולה למזבח וכביכול נמסר לשמים לשולחן גבוה, והחלק האחר לא נמסר לגבוה אלא נחלק לכהנים, ויש קרבנות מסויימים שגם הבעלים מקבלים בשר מהקרבתו, אך זו טעות.

הגמרא אומרת "כהנים כי קא זכו משולחן גבוה קא זכו" הכהנים אוכלים על יד שולחנו של מקום. היינו, שכל הקרבן עולה ונמסר לשולחן גבוה, אלא שאח"כ, הקב"ה נותן קצת לכהנים המסובים על יד שולחנו, אבל אופן אישי ופרטי מאום אינו שלהם, אלא הכהנים מקבלים ממנו, מהקב"ה.

רבותי. לקראת מתן תורה, הקב"ה הודיע לנו, תדעו לכם, כי גם אתם אמורים להיות כך, ככהנים!! להתקדש "גוי קדוש" ולאכול משולחן גבוה. תשמרו על התורה כראוי במדויק ותזכו כולם להיות ממלכת כהנים. ועד כדי כך חז"ל אומרים (במקום אחר) איך נראה שולחן של יהודי כשר "פתח הכתוב במזבח וסיים בשולחן, לומר לך כל זמן שביית המקדש קיים המזבח מכפר עליו, אבל אם אין בית המקדש, שולחנו של אדם מכפר עליו", השולחן שלי בבית יכול להיות מזבח, הלחם כקרבתו והיין כנסכים. היהודים שנהיו "ממלכת כהנים" כל אחד מהם אוכל על שולחן גבוה, ישן בביתו של בורא העולם, הולך בחדריו, ומטייל בגנו, הוא בסך הכל תייר בבית של מיישהו אחר... וזה קורה כאשר מקיימים את ה"בעליו עמו" את ה"ושכנתי בתוכם"

ואם אתה תייר במלוננו של ה', אתה לא תכניס לחדר בדירתך דברים האסורים. אם הגוי (או כל מי שאינו שומר תורה ומצוות) ירצה לשווק לך חפצים שאינם לרצון ה', תאמר לו: מה אתה הגוי רוצה ממני, שאכניס לביתי כל מיני "מחלות" וכי אני בעל הבית כאן? לי, אין בית, כי מה שבטאבו הדירה רשומה על שמי, זה רק לענין מיסים וארנונה... הבית שייך להקב"ה ואין לי אישור יותר מאורח בעלמא, שלא מכניס לביתו של הקב"ה מה שאינו חפץ.

(להגיד)

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה (כה, ב)

הרבי רבי זושא הגיע פעם לעיר פלונית לשבות את שבתו. לא ידעו מי האיש ובוודאי לא שמעו עדיין את שמעו. חשבו כי הוא אורח שהגיע לעיירה - ככל עוברי דרך שבאמצע הדרך שובתים בעיר יהודית, ותושבי העירה מקיימים בהם בשמחה מצוות הכנסת אורחים. מנהג העיר היה, שאחרי מעריב בליל שבת, הגבאי הממונה מסדר לכל אורח את מקומו לפי ראות עיניו - מי יכול להתאים למי, ומי יקרא לשולחנו של מי.

רבי זושא האריך בתפילה בדבקות רבה בצידי בית הכנסת, ולא שמו לב אליו. הגבאי סיים לחלק את האורחים והם התלוו לבעלי הבתים להתארך על שולחנם. אז סיים רבי זושא את תפילתו, ניגש אל הגבאי ושאל היכן יכול להתארך

אמר לו הגבאי בכאב: "גוט שבת, עכשיו באים?... לא לקחתי אותך בחשבון, עכשיו נזכרת!?"

כיון שמתפקידו של הגבאי לקיים את המצוה בשלימות, התאמץ, חשב ואז אמר: "אתה יודע מה, ראש הקהל שלנו, אצלו הבית פתוח. יושבים אורחים לרוב, שולחן מלא עניים, לשם אפשר ללכת. אבל אגיד לך, יש

לאחר שסיימו לצחוק, שאל אחד הנוכחים בקול: "אולי לתלמיד חכם הגדול, יש תירוץ על הקושיא...?"

"נו, נו, יש לך תירוץ על הקושיא החזקה הזאת?" – שאלו היושבים את רבי זושא.

- "כן".

ש ש ש... משתיקים את כולם, הקשיבו.

- "התירוץ: הלל מה'הגדה' הוא ודאי צדיק – והראיה, שאמר קודם לכן 'כל דכפין ייתי וייכול', הוא הכניס לביתו כל אחד, לא רק את אלו שלומדים, אם כן הוא באמת צדיק. כוונתו לשם הכנסת אורחים – לשמה.

אבל הלל שבתהילים, הוא רשע מרושע. מדוע? כי הלל רשע על תאוות נפשו – מה שעושה, נעשה רק בשביל הכבוד, בשביל גאוותו. ואם הוא רואה שהאורח לא תלמיד חכם ולא מתאים לכבודו, הוא זורק אותו מהבית.

כל הצחוק התהפך. בעל הבית הבין מה שכולם לא הבינו [ובעיקר, כי לבעל הבית, בנוסף לשמו הידוע בפי כל, קראו לו גם 'הלל']. מיד הביא לאורח בשר ודגים וכל מטעמים, סעודת שבת כראוי.

בעל הבית כבר הבין שלא מדובר כאן באיש פשוט. לאחר ברכת המזון הלך אחריו בשקט לבית המדרש, והתחיל לבכות לו שיסלח לו על מה שעשה, והתנצל כי לא ידע שהוא איש קדוש.

- "אבל יש לי שאלה אליך: איך ידעת שקוראים לי הלל? כולם קוראים לי בשמי האחר. האם יש לך רוח הקודש?"

קרא רבי זושא בתמיהה: "וכי לזושא יש רוח הקודש? זושא, ווי זושא! הרי עשית את העבירה הזאת ביום הזה, ואת העבירה הזאת ביום פלוני... החל לפרט כמה עבירות למיניהן, כאילו על עצמו, אך היו אלו עבירות שבעל הבית עשה - - -

ראה בעל הבית, שהוא יודע בדיוק אלו עבירות הוא עבר, הבין שבאמת יש לו רוח הקודש. בכבי גדול שאל אותו: "רבי, מאי תקנתא" – אני רוצה תיקון.

- "תיקון זה לא אני. בשביל תיקון תסע לרבי – למגיד הגדול ממעזריטש, הוא יתן לך תיקון".

למדנו מכך, שיכול להיות שאדם עושה מעשי חסד ומצוות, אבל הם ליתאוות נפשו, וזה לא לשמה כלל.

כבר אמרנו, כי אם מעוניינים לזכות להשראת השכינה, בתוך האדם, יש צורך ב"לשם שמים", כי גם אם חובה לקיים מצוות אף שלא לשמה, כי מתוך שלא לשמה בא לשמה, אבל כדי לזכות להשראת השכינה, זה כבר משהו אחר – לכך יש צורך בעשיה לשם שמים.

(יחי ראובן)

חצי גרם

בתלמוד הירושלמי (ראש השנה פ"א ה"ג) אמרו, בנוהג שבעולם מלך בשר ודם גוזר גזרה, רצה מקימה רצה [אינה מקיימה אלא] אחרים מקיימים אותה. אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן, אלא גוזר גזרה ומקיימה תחילה. מנין, שנאמר: "ושמרו את משמרת, אני ה'" (ויקרא כב, ט), אני הוא ששמרתי מצוותיה של תורה תחילה. אמר רבי סימון, כתיב: "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלקיך אני ה'" (יקרא יט, לב), אני הוא שקיימתי עמידת זקן תחילה. ופרש ב"מתנות כהונה" (ויקרא רבה לה, ג), שהקדוש ברוך הוא המתין לאברהם אבינו (בראשית רבה מט, ז על פי בראשית יח, כב).

ובמדרש (שמות רבה ל, ט), מעשה ברבן גמליאל ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא שהלכו לרומי ודרשו שם: "מגיד דברו ליעקב, חקיו ומשפטיו לישראל" (תהלים קמו, יט), אין דרכיו של הקדוש ברוך הוא כבשר ודם, שהוא גוזר גזרה ואומר לאחרים לעשות והוא אינו עושה כלום, והקדוש ברוך הוא אינו כן, אלא מה שוהא עושה אומר לישראל לשמור ולעשות. היה שם מין אחד. אחר שיצאו אמר להם: אין דבריהם אלא כזב. לא אמרתם שאלקיכם אומר ועושה, למה אינו משמר את השבת [ומוריד גשמים משמים לארץ בשבת], אמרו לו: רשע שבעולם, וכי אין אדם רשאי לטלטל בחצרו בשבת, וכל העולם כולו חצרו של הקדוש ברוך הוא.

וכן אמרו (ברכות ו ע"א) שיש בחינת הקדוש ברוך הוא מניח תפילין, ואמרו (שם ז ע"א) שהקדוש ברוך הוא מתפלל. וזהו שכתב "בעל הטורים" (דברים יא, כו): "ראה אנכי", ממני תראו וכן תעשו.

נצטוינו ללכת בדרכי הקדוש ברוך הוא, מה הוא רחום וחונן אף אנו (שבת קלג ע"ב), מה הוא גומל חסדים אף אנו (סוטה יד ע"א). אבל הצדקה המעולה ביותר היא אמתן בסתר, עד שאמרו (בבא בתרא ט ע"ב) שגדול העושה צדקה וחסד יותר ממשה רבינו, שאילו במשה נאמר: "כי יגרת מפני האף והחמה" (דברים ט, יט), ובמתן בסתר נאמר: "מתן בסתר יכפה אף" (משלי כא, יד). "כגון גדולי החכמים שהיו הולכים בסתר ומשליכים המעות בפתחי העניים (כתובות סז ע"ב), וכזה ראוי לעשות, ומעלה טובה היא" (שלחן ערוך יורה דעה רמט, ח) -

ואם כן, יש להבין איך מקיים הקדוש ברוך הוא מצות נתינת צדקה ב"מתן בסתר", הלא הכל יודעים שהכל מידו יתברך, ואין לנו משל עצמנו כלום!

והתשובה כתובה בתחילת הפרשה: "וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה, מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי"... (שמות כה, א-ג). והשאלה הראשונה, מהו "ויקחו לי תרומה", "ויתנו לי" מבעי ליה, לקיחה ונתינה הם שני הפכים.

והלאה: "תרומה", פרש רש"י: "הפרשה יפרישו לי ממנום נדבה". פלא פלאים: אנו, נותנים לקדוש ברוך הוא נדבה?! אלמלא רש"י שכתוב, אי אפשר לאמרו!

והלאה: "מאת כל איש אשר ידבנו לבו", פרש רש"י שוב, "לשון נדבה, והוא לשון רצון טוב". כמה נדיבים אנו, שמואילים לתת לקדוש ברוך הוא תרומה!

מישהו מבין?!

ואין מדובר בנו -

המדובר בבני דור דעה (ויקרא רבה ט, א), "שהקטנה שבנשיהם היתה כיחזקאל הנביא, כמו שהזכירו חכמים (מכילתא, השירה ג) (שמונה פרקים להרמב"ם, פרק ד) -

ואך לפני חצי שנה היו עבדים במצרים, עבדו בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה, מררו את חייהם בעבודת פרך. עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים וגאלם ביד חזקה ובזרוע נטויה באותות ובמופתים והנחילים רכוש גדול, עצום ורב: "שאין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים" (בכורות ה ע"ב). לא זו בלבד, אלא שאמרו (שיר השירים רבה א, נה. ורש"י שמות טו, כב) על הפסוק: "תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף" (שיר השירים א, יא), כשם שהזהב נחמד ויקר מן הכסף, כך היתה ביזת הים גדולה משל ביזת מצרים.

ועכשיו, נשאל: כמה יהודים יצאו ממצרים? שש מאות אלף, מגיל עשרים עד ששים. ארבעים שנות חיים. נסכים שיש להכפיל את המנין, עבור מספר הגברים. ובנדבת המשכן השתתפו גם הנשים: "ויבאו האנשים, על הנשים" (שמות לה, כב). כמה יש לנו? כשנים וחצי מיליון איש. יפה. וכמה זהב הביאו? "ויהי זהב התנופה תשע ועשרים ככר ושבע מאות ושלשים שקל, בשקל הקדש" (שמות לח, כד). לשיטת רש"י, משקל הככר כארבעים ושנים וחצי קילוגרמים. שלושים ככר, כטון ורבע זהב. לחלק לשנים וחצי מיליון, כל אחד הביא חצי גרם זהב.

חצי גרם, ממשא תשעים חמורים לובים טעונים כסף וזהב - שכל כולו מתנת שמים.

וכשהקדוש ברוך הוא מבקש. ועבורם, כדי להשרות שכינתו ולכפר על חטא העגל הוא מבקש. והם נאותים ברוב טובם, ברצון טוב - ומצוינים לשבח: אח, אלו נדיבים!

מישהו מבין?!

אבל, אם נתבונן, נמצא שגם אנו כאלו -

אמנם, אין אנו עזי פנים וקשי עורף לומר לפניו יתברך שצדיקים אנחנו ולא חטאנו. ועם כל זאת, בטוחים אנו שמקומנו בגן העדן מובטח לנו. ובדין, שהרי אפילו ריקנים שבישראל מלאים מצוות כרימון. אנו, לא כל שכן. אלו מצוות, למשל? ובכן, בראש ובראשונה, מאה ברכות ליום

טוב, הבה נתבונן, הקדוש ברוך הוא נתן לנו חיים, ובריאות, ותאבון בריא. השנים טוחנות והלוע בולע והאצטומא מעכלת ומעבדת המזון למרכיביו ומחיה את הגוף. והקדוש ברוך הוא נתן פרנסה, וקנינו מצרכים והכנו מאכלים ערבים, ומכל זה נתנו לו - ברכה.

ועבורה, מגיע לנו גן עדן.

אחת. ובמקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם עומדים (ברכות לד ע"ב), עד שהיתה ששה ומתפארת בגוניה.
וכלפי מה הדברים אומרים, כלפינו - להפוך כל רעה לטובה!
ואספר - לעת זקנותו המופלגת התפלל ה"חפץ חיים" במנין שהתקבץ בביתו. כל ימות השבוע הגיעו בחורים מהישיבה, ובשבת התפללו עמו בני המשפחה. בליל שבת, לאחר התפילה, עברו על פניו להתברך ולברך.
עבר נכד עם בנו הקטן, כבן ארבע, אמר האב: "לך לסבא, אמור גוט שבת".
צחקק הילד וטמן פניו במעיל אביו בחיבוק עז.
חיך ה"חפץ חיים" ואמר: "אל תכריחו, בישן הוא. זו מידה טובה שנשתבחו בה ישראל (יבמות עט ע"א)".

המשיכו ועברו, וכנכד נוסף עבר עם בנו, רץ הפעוט וניער את ידו של הסב הגדול בצעקת "גוט שבת!" רמה.

הפטיר ה"חפץ חיים": "עז פנים!"

הלם! מי אינו מכיר את הקביעה הנחרצת: "עז פנים לגיהנם!" (אבות פ"ה מ"כ) - ושה"חפץ חיים", השומר פיו ולשונו, יתבטא כך על יניו!

הבחין במבוכה שהשתררה, והסביר: "חלילה, אין כאן שמץ ביקורת ולשון הרע! אבל הצלחת החינוך תלויה בדבר אחד: חנך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה (משלי כב, ו), ובאבחון טבעו של הנער. יש מי שמוטבעת בו בישנות, ויש מי שנחונן בעזות פנים. ואז, אם יחנכוהו לבישנות יתקומם ויתמרד. עליו נאמר: הוי עז כנמר - לעשות רצון אביך שבשמים (אבות פ"ה מ"ב)! זו מידה חיובית ובונה, אם רותמים אותה לטובה ולעבודת הבורא!"
ובענין זה -

בשעתו שכנעתי בחור מתיכון חילוני, שילך לישיבה לשנה אחת. שיכיר את המורשת, שיתחבר לשרשיו. שמע לקולי, ויותר לא היה בינינו קשר.

כעבור זמן ססתי לחוץ לארץ. כשחזרתי אמרו לי: יש פה אדם שמתקשר בכל יום, שואל אם חזרת.

מסרו לי את המספר, וטלפנתי. "אדון גלינסקי? מה עשית מהילד שלי?!" זה אביו של אותו בחור.

"מה קרה", שאלתי.

"תראה", הוא אומר לי, "אנחנו משפחה מסורתית, אוכלים רק מצות בפסח. הבן בא הביתה, ורוצה מצות של רבנים לליל הסדר! תבין, אני לא מדבר על הכסף, רק על השגעון!"

מה עונים לאדם כזה?!

אמרתי לו: "תבין. בגמרא כתוב, שלפני שהמשיח יבוא בן קם באביו ובת באמה וכלה בחמותה. זה, נתון.

אתם משפחה מסורתית, אז תחליט בעצמך מה עדיף: שהבן יאכל מצות של רבנים, או שיביא גויה הביתה!"

נו, שוין: "אשתי אמרה לי מראש שאין עם מי לדבר". אמר וטרק את הטלפון...
(והגדת)

כיצד מברכין

"ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עמדים" (שמות כו, טו), ואמרו במדרש (שמות רבה לה, ב): לימד הקדוש ברוך הוא דרך ארץ לדורות. שאם יבקש אדם לבנות ביתו מאילן עושה פרות, אומר לו: ומה מלך מלכי המלכים

שהכל שלו, כשואמר לעשות משכן אמר: לא תביא אלא מאילן שאינו עושה פרות, אתם על אחת כמה וכמה!

וכאן יש הוראה נצחית: גם כשאתה רוצה לבנות משכן לשכינה ולקדושה, להתקדש ולהתעלות, עליך לראות ולבחון שלא יהיה זה תוך גרימת נזק חלילה!

משה רבינו זכה למחזה הסנה. הוצע לו להיות גואלם של ישראל ומנחיל התורה. איזו התעלות, לרום המעלה. אבל אם יתא זה על ידי פגיעה עקיפה במעמדו של אהרן שהתנבא במצרים, אם יאפילו עליו וישמו בצל, אזי: "שלח נא ביד תשלח" (שמות ד, יג וברש"י). וסרב, עד שהבטיחו הקדוש ברוך הוא

שאהרן ישמח בגדולתו, ונאות!

היה בבני ברק יהודי, איני רוצה להזכיר את שמו. היודע, יודע. נמוך היה, לא הגיע לכתפי. ספרו, איני יודע אם זה נכון, שיהודי ירושלמי ראהו לראשונה, שמח כל כך במצוה שנקרתה לידו. הרי זה דור של אוספי מצוות נדירות. את המצוות השכיחות, תלמוד תורה וחסד, כבר שבענו. בקש לברך עליו בשם ומלכות ברכת "משנה הבריות", ואף לזכותו בעניית אמן.

והרי הלכה מפורשת היא בשלח ערוך (אורח חיים רו, ד): כל דבר שמברך עליו, צריך לאחזו בימינו כשהוא מברך. וזו שאלה בגמרא (ברכות נא ע"א), שמאל מהו שתסיע לימין. על כל פנים, הגביהו מן הקרקע טפח (ברכות נא ע"ב), וברך בכונה עצומה -

וכבר אמרו (חגיגה טו ע"א) שלכל אחד חלק בגן עדן וחלק בגיהנם. זכה צדיק נוטל חלקו וחלק חברו בגן עדן, נתחייב רשע נוטל חלקו וחלק חברו בגיהנם. אין לי ספק, שאותו מבורך, שכבר אינו חי, נטל חלק וחלק חברו בגן עדן. ואין לי ספק, שהמברך נטל בברכה זו שני חלקים בגיהנם!

בשעתו, נשאתי דברים בכינוס תורני בהשתתפות הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל. ספרתי שם, שה"חפץ חיים" זצ"ל נסע לעיר רחוקה, להשתתף בשמחת

מה היא הברכה מול החיים והבריאות והשפע, אם לא חצי גרם מול תשעים חמורים טעונים [שלא לדבר על הברכה עצמה, איך היא נראית. זהב טהור, אינה] -

ועליה, מצפים אנו לשכור! "נדבה, ברצון טוב"...

זהו שנאמר: "ויקחו לי תרומה". ושאלנו, שהיה ראוי לומר: "ויתנו". לקיחה ונתינה הם שני הפכים -

אמת, אבל זאת צריכים אנו להשריש, שאנו כל הזמן לוקחים ולוקחים. מקבלים כסדר, ובשפע, מידו המלאה, הפתוחה, הקדושה והרחבה - ונותנים כה מעט!

נראה, שהמעט יהיה, לכל הפחות, "ברצון טוב", בנכונות - נראה, שתהיה לכל הפחות "זהב טהור!"

אבל נשוב לשאלתנו הראשונה, איך מקים הקדוש ברוך הוא מצות "מתן הסתר". הנה, כך הוא מקימה. שהוא נותן ונותן, ומניח לנו לחשובה שהפשע בא מאליו, או כתוצאה מפעילותנו, מכוחנו ועוצם ידינו. שהבריאות, מאליה. והחיים, מאליהם. והפרנסה, מיזמתנו וכשורינו. והאוכל, מכספנו. ואיפה הקדוש ברוך הוא בכל אלו? "אכן אתה אל מסתתר" (ישעיה מה, טו). כנדיב המשגר ארגזים מלאי כל טוב למעונו של עני ומסתתר מאחורי החלון, לשמוע מזהלות השמחה -

אבל עלינו מוטלת החובה לגלות ולהודות לו. כפי שספרו בגמרא (כתובות סז ע"ב) שמר עוקבא היה מניח בכל יום ארבעה זוזים לפני דלתו של אותו עני כדי לתת לו מתן בסתר, ואותו העני ארב לו כדי לגלות מי הוא מיטיבו -

נגלה, ונודע. ונדע כמה הרבה מקבלים אנו, וכמה מעט מודים אנו. הלא "אילו פינו מלא שירה כים ולשונו רינה כהמון גליו ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע, אין אנחנו מספיקים להודות על אחת מאלף אלפי אלפים וריבי רבבות" -

ונדע כמה מחשיבים במרום כל 'חצי גרם' של הודיה!

והגדת

לקח התחש

"ועשית מכסה לאהל ערת אילם מאדמים, ומכסה ערת תחשים מלמעלה" (שמות כו, יד). ופרש רש"י (לעיל כה, ה) שהיתה זו חיה שהרבה גונים לה [ולכן תרגומה: ססגווא, ששש ומתפאר בגוניה] ולא היתה אלא לשעה. ויש להבין, שגם אם נבראה לשעתה עבור המשכן, הלא כבר נאמר שאין כל חדש תחת השמש (קהלת א, ט), וכל הנסים שנעשו לישראל לשעתם הוכנו מראש ונבראו בערב שבת בין השמשות, כמו פי הארץ ופי הבאר ופי האתון, והמן והמטה והלווחות (אבות פ"ה מ"ו), וקריעת ים סוף והתנתה מראש (שמות רבה כא, ו) [ויעוין במהר"ל ("דרך חיים", שם, וב"גבורות השם" הקדמה שניה) בענין "יש סדר לנסים"]. ואם כך, מדוע לא נברא גם התחש בערב שבת בין השמשות.

וראיתי רעיון נפלא בספר "היכל ישראל". שידועים דברי הרמב"ן זצ"ל (דברים יח, ט) שכאשר הקדוש ברוך הוא גוזר גזרה, יש בה עצמה אמצעים לבטלה אם יצטרכו, [ועל דרך שאמרו (ראש השנה יז ע"ב) שאם היו ישראל זכאים בראש השנה ונקצבו להם גשמים רבים והרעו מעשיהם, ירדו בים ובמדבר. ואם נקצבו גשמים מעטים והטיב מעשיהם, ירדו בזמן ובמינון הנכון, וכמו שאמרו (תענית ד ע"א) שרסיסי גשמים הם הטובים ביותר לכל הגידולים].

ולדוגמא הביא מה שאמרו ("ספר יצירה" ב, ד): "אין בטובה למעלה מענג" ואין ברעה למטה מגנע". שבשעת הצורך משנה הקדוש ברוך הוא צרופי האותיות כרצונו יתברך.

וידוע המעשה ("אור מלא", פרשת לך לך, "שיחות חיים" כז ע"ב) שיהודי בא לפני השרף ממוגלניצא זצ"ל וספר שיש לו חולה אנוש בתוך ביתו, וכבר אמרו (בבא בתרא קטז ע"ב) שמי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים. בנוסף לכך התמרמר שהוא עני מרוד ואין בביתו לחם לאכול, ומאיפה יהיה לו להוצאות רופא ותרופות.

אמר לו השרף: מעשה כגון זה מצינו בגמרא (תענית ח ע"ב) שהיה מקום בו שרר רעב ופריצה מגפה, ואמרו חכמים: נתפלל שיפסק הרעב, וממילא תפסק המגפה. כי אם נותנים שבע, לחיים נותנים.

בתוך כך ספר שאצל זקנו המגיד הקדוש מקוונני זצ"ל היה מעשה כעין זה, שבאו לפניו על רעב ומגפה, ואמר: "רואה אני שנגזרה עליכם גזרת מות". נחרדו מאד. הוסיף ואמר: "מה אעשה, אטול את האות עי"ן ואוסיפה, וה'מות' יהפך למעות". כך תנצלו משתי הגזרות.

ואמר: "ופסוק מפורש הוא (תהלים לג, יח): "הנה עין ה' אל יראיו". ה' נותן ליראיו את האות עין. ועל ידה יפעלו "להציל ממות נפשם, ולחיותם ברעב"..." ולענינו, כשחטאו ישראל בעגל אמר הקדוש ברוך הוא למשה: "לך רד כי שחת עמך" (שמות לב, ו). התחנן עליהם, ושבו בתשובה, ונצטוו בעשית המשכן לכפר על העגל. שינה הקדוש ברוך הוא אותיות "שחת" וברא על ידן "תחש". ולפי שעה היה, כלומר נברא מהתשובה שעשו וקנו עולמם בשעה

הנשואין של אחד מתלמידיו בישיבת ראדין. כמנהג אותם ימים, לא נחוגו הנשואין באולם שמחות, אלא נערכו בבית הורי הכלה. בני המשפחה, החתן וחבריו, התכנסו לסעודת המצוה. בחדר המבוא עמד קיטון נטילת הידים. לפני שנטל ידיו, נכנס ה"חפץ חיים" למטבח. המתינו כולם מפני הכבוד, הבינו שמבקש הוא לברר אודות הכשות. למהדרין היתה. יצא, ומילא את הספר כדי שליטוש, נטל עד פרקי אצבעותיו מרביעית מצומצמת. תמהו, אך לא העזו להדר יותר ממנו.

כשישבו לסעודה, הזכירו כבדרך אגב מימרת רב חסדא (שבת סב ע"ב): אני נוטל במים מלא חפנים, ומשפיעים עלי שפע טובה מלא חפניים...

נענה ה"חפץ חיים" ואמר: "כשנכנסתי קודם למטבח, כסבורים אתם שנכנסתי לברר אודות הכשות? טעות בידיכם, האוכל כאן בחזקת כשרות הוא! נכנסתי לברר האם יש כאן שואב מים שממלא את החבית, והתברר שהעוזרת ממונה על כך, ונעזרת בביתה. המשכתי ובררתי: העוזרת אלמנה וביתה יתומה - ואני, אני חפץ במלא חפנים טובה, על חשבון אלמנה ויתומה!"

זהו מוסר!
נענה הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל ואמר: ליכא מידי דלא רמיזא באוריתא (תענית ט ע"א) - בגמרא (בבא מציעא פו ע"ב) מוזכרת תביעה על אברהם אבינו עליו השלום, מדוע הביא לאורחים מים על ידי שליח, כמו שנאמר: "יקח נא מעט מים" (בראשית יח, ד), ולכן גם במדבר ספק הקדוש ברוך הוא מים על ידי שליח, משה רבינו עליו השלום [ועל ידי כך נסבב חטא מי מריבה, ולא נכנס לארץ. ואילו נכנס עמנו היה מלך המשיח (זוהר ח"א רג, א) והיה בונה את בית המקדש ולא היה חרב (סוטה ט ע"א)]. נורא, מה עלולות להיות תוצאות מעשה שיש עליו תביעה דקה מן הדקה!

ויש להבין, מדוע לא היתה תביעה רבה יותר. שהרי סוף כל סוף אין הבדל במים אם מביאים בעצמו או על ידי שליח. אבל כשרץ אל הבקר, נתן לכל אחד ואחד לשון שלמה בחרדל, בכזו טובת עין. וכשנתן לפניו לחם היה זה משלש סאין קמח סולת. בסאה קמ"ד ביצים, ולשיעור הקטן הוא יותר משמונה קילוגרמים. ורק במים אמר: "יקח נא מעט מים". ובמידה כנגד מידה, היה ראוי שינתנו לעם ישראל במדבר מים במשורה -

ואנו שנינו (תוספתא סוכה ג, ג) שהבאר סבבה את כל מחנה ישראל עד שהיו משיטים בה סירות בשני ערוצים, לימין ולשמאל, הרי שלא היתה על כך כל תביעה.
ומדוע, משום שאמר "יקח נא", על ידי שליח. וכיון שכך אין לו להטריח עליו. שאין לעשות חסד על חשבון הזולת. וכמו שאמרו (בבא בתרא פח ע"ב): "צדק משלך, ותן לו!"

וסיפר לי אברך, שבבחרותו ישן בחדרו של הגאון הצדיק רבי יהודה סגל ממנשטטר זצ"ל, ושם לב שמכין ספל מים בקערה, אך מניחו מחוץ לחדר ובבוקר היה יוצא מהחדר ונוטל ידיו. איני יודע האם היה בהליכה יותר מארבע אמות, שהחמירו בו בזה הקדוש כל כך, וסמך על דברי הרשב"א שכל הבית כארבע אמות. אבל הרי הזהירו שלא להציג הרגלים על הארץ בלא נטילה ("אגרא דפרקא" אות ט) -

שאלו על כך, ותמה לשאלה: "הלא אני קם בעודך ישן, וקול הנטילה עלול להעירך! אין שעת דחק גדולה מזו, ובשעת הדחק התיירו!..." זה מוסר!
(והגדת)

ונתת על השולחן לחם פנים לפני תמיד (כה, ל)
הנביא יחזקאל (מא, כא) מתנבא: וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'", דרשו בגמרא (ברכות נה, א) "כל זמן שסבית המקדש קים - מזבח מכפר על ישראל, ועכשיו - שולחן של אדם מכפר עליו".

וכן שנינו במשנה באבות (ג, ג) "שלשה שאכלו על שלחן אחד, ואמרו עליו דברי תורה - כאילו אכלו משלחנו של מקום ברוך הוא, שנאמר: וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'". פירש הברטנורא: "מיד כשדיבר בדברי תורה נקרא שולחן אשר לפני ה'".

אדם יכול לשבת בביתו, לשבת על יד השולחן ולאכול סעודה - והסעודה הזאת נחשבת לו כמו קרבן העולה לרצון לפני ה'. זוהי נצחיותה של תורתנו הקדושה. גם כשאין בית המקדש קיים - עדיין ניתן לעשות נחת רוח לקב"ה, כמו על ידי הבאת קרבן. זאת על ידי שולחנו של אדם.

על הכתוב "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" אומר האלשיך הקדוש: "בתוכו לא נאמר כי אם בתוכם. לומר, שהם בעצמם יהיו משכן ומדור אל השכינה, כי היכל ה' המה". כל יהודי יכול להיות היכל ה',הא שטיקל בית המקדש. כשיהודי מתנהג על פי דרך התורה, ומכוון בכל מעשיו למלא רצון ה' ולגרום לו שמחה - הוא הופך להיות בית המקדש והקב"ה משרה שכנתו בתוכו. גם אם אין בית המקדש - עדיין יכול כל יהודי להיות מקום להשראת השכינה הקדושה.

לפני יותר ממאה שנה גר בצפת רבי שמואל לוריא. הוא היה אחד מנקייה הדעת שבעיר, צדיק גדול, עובד ה' וירא שמים בתכלית.

באותם ימים, נסיעה מחוץ לארץ לארץ היה ענין מורכב ומפרך, שלוקח מאוד הרבה זמן וכוחות. לכן היו רבים מאנשי חוץ לארץ שולחים איליו כספים

לפרנס את עניי ארץ ישראל, ובקשו ממנו שיתפלל עליהם במקומות הקדושים.

הוא נהג ללכת לקברם של הצדיקים הטמונים בצפת ובטבריא, וכן לקברו של הרשב"י במירון. כך נמשך הדבר שנים רבות.

הגיעו ימים ורבי יצחק נחלש מאוד. הוא הרגיש שלא יוכל להמשיך במנהגו לכתת רגליו כמה פעמים בשבוע לציונים הקדושים. כדי שחלילה לא יהיה שקר הוא הודיע לכל אלו ששלחו לו מכתבים עם כספים כדי שיתפלל בעדם, שהוא איננו מסוגל בשום פנים ואופן להמשיך להתפלל בקברי הצדיקים, ושיחדלו לשלוח. ביכלתו רק להתפלל בביתו.

ואז נפלטה מפיו פליטת פה, ידוע שהאדמו"ר מקוצק אמר שמפליטת פה של בן אדם יכולים לדעת מי הוא... וכך אמר: "המקום שאני יושן בו נחשב גם כן למקומות הקדושים"... באור דבריו הוא, כמו שאומר הרמב"ם (הלכות דעות ג, ג) שאפילו כבשעה שאדם ישן, אם כוונתו היא כדי לאגור כוח, כדי שיקום עם כוחות מחודשים לעבודת הבורא - השינה הזאת היא רוחנית. עליה נאמר הפסוק (משלי ג, ו): "בכל דרכיך דעה והוא יישר אורחותיך". האוכל והשינה אינם רק מכשירים לעבודת השם אלא הם עצמם עבודת ה'! רבי שמואל ידע שכל מטרתו בשינה היא כדי שיהיה לו כוח להמשיך בעבודת ה', לכן נפלט מפיו שמקום השינה שלו הוא גם כן מקום קדוש שאפשר להתפלל בו.

והנה הפלא ופלא: לא רק שהמכתבים מחו"ל לא נעצרו, אלא אדרבה, הזרם שלהם התגבר! יותר ויותר יהודים מחו"ל ראו לעצמם זכות שרבי שמואל יתפלל עבורם במקום בו הוא ישן ואוכל. הם הבינו שבמקום שבו רבי שמואל נוטל את ידיו לאכילה, במקום בו הוא מברך לפני המזון ולאחריו, במקום בו הוא אוכל וכל נגיסה היא לשם שמים - יש קדושה, וגם הוא נחשב לאחד מהמקומות הקדושים שראוי להתפלל בהם.

ישנה אימרה מפורסמת בספרים על הפסוק: "ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד": אדם יכול להיות עסוק באכילה גשמית, ואף על פי כן להתעלות בשעת האוכל בעבודת ה', כך שהפנים שלו נשארות רוחניות.

יש אנשים שהפנים שלהם בשעת האוכל הופכות להיות, רחמנא ליצלן, כפני בהמה. הם אוכלים ברעבתנות, זוללים וסובאים. ויש אנשים שניתן לראות באופן נטילת הידיים שלהם, בצורת הברכות ובצורת האכילה שלהם, שגם בשעת האוכל הם מוסיפים ומתעלים. הפנים שלהם נשארים גם בשעת האוכל אציליות, מלכותיות, רוחניות.

כך פירושו של פסוק: "ונתת על השלחן לחם" - כשהאדם מתיישב לאכול לחם, "פנים" - אם הוא רוצה שהפנים שלו תיראנה עדינות ואצילות, הדרך היא "לפני תמיד" - לחשוב בכל עת לפני מי הוא אוכל ולשם מה הוא אוכל. כך הוא נותר תמיד עם פנים אצילות. אין מצב כזה שבזמן הלימוד הפנים שלו תיראנה מרוממות, וכשהוא מתיישב ליד השולחן - ה' ישמור ויציל.

הצדיק רבי שלמה מקרלין זצ"ל היה אומר, שישנם אברכים שבשעה שהם מתפללים איתו, לומדים איתו, הם במדרגה גבוהה, ממש כמוהו, ולפעמים אפילו עולים עליו, אבל כאשר הם מתיישבים ליד הקערה לאכול, הם נופלים ויורדים מטה.

כבר אמרו: אדם יכול לאכול פרוסת לחם יבשה במים פשוטים ולהיות זולל וסובא, ומאידך גיסא לאכול בשר ודגים וכל מטעמים, ואכילתו תיחשב כקרבן על גבי המזבח. ההבדל נעוץ בצורת האכילה ובהתייחסות אליה.

האדמו"ר ה"בית ישראל" מגור זצ"ל כותב (פרשת תרומה תשי"ז), שכאשר אדם נותר דבוק בגשמיות - הוא אינו יכול להשיג הישגים רוחניים. רק מי שמתנתק מגשמיות העולם הזה - יכול להתעלות ולהתקרב להשי"ת.

ומה יעשה אדם כדי שלא יתגשם בעת אכילתו?
אומרת התורה: "ועשית לו מסגרת" - עליו לעשות לעצמו מסגרת, מה כמות האוכל שיש לאכול, מה לאכול ומה לא לאכול, ולא לאכול בלי חשבון. כך ימנע מאכילה יתירה הגורמת להתגשמות.

ה"בית ישראל" נפטר בשנת תשל"ז. בעת שנודע על פטירתו, ישב האדמו"ר ה"שפע חיים" מקלויזנבורג זצ"ל בסעודת סיום הש"ס שערכו חסידי צאנז בניו ג'רסי. האדמו"ר אמר שיחה על סיום הש"ס, ובסיומה פרץ בבכי נורא ואמר דברי הספד על הנר המערבי שכבה:

המשנה הראשונה במסכת ברכות אומרת: "מאימתי קורין את שמע בערבית? משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתם עד סוף האשמורה הראשונה". קשה, בודאי שאכילת תרומה זה מצוה, ומכל מקום, איך יכול התנא לכתוב ביחד את קריאת שמע ואת קבלת עול מלכות שמיים שהוא עניין רוחני - עם אכילת תרומה, שהיא דבר גשמי? בודאי לא מדובר כאן בהשואה רק מבחינת עיתוי הזמן, שזמנם שווה, אלא בדבר עמוק יותר.

הוא באר ואמר רעיון מרגש: בכחה של כל פעולה חיובית שיהודי עושה - להשפיע על יהודי המתגורר בקצה אחר של העולם, אדם מתפלל היטב, לומד היטב במקום אחד, וזה גורם שיהודי במקום אחר יקבל זיק של התעוררות, שידליק ניצוץ של אש קודש בנשמתו, והוא יחליט לעזוב את הדרך שהלך בה עד כה ולפתוח דף חדש בחייו.

זהו שאמרו חכמינו הקדושים: "מאימתי קורין שמע בערבית"? אדם נמצא במצב של "ערבית". לילה. חשך. מצבו הרוחני אינו טוב. הוא אינו מאיר כשמש

בצהריים. שואל התנא הקדוש: איך יכול להיות שגם יהודי כזה יתעורר ויתחזק ויחליט לקבל על עצמו עול מלכות שמים? איך קרה הדבר? מי הביא אותו לכך? משיב התנא: "משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתם". יתכן לפעמים שכהן יושב בביתו ואוכל תרומה, והוא אוכל אותה בצורה עדינה ביותר, לא מגושמת. הוא גם מברך את הברכה שלפניה בהתבוננות ובכונה כראוי. כל זה הופך את שולחנו להיות "השולחן אשר לפני ה'". זה מאיר באור יקרות שיהודי שהיה במצב של "ערבית" – חשך ולילה, יתעורר לקרא קריאת שמע.

כאן הוא הוסיף ואמר בבכ"י "ישב צדיק נשגב, יסוד עולם, בירושלים, ומצודתו היתה פרוסה למרחקים. אלפי יהודים חזרו לצור מחצבתם על ידו. יכול יהודי לשבת בבית שלו, בחדרו, ולהתנהג בקדושה ובטהרה עליונים, ועל ידי זה הוא מאיר לאלפי נשמות ישראל שיתקרבו לאביהם שבשמים.

זהו שאמרו חז"ל שבזמן הזה, שבעונותינו הרבים אין לנו בית המקדש, שולחנו של אדם מכפר. אין הכוונה שהשולחן מכפר רק על האדם עצמו, אלא הוא מביא כפרה לכל עם ישראל, וכמו אכילת הכהנים שהיתה משפיעה אור יקרות למרחוק, ומציאתה נשמות לקבל על עצמן עול מלכות שמים.

רבי יהודה החסיד שהיה מבעלי התוספות, מספר ב"ספר חסידים" (אות מז) סיפור מאוד מעניין: מעשה באדם שמת לפני זמנו, זמן רב לאחר שנפטר מן העולם התגלה בחלום לאחד מקרוביו. שאל אותו הקרוב: "מה קורה איתך שם?"

השיב לו הנפטר: "בכל יום דנים אותי על שלא הייתי מדקדק לברך ברכת המוציא וברכת הפירות וברכת המזון ככוונת הלב. משום כך דנים אותי". שאל אותו הקרוב: "והרי אין משפט לרשעים אלא שנים עשר חודש בלבד, ואתה, כבר עברו יותר משנים עשר חודשים מאז פטירתך?"

השיב לו הנפטר תשובה מפחידה מאוד: "אמת, לא דנים אותי כל כך קשה כמו שדנו אותי בשנים שר החודשים הראשונים, אבל בעניין של אי זהירות בברכת הפירות וברכת המזון – אפילו אחרי שנים עשר חודשים ממשיכים לדון ולהעניש.

לדודי רבי חיים ברים זצ"ל, שהיה מצדיקי ירושלים, היה חבר טוב, ידיד נעורים, רבי משה יהושע לנדא זצ"ל, שהיה גאון עולם, צדיק וירא שמים. שניהם נסעו הרבה פעמים ללמוד תור אצל ה"חזון איש". לפני שרבי משה יהושע נפטר, הוא חלה ונסעו איתו לארצות הברית. זהו סיפור ארוך, אבל כאן אספר רק את החלק הנוגע לענייננו:

הגיע היום, ואחרי שעות רבות של התרוצצויות, בהן לא יכול היה לשתות, והצמאון גבר עליו מאוד – הם עלו למטוס לשוב ארצה. הוא היה זקוק לכוס שתיה כמו אוויר לנשימה. ישב לידו אדם עם בקבוק מיץ תפוזים, והוא מזג כוס לרבי משה יהושע.

רבי משה יהושע לקח את הכוס, סובב אותה פעם אחת, פעם שניה ושלישית, לקח את הבקבוק והתבונן גם עליו, ועוד פעם, אחר כך המשיך להתבונן גם על הפקק, ורק אז ברך "שהכל ניהיה בדברו" תוך שהוא פורץ בבכ"י.

והיה הדבר לפלא: מה קורה כאן? הרי הוא כל כך צמא וזקוק לשתיה? מה הוא מתבונן בכוס, בבקבוק, בפקק?

אחרי שגמר לשתות וברך ברכת "בורא נפשות" הבחין רבי משה יהושע בפליאה, ואמר ליושב לידו: "בא ואסביר לך מה היה כל העניין", וכה היו דבריו: כמה עולה בקבוק מיץ תפוזים כזה? חמשה, מקסימום עשרה שקלים. תתבונן ותראה כמה מיליוני מיליונים כבר הוציאו כדי שיהיה לנו את הבקבוק מיץ תפוזים הזה...

רבי יהודה החסיד שהיה מבעלי התוספות, מספר ב"ספר חסידים" (אות מז) סיפור מאוד מעניין: מעשה באדם שמת לפני זמנו, זמן רב לאחר שנפטר מן העולם התגלה בחלום לאחד מקרוביו. שאל אותו הקרוב: "מה קורה איתך שם?"

השיב לו הנפטר: "בכל יום דנים אותי על שלא הייתי מדקדק לברך ברכת המוציא וברכת הפירות וברכת המזון ככוונת הלב. משום כך דנים אותי". שאל אותו הקרוב: "והרי אין משפט לרשעים אלא שנים עשר חודש בלבד, ואתה, כבר עברו יותר משנים עשר חודשים מאז פטירתך?"

השיב לו הנפטר תשובה מפחידה מאוד: "אמת, לא דנים אותי כל כך קשה כמו שדנו אותי בשנים שר החודשים הראשונים, אבל בעניין של אי זהירות בברכת הפירות וברכת המזון – אפילו אחרי שנים עשר חודשים ממשיכים לדון ולהעניש.

לדודי רבי חיים ברים זצ"ל, שהיה מצדיקי ירושלים, היה חבר טוב, ידיד נעורים, רבי משה יהושע לנדא זצ"ל, שהיה גאון עולם, צדיק וירא שמים. שניהם נסעו הרבה פעמים ללמוד תור אצל ה"חזון איש". לפני שרבי משה יהושע נפטר, הוא חלה ונסעו איתו לארצות הברית. זהו סיפור ארוך, אבל כאן אספר רק את החלק הנוגע לענייננו:

הגיע היום, ואחרי שעות רבות של התרוצצויות, בהן לא יכול היה לשתות, והצמאון גבר עליו מאוד – הם עלו למטוס לשוב ארצה. הוא היה זקוק לכוס שתיה כמו אוויר לנשימה. ישב לידו אדם עם בקבוק מיץ תפוזים, והוא מזג כוס לרבי משה יהושע.

רבי משה יהושע לקח את הכוס, סובב אותה פעם אחת, פעם שניה ושלישית, לקח את הבקבוק והתבונן גם עליו, ועוד פעם, אחר כך המשיך להתבונן גם על הפקק, ורק אז ברך "שהכל ניהיה בדברו" תוך שהוא פורץ בבכ"י.

והיה הדבר לפלא: מה קורה כאן? הרי הוא כל כך צמא וזקוק לשתיה? מה הוא מתבונן בכוס, בבקבוק, בפקק?

אחרי שגמר לשתות וברך ברכת "בורא נפשות" הבחין רבי משה יהושע בפליאה, ואמר ליושב לידו: "בא ואסביר לך מה היה כל העניין", וכה היו דבריו: כמה עולה בקבוק מיץ תפוזים כזה? חמשה, מקסימום עשרה שקלים. תתבונן ותראה כמה מיליוני מיליונים כבר הוציאו כדי שיהיה לנו את הבקבוק מיץ תפוזים הזה...

בדרך הדרוש

והיה הדבר לפלא: מה קורה כאן? הרי הוא כל כך צמא וזקוק לשתיה? מה הוא מתבונן בכוס, בבקבוק, בפקק?

אחרי שגמר לשתות וברך ברכת "בורא נפשות" הבחין רבי משה יהושע בפליאה, ואמר ליושב לידו: "בא ואסביר לך מה היה כל העניין", וכה היו דבריו: כמה עולה בקבוק מיץ תפוזים כזה? חמשה, מקסימום עשרה שקלים. תתבונן ותראה כמה מיליוני מיליונים כבר הוציאו כדי שיהיה לנו את הבקבוק מיץ תפוזים הזה...

מזרים ונתקדשו, היינו דכתיב ויקחו לי תרומה בלשון קיחה,

פירש"י לי לשמי וצריך ביאור דבתרומה בעי לשמה יותר מבשאר מצות ואדרבה יעסקו אפילו שלא לשמה כו' כנוכר ונראה דבפרק הזהב פליגי רב ולוי בקנין סודר רב סבר בכליו של מקנה וקו"ל כל רב והר"ן בפרק ק"א דקידושין הקשה לרב דס"ל כליו של קונה דוקא ולא של מקנה ואפילו באדם חשוב ובקידושין מסקינן דמקודשת אם נתנה היא לאדם חשוב בהאי הנאה דקיבל מינה. וע"ש שכתב ליישב וז"ל דכי אמרינן דאדם חשוב כי מקבל מתנה מקרי הנאה הני מילי היכא שמקבל מתנה גמורה אבל כשהיא ע"מ להחזיר אין הנותן מתחשב בשביל כך ומשום דסתם ק"ס ע"מ להחזיר הוא דוקא בכליו של קונה ע"ש ועיין בב"ח ח"מ סימן קץ שהוציא מזה דאם נותן ע"מ להחזיר לאדם חשוב לא מהני אע"ג דמתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה אין הנותן מתחשב בכך ע"ש

פירש"י לי לשמי וצריך ביאור דבתרומה בעי לשמה יותר מבשאר מצות ואדרבה יעסקו אפילו שלא לשמה כו' כנוכר ונראה דבפרק הזהב פליגי רב ולוי בקנין סודר רב סבר בכליו של מקנה וקו"ל כל רב והר"ן בפרק ק"א דקידושין הקשה לרב דס"ל כליו של קונה דוקא ולא של מקנה ואפילו באדם חשוב ובקידושין מסקינן דמקודשת אם נתנה היא לאדם חשוב בהאי הנאה דקיבל מינה. וע"ש שכתב ליישב וז"ל דכי אמרינן דאדם חשוב כי מקבל מתנה מקרי הנאה הני מילי היכא שמקבל מתנה גמורה אבל כשהיא ע"מ להחזיר אין הנותן מתחשב בשביל כך ומשום דסתם ק"ס ע"מ להחזיר הוא דוקא בכליו של קונה ע"ש ועיין בב"ח ח"מ סימן קץ שהוציא מזה דאם נותן ע"מ להחזיר לאדם חשוב לא מהני אע"ג דמתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה אין הנותן מתחשב בכך ע"ש

פירש"י לי לשמי וצריך ביאור דבתרומה בעי לשמה יותר מבשאר מצות ואדרבה יעסקו אפילו שלא לשמה כו' כנוכר ונראה דבפרק הזהב פליגי רב ולוי בקנין סודר רב סבר בכליו של מקנה וקו"ל כל רב והר"ן בפרק ק"א דקידושין הקשה לרב דס"ל כליו של קונה דוקא ולא של מקנה ואפילו באדם חשוב ובקידושין מסקינן דמקודשת אם נתנה היא לאדם חשוב בהאי הנאה דקיבל מינה. וע"ש שכתב ליישב וז"ל דכי אמרינן דאדם חשוב כי מקבל מתנה מקרי הנאה הני מילי היכא שמקבל מתנה גמורה אבל כשהיא ע"מ להחזיר אין הנותן מתחשב בשביל כך ומשום דסתם ק"ס ע"מ להחזיר הוא דוקא בכליו של קונה ע"ש ועיין בב"ח ח"מ סימן קץ שהוציא מזה דאם נותן ע"מ להחזיר לאדם חשוב לא מהני אע"ג דמתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה אין הנותן מתחשב בכך ע"ש

פירש"י לי לשמי וצריך ביאור דבתרומה בעי לשמה יותר מבשאר מצות ואדרבה יעסקו אפילו שלא לשמה כו' כנוכר ונראה דבפרק הזהב פליגי רב ולוי בקנין סודר רב סבר בכליו של מקנה וקו"ל כל רב והר"ן בפרק ק"א דקידושין הקשה לרב דס"ל כליו של קונה דוקא ולא של מקנה ואפילו באדם חשוב ובקידושין מסקינן דמקודשת אם נתנה היא לאדם חשוב בהאי הנאה דקיבל מינה. וע"ש שכתב ליישב וז"ל דכי אמרינן דאדם חשוב כי מקבל מתנה מקרי הנאה הני מילי היכא שמקבל מתנה גמורה אבל כשהיא ע"מ להחזיר אין הנותן מתחשב בשביל כך ומשום דסתם ק"ס ע"מ להחזיר הוא דוקא בכליו של קונה ע"ש ועיין בב"ח ח"מ סימן קץ שהוציא מזה דאם נותן ע"מ להחזיר לאדם חשוב לא מהני אע"ג דמתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה אין הנותן מתחשב בכך ע"ש

פירש"י לי לשמי וצריך ביאור דבתרומה בעי לשמה יותר מבשאר מצות ואדרבה יעסקו אפילו שלא לשמה כו' כנוכר ונראה דבפרק הזהב פליגי רב ולוי בקנין סודר רב סבר בכליו של מקנה וקו"ל כל רב והר"ן בפרק ק"א דקידושין הקשה לרב דס"ל כליו של קונה דוקא ולא של מקנה ואפילו באדם חשוב ובקידושין מסקינן דמקודשת אם נתנה היא לאדם חשוב בהאי הנאה דקיבל מינה. וע"ש שכתב ליישב וז"ל דכי אמרינן דאדם חשוב כי מקבל מתנה מקרי הנאה הני מילי היכא שמקבל מתנה גמורה אבל כשהיא ע"מ להחזיר אין הנותן מתחשב בשביל כך ומשום דסתם ק"ס ע"מ להחזיר הוא דוקא בכליו של קונה ע"ש ועיין בב"ח ח"מ סימן קץ שהוציא מזה דאם נותן ע"מ להחזיר לאדם חשוב לא מהני אע"ג דמתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה אין הנותן מתחשב בכך ע"ש

פירש"י לי לשמי וצריך ביאור דבתרומה בעי לשמה יותר מבשאר מצות ואדרבה יעסקו אפילו שלא לשמה כו' כנוכר ונראה דבפרק הזהב פליגי רב ולוי בקנין סודר רב סבר בכליו של מקנה וקו"ל כל רב והר"ן בפרק ק"א דקידושין הקשה לרב דס"ל כליו של קונה דוקא ולא של מקנה ואפילו באדם חשוב ובקידושין מסקינן דמקודשת אם נתנה היא לאדם חשוב בהאי הנאה דקיבל מינה. וע"ש שכתב ליישב וז"ל דכי אמרינן דאדם חשוב כי מקבל מתנה מקרי הנאה הני מילי היכא שמקבל מתנה גמורה אבל כשהיא ע"מ להחזיר אין הנותן מתחשב בשביל כך ומשום דסתם ק"ס ע"מ להחזיר הוא דוקא בכליו של קונה ע"ש ועיין בב"ח ח"מ סימן קץ שהוציא מזה דאם נותן ע"מ להחזיר לאדם חשוב לא מהני אע"ג דמתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה אין הנותן מתחשב בכך ע"ש

פירש"י לי לשמי וצריך ביאור דבתרומה בעי לשמה יותר מבשאר מצות ואדרבה יעסקו אפילו שלא לשמה כו' כנוכר ונראה דבפרק הזהב פליגי רב ולוי בקנין סודר רב סבר בכליו של מקנה וקו"ל כל רב והר"ן בפרק ק"א דקידושין הקשה לרב דס"ל כליו של קונה דוקא ולא של מקנה ואפילו באדם חשוב ובקידושין מסקינן דמקודשת אם נתנה היא לאדם חשוב בהאי הנאה דקיבל מינה. וע"ש שכתב ליישב וז"ל דכי אמרינן דאדם חשוב כי מקבל מתנה מקרי הנאה הני מילי היכא שמקבל מתנה גמורה אבל כשהיא ע"מ להחזיר אין הנותן מתחשב בשביל כך ומשום דסתם ק"ס ע"מ להחזיר הוא דוקא בכליו של קונה ע"ש ועיין בב"ח ח"מ סימן קץ שהוציא מזה דאם נותן ע"מ להחזיר לאדם חשוב לא מהני אע"ג דמתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה אין הנותן מתחשב בכך ע"ש

פירש"י לי לשמי וצריך ביאור דבתרומה בעי לשמה יותר מבשאר מצות ואדרבה יעסקו אפילו שלא לשמה כו' כנוכר ונראה דבפרק הזהב פליגי רב ולוי בקנין סודר רב סבר בכליו של מקנה וקו"ל כל רב והר"ן בפרק ק"א דקידושין הקשה לרב דס"ל כליו של קונה דוקא ולא של מקנה ואפילו באדם חשוב ובקידושין מסקינן דמקודשת אם נתנה היא לאדם חשוב בהאי הנאה דקיבל מינה. וע"ש שכתב ליישב וז"ל דכי אמרינן דאדם חשוב כי מקבל מתנה מקרי הנאה הני מילי היכא שמקבל מתנה גמורה אבל כשהיא ע"מ להחזיר אין הנותן מתחשב בשביל כך ומשום דסתם ק"ס ע"מ להחזיר הוא דוקא בכליו של קונה ע"ש ועיין בב"ח ח"מ סימן קץ שהוציא מזה דאם נותן ע"מ להחזיר לאדם חשוב לא מהני אע"ג דמתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה אין הנותן מתחשב בכך ע"ש

פירש"י לי לשמי וצריך ביאור דבתרומה בעי לשמה יותר מבשאר מצות ואדרבה יעסקו אפילו שלא לשמה כו' כנוכר ונראה דבפרק הזהב פליגי רב ולוי בקנין סודר רב סבר בכליו של מקנה וקו"ל כל רב והר"ן בפרק ק"א דקידושין הקשה לרב דס"ל כליו של קונה דוקא ולא של מקנה ואפילו באדם חשוב ובקידושין מסקינן דמקודשת אם נתנה היא לאדם חשוב בהאי הנאה דקיבל מינה. וע"ש שכתב ליישב וז"ל דכי אמרינן דאדם חשוב כי מקבל מתנה מקרי הנאה הני מילי היכא שמקבל מתנה גמורה אבל כשהיא ע"מ להחזיר אין הנותן מתחשב בשביל כך ומשום דסתם ק"ס ע"מ להחזיר הוא דוקא בכליו של קונה ע"ש ועיין בב"ח ח"מ סימן קץ שהוציא מזה דאם נותן ע"מ להחזיר לאדם חשוב לא מהני אע"ג דמתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה אין הנותן מתחשב בכך ע"ש

פירש"י לי לשמי וצריך ביאור דבתרומה בעי לשמה יותר מבשאר מצות ואדרבה יעסקו אפילו שלא לשמה כו' כנוכר ונראה דבפרק הזהב פליגי רב ולוי בקנין סודר רב סבר בכליו של מקנה וקו"ל כל רב והר"ן בפרק ק"א דקידושין הקשה לרב דס"ל כליו של קונה דוקא ולא של מקנה ואפילו באדם חשוב ובקידושין מסקינן דמקודשת אם נתנה היא לאדם חשוב בהאי הנאה דקיבל מינה. וע"ש שכתב ליישב וז"ל דכי אמרינן דאדם חשוב כי מקבל מתנה מקרי הנאה הני מילי היכא שמקבל מתנה גמורה אבל כשהיא ע"מ להחזיר אין הנותן מתחשב בשביל כך ומשום דסתם ק"ס ע"מ להחזיר הוא דוקא בכליו של קונה ע"ש ועיין בב"ח ח"מ סימן קץ שהוציא מזה דאם נותן ע"מ להחזיר לאדם חשוב לא מהני אע"ג דמתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה אין הנותן מתחשב בכך ע"ש

פירש"י לי לשמי וצריך ביאור דבתרומה בעי לשמה יותר מבשאר מצות ואדרבה יעסקו אפילו שלא לשמה כו' כנוכר ונראה דבפרק הזהב פליגי רב ולוי בקנין סודר רב סבר בכליו של מקנה וקו"ל כל רב והר"ן בפרק ק"א דקידושין הקשה לרב דס"ל כליו של קונה דוקא ולא של מקנה ואפילו באדם חשוב ובקידושין מסקינן דמקודשת אם נתנה היא לאדם חשוב בהאי הנאה דקיבל מינה. וע"ש שכתב ליישב וז"ל דכי אמרינן דאדם חשוב כי מקבל מתנה מקרי הנאה הני מילי היכא שמקבל מתנה גמורה אבל כשהיא ע"מ להחזיר אין הנותן מתחשב בשביל כך ומשום דסתם ק"ס ע"מ להחזיר הוא דוקא בכליו של קונה ע"ש ועיין בב"ח ח"מ סימן קץ שהוציא מזה דאם נותן ע"מ להחזיר לאדם חשוב לא מהני אע"ג דמתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה אין הנותן מתחשב בכך ע"ש

(שב שמעתתא בהקדמה)

ת.ד 102 בני ברק | פקס : 03-5055919
9139191@gmail.com

זבל מאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת תרומה תשפ"ד שנה י | גליון מס' 521

פתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

השקעה קטנה ותוצאה עצומה

בכל עת שאני מתבונן במשמעותה העמקה של המלה אמן, אני שב ונפעם מהעמק הרב הטמון בה, דבר המתבטא לעינינו בפרושים ובסודות הרבים שנקתבו על אודותיה, בגיטריות ובראשי התבות הרמוזים בה ובדקדוקי ההלכה המפליגים שנפסקו על אפן וזמן הגיתה.

מדי יום אומרים אנו שבחים ותהלות עד אין מספר, ועם כל זאת מעידים חכמים (דב"ר א) ש"אין גדול לפני הקב"ה יותר מאמן שישיראל עונים". מי שלא עמד על סודה של אמן, יתפלא לנכח זאת; מדוע דוקא האמן נצבת ברום המעלה לפני ה' ואולם מי שצכה להפיר בסודה, לעולם לא ישבע ממנה! הן לא לחנם כה יקרוה גדולי הדורות, ומי לנו גדול מהאר"י הק', אשר עליו העידו שבכל יום היה מקדיש מזמנו היקר לענות אמן אחר ברכותיהם של מתפללים רבים, "ואפלו היו מאה היה עונה אמן אחריהם" (שערי תשובה ו ה).

בבואנו לשמים גם אנו נפיר בסודה של אמן, שהרי כלנו נצטרף לה לפתיחת שערי גן עדן, וכמאמר חכמים (שבת קט"ב): "כל העונה אמן בכל כחו - פותחים לו שערי גן עדן, שנאמר (ישעיה כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים'. האמן, כמוה כסיסמת פלא הפותחת את כל השערים בעולם הבא, ואם כך בעולם הבא, על אחת כמה וכמה בעולם הזה בכחה לפתח שערים ולחולל פלאות.

כאמור, איננו מבינים את עמק סודה של אמן, אמנם זאת עלינו לדעת, כי כדי שהאמן תפעל את פעלתה, עלינו לענותה כהלכתה. חשבתי דממות זאת לתשלום בכרטיס אשראי. המשלם אינו מבין את כל התהליך הפרוץ בתשלום, אמנם יודע הוא כי כדי שהתשלום יתקבל, עליו להקיש את הקוד הסודי במזיק. כך האמן, כמוה כמלת קוד סודית, שאף אם איננו מבינים את מהותה, שומה עלינו להקפיד לענותה כהלכתה.

ואם במשלים עסקינו, בעולם ההשקעות ההשקעה המבקשת ביותר היא זו שהרווחים שהיא מניבה גדולים לאין ערוך ממנה - היש השקעה רוחנית העונה להגדרה זו יותר מענית אמן? ענית אמן כהלכתה קלה כל כך לבצוע, וכחה כה רב!

מדי בקר נשמעות סביבנו ברכות השחר לרב, ובמשך כל היום והלילה נאמרות סביבנו ברכות אין סוף. מאמינים אנו בדברי חכמים על כחה הגדול של ענית אמן, ואם כן בודאי לא נותר ולו על אמן אחת. נבקש מכל אחד שמברך בקרבנותו שיברך בקול ויזכנו בזכיה הגדולה מכל - בענית אמן.

בקריתא 'פתחו שערים לענית אמן'.

שבת שלום,

א' תמוז תשפ"ד

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

'מאה ברכות' בשנים

"דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי" (כה ב)

בזהר הקדוש (ניקה ר ב) דרשו את תבת 'תרומה' כשתי תבות: 'תרי' [שנים] ממאה, פרמז לקב ששעור תרומה גדולה לפי 'עין בינונית' הוא אחד מחמשים, דהינו שנים ממאה.

רבי אליעזר הורוביץ מטרניגרד באר פי דרשה זו מרמזת אף למאה הברכות שאנו מברכים מדי יום, שגם הן מכנות תרומה ונדבה, ככתוב (תהלים קיט ח): "נדבות פי רצה נא ה'" (ראה תנחומא פקודי ט).

ויש ללמד מן שמה הברכות צריכות להאמר בשנים, כלומר באמירת הפה ובכונת הלב כאחד, ולא מן השפה ולחוץ וכגוף בלא נשמה, ועל כך אמר הכתוב: "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי", ללמדך שרק המברך בכונת הלב זוכה שברכותיו תתקבלנה לרצון (נעם מגדים).

נתן להוסיף ולומר לאור הדברים שבדרכת 'תרי ממאה' אף נרמז שכל אחת ממאה הברכות הנאמרות ביום צריכה להאמר בשנים - האחד מברך ומשנהו עונה כנגדו אמן.

בני ישראל ברכו על תרומת המשכן

"וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת" (כה א)

הרשב"א בתשובותיו (ח"א סי' יח) הביא את דעת ר"י בן פלאט שאין מברכים על תרומה הנתנת לצרכי בית המקדש, לפי שהנותן אינו נותן משלו כלום, וכפי שאמר דוד המלך בשעה שהקדיש לבית המקדש את החמרים שנאספו לבניתו (דה"א"ו כ"ד): "כי מרף הכל ומידך נתנו לך".

ואולם רבי יהודה בן יקר (פרוש התפלות והברכות ח"ב עמ' עג) כתב שמברכים על תרומה הנתנת לבית המקדש, וכן כתב החכם צבי (סי' קכא). רבי נתנאל הכהן פריד בעל הפני מבין מוסיף, שלדבריהם יש לפרש שאף על פי שלפני הברכה אין התרומה שיכת לתורם, על ידי הברכה קנה התורם את התרומה, ונחשב לו כאלו תרם משלו, וכפי שאמרו חכמים (ברכות לה א) שהפסוק (תהלים קטו טו) "והארץ נתן לבני אדם" נאמר לאחר הברכה, שאז עובר לרשות המברך הדבר שעליו ברך. לפיכך דקדקה התורה וכתבה: "וזאת התרומה אשר תקחו מאתם", כלומר תרומה זאת שברכו עליה, נחשבת כאלו נתנה מאתם (פני מבין).

לברך בשמחה אף על הרעה

"חמשים ללאת תעשה ביריעה האחת וחמשים ללאת תעשה בקצה היריעה אשר במחפרת השנית מקבילת הללאת אשה אל אחתה" (כו ה)

דרש בעל 'דגל מחנה אפרים': במסכת ברכות (נד א) הורו חכמים כי ח"ב האדם לברך על הרעה כשם שהיה מברך על הטובה, כלומר שעליו לברך "דן האמת" על הרעה, באותה שמחה שהוא מברך "הטוב והמטיב" על הטובה (ראה שם ס ב), סבת הדבר היא, כי אף מה שגראה לעיני האדם כרע, באמת טמון בו טוב עבורו.

לזאת מרמז הכתוב שלפנינו: "מקבילת הללאת" - את שני ההלולים, על הרעה ועל הטובה, יש לעשות באפן מקביל ותואם - בשמחה (ואולי ישראל השלם [פייטקוב תרע"ג] דף מז ע"א).

התפלה שעמדה ליהודי עירק

בטרם גמלה בלבו החלטה שכלל לא היתה פשוטה עבורו לבצוע; הוא קבל על עצמו לסים אמירת לא פחות מאלף ספרי תהלים למען הצלת יהודי עירק.

רבי שמואל, שכבר לא היה צעיר באותה עת, היה עמוס כבר קדם לכן בסדרי למוד שונים שמלאו את סדר יומו לעיפה, אולם לא איש כמוהו יותר לעצמו. וכך, במשך החודשים הבאים הוא הקדיש עוד שעות ארוכות מזמנו היקר, התאמץ בכל כוחו, והצליח לסים בכל יום שלושה ספרי תהלים; הראשון באשמרת הבקר לאחר אמירת תקון חצות, השני קדם תפלת ותיקון, והשלישי בשעות שלפני הצהרים.

רבי שמואל לא גלה את אגני איש על הקבלה העצומה שקבל על עצמו. איש לא היה יודע על כך לעולם, אלמלא הזדמן לביתו, כמה חדשים לאחר מכן, בנו יקירו, הצדיק רבי מנדל גפנר. היה זה בשבת קדש אחר הצהרים, ורבי שמואל היה שקוע באותה עת באמירת תהלים כהרגלו, כשהוא בפרקים האחרונים של הספר. רבי מנדל צפה בו קורא ברגש רב את הפרקים האחרונים של הספר.

כשסיים האב לקרא את הפרק האחרון נפלטה מפיו אנתת רוחה עמקה, כזו שהעידה כי רבי שמואל סים זה עתה משימה קשה עד מאד...

"מה יום מיומים? מדוע אבא נרגש כל כך?" רבי מנדל התקשה לכלא את תמיתו, והוא הביע אותה באזני אביו.

רבי שמואל לא מהר להגיב. נראה היה כי הוא חוכך בדעתו אם לספר או לא... לבסוף נפלטו מפיו המלים: "חשבתי שלא לגלות, אך כיון שבאת בדיק עתה, אולי משמים כגון שיתדע... האם זוכר אתה את יום התפלה על יהודי עירק? הידיעות המחרידות שנשמעו משם זעזעו אותי. לא יכלתי לשוב לביתי לאחר אותו מעמד מבלי שקבלתי על עצמי לומר אלף ספרי תהלים בעבורם. בחסדי שמים זכיתי זה עתה לסים את קבלתי עוד בטרם חלפה שנה מאז. כעת אני בטוח כי ישועתם קרובה לבוא..."

לא היה זה פלא כאשר תקופה קצרה לאחר מכן, בתאריך כ' באדר תש"י, התבשרו תושבי הארץ כי הגיעה הרוחה ליהודי עירק. הממשל האכזר נכנע לדרושותיהם של מדינות המערב והתיר ליהודים לעזב את בתיהם ורכושם ולעלות לארץ הקדש.

החדשות המשמחות הפכו לשיחת כל, אולם רבי שמואל כבר חזר לשבת בפנתו הקבועה על התורה ועל העבודה. זמן יקר התפנה לו והוא מהר למלאו בעוד ועוד סדרי של תורה ועבודת ה'.

ספורים ירושלמיים' ח"ד עמ' 113

לעלות לארץ אבותיהם, גדלה והתעצמה באותם ימים עד מאד, אולם ממשלתם החליטה למנע זאת מהם בכל תקף. כך, חרף הסבל הרב שהיה מנת חלקם, נשללה מהם הזכות לעזב את ארץ מולדתם, וכך היתה המדינה כבית כלא גדול ואכזרי עבור יהודיה.

בעירק של אותה תקופה השלכו יהודים רבים לבתי הסהר באמתלאות שונות ומשונות, וסבלם של אלו שהעזו לנסות להבריח את הגבולות היה גדול אף יותר, הם סמנו מיד כאויבי המשטר, וגורלם נחרץ לסבל ולהתעללות קשה.

השמועות על מצבה הקשה של יהדות עירק הדויה נגעו ללבם של המוני בית ישראל בארץ הקדש. ברחבי ירושלים נתלו מודעות שבהן הודיעו על כנוס עצרות תפלה המוניות למען התר עלייתם של יהודי עירק ארצה.

באחת מאותן עצרות התאספו אנשים, נשים וטף, זמנים עם נערים, ברחבת בית הפנסת המרפזי "שיועות יעקב" שבשכונת מאה שערים. מגידי מישרים עוררו את הקהל, והכל הזילו דמעות כמים לשלומם של יהודי עירק.

בפנה שקטה עמדה לה אחת מדימות ההוד של ירושלים באותם ימים, הצדיק רבי שמואל גפנר. כמו תמיד הוא היה נחבא אל הפלים, אולם אותות הצער נכרו היטב על פניו. לבו היה קרוע מצער על אחינו בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה.

איש קדוש וגדול בתורה היה רבי שמואל, ואולם הוא עשה כל מאמץ כדי למחות את עקבות גדלותו. היתה לו חנות ממתקים קטנה, ממנה הפיק כדי פרנסתו

בדחק. ואולם אף בעודו ישוב בחנותו לא פסק לרנע מללמד. אנשי ירושלים מתרגשים היו לראותו במלאכתו; ידו האחת אוחזת בספר, והשניה מעניקה ללקוחות את מבקשם.

עתה עמד רבי שמואל כשלבו אפוף כאב, גון ודאגה לגורל אותם יהודים שלא הפיר ממיו. ספר תהלים היה אחוז בידו, ועניו דמעו ללא הפוגות בתפלה לישועתם.

התפלה הסתימה, המתפללים התפזרו לאטם לביתם, אולם רבי שמואל עודנו עומד לפני ה'. הוא לא אבה להמשיך בשגרת חייו

שנת תש"ט. רוחות המלחמה ששררו בארץ הקדש הלכו ושכחו. זה מכבר נחתם הסכם שביתת נשק עם מדינות ערב שנלחמו על גבולותיה של ארץ ישראל, ונדמה היה כי השקט בין כלל יושבי האזור שב לשור על פנו.

בשונה מרב מדינות ערב, בחרה ממשלת

התפלה הסתימה, המתפללים התפזרו לאטם לביתם, אולם רבי שמואל עודנו עומד לפני ה'. הוא לא אבה להמשיך בשגרת חייו בטרם גמלה בלבו החלטה שכלל לא היתה פשוטה עבורו לבצוע; הוא קבל על עצמו לסים אמירת לא פחות מאלף ספרי תהלים למען הצלת יהודי עירק.

בית הפנסת מאיר טוויג בבגדד. היחיד מחמשים וששה בתי הפנסת שנותר בשלמותו.

עירק שלא לחתם על הסכם שביתת הנשק, ומשום כך היא ראתה את עצמה במצב מלחמה מתמשך עם העם הישב בציון. אמנם כיון שבהתאם לנסבות ולמקומה הגאוגרפי לא היה בידיה לנקם ביושבי הארץ, היא בחרה תחת זאת להתאכזר לרובות היהודים שנותרו לדור תחת חסותה. יהדות עירק העתיקה והמפארת החלה לסבל מאפליה קשה ומרדיפות בלתי פוסקות: רכושם של היהודים היה לבז, ומעת לעת נערכו בהם פוגרומים שגבו קרבנות רבים. שאיפתם הכמוסה של יהודי גולת בכל

'משפטי פיהו' של הקב"ה

"זכרו נפלאותיו אשר עשה מפתיו ומשפטי פיהו"

אמרו חכמים (מכילתא בשלח פרשה ד, ע"פ רש"י שמות טו ג) כי בשונה ממלך בשר ודם אשר בזמן שהוא נלחם באויביו אין בו כח לעשות דבר נוסף, הקב"ה, אף בשעה שהוא נפרע מאויביו, אוהז הוא במדת הרחמים וזו את בריותיו. הרא"ש מפרש שעל מדה זו אנו משבחים אותו בפסוק זה: "זכרו נפלאותיו אשר עשה" - ומה הם? העבדה שבכחו לעשות בד בבד הן את "מופתיו" - במלחמה, והן את "משפטי פיהו" - בהנהגת העולם בדרך הטבע (דרשות הרא"ש דרוש רסב).

עוד פרש רבי שלמה קלוגנר:

הסבה שהפליא הקב"ה לעשות נסים ונפלאות בעת יציאת מצרים, היא כדי שגם אם יחטאו ישראל ויתחילו כליה חליה, לא ינהג עמם במדת הדין. שכשם שגם בשעת קשי אדם אינו ממנה להפטר מעסק שהשקיע מאמץ רב בהקמתו, כך לא יגזר הקב"ה כליה על ישראל, אף אם יחטאו, אחר שהוציאם ממצרים באותות ובמופתים להיות לו לעם סגולה. וכבר אמרו חכמים (שמ"ד מג ט) שזו היתה כונת משה באמרו לאחר חטא העגל (שמות לב יא): "יחרה אפק בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בכת גדול וביד חזקה". אם כן זו אף הכוונה בפסוק זה: "זכרו נפלאותיו אשר עשה", והם "מופתיו" העצומים שעשה בהוציאו את ישראל ממצרים, אשר הם "משפטי פיהו" - שבאמצעותם מוציאם הקב"ה זכאים בדין (קהלת שלמה ז ט).

"שכשם שכשפוסק באסור והתר וכיוצא בזה, מקבלים דעתו, כמו כן, כשפוסק באיזה ענין מקבלים דעתו, ונעשים מופתים על ידו. וזהו בחינת המופתים שמספרים מהגאונים שהיו בדורות שלפנינו" (לקוטי מוהר"ן ח"ב אות מז).

וספר רבי משה מרדכי שולזינגר: פעם בא לפני יהודי חסיד ברסלב וספר על מופת גדול שזכה לראות על ידי שהזכיר עצמו אצל הגר"ש אלישיב. בשומעי זאת אמרת לו: "הלא כך אמר הרבי מברסלב, שעל ידי הפוסקים נעשים מופתים" (שעורי משמר הלוי ברכות ה א).

המשפטים מזכירים את המופתים

"זכרו נפלאותיו אשר עשה מפתיו ומשפטי פיהו"

דרש ה'תפארת שלמה': הדרך שבאמצעותה נקים את חובתנו לזכור את הנפלאות אשר עשה עמנו הקב"ה ולהודות לו עליהם, היא באמצעות "מופתיו ומשפטי פיהו", דהינו קיום הדינים והמשפטים שנתחדשו לזכרון המופתים שעשה עמנו, כדגמת הלכות חזקה ופורים, שנתחדשו בעקבות הנסים שנעשו בימים אלו (תפארת שלמה חזקה).

עוד פרש רבי יחזקאל סרנא, ראש ישיבת חברון: המופת הגדול מכל "נפלאותיו אשר עשה", הוא העבדה שבמעמד הר סיני זכינו לשמע את משפטי התורה מפי הגבורה ממש, ונתרנו בחיים. כפתיב (דברים ה כג): "כי מי כל בשר אשר שמע קול אלקים חיים מדבר מתוך האש כמנו ויחיי" (ספר זכרון אחר האסף עמ' תרעט).

הצורך בזכירה מתמדת

"זכרו נפלאותיו אשר עשה מפתיו ומשפטי פיהו"

פרש המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין:

בתחלה אמרנו: "שיחו בכל נפלאותיו", ועתה אנו אומרים: "זכרו נפלאותיו אשר עשה", ללמדנו שאין די בשיחה בעלמא, אלא יש לזכור בכל יום את נפלאותיו, "שמבלעדי הזכירה המתמדת, יפעלו שרשי האדם את פעלותם, ולבו של אדם הסבור כי הכל מקרה ינחה ויזדריכהו בכל מעשיו, ויתרחק מאמונת ה' יתברך" (אור יחזקאל ח"ז עמ' נב).

'משפטי פיהו' של הצדיק

"זכרו נפלאותיו אשר עשה מפתיו ומשפטי פיהו"

כך פרש המבי"ט פסוק זה:

"זכרו נפלאותיו אשר עשה" הקב"ה מצד עצמו, ואף את "מופתיו" שנעשו מחמת "משפטי פיהו" של הצדיק, כדגמת גס העמדת החמה במלחמת כנען, אחר שגזר יהושע (י ב): "שמע בגבעון דום וירח בעמק אילון" (באור המבי"ט לפרק שירה).

בדומה לכך דרש רבי נחמן מברסלב: לעתים עושה הקב"ה לאדם מופת על ידי "משפטי פיהו" של תלמיד חכם הפוסק הלכות;

"כמה מעלות טובות..."

באמירת ברכות השחר מדי בקר, בצותא חדא עם עוני אמן, זוכה האדם לכמה מעלות טובות:

ג. בזכוי הרבים בענית אמן. "ולפי ששכר המזכה הנו בהתאם לרום מעלת המצוה, המזכה את חברו במצות ענית אמן, רב שכרו עד מאוד" (פלא יועץ ערך עניה).

א. לברכות משלמות, שהרי "אף ענית אמן חלק מן הברכה" (רש"י ברכות מז א ד"ה עד).

ד. בהקפדה על כבוד שמים, שכן "כבודו של ה' יתברך לברכו בפני קהל עם" (ילקוט מעם לעז' משפטים עמ' תשלא).

ב. שברכתו תעלה עד כסא הכבוד וכריזו עליה: "זהו הדורון ששלח לפני המלך" (זהר עקב רעא א).

"אין לאדם שכר ברכה עשרה זהובים, אלא על ברכה שמברך בפני אחרים, אבל ברכה שמברך בינו לבינו - לא" (ט"ז חו"מ שפב ד).

המשפיע רבי אליהו ראטה

רבי אליהו ראטה ו' באדר א' תשנ"ב

רבי אליהו נולד לאביו רבי ישראל ויאל ראטה בירושלים בשנת תרס"ה. בימי בחורו נסע עם הוריו לאוסטריה לצורך ענין רפואי. בהיותו שם דבק ברבי יוסף אלימלך כהנא הי"ד, ונשאר ללמד בישיבה שעמדה בראשותו בעיר צעהלים, שבה שקד על תלמודו לילות כימים. בהמשך, אחר שהתעטר מהר"א כהנא בכתר רבנות העיר אונגוואר, עבר עמו רבי אליהו, עמל להקים את ישיבת רבו מחדש ואף התמנה לכהן בה כמשגיח.

בשנת תרצ"ד, לאחר כעשר שנות למוד ועבודת ה' בצל רבו, חזר רבי אליהו לארץ ישראל. כאן דבק באדמו"ר רבי שלמה מזויעהל ויהיה לנאמן ביתו ואיש סודו. בירושלים שמש כמשפיע רוחני בישיבת שומרי החומות ובישיבת רוזין, ותלמידיו נצרו את זכרו לארץ ימים. אף שלא זכה לילדים ואף היה מדכא ביסורים, לא פסק כל ימיו מלהודות לבוראו כל הטובה שהוא גומל עמו.

ב' באדר א' תשנ"ב נפטר רבי אליהו בבית החולים 'שערי צדק' כשתלמידיו זועקים "שמע ישראל" ליד מטתו, והובא לקבורה בהר הזיתים בירושלים. לאחר פטירתו הוציאו תלמידיו את הספר 'איש צדיק היה' המתאר את פעלו ומשנת חייו.

אמון מגרשת מחלות

המשפיע רבי אליהו ראטה אמר לתלמידיו שומעי לקח:

"דעו לכם, כי על ידי עגנית אמון פהגו, משפיעים אנו על עצמנו השפעות טובות בגשמיות וברוחניות ומגרשים המחלות מן הבית. כל אדם צריך לחשב חשבונו של עולם, מה הוא מעדיף - האם ללכת לדרש ברופאים או לענות אמון בקול" (איש חסיד היה' עמ' רלא).

ויכבר היה מעשה שבאו להזכיר לפניו את אחד מתלמידיו, בחור צעיר שקלה אנושות. מיד אסף רבי אליהו את באי ביתו, הגיח לפניהם על השלחן מגון סוגי מאכלים המחזים בברכות שונות, ובקש שכל אחד יבדוק בקול ובכונה ברכה ראשונה וברכה אחרונה על כל אחד מסוגי המאכלים, והכל יענו אחריו אמון בכונה לזכותו של הבחור החולה. על הנהגה זו אמר רבי אליהו כי היא "תקון גדול והמתקת הדינים נפלאה עבור החולה" (שם עמ' רסח).

ברכות בקול ובכונה

בעת עריכת שלחן הפרות בט"ו בשבט אצל כ"ק האדמו"ר מזויעהל זצ"ל, היה ר' אליהו מבקש מהמשתתפים: "אנא מכם, אל תתבישו, וכו' אותי לשמע כיצד אתם מברכים את ברכות הפרות בקול ובכונה". כמו כן היה רגיל להזכיר את דברי האר"י הק' (שער רוח הקדש' דף ט, הובאו דבריו בפ' חיים' קנח עו) שבאמירת ברכות הנהנין בכונה אפשר לזכות לרוח הקדש (שם עמ' שמז).

מפעל חייו

מפעל חייו של רבי אליהו היה לעורר ולהתריע בכל עת על אמירת הברכות בקול, בשפה ברורה ובכונה. בכל עת היה נשמע קולו מבקש בתחנונים: "טייערע יודען! פענטשט אויך די ברכה!" [יהודים יקרים! אמרו את הברכה בקול!] פניו קרנו באשר עלאי בכל עת שראה שנענים לבקשתו, וקולות הברכות ועגנית אמון הדהדו בהיכל בית המדרש ונשמעו מכל עבר (שם עמ' שמח).

מאה ברכות

רבי אליהו היה מפציר ומתחנן מכל מי שדרך על מפנתו, להקפיד מאד על אמירת מאה ברכות בכל יום בקול ובכונה, והסביר שהקפדה על כך היא שמזכירה ליהודי לנהג כהלכה לאורך כל היום כלו.

באחד מימי ההלולא של רבו, רבי שלומקה מזויעהל זצ"ל, הלהיב רבי אליהו כדרכו את הצבור בחשיבות אמירת מאה ברכות בקול ובכונה ועגנית אמון לאחריו, ובאותה הזדמנות הוסיף ואמר: "דעו כי הנשמה אינה רוצה להתנתק מהמקור העליון והקדוש שממנו נחצבה ולרדת לעולם השפל, ורק כשאומרים לה שבועלם הזה ממליכים את הקב"ה מאה פעמים ביום על ידי אמירת מאה ברכות,

היא מסכימה לרדת" (ראה זוה"ק לך לך עז א).

עוד אמר: את חיוב מאה הברכות הסמיכו חכמים על הפסוק (דברים יב): "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה", וכדפרש רש"י (שם ד"ה מה): "אל תקרי מה אלא מאה" - "מאה [ברכות] ה' אלקיך שאל מעמך". מלשון הפסוק משמע שזוהי כפיכול כל בקשת ושאלת הקב"ה מעמנו, ואף מבאר בו שאמירת מאה הברכות היא הדרך היחידה להגיע ליראת ה', וזאת לפי שבכל ברכה וברכה יש בסויה ותזכרת שיש מנהיג לביירה, שהוא ברא ויצר הכל (שם עמ' רל).

השפעת הברכות

ספרו תלמידיו של רבי אליהו: בקרבנותו התגוררו שני יהודים אשר השפעו מדבריו על מעלת אמירת הברכה בקול, אלא שבעוד האחד היה מברך בקול, הגדיל השני והקפיד לברך בקול רם עד שאף העוברים והשבים ברחוב היו שומעים את קול ברכותיו ועונים אמון. שכרם היה בהתאם; שניהם זכו לברכה גדולה בפרנסתם, אלא שזה שקול ברכותיו נשמע ברחוב העיר, זכה לברכה כה גדולה, עד שהיה באפשרותו אף לפרנס אחרים (שם עמ' ת).

אמון - צידה לדרך

כאשר שמש רבי אליהו ראטה כמשגיח בישיבת רוזין בירושלים, התארגנה בישיבה נסיעה למקומות הקדושים. רבי אליהו בקש שהבחורים יצטיידו לנסיעה זו במיני מאכל מגונים שיש לברך עליהם ברכות שונות. וכך, לאורך כל מהלך הנסיעה ברכו הבחורים זה אחר זה ברכות הנהנין בקול, כשהכל עונים אחריהם אמון.

נסיעה מלאת התעוררות זו נחרתה לעד בלב הנוסעים. מעל הכל שמש להם כהשראה דמותו הקורנת של רבי אליהו, שגבר היה כי אין בעיניו תענוג גדול יותר מעגנית אמון (שם עמ' רסח).

עגנית אמון שהחזירה בתשובה

באחת משיחותיו ספר רבי אליהו על יהודי שחזר בתשובה מכת הנהגתו לברך כל ברכה בקול:

היתה לו לרבי אליהו קביעות להכניס בכל יום לקיוסק ששכן בקרבת ביתו, לשתות שם כוס משקה ולברך "שהכל" בקול רם. המוכר היה יהודי רחוק מתורה וממצוות, אלא שלאחר זמן מה ערך חשבון בנפשו: אם יהודי כה חשוב מגיע לכאן בכל יום ומברך בקול, אין ראוי לעמד כנגדו בגלוי ראש רבי אליהו, ולא לענות אמון. הוא השיג אפוא פפה ומאז בכל פעם שברך לפניו רבי אליהו, פסה את ראשו וענה אחריו אמון. עד מהרה השפיעה הנהגה זו על נפשו, ולא עברו ימים רבים עד ששב בתשובה שלמה. "הרי לנו", אמר רבי אליהו, "שעל ידי אמירת ברכה בקול נתן לשונות ליהודי את כל מהלך חייו ולקרבו להשם יתברך" (שם עמ' רל).

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
דעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

לעי"ג
אמרי"ך
רבי
יששכר
בן הרב
מנחם
הצרפתי
הצ"ל

שבת קודש ח אדר א' תשפד: הדלקת נרות: ירושלים: 4:50 תל-אביב: 5:05 חיפה: 4:55 מוצאי שבת: ירושלים: 6:04 תל-אביב: 6:06 חיפה: 6:04 ר"ת: 6:43

פרשת תרומה

זיכוי הרבים

"ההעלה בזכות לימוד התורה..."

בעת מלחמת המפרץ רבתה המתיחות. אזעקות נשמעו, טילים נפלו. נפוצו שמועות על ראשי חץ 'כימים' ו'ביולוגים'. אנשים הסתגרו בחדרים אטומים, באירת החרדה הושבתו הלימודים בתלמודי התורה. שכן לא היו בהם חדרים אטומים להמוני הנערים.

קרא רבינו הגרא"מ שך זצ"ל לאחד ממרביצי התורה בבני ברק והביע בפניו את חרדתו: "הלא זקוקים אנו כל כך לרחמים, ובמו ידינו מאבדים אנו זכויות כה רבות! הרי אין העולם מתקיים אלא בזכות הבל פיהם של תינוקות של בית רבן. בימי גזירת המן כנסם מרדכי ללמוד תורה וכאן משביתים את לימודם!?"

"**וכי יש ברירה**" - ענו לו - "הסכנה כה רבה, ומי יקח על עצמו את האחריות לשלומם של הנערים?" ענה לו הרב שך:

"**אמור** להם לחדש את הלימודים, ואני מקבל על עצמי את האחריות לשלום התלמידים..."

קנין תורה

"הם במקום המוגן ביותר..."

במלחמת המפרץ (שנת תשמא) התקיף הצורר מבגדד את היהודים בארץ הקודש בטילי "סקאד" ורק בניסי-ניסים ניצלו התושבים ממות לחיים.

באותם ימי אימה וחרדה כשכל הישוב היה שרוי בפחד נורא ומחדרים (האטומים) אימה. באו מנהלי וראשי ת"ת "סוכת דוד" בירושלים, לשאול את הגאון **רבי יהודה צדקה** זצ"ל: האם זו סכנה להוציא את הילדים לעת כזאת מרשות הוריהם, ולטלטלם לת"ת?

הם סיפרו לו שלמעשה כבר שאלו את פי גדולי התורה איך לנהוג בשעה כזו והורו להם במפורש שלא לבטל תשב"ר מלימודיהם, אבל מי מסוגל לקחת על עצמו אחריות כה כבידה?

השיב הרב צדקה לדבריהם וענה להם נחרצות:

"**אני** לוקח על עצמי את האחריות!" בהוסיפו: "עליכם לדעת, כשהילדים ילמדו תורה, הם ימצאו במקום המוגן והבטוח ביותר! אין לכם בכלל מה לפחד!"

וזאת ליהודה

להיות שותף בהפעת אור התורה והמצוות בעולם!

נלמד מהפסוק: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (פרק כה-ח)

הובא בשו"ת שדי חמד מספרי האחרונים שאף כי לא מצינו מצוה מפורשת בפסוק לבנות בית הכנסת, וגם מוני המצוות לא מנו מצוה זו, מכל מקום נכלל ענין זה במצוות עשה "ועשו לי מקדש" כיון דומים הם. וכן מובא בזהר הק' (פרשת נשא): "ועשו לי מקדש" - סתם דכל בי כנישתא דעלמא מקדש איקרי [=כל בית כנסת בעולם נקרא מקדש].

הזיכוי הרבים הגדול ביותר, הוא בריבוי לומדי התורה בארץ ובעולם! וכל כך למה? משום שאמרו חז"ל (בתנ"א פ"ב): כל זמן שבני אדם מבטלין מן התורה מבקש הקב"ה להחריב את העולם וכדכתיב: "כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל". ואין מצוקין אלא תלמידי חכמים.

ואמרו: בכל יום יוצאים מלאכי חבלה מלפני הקב"ה לחבל את כל העולם כולו, ואלמלא בתי כנסיות ובתי מדרשות שתלמידי חכמים יושבין בהם ועוסקין בתורה, היו מחבלים את כל העולם כולו מיד...

וכתב הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל (בספרו **תפארת יהונתן** - חוקת): בוודאי שעמלק לא היה לו שום כח להלחם בישראל, אשר היו באותו זמן. ישראל היו דור דעה אשר לא היה לעולמים, רק אלו אשר כבר היו בשביה אצל יצר הרע אותן לקח בשביה, היינו, אותן שלא עסקו בתורה, כי כוחו של עמלק על המתרשלים בתורה! כדדרשינן (בילק"ש ח"א-רסג) עה"פ "וילחם עם ישראל בריפדים".

החובה הראשונה המוטלת על נדיבי העם השותפים בבנית בתי מדרשות, לראות שאכן ישמע בהם קול התורה. כי עיקר זיכוי הרבים הוא עצם לימוד התורה המחזיקה והמקיימת את הישוב כולו. ולשם כך עליהם לחזק את לומדי התורה ולתמוך בהם בממונם. שכן בלימודם מזכים ומיטיבים עם כלל העם.

במאמרו על מוסד "ועד הישיבות" כתב **החפץ חיים**: "גודל זכות המצוה הזאת היא אין לשער, מפני שב"ה נתרחה העבודה הזאת בהרבה מקומות, וכל מצוה הנעשית ע"י רבים, זכותה גדול מאוד, כדכתיב "ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדופו".

"**ושואל רש"י**: וכי כך החשבון? ומתיר: אינו דומה מועטין העושים את התורה למרובין העושים את התורה. וכל כמה שיתרבו האנשים המקיימים את התורה, זכות המצוה גדול יותר, ובימינו אלה שהצרות מתגברות מיום אל יום, ואין לך יום שאין קללתו מרובה מחברו, בוודאי שצריכים אנו לזכותים גדולים". עכ"ל הח"ח.

זכות גדולה ומעלה נשגבה להפריש מהממון והנכסים לצרכי צדקה ! נלמד מהפסוק: "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה" (פרק כה-ב)

וידועה קושיית המפרשים: מדוע כתבה תורה בלשון "ויקחו" ולא בלשון "ויתנו"? ותירץ הגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל (בספרו בית הלוי) כי לאמיתו של דבר, מה שיש לו לאדם בממונו הוא רק אותו חלק שנותן לצדקה. ויתכן שיהיה לו לאדם ממון הרבה, אין זה נחשב ממון שלו אלא רק "מופקד" אצלו. ורק מה שנותן לצדקה זהו שלו ממש וכדברי חז"ל (ב"ב יא) על מונבז המלך, עיי"ש. נמצא אפוא, שהנתינה היא בעצם לקיחה לעצמו ומתאים הלשון "ויקחו".

אמרו חז"ל בגמרא (ב"ק טז): אמר ירמיה לפני הקב"ה, רבנו של עולם אפילו בשעה שכופין את יצרים ומבקשין לעשות צדקה, הכשילים בבני אדם שאינם מהוגנים כדי שלא יקבלו עליהם שכר.

וטעון ביאור: מדוע כשנותנים צדקה לאדם שאינו הגון אין מקבלים על זה שכר, והרי אמרו חז"ל (קידושין מ.) "אפילו חשב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה". וא"כ היה מן הראוי שיקבל שכר על נתינתו ומה עוד שלא נשאר במחשבתו בלבד אלא עשה מעשה נתינה ומדוע יקופח שכרו?!

אלא צריך לומר שבמצות צדקה יש כלל מיוחד כפי שמבואר בגמרא (סוכה מט): "אין הצדקה משתלמת אלא לפי חסד שבה, שנאמר (הושע י) "זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד". והיינו ששכר המצוה נחשב לפי התועלת שיצאה ממנה, ולכן אם המבקש אינו נצרך, אין הנותן מקבל שכר על כך.

ראיה נפלאה לכך הביא הגרי"ש אלישיב זצ"ל (בדברי אגדה) ממה שמצינו אצל לוט שמסר נפשו להכניס אורחים והפציר בהם שיסורו לביתו, ובכך הסתכן. ובכ"ז מבואר שלא בגלל זה ניצל לוט מהפיכת סדום אלא הצלתו היתה בזכות ששתק כשאמר אברהם על שרה "אחותי היא" ולא הסגיר את אברהם למוות.

ולכאורה לא מובן, הרי מסירתו של לוט להכנסת האורחים הוא מעשה הרבה יותר נשגב, מאשר לא להסגיר את דודו למוות שהוא מעשה מתבקש והגיוני שכל אדם מהשורה יעשה?!

אלא מכאן ראיה - אומר הרב אלישיב - שמבחן התוצאה הוא שקובע! המלאכים לא היו זקוקים לחסותו אף שמעשהו היה נשגב, אך אברהם היה זקוק לו באותה שעה שלא יגלה, ואף שמעשה קטן הוא, שכרו גדול.

ובגמרא (גיטין ז) אמרו חז"ל: הרואה שמוזנותיו מצומצמין יעשה מהן צדקה. ולכאורה צ"ב, הרי מצד ההגיון היה צריך להיות להיפך, שאם יש לו מוזנות ברווח ובהרחבה, מן הראוי להרבות בצדקה, וכשמזנותיו בציצמום היה מן הדין לפוטרו, ומדוע דוקא במצב כזה דחוק מייעצים לו חכמים להפריש מהמעט שיש לו לצדקה?!

וביאר כ"ק האדמו"ר מצאנז זצ"ל (בספרו שפע חיים - בשלח) כי בכך הורו חז"ל שלא יתן אדם צדקה רק כאשר יש לו הרבה ובטוח ברוב עושרו, שכן עיקר מעלת הצדקה היא כאשר מוזנותיו מצומצמים, והוא בעצמו נזקק להתפרנס מן הצדקה. במצב כזה מבטא הוא את גודל בטחונו בהש"ת שאינו דואג דאגת מחר כי הוא סמוך בה' ובטוח בו שיספק לו כל צרכו.

מעתה, בשכר זה שהאדם מאמין בה' שהוא זן ומפרנס, ובטוח בו בלב שלם, ועל כן איננו חושש לתת לצדקה גם כשנמצא במצב דחוק, זוכה הוא לברכות שמים. וכדברי חז"ל (שם) שלא מראים לו סימני עניות. נמצא שאדרבה זו עיצה טובה של חז"ל כדי לחלצו מן העניות.

ויתן כל אשר לו...

סיפר כ"ק האדמו"ר מבלוז'וב זצ"ל: בבואי לאמריקה הייתי פליט שואה מחוסר כל. למחרת הגיעי, התקשר אלי כ"ק האדמו"ר מאוז'רוב - רבי משה יחיאל אפשטיין זצ"ל והזמין אותי להתגורר במעונו באומרו: "אני לא זכיתי להתנסות בשבעה מדורי גהינום של השואה כמוכם. לכן אני עוזב את ביתי ונותן לכם את ה"שטיבל" שלי ואת החסידים שלי עד שתסתדר באופן עצמאי כראוי".

כאשר עלה האדמו"ר מאוז'רוב ארצה, הביא איתו כסף די הצורך כדי לקנות דירה מרווחת, כפי שראוי לאדמו"ר. אך כאשר שמע שיתומה (קרובת משפחתו) עומדת להנשא וזקוקה לכסף, מסר לה את הכספים שהיו מיועדים לדירתו, ולעצמו שכר דירה בדמי מפתח.

במחיצתם

"אשרי משכיל אל דל"...

בחור צעיר הגיע פעם ביום שישי עם שאלה של עוף, לפני הראב"ד של העד"ח הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל. פסק לו רבי יעקב שהעוף טרף! והנה אחרי שעה חזר הבחור ואמר שאמו שואלת שמאחר והעוף הטרף התערב עם עוף אחר... מה הדין?

כנס רבי ישראל יעקב ללא אומר ודברים למטבח, לקח שתי עופות מבושלים שהיו מוכנים שם לסעודת השבת, הניחם בשקית ושלחם עם הבחור לאמו...

הוא הסביר לבני ביתו, כי "הרי כל אחד יודע שעוף שהתערב באחר אסור באכילה, ואם היו לה עופות אחרים, לא היתה שולחת לשאול, ומכיון שאין לה עופות אחרים לשבת, שלחתי לה שני עופות..."

הלמות עמלים

לתת הכל לצדקה...

כשעמד כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג - רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל להשיא את אחד מצאצאיו, ביקשו החסידים לערוך את החתונה על חשבונם ברוב פאר, כיאות לשמחה אצל רבם. התענין הרבי ושאל, באיזה סכום יעלו ההוצאות? גילו לו בלית ברירה את הסכום האמיתי, מיד קרא הרבי לעומתם: "כל הכסף שחשבתם להוציא תביאו לי, והכל ילך לצדקה! ואולם את החתונה אערוך באופן שחשבתי מקודם..."

הרבי השתדל הרבה פעמים שלא תלין ברשותו אף פרוטה אחת, כדוגמת קדשי מזבח בבית המקדש שנפסלו בלינה. לילה אחד כשקיבל קהל, נערמו על שולחנו מן ה"פדינות" הרבה שטרות כסף שהשאירו אנשים. האחרון שנכנס אליו היה עני בן טובים, תלמיד חכם, שעמד להשיא בקרוב את אחד מילדיו בידיים ריקניות. עמד הרבי, גרף באחת מעל השולחן את כל הכסף ושלשל אותו בידי האישה...

לפי האש

לזכותו של הגנב...

מעשה שנעלם לגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל סכום כסף השייך לישיבה (טשיבין). ראשית התעקש מאד להחזיר את הכסף לישיבה מכיסו. לאחר מכן חישב חשבונו של עולם והחליט כי מאחר ומעולם לא נגנב לו דבר, הפעם זה קרה משום שימים ספורים לפני כן היה מי שביקש ממנו צדקה אך הוא החליט כי לא מגיע לו.

כעת חשב רבי אברהם, כי היתה בזה ממדת האכזריות להתעלם, ולכן נתן כעת, כסכום שנגנב, לאותו אדם שביקש צדקה. אך הוא לא הסתפק בזאת. את הצדקה הזו הוא נתן לזכותו של הגנב... שכן מדוע הגנב צריך להיות אשם על "חטאיו" שלו עצמו...

הלמות עמלים

זכות גדולה לגבות מעות מן הציבור לצרכי צדקה!

נלמד מהפסוק: "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי" (פרק כה-ב)

לומדים המפרשים רמז מכאן אף למגביות לצרכי צדקה שמצווים ישראל, כיצד עליהם להתרים את הציבור, דאף כי אמנם הנותן בעצמו מעות לצדקה אינו צריך ליתן דוקא לשם המצוה, אלא גם אם הפריש מעות לצדקה על מנת שיחיה בנו "הרי זה צדיק גמור" (פסחים ח.). מכל מקום, הגובה מן הציבור, עליו לעשות כן לשם שמים ולא להנאתו האישית. הוא שנאמר "ויקחו לי תרומה" – לי לשמי.

ידועה אמרת חז"ל (ב"ב טו.) "גדול המעשה יותר מהעושה שנאמר (ישעיה לב) "והיה מעשה הצדקה שלום ועבודת הצדקה השקט ובטח עד עולם". ופירש רש"י: מעשה הצדקה – טורח המעשים את חבריהם.

מדוע באמת גדול המעשה יותר מהעושה, הרי התורם מקריב מכספו שטרח ועמל להשיגו, ובנתינתו מוותר הוא על ההנאה שהיה יכול להפיק מכספו. לא כן המתרים הוא אינו מוותר ממעשהו על דבר ממשי מרכושו של התורם!?

וביאר השל"ה הק' (מגילה – פרק נר מצוה) משום שהתורם אינו יכול לתת יותר מכפי יכולתו, אבל המתרים הרי יכול להתרים אנשים רבים לאין שיעור ובכך יתרונו גדול על התורם.

בספר לב אליהו (בהקדמה) מובא על הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל שאמר ג' טעמים נוספים מדוע גדול המעשה מהעושה: א) ה"עושה" מזכה במצוה רק את עצמו, ואילו ה"מעשה" מזכה במצוה את האחרים. ב) התורם מתכבד בתרומתו, ואילו המתרים מתבזה. ג) התורם נותן מכספו, ואילו המתרים נותן מזמנו, וזמן הרי הוא חיים.

עוד ניתן לבאר עפ"י הכלל הידוע (קידושין לא) "גדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה" ופירש התוס' טעמו של דבר משום שה"מצווה ועושה דואג ומצטער פן יעבור ממי שאין מצווה שיש לו פת בסלו שאם ירצה יניח".

לפני? י"ל גם כאן שמשום זה גדול המעשה יותר מהעושה, לפי שהעושה רשאי תמיד להרבות ולהמעיט בצדקה כרצונו, שזו מצוה קיומית שאין לה שיעור, ואילו ה"מעשה" אינו יכול להפטר מתפקידו, וממילא דואג ומצטער יותר. כאמור.

ומנין לנו ש"המעשה" אינו יכול להתפטר מתפקידו? זאת למדנו מהמסופר על הגאון רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל, שביים מן הימים התלונן בפניו גבאי צדקה כי שבעה נפשו מחרפות וגידופים שמקבל בבתי העשירים ומבקש שימצאו לו מחליף.

אמר לו הרב מייזל כי מפורש בגמרא (סנהדרין יז.) שגבאי צדקה אינו יכול להתפטר מתפקידו... לתמיהת השומעים היכן זה מפורש בגמרא? השיב הרב מייזל: הגמרא מפרשת על מה שאמר יהושע למשה: "אדוני משה כלאם" הטל עליהם צרכי ציבור והם כלים מאליהם.

ולכאורה תמוה: היאך הם "כלים מאליהם" והרי יש להם עצה פשוטה שכאשר יראו שהם מפסידים מההתעסקות שלהם בצרכי הציבור הם יתפטרו מתפקידם. אלא מוכח מכאן שגבאי צדקה אינם יכולים להתפטר מתפקידם לאחר שמחזיקים בתפקיד זה.

על מעלתם ושכרם של המתרימים כתב הגרצ"פ פונק זצ"ל באחת מאיגרותיו: "אשרי הידים שכך תומכות לקחת חבל במצוה זו של חיזוק התורה ויסוד קיומנו בגלות. אלה בנדיבות תמידית ואלה בהשפעה להיות מגדולי המעשים לעשות אזנים לתורה יזכו לרוב טוב הצפון".

וכשאברך שהיה זקוק לישועה גדולה בביתו, שאל את הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, מה יעשה כדי לזכות לישועה? השיב לו הרב שטיינמן: אם תסייע במסירות מיוחדת להחזקת תורה, תזכה לישועה מיוחדת ואם אין לך בעצמך תקיים "גדול המעשה יותר מהעושה".

לטובת עניי ארץ ישראל...

בעל ה"נפש חיה" היה עושה ומעשה, מתרים כספים לטובת עניי ארץ ישראל. פעם נזדמן לו להיות בעיר לוקוב. הוא ביקש מרב העיר הגאון רבי מאיר הכהן רפפורט זצ"ל שיתלווה אליו למגבית שעורך עבור עניי ארץ ישראל. רבי מאיר סרב משום שידע שהרב לא יצליח להוציא סכום כסף חשוב, אם משום עניותם הרבה של רוב התושבים, ואם משום קמצנותם של הגבירים הבודדים שחיו בה.

על כן הציע רבי מאיר רפפורט שהוא עצמו ילך לאסוף בשבילו בלווי כמה מבעלי הבתים. התפלא בעל ה"נפש חיה" ושאלו: "האם אתם מתביישים ללכת איתי?" השיב רבי מאיר שחושש על כבוד תורתו. ענה לו ה'נפש חיה': "אם זה שאבוא איתכם יוסיף אפילו כמה רובלים לטובת עניי ארץ ישראל, אל יחוס על בזיוני".

שר התורה

שליחות ללא הסח הדעת...

בעת ביקורו של הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל באנגליה, לצורך גיוס כספים לשיבתו שבברנוביץ, נזדמן לביתו של הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל והחל להפליג עמו בשיחה של תורה כדרכו בקודש.

ואולם לפליאת המארח, הפסיק רבי אלחנן מדי פעם בפעם את שיחתו התורנית כשהוא מתעניין בקשר לנדיבים ושאל: "אולי יכול מר לייעצני אצל מי אוכל להשיג תרומות עבור הישיבה?"

הסביר לו רבי אלחנן את הנהגתו זו: "כך מקובלני מהחפץ חיים, בזמן שאדם יוצא בשליחות הישיבה, אסור לו להסיח דעתו מהשליחות!"

אור אלחנן – ח"א

"באמת אתה רוצה לתרום.."

סיפר הגאון רבי ברוך בער לייבוביץ זצ"ל על עצמו: "נכנסתי אצל גביר כדי להתרימו לצורכי הישיבה (ישיבת קמניץ). הוא הודיע לי שאינו נותן. אמרתי לו: "אני משוכנע כי באמת אתה כן רוצה לתרום והחסרון אינו בד אלא בי. אם כן אין זו אשמתך אלא אשמתך. תן לי כמה דקות ואשב לעשות תשובה, ואז תוכל לתת..."

"ואכן כך עשיתי. הנחתי את ידי על השולחן והשענתי עליה את ראשי לדקות אחדות, ואז קמתי ונגשתי אליו. אחזתי בבגדו עם שתי ידי ואמרתי: "עכשיו אתה יכול לתת!"

מתלמידו הגר"י גרבר

מתרים בעצמו לשיבתו...

החפץ חיים נטל על עצמו את תפקיד ה"משולח" למען ישיבת ראדוין ולא אבה למוסרו לאחר. הוא עצמו טרח ונדד מעיר לעיר, ממדינה למדינה ומנדיב לנדיב למען החזקת הישיבה ותלמידיה.

ולא זו בלבד, אלא אף הוסיף עוד כהנה וכהנה מרכושו הפרטי, מתחילה נטל מרווחי החנות שהיתה לו בצעירותו, ולאחר מכן מההכנסות שהיו לו ממכירת הספרים שחיבר.

והיה הח"ח מסרב לקבל תרומה ללא תמורה. לכל תורם היה שולח ספר מתוך הספרים החשובים שחיבר כאות תודה והוקרה.

עפ"י תנה"מ

"רק בלימוד התורה מקיים את ארץ ישראל..."

פעם ניסו גבאים לשכנע גביר אחד לתת כסף למוסדות תורה, אך הלה אמר כי קיבל על עצמו לתת כסף רק לעניי "ישוב ארץ ישראל". אמר להם רבינו הגרא"מ שך זצ"ל: "אימרו לגביר, שגם לשיטתו ועפ"י קבלתו, ראוי שיתן מכספו לשיבות. שכן רק בני התורה מקיימים את ארץ ישראל, כי בלימודם נותנים הם תוכן רוחני והצדקה לזכות קיומנו בארץ. וממילא הם הם הבונים את ארץ ישראל!"

שימושה ש"ת

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

מלך-הכיתה / סיפור עשרים וחמשה למבצע הסיפורים

לאט גם התחילו לכבד אותנו ולהבחין במעלותינו!

תגידו אתם; האם התערבות המחנך, או איש צוות אחר, היה מסוגל להשיג תוצאות טובות יותר? הייתה לו לנתי סייעתא-דשמיא לא רגילה שעלה בדעתו של ילד בן 6 לחלץ אותו ממיצר, וליזום עבורו שורת פעולות שהעמידו אותו על דרך-המלך.

* * *

כאן ההזדמנות להזכיר ולהדגיש עד כמה "חרם חברתי" שמצוי לפעמים בקרב ילדים הוא דורסני והרסני. ומי יודע לספור כמה אנשים לא הצליחו בחיים, בגלל הטראומה של חרם שעבר עליהם בילדותם.

כן. תשאלו מומחים והם יאמרו לכם שזה יוצר בנפש לא פחות מאשר טראומה!

* * *

ובחזרה לסיפור:

התרגשנו מאוד לשמוע מהילד את ה'הפי-אנד' (הסיום הטוב) של הסיפור שהיה בתחילתו כה עצוב. הערכנו את השקעתו וטוב-ליבו, ציידנו אותו בסכום כסף ושלחנו אותו למכולת השכונתית כדי לקנות "ממתק מיוחד – לילד מיוחד – עם מידות כאלו מיוחדות!"

נציין כאן שאנו מתגוררים בשכונה "מתחרדת". לעת-עתה אנחנו מהמשפחות החרדיות הבודדות בשכונה. לאחר מחשבה החלטתי ללכת איתו למכולת, כדי שיקבל את מלוא תשומת הלב שבהחלט מגיעה לו.

המוכר במכולת הוא יהודי שעדיין איננו שומר תורה ומצוות. כאשר היינו בחנות שיתף אותנו הילד בסיפור של נתי לפרטי-פרטים.

בתגובה פרץ המוכר בבכי מר, כמו ילד קטן, וסיפר: 'גדלתי כמו החבר שלך נתי עד גיל 20! חבל שבכיתה שלי לא היו ילדים שומרי תורה ומצוות ועם לב כמו שלך אשר יכלו להציל אותי!'

מרוב התרגשות החליט המוכר לתת מתנה לילד, אך הוא ידע שאנחנו ההורים לא נוותר על הזכות שלנו להעניק לו מתנה בעצמנו.

כך זכה הילד בשתי מתנות.

ובעוד מתנה: כל הצלחתו של נתי בחיים, תיזקף תמיד לזכותו!

ברצוני לשתף את הקוראים הנכבדים בסיפור שארע עם הילד שלנו. הוא בסך הכל בן 6, אבל למרות גילו הצעיר הצליח ללמד אותנו משהו.

הוא כבר לומד כמובן בתלמוד-תורה. יום אחד חזר הביתה וסיפר שלאחד הילדים בכיתה אין חברים. ולא עוד, אלא הרבה ילדים צוחקים עליו. דבר מצוי, לצערנו.

אך גם בימים הבאים הדבר חזר על עצמו. הילד מספר איך פוגעים באותו ילד, אומרים לו שהוא לא נקי וכדו'. בקיצור, סיפור של קרבן-חברתי.

כיון שכן ניצלנו את ההזדמנות לשוחח עם הילד על מעלת הדאגה לחבר, ועל ענייני "בין אדם לחבירו". אינו דומה הדבר כאשר לומדים נושא "תיאורטי", לעומת דבר מעשי עד מאוד!

כבר למחרת חוזר הילד ובפיו זמירות חדשות, אופטימיות: הוא ניגש מיזמתו לילד ה"נרדף" - נקרא לו 'נתי' (שם-בדוי) לצורך העניין - והציע לו ללכת ביחד לשטוף את הפנים. הוא גם הסביר לו שזה חשוב שכל החברים יהיו נקיים.

באותו יום, כאשר יצאו להפסקה טרח הילד שלנו "לתפוס" את ה"בימבה" הכי טובה והכי מבוקשת. אבל הוא לא לקח אותה לעצמו, אלא מסר אותה לנתי והציע לו לנסוע ולהינות בחצר ביחד.

* * *

לא יאמן. ילד קטן עם תפיסה כל-כך בוגרת. בדרך-כלל ילדים בגיל הזה מתקשים לסגל לעצמם תפיסה סביבתית, להבחין בזולת וכו'. בגיל צעיר הם עסוקים עם עצמם - הזמן והניסיון מלמדים אותם להציץ החוצה לכיוון הזולת. אבל כאן ילד בגיל 6 בלבד קלט שהאחריות מוטלת עליו: לשבור את הבידוד החברתי שנכפה על אחד הילדים בכיתה, והוא יום בעקביות פעולות שיגרמו לכך. ולא עוד אלא שהדברים נעשו בחכמה.

אין ספק: יש לו לב גדול וטוב!

וכך, מידי יום ביומו, חזר הילד וסיפר איך הוא שיתף את נתי במשחק כזה או אחר.

כעבור שבועיים חזר הילד הביתה והכריז בהתרגשות: "נתי נהיה מלך-הכיתה!" מסתבר שרצף הפעולות במטרה לשתף את נתי במשחקים ו"לדחוף אותו קדימה" גרמו לכך ששאר ילדי הכיתה התחילו להסתכל על נתי באור-אחר. הזלזול בו פסק, ולאט

זוכה השבוע: משפחת אפשטיין

הזוכה העשרים וחמשה במבצע פרסים לעידוד וטיפוח מודת טובות: כל שעליכם לעשות: לכתוב סיפור מעניין ולא שיגרתי על מדות טובות שאירע אצלכם או אצל מכרם, בתנאי שהסיפור עדיין לא פורסם בספר או בכתבי עת, ולשולחו לפי כתובת המכון: "מכון אהבת אמת" רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242410 או פקס: 077-7671812 או אימייל: haemesemes@gmail.com

סיפורים נוספים שיבחרו, יפורסמו במדור זה ויזכו את שולחיהם בסך 100 ש"ח(!)

הסיפורים שיתקבלו יטופלו רק בתנאים הבאים:

- 1) אורך הסיפור בין 500-200 מילים (בעברית), בכתב יד ברור וקריא. (עדיף מודפס במחשב).
- 2) על השולח לרשום שמו, כתובתו המדויקת ומס' טלפון.
- 3) למכון שמורה הזכות, לפרסם את כל הסיפורים שישלחו, והרי הם רכוש המכון, (מלבד בהוראה אחרת מהשולח) ורק הזוכים, יזכו לפרס.
- 4) למכון אהבת אמת שמורה הזכות, לערוך ולעבד את הסיפור לפי מדת הצורך.
- 5) למותר לציין כי על שולח סיפור האחריות לבדוק שהסיפור לא פורסם בספר או בכתב עת ואין עליו "זכויות יוצרים".

מה ששנא עליך אל תעשה לחברך – וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת תרומה תשפ"ד | גליון מספר: 639 | סדר: "ושמתי בתוכי"

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

קראת? נהנית?
רוצה להיות חלק מאיתנו?

שאלת את עצמך איך

תורמים?

באופציות שלהלן:

בבנק: פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מזכרת להחזיר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

054-8446691

תודה מראש!!!

בשורות טובות

ישועות ונחמות!

המסר הקריטי ביותר לחייל המתמודד בקרב

מתקשר אלי בחור: אני מתמודד יום יום מול נפילות רוחניות, ואני מיואש מעצמי, אני כל הזמן נופל, אני לא מצליח להחזיק מעמד... יש לי הרבה יותר נפילות מאשר התגברויות, די... אני כבר לא נותן לעצמי סיכוי... המשפטים האלו מאוד מאוד מוכרים, וגם מניסיון אישי!!! אני שואל את אותו בחור: האם ניסית פעם להתגבר? בטח- הוא עונה לי... עשרות פעמים ניסיתי להתגבר ולשלוט בעצמי...

נו... והצלחת?? האם הצלחת פעם להתגבר?

מה פירוש... הצלחתי והצלחתי... שבוע שבועיים עד שנפלתי... ושוב ניסיתי שבוע שבועיים הכי הרבה שלושה שבועות ושוב נפלתי... כל פעם שניסיתי וסו"ס הצלחתי... אח"כ שוב נפלתי... **אמרתי לאותו בחור:** מה השיא שהצלחת להתגבר? כלומר: כמה זמן הצלחת לצבור הכי הרבה זמן של התגברות עד... עד שנפלת... **הוא חושב וחושב ואז הוא עונה:** הכי הרבה שלושה שבועות!! היה פעם אחת שתפסתי את עצמי חזק והצלחתי להחזיק מעמד שלושה שבועות!! גג!! אמרתי לו: תקשיב... אם הצלחת להחזיק מעמד שלושה שבועות זה המון!! (ואני לא אומר את זה בינינו... כי מי שלא 'בתורת' שליטה על עצמו, אפילו שלושה ימים זה מעל ומעבר...) נו... ואחרי שלושה שבועות... מה קרה? מה פירוש מה קרה... **נפלתי!!!** אחרי שלושה שבועות נפלתי זהו... הלך... **אמרתי לו:** כן... אני מבין שנפלת... **אבל אחר כך!!!** אחרי שנפלת!! וכעת אתה שוב אמור להתחיל להתגבר... כמה זמן הצלחת להתגבר **בפעם הבאה - שאחרי הנפילה??** שבוע? שבועיים? כמה? (כן, הבנתי ממך שבפעם הקודמת הצלחת להחזיק מעמד שלושה שבועות!! נו... אז בפעם הבאה כמה הצלחת?) הוא מסתכל עלי ולא מבין מה אני רוצה... מה פירוש... זהו!! נגמר!! יותר לא התגברתי... מה... בכלל לא? **כן!! בכלל לא!!**

מה... אפילו לא שבועיים?? כן, אפילו לא שבועיים... מה... אפילו לא שבוע? כן... **אמרתי לו: אני לא מבין אותך,** הרי אמרת לי שהצלחת להתגבר במשך **שלושה שבועות תמימים!! שזה המון!!** (ומי כמוך יודע כמה שזה המון) זה אומר שהוכחת לעצמך שאתה מסוגל להתגבר שלושה שבועות! נו... אחרי!!! אחרי שהוכחת לעצמך ששלושה שבועות אתה יכול להחזיק מעמד ואז נפלת... כעת שאתה מתחיל שוב... למה לא ניסית לשחזר את ההצלחה המסחררת?? להצליח **שוב** שלושה שבועות?? מילא פעם, לא האמנת בעצמך... היית בטוח שאתה לא מסוגל להתגבר. אבל עכשיו שאתה בעצמך נוכחת לראות שאתה מסוגל לשלוט בעצמך שלושה שבועות תמימים, ונפלת... אז למה לא ניסית לשחזר את ההצלחה?? למה ב-פעם **אחת שאחרי...** כבר לא התגברת בכלל??

וכאן!!! כאן הגעתי לאן שחתרתי!! אני רוצה שתחשוב טוב על השאלה הזו ותענה לי עליה!!! אני חוזר ושואל: לאיפה נעלמת ביום שאחרי אותם שלושה שבועות עוצמתיים... שהצלחת! והתגברת! והיית מאוד מרוצה מעצמך... (נכון היית מרוצה מעצמך? בטח!) אז נכון שבסוף נפלת... אבל הלאה... קדימה... מסתערים מיד לשלושה שבועות הבאים??

הוא חושב וחושב... ובסוף הוא עונה לי: מה אתה רוצה... התאכזבתי מאוד!!! מאוד מאוד!!

ממה התאכזבת?? תסביר לי בדיוק ממה, מה... מהשיא המדהים של שלושה שבועות תמימים?? מזה מתאכזבים?? בדיוק מזה התאכזבת?? הוא עונה לי: כן!!! בדיוק! מזה התאכזבתי!! דווקא בגלל שהגעתי לשיא!! אז גם האכזבה הייתה **שיא האכזבה...** ולמה?

זו התשובה שעונה לי כל בחור מתמודד... שאני שואל אותו: למה לא המשכת להתמודד? התשובה הקבועה היא: מה העניין... אם בלאו הכי אני אפול בעוד שבועיים... אז מה העניין לקרוע את עצמי ולסבול במשך שבועיים... בא נסיים עם זה עכשיו ודי...

אז זהו!! שכאן טמונה הטעות!!! שלעניות דעתי זו ההטעות בה"א הידיעה של כל בחור מתמודד... והשורות הבאות מאוד מאוד חשובות וקריטיות, אנא, תקרא אותם בעיון רב...

ובכן: דבר ראשון אני מאוד מבין את הטענה עד עכשיו בשורות האחרונות 'שיחקתי אותה' ראש קטן כאילו לא הבנתי, אבל זה היה בגדר 'לא אסיק למלתיה ופרכיה', לא הראיתי לך את הדמעות שהיו לי בעיניים כשאמרת את זה... זה באמת שובר ומאכזב עד דכדוכה של נפש) כעת אני אציג את האכזבה שלך במילים אחרות... ההרגשה שלך היא כמו אותו אחד שמאוד רצה להיבחר להיות ראש עיר... וכבר שנה לפני הבחירות הוא התחיל לחמם מנועים ולהשקיע אנרגיות, והתרוצץ, והלך והחתיים, והתבזה והושמץ והשמץ, ונמרח על כל המודעות, ומה הוא לא עשה... והגיע יום הבחירות, ואכן בסופו של יום התברר שהוא לא קיבל אפילו מנדט אחד... **וכאן הגיע רגע האכזבה!!!** איזה 'באסא...' האכזבה היא מאוד קשה! ולמה? כי היות והתוצאה היא אפס מאופס!!! אז חבל שבכלל התמודדתי... מילא אם הייתי מקבל מנדט אחד, נו... חלמתי על יותר מזה... אבל משהו כן יצא... אבל ברגע שלא יצא שומכלום... אז למה בכלל ניסיתי? למה בכלל התחלתי?? למה בכלל התמודדתי? חבל על כל המאמץ והאנרגיות וההוצאות... תבין: בשביל לא לעבור את אחוז החסימה... בשביל זה לא צריך לחכות לבחירות... את ה'אפס' הזה הייתי יכול 'לקבל' גם חצי שנה לפני כן...

המשך בעמוד 4 בגיליון זה..

מידי פעם מבקשים ממני לכתוב על ענייני צניעות פה בגיליון ואני תמיד מתחמק באלגנטיות... האמת היא שאפשר מאוד להבין למה... לאחרונה פתאום קלטתי ש... שזה בגלל אמי ע"ה... אמא שלי לא אהבה שמדברים על צניעות בריש גלי וזה כנראה נכנס לי עמוק בעצמות... אני רוצה להגיד לך משהו שישמע לך מחיך... עברו 12 שנים מאז שאמא שלי נפטרה, ורק לאחרונה נפל לי האסימון שאמא שלי ע"ה היתה לא פחות ולא יותר... אשה צנועה. לא אחזתי את זה אף פעם... לא קישרתי... לא קלטתי שלמיינשה זו צניעות!! והאבסורד הוא שאפילו היא לא לגמרי ידעה לקרא לזה צניעות... היא קראה לזה מכובדות... עדינות... וע"פ רוב היא לא קראה לזה בשום שם... זה פשוט היה ככה... ואני בתור אדון אז נדברו שכולי מוחצן ונשפך... זה אפילו הפריע לי... רוב הזמן פירשתי את התכונה הזו כ... כחולשה!!! הפריע לי שאמא שלי לא מספיק גבר... למה היא לא משמיעה את קולה ברמה... הייתי מביא חברים הבייתה וציפיתי שאמא שלי תקבל אותם כמו באלבוסטע... אבל איכשהו היא נעלמה... בשידוכים רציתי שאמא שלי תשווק אותי... שתרים קצת צעקות... שתהיה ברורה ונחושה כמו שהכרתי אותה בתוך הבית!!! אבל לא... כשזה הגיע למפגן חיצוני כל הנימה השתנתה... וזה הרגז אותי... והיא אפילו לא ידעה לענות לי ש... שההלו... צניעות!! והיום במבט לאחור... אני פתאום מצרף נתונים ואני פתאום קולט שזה היה שייך לזן הנכחד של הפירמה המקורית של הצניעות!!! של אותו דור שהצניעות לא הייתה שייכת לרבניות... הצניעות הייתה שייכת ל... ל... לצניעות!!!

שיהיה ברור: מודעות ענק ברחוב על ענייני צניעות... זה לא צנוע!!! לא יעזור שום דבר!!

ואם אתה רואה על אוטובוסים פרסומת ענקית שמדברת על חיזוק צניעות... זה חוסר צניעות!!! עכשיו: זה לא סתירה שיתכן רעת לעשות לה' ולפעמים צריך לדבר גם על דברים שהצניעה יפה להם... סו"ס אחרי שלגמרי איבדנו קשר עין עם צניעות... אולי צריך לכה"פ לעשות איזה אזכרה והקמת מציבה לצניעות... לזכור שמי שפעם היה צנוע כך הוא היה להיראות... אין ברירה!!! אם אין חינוך פנימי לצניעות לפחות שתהיה הפעלה!! איך אמור להיראות דפוס התנהגות של צניעות... אבל במקביל!! אסור להתבלבל!! לפחות שנדע שצורת ההגשה הזו היא לא דוגמה לצניעות... צניעות בראש כל חוצות זה סתירה מיניה וביה... כולל!!! כולל המאמר הזה... אני מתכוין שאני כותב את זה... (אם אמא שלי הייתה חיה היום... הייתי מקבל ממנה על הראש על המאמר הזה...)

בקיצור: יש קונפליקט בעייתי בנושא של צניעות. שאי אפשר לדבר על צניעות בחוסר צניעות.

שתבין: ראיתי פעם ספר סיפורים על צניעות... סיפורי צניעות זה תרתי דסתר... זה כמו סוד--גלוי!!! תחליט: אם זה באמת צנוע... אז איך כולם יודעים את זה? ברגע שהצניעות זועקת מכל פינה... אני לא יודע איך לקרא לזה... אתה יכול לקרא לזה עזות דקדושה... תקרא לזה מצידי גבורה יהודית... דבר אחד בטוח לא!! **זה לא צניעות!!!** כי צניעות זה משהו שמורידים אותו אלי קבר!! לכן לענ"ד מי שמחפש סיפורי צניעות!!! שלא יחפש אותם אצל הרבנית שטיינמן אלא אם כבר אצל הרב שטיינמן!!! ולמה?? כי הרבנית שטיינמן הייתה באמת צנועה... ולכן את הצניעות שלה היא הורידה אלי קבר... אה... אבל סו"ס מה לעשות שאנחנו צריכים סיפורים על צניעות?? בבקשה!!! בשביל זה יש לנו את הרב שטיינמן... הרב שטיינמן לא צריך להיות צנוע... הוא איש!! איש יוצא מהבית... הוא ראש ישיבת פוניבז'... הוא טס בכל רחבי תבל... הרב שטיינמן לא אמור להיות צנוע... ו... ואם בכל זאת היה אצלו עולם פנימי מתוך צניעות מופלגת! אוהו... הנה סיפור של צניעות... הצניעות של הרב שטיינמן הייתה סמל ודוגמה לחיזוק בצניעות... לגברים ובעיקר!! בעיקר לנשים... הכתובת לענייני סמל ודוגמה בצניעות זה דווקא האיש שמתנהג בצניעות!!!

לבירור נקודת המכירה הקרובה אליך:

0548446691 0527683095

כמו כן: ניתן להשיג במוקדי המכירה
שבשיבות הק'

מוקדי 'אז נדברו' בארה"ב:

מונס: 'מרכז הספרים'

ובביה"ג הגדול של וויניץ

ויליאמסבורג: בית הספר

בורו פארק: אייכלרים, ברמן.

ליקוד: יודאקה סקוויא

להזמנות מרוכזות ניתן להתקשר להפצה בארה"ב:

7188718652

באנגליה: הנות המסורה

סו"ס היות וצריך חיזוק דחוף בצניעות!!! וביקשו ממני לדבר על זה... אז יש לי עצה טובה לגברים... במקום שנשבור את הראש איך לפעול מאחורי הקלעים ולגרום שהנשים כבר תתחזקנה בצניעות... בא נחליט להפסיק לזרוק את הכדור אליהם!! כי עיקר שיעורי הבית נמצאים אצלנו!! מוקד ההשפעה העיקרי לענייני צניעות נמצאים דווקא במושכות שלנו- הגברים!!! ובכן: הגיע הזמן שאנחנו נהיה צנועים... שנפסיק לנקר לאנשים את העיניים... להפסיק למשוך עיניים בבתים מפוארים או רכבים נוצצים או באירועים המוניים וראוותניים. שנפסיק לשווק את הקהילה והמגזר שלנו בקיש קיש קריא... שנפסיק לעשות רעש וצלצולים... שנפסיק להכניס לילדים שלנו בראש שהתדמית והשם של הישיבה והרושם החיצוני זה כל החיים... וכשאנחנו בעצמנו נהיה צנועים... מכאן ואילך זה כבר נוסע מעצמנו כי מקובלנו ש"צנוע מוליד צנוע" (תמורה)!!! צניעות זה משהו שעובר דרך הוריד!!! אבל מי שכל החיים שלו גדל על מודעות ענק בגודל של לא פחות מארבע מטר על חמש... וכל אירוע צריך להיות עם הגברה ורמקולים וצי'אקאלאקות ודחיפות ומלא אנשים ולוגו והימנון וגיוס המונים ומנטורים וצוות הפקה ופרסומות ותמונות בעיתון... אז ברגע שזה מגיע לעזרת נשים... ופתאום כולם נזכרים שיש דבר שנקרא צניעות... כעת זה כבר מאוחר!! אתה כבר צריך לברא את האנשים מחדש!!! אתה נאלץ לקחת את הרמקול ולצרוח שם לתוך הפומית... הההלו צניעות!!! ואז אתה לא מבין למה זה לא עובד... כמה פעמים צרחתי על הצניעות וזה לא זז... הגיע הזמן שנבין: שזה בדיוק כמו שבן אדם רוצה ללחוש לי סוד באוזן והוא לוקח רמקול ומתקרב לאוזן שלי... אני רוצה להגיד לך **סוד**!!! וההד נשמע למרחקים סוד סוד סוד... ואז הוא לא מצליח להבין למה הסוד התגלה... מי גילה את הסוד??? אי אפשר לחפש במה ולהישאר צנוע!!! אי אפשר לצעוק ברחובות ולדבר שם על צניעות!!! צניעות עוברת בדוגמה אישית!!! צניעות עוברת דרך הוריד!!!

אז אלו שעושים שליחות קודש ונאלצים כן לתפוס את אומנות בתו של יוחנן כה"ג ולצעוק גיוואלד צניעות!!! יבורכו וזה תפקיד חשוב... אבל הההלו... תדע שזה עת לעשות ה'... תדע שזה לחצן מצוקה... כי הצניעות האמיתית מחכה אצל אותה אמאלע שאף אחד לא יודע שהיא ב'קטע' של הצניעות... ולא אצל זו שהנושא של הצניעות מאוד 'בוער' לה... לא!!! זה נמצא שגם הצניעות זה... זה צנוע... רק מה לעשות... שמי שבאמת באמת צנוע... לא קוראים לזה צנוע... קוראים לזה עדינות... מכובדות... ביישנות... ו... ויש כאלו שיקראו לזה גם עולם פנימי... דבר אחד לא נכון: יש כאלו שקוראים לזה הזנחה וחוסר טיפוח!!! אין קשר בין צניעות להזנחה... יש לצערנו הרבה אנשים מוזנחים... יש שלומפרים... יש אנשים שאין להם טעם מינימלי בניראות... זה לא שם של צניעות אלא שם של מחדל!! וכמוכן זה בהחלט מאוד משרת את מי שלא רוצה להתחזק בצניעות...

המסר הקריטי ביותר לחייל המתמודד בקרב

(המשך מעמוד 1) באיזשהו מקום זו בדיוק ההרגשה שלך... ברגע שהחלטת שאתה מתחיל להתגבר... היעד שלך היה להצליח!!! מה פירוש להצליח? לסיים עם זה!!! זהו!! גמרתי עם זה!! ובשביל לעשות לזה סוף אתה מוכן להשקיע... לירוק דם... להילחם... להיאבק... מה לא עושים בשביל לגמור עם זה ולעשות לזה סוף?? ואז בום!!! שוב נפלת... אם נפלת אז... אז לא עשינו כלום!!! ואם לא עשינו כלום... אז בשביל מה התחלתי בכלל?? הייתי ממשיך לחגוג וגמרנו... עסקים כרגיל... תחשוב: גם קרעתי את עצמי... גם נלחמתי כמו 'מטומטם', ובסוף שום דבר לא יצא!!! בסוף חזרתי לאותו בוך... מה הפלא שבפעם הבאה כבר לא התחלתי להתגבר... כי אחרי שעבדתי כ"כ קשה ואחרי שלושה שבועות נפלתי... אז למה לחכות שלושה שבועות??

וכאן הטעות הטראגית שמצווה וחובה לשנן אינספור פעמים!!!

אני אומר לך עכשיו משפט נוקב!!! יתכן שיהיה לך קשה לקבל את זה!!

אתה אף פעם לא תגמור עם זה!!! שמעת? **אתה אף פעם לא תסיים עם הניסיונות האלו!!!** ולמה?? כי יש מישהו אחד שלא רוצה שתגמור עם זה... תנחש מי הוא? **אבא שבשמים!!!** אבא שבשמים רוצה אותך עם הניסיונות האלו... הוא רוצה אותך עם המאבקים האלו... יש לו עניין בזה!! הוא רוצה אותך דווקא עם זה!!

תבין: כמו שיש מגרש כדורגל שיש בו שחקנים שנאבקים אחד בשני ואנשים באים למגרש ונהנים מעצם המשחק... ככה ההבדיל אלפי הבדלות!!! הניסיונות שלך בקדושה זה 'מגרש משחקים' כביכול שאבא שבשמים בכבודו ובעצמו ברא אותנו... ה' רוצה את המגרש הזה!! וה' שלח אותך כאן לעולם כדי להיות אחד השחקנים האלופים שלו במגרש הזה, ויש לבורא עולם שעושים נפלאים בשמים מהמגרש הזה... מידי לילה בחצות, ה' מראה לצדיקים בגן עדן את המשחק האחרון שהיה במגרש ביממה האחרונה, הוא מראה להם את השחקן שלו- הלא הוא **אתה!!!** הוא מראה להם את הבעיטות האדירות שלך... הוא מראה להם את השחקן האלוף שלנו!!! הוא גאה בך ואומר: בני, ישראל אשר בך אתפאר, תראו איך הוא נאבק בשבילי... תראו איך הוא מתמרן, איך הוא מנסה, איך הוא בועט בזהירות, ואיך הוא מתרחק מהשער...

ויש שעושים נפלאים בשמים לראות את השחקן הראשי של בורא עולם, ולפעמים אתה גם ב'צד המפסיד', ולפעמים אתה סופג גול, וזה הפסד צורב... זה כואב... זה מר... אבל בסופו של דבר ההפסד הוא חלק בלתי נפרד מעצם המשחק... כל שחקן טוב לומד גם **'להפסיד בכבוד'**, כי כולם מבינים שגם להפסיד זה חלק מהמשחק, כן... גם הנפילות שלך הם חלק מהמשחק... כי תבין: אם אף

פעם לא תפסיד... אם תמיד תמיד תהיה רק בצד המנצח... אז הפסדנו את כל המשחק... (כולנו מכירים את הוורט של ר' שלום שבדרון זצוק"ל, שהשחקן תמיד יכול להגיע באמצע הלילה למגרש ריק ולבעוט לזמן שהוא רוצה וכמה שהוא רוצה, אבל זה לא זה!!! כי-) אם אנחנו רוצים שיהיה פה משחק צריך להיות ערוך גם לאופציה של הפסד!!! זה חלק מהבלאי!!! זה חלק בלתי נפרד מהמשחק, כלומר: מי שמוכן לשחק רק בתנאי שהוא מנצח... ש... שיצא מהמשחק!! בא נגיד את זה בצורה חריפה: אנחנו מתנגדים לכאלו שמנסים לנטרל את עצמם מניסיונות בכח!! ולמה? כי מי שמנטרל מניסיונות, יש לו שם!! תנחש איך קוראים לו? קוראים לו מת!!! ולמות זה משהו קצת מבייש... לא לחינם יש במת דין של 'לועג לרש', כי אדם שמת המשמעות היא שה' הוציא אותו מהמשחק... ה' אמר לו: זהו!! סיימת את המשחק!! הוצאתי אותך מהמגרש!! (רק מה? הסיבה שזה לא באמת מבייש, כי ה' לא באמת הוציא אותך מהמשחק, אלא הוא סיים את המשחק) וכל זמן שאתה חי... אז ברוך ה' אתה כן במגרש! ואתה כן במשחק!! ואתה צריך לשמוח על כל יום נוסף שיש לך אפשרות לבעוט ולהפגין לה' נאמנות ולשחק את המשחק הנכון.

אז שלא תבין לא נכון!! בתוך המגרש אתה צריך להיות שחקן טוב ולבעוט נכון, וחלק בלתי נפרד מהמיומנות של המשחק זה להתמקם בצד הנכון ולבעוט לצד הנכון ולהתרחק כמה שיותר מהשער... ולהקטין את הניסיון כמה שאפשר (לאפוקי מאלו שיבינו מדברי שיש עניין להתחכך בניסיונות, לא!! צריך להתרחק כמה שיותר מניסיון, כי זה גופא חלק בלתי נפרד מהמשחק) אבל להיות במגרש!! ולהבין שזה לא איזה מלחמה שנכפתה עלי... אלא אני פה בשביל זה!!! עד כאן ברור??

זאת אומרת: עד עכשיו כל פעם שהתחלת להתגבר, אתה העמדת לעצמך יעד אחד ברור! אני רוצה לסיים!! לגמור!! לנצח!! והלאה... לסיים עם זה... אז זהו שלא!! אתה לא הולך לסיים עם זה... תוציא מהראש... אתה בעזה"ש הולך לפגוש את הניסיון הזה עוד רבות בשנים, כל זמן שה' יבחר בך להמשיך להיות השחקן שלו, ואני מברך אותך שתזכה להמשיך להיות השחקן שלו כמה שיותר הרבה שנים...

אה... בטח אתה כעת מאוכזב מאוד... כי גיליתי לך שאתה הולך להמשיך לדשדש בבוץ עוד רבות בשנים...??

סליחה... מה איכפת לך... מה... אתה לא מפרגן לאבא שבשמים?

אני אומר לך כעת שאבא שבשמים מתענג על הניסיונות שלך!! משתעשע דווקא על המאבקים שלך בנושאים ה'לא מוכובדים' האלו... הוא רוצה להתפאר בך וזה שווה לו (גם במחיר המעידות הנקודתיות שלך) אז מה איכפת לך...?? מילא, עד שלא קראת את השורות האחרונות, אני מבין... עד עכשיו הרגשת רשע ופושע מטונף וטמא, וה' שונא אותך על זה שאתה רחוק ממנו... ומחכה לך בסיבוב על כל מעידה שלך וזו הרגשה איומה... ולכן רצית בכל

מחיר לסיים עם זה ולסמן על זה וי... אבל כעת שאני מגלה לך שזה בדיוק הפוך!! שה' דווקא מתענג על המגרש הזה ועל השחקן האלוף שלו... יש לך בעיה עם זה?? אני חוזר ושואל: יש לך בעיה עם זה?? תחשוב שבורא עולם כעת מתגלה אליך ומאשר את מה שאני אומר!!! הוא מודיע לך חד משמעית: בני היקר, הכל בסיידר!! אני עומד מאחורי ה'צפרדעים' האלו שמגיעים אליך... אני עומד מאחורי החשיפה שלך בגיל מידי צעיר לניסיונות שאחרים לא מכירים בכלל... אני עומד מאחורי זה כי אני הזמנתי אותך למגרש הזה! ורוצה אותך עם הניסיונות האלו!! עצם המאבק שלך עושה לי קורת רוח ושעשועים גדולים בשמים וזה ריווחי בשבילי גם במחיר המעידות שלך... (כמובן: בתנאי שאתה נאבק, לפחות משתדל עם כל הכח... לא כזה שמשחרר אחיזה ומרים דגל לבן ליצרו...) הנפילות שלך הם חלק מהבלאי של המגרש וזה עלי... יש לך בעיה עם זה??

עדיין לא היה בחור אחד שאמר לי שיש לו בעיה עם זה!! ולמה? כי... באמת בסופו של דבר כל הבעיה והסבל הנפשי העצום... הכל יושב על המצפון וההרגשה האיומה שאני כזה בהמה ורשע וחוטא לאלוקים... אבל אם בורא עולם בעצמו מזמין את זה ודווקא את זה... אז בסדר... (זה לא שכבר כיף לי עם זה... אבל בשביל בורא עולם אני מוכן להיות בזירה הזו...) אז זהו!! שככה זה!! ולגמרי! והיות וככה זה... אז בא נסכם ונעשה סדר: אתה לא הולך לסיים עם הניסיונות האלו, לא בגלל המחדל שלך... ולא בגלל הטומאה והטינופת שלך... אלא בגלל שאבא שבשמים רוצה אותה עם זה... ברור?? לגמרי ברור?? בטוח שברור?

ומעתה: היות וכפי שסיכמנו, אתה לא הולך לסיים עם הניסיונות האלו... אז מהיום תבין שהסיפור האמיתי שלך זה לא הנצחון!! לא זה הנושא!!! אלא מאי? הנושא שלך זה עצם המאבק!!! המגרש!!! הסקופ הגדול שלך זה לצבור כמה שיותר שעות של מאבק!! של שחקן אלוף שעומד סמוך לשער ומצליח כמה שיותר הרבה פעמים להדוף את הכדור שלא יכנס לשער שלו... זה הפואנטה!! זה הסיפור!! אותך לא מעניין להפסיק כבר ליפול... אין לך עניין לסיים עם הנפילות... כי אני מודיע לך מראש שאתה לא תסיים!! תוציא מהראש את היעד הזה, (כי יעד כזה שאומר 'אני יותר לא נופל' המשמעות היא ש-בורא עולם, סיימתי את שליחותי, אתה יכול להוציא אותי מהעולם הזה? אתה מעוניין לסיים כאן כ"כ מהר??) אז זהו ש'לסיים' עם הניסיונות! לא לזה אתה חותר!! אז מה כן?? אתה חותר לצבירה של כמה שיותר דקות ושעות וימים וחודשים של משחק מוצלח!! שזה אומר, הצלחתי לצבור עוד שעות של התגברות ללא נפילה, עוד ימים של עמידה בניסיון... כל שעה נוספת של עמידה בניסיון... זה הסקופ... ולצבור פער של כמה שיותר הצלחות מאשר נפילות... אל תשכח שהצלחה של שחקן כדורגל זה לא שלא הבקיעו לו גול, אלא שהוא הצליח בסוף להכניס גולים יותר ממה שהכניסו לו... אתה צריך לצבור כמה שיותר שעות מוצלחות של מאבק ועמידה בניסיון!! זה הסקופ!! זה הסיפור!! זו הצלחה שלך!!

מאוד מתקשים לקלוט... יש פה נקודה מאוד חשובה, שחבל שהיריעה דוחקת ולא יכולתי להרחיב בזה... אבל נסתפק בהערה קצרה בעלמא... **ובכן:**

הספקתי להכיר מאות!!! מאות בני עליה שמקפידים קלה כבחמורה בקנה מידה של דקי דקות... (הוא מעשר פטל, ומקפיד על חשמל של שבת, והמגילת אסתר שלו היא י"א שורות והוא מתמיד עצום) וזה לא סתירה לרגע שלכל בן עליה (כמעט ללא יוצא מן הכלל) יש את הנקודה החלשה שלו!!! שבנקודה החלשה הזו המינימום הכי בסיסי עולה לו בקושי עצום כמו הבעל תשובה הכי טרי שיש!!! **זה מבלבל! אין לך מושג כמה שזה מבלבל!** הוא שואל אותי: תגיד לי: מי אני?? מצד אחד אני מתמיד עצום, אני בן עליה מופלג... המושגים שלי בדקדוק הלכה הם 'עובר עובר', אני נמצא אי שם... בדקויות של נקיות... וברגע שזה מגיע לקימה בבוקר... אני מדשדש אי שם איפה שאחרון הבטלנים אוהז...

אז אצל אחד, הדפקט שלו הוא בקימה בבוקר, אצל השני זה בהתפרצויות של זעם בלתי נשלטות... שבת אחת הוא מוצא את עצמו על גבול חיית אדם... ויש את אותו אחד שהוא בעל מידות ונשמה טהורה, אבל ברגע שזה מגיע לנושא של שליטה ומעמד עולה לו ה'ג'אנאנא' והוא לא מכיר את עצמו... ויש אחד שזה תוקף אותו בנייעס ולשה"ר... שבכל נושא אחר בידישקייט הוא אוהז במידת הנקיות הטהרה והחסידות, אבל כשה מגיע לפוליטיקה, הוא מפשיל שולי חלוקו ורץ לשמוע ומרגיש דפוק כמו אחד הרוקים...

בקיצור: לכל בן עליה שנמצא קרוב מאוד לכותל המזרח, יש לו את הנקודה החלשה שלו!!! שבנקודה הזו ה' שם אותו בספסל האחורי של בית המדרש! והוא מתמודד על המינימום שבמינימום, וזה לא סתירה ולא צריך להיבהל מזה... ה' בסה"כ רוצה שתהיה גם עניו בין הייתר! זה בשביל הענווה!! ואוהו... איך שזה עושה אותו ענווים...

זה לא פיצול אישיות!! זה לא סתירה!! אתה באמת מושלם בכל פרט אחר! אתה באמת בן עליה מופלג שבכל נושא ביהדות אתה אוהז הרבה מעבר למינימום, אבל יש לך את נקודת החולשה ש-פה המינימום שבמינימום עולה לך במאמץ אדיר!!! ובנקודה הזו ה' רוצה ממך את המינימום הזה!! וזה המון! שעה של עמידה בניסיון בנושא זה זו גזירת שמד!! זה מלחמת עולם!! אצלך 'ישב אדם ולא עשה עבירה נחשב לו כעושה מצוה' זה כפשוטו כפשוטו כפשוטו!! זו מימרא של הליגער רשב"י ואתה חייב להאמין במאמר חז"ל הזה, וכל זמן שאתה לא מאמין במימרא הזו של רשב"י אל תעיז לדרוך על מפתן ציונו הקדוש!! אתה חייב להאמין ששעת התגברות שלך שוות ערך לשעת נפילה... אתה מבין את זה או לא?? אתה קולט או לא?

זה עיקר הסיפור... פה צריך לשים את עיקר הדגש... להעצים את התגברות!! להחשיב אותה... ובזה הכל תלוי...

לא... לא כן... בום בום... ירי בלתי פוסק... כל שעה כזו של מאבק בלי סוף... כמה התימחור שלו??

כמה אתה מפרגן לשעה אחת של קרבות בעמידה בניסיון??

אז זהו!! שאם סיכמנו ששעת נפילה זה הפסד של אלף שקל!!!

אז שעת מאבק היא לפחות!!! לפחות **ריווח נקי של אלף שקל!!!**

שמעת? תחזור על המשפט הזה כעת עשר פעמים, הפנמת אותו?? אתה יודע מה המשמעות של המשפט הזה?? שאם קרה ח"ו בבוקר אחד מר ונמהר... שמתשע בבוקר אתה בקרבות עזים.. אש חיה... מאבקים בלתי פוסקים... כל רבע שעה אתה כבר כמעט 'שמה'!! ואתה כל הזמן מחזיק בשיניים ובציפורניים... נאבק ונאבק, וככה במשך שש שעות!! מתשע עד שלוש בצהריים... ואז טראח... בום... נפלת...

וכעת אתה מרגיש 'באסא...' אבל ממזזה... שמתחשק לך להיכנס למיטה ולא לצאת משם לעולם... הההלו... אדוני היקר: **יש לך טעות מתמטית!!!**

הרי כעת סיכמנו ששעת התגברות שוות ערך לשעת נפילה!!

והיות ובמשך שש שעות היה לך מאבק בלתי פוסק!! והרי כל שעה זה ריווח של אלף שקל... ואם מדובר בשש שעות המשמעות היא ששת אלפים שקלים ריווח, ו... ואז טראח... שעה אחת של נפילה... הפסד צורב!! מה הפסדת? אלף שקל!! עצוב מאוד... עקיצה מכאיבה...

אבל הההלו... מה אתה בורח...??

אתה עדיין ריווחי!!!

הרווחת היום 6000 שקל!!! נכון, הפסדת גם 1000 שקל!! נשארתי 'רק' עם 5000! אבל זה עדיין עסק מכניס... הלוואי על כל בעלי העסקים כזה עסק ריווחי... **אתה מאמין במשפט הזה?? אתה מסוגל לקלוט אותו??** נכון שלא? נכון שבשום שום פנים ואופן לא??

נו... למה לא? אני אגיד לך למה לא... **כי... כי הראש שלנו עובד ככה:**

לעמוד בניסיון זה... זה הרי א' ב' של יהודי!! מה פירוש... אסור לעשות עבירות זהו!! ואילו ליפול?? זה... זה גוי גמור... זה 'צא טמא ממחננו...' תסכים איתי שלא מגיע לי פרס על זה שעברתי ליד אנשים ברחוב והשארתי אותם בחיים ולא רצחתי אותם... ואילו אם חלילה וחס פעם אחת כן רצחתי מישהו... אז אוי ואבוי...

אז זהו שלא!! זה לא נכון!! כלומר: זה אמנם כן נכון בייחס לרצח... זה גם נכון אצלן בייחס לשמירת שבת וכל סעיף אחר בשו"ע שאתה מקיים בקנאות ובספונטניות, ובשבילך להתפלל שחירת במנין זה מינימום של יהודי, ואילו לא להתפלל זה 'שוטה רשע וגס רוח', אבל!!! כשה מגיע לנקודה החלשה שלך!!! (כל אחד ב'נקודה החלשה' שלו) כאן המקסימום האפשרי זה המינימום שבמינימום!! ואת זה אנחנו

ממילא, באותה פעם אחרונה שהצלחת לצבור שלושה שבועות תמימים של עמידה בניסיון... זה היה נפלא ביותר!!! במשך שלושה שבועות היית שחקן מדהים!! עשית לאבא שבשמים המון המון נחת... אין לשער ואין לתאר את גודל השכר שאתה מקבל על כל שעת מאבק ובעיטה עם כל הכח... (אף אחד בעולם לא מעלה על דעתו כמה שזה היה קשה לך... רק אתה והרבש"ע יודעים במה מדובר, וטוב שכן!! שישאר ביניכם!! אל תצפה ממישהו בעולם שיהיה לו שמץ של אינדיקציה באיזה סדר גודל של הקרבה מדובר...) אלא ש... מה קרה אז?? הכניסו לך גול!!

אוף... היצר הרע עשה מחטף... אחרי שלושה שבועות נהרס הרצף...!!

בסיידר... הכניסו לך גול... זה עצוב... זה מר... זה כשלון צורב...

אבל בסיידר... עם כל הכאב... תהיה שחקן נבון... תדע להפסיד בכבוד... אדרבה!! דווקא בשעת הכשלון הצורב, זה הזמן לסכם בסיפוק... תשמע... אמנם חטפתי גול, אבל נא לא לשכוח שיש כעת מאחורי שלושה שבועות של אינספור נחת לאבא שבשמים... איזה כיף... קדימה!! ממשיכים לבעוט עם כל הכח... עד... עד... עד הנפילה הבאה כמובן...

כי שוב... אותך לא מעניינת הנפילה!! סיכמנו כבר שהנפילה היא לא הבעיה פה, היא חלק בלתי נפרד מהמגרש... המשחק פה, הוא הסיפור!! אותך מעסיק כמה שעות משחק ומאבק זכית 'לדפוק הופעה' של נאמנות מול אבא שבשמים... זה הכסף הגדול!!

הבנת את הנקודה העדינה? הבנת מה מעניין יותר ומה פחות??

כעת אני רוצה להוסיף משפט שיהיה לך מאוד מאוד קשה לעכל אותו!! ואתה תצטרך לשנן אותו אינספור פעמים, וגם אז תמיד יהיה לך קשה להפנים אותו, ואתה תצטרך לשנן אותו שוב ושוב, בקיצור: סדר המוסר שלך צריך איכשהו להסתובב סביב המשפט הזה... שיתברר ויתאמת אצלך אמיתות המשפט הזה- כדלהלן:

שעה אחת של עמידה בניסיון!! שוות ערך לשעה אחת של מעידה!!

זהו!! זה כל המשפט... מה אמרתי במשפט הזה?

ובכן: בא ננסה לצורך העניין לתרגם את הניסיונות שלך למונחים מתכתיים של כסף... היות וכבר למדת את גודל העוון החמור, ואתה יודע כמה שזה נורא... כעת לצורך העניין תנסה לתמחר לי כביכול בכסף... מה זה שעת נפילה? כמה כסף הפסדת? אז בא נגיד לצורך העניין: אלף שקל הפסד!! כל שעה של מעידה רוחנית זה הפסד של אלף שקל!! ירד לך אלף שקל מהחשבון!! שעתיים של נפילה אלפיים שקל, שלוש שעות- 3000 שקל... ומעתה: כל שעה שהיה לך התמודדות ומאבק איתנים כן ליפול, לא ליפול... כן לא... בינינו... אתה האחרון שאני צריך לספר לך איך זה נראה בשעות שלפני הנפילה... קרבות עזים... מלחמת עולם... כן

העיגול דבילה שפגע פגיעה ישירה והסתיים באשם תלוי שממתין למוס...

סטאשה הגיע לבית המקדש שפון... ובידיו אשם תלוי!!! כן... הוא הגיע ממרחק... מהעיר תדמור שבמדבר... מה קרה?? אל תשאל... בשבת שעברה הייתה תקרית לא נעימה בבית הכנסת... היה קידוש אחרי התפילה ובעל השמחה הביא עיגול דבילה וחתך אותו כמו קוגל לפרוסות וכל אחד קיבל חתיכה... אסחיה...

ואז בדיוק באותו שבוע הגיע לעירנו איזה צורבא מרבנן צעיר מתלמידי ר"ע... והגבאי נתן לו להגיד איזה דבר תורה... מה חידוש היה בבית המדרש לאחרונה... ואבימי התחיל לדבר... ואז בתום לב ובחוסר ידיעה הוא העלה נושא מאוד מאוד רגיש וטעון בעיר שלנו... הוא הביא את המחלוקת מה הדין בגוי שהתחתן עם יהודיה ונולד להם ילד... ואותו צורבא מרבנן בתור תלמיד של רבי עקיבא קבע בפשטות שהוולד ממזר!! (למעשה קי"ל שהולד לא ממזר) אוה אוה אוה... אין לך מושג מה הלך פה... איזה תסיסה... תבין: תדמור זו עיר ששייכת לעבדי שלמה שהיו גוים עשירים ובמשך השנים הם התחתנו והתערבבו עם נשים יהודיות... כמעט כולם פה בנים של אמא יהודיה מגוי... ולהגיד שהם ממזרים? ! ? אוה אוה... הוא לא יודע מה הוא עשה.

ואז לפתע סטאשה קם!!! העיניים שלו רשפו אש... הוא לא שלט בעצמו... כולו רתח מזעם... נגעו לו בצלקת הכי רגישה... סטאשה התחיל להתקרב בחמת זעם לאבימי עם אגרוף קמוץ... אבימי ראה אותו מתקרב... ונתקף בבהלה... וברח כל עוד נשמתו בו כמלא עיניו כמו משור ביומי ניסן... אבל סטאשה לא ויתר... הוא כ"כ רתח מזעם... הוא היה חייב או לתפוס אותו או לפחות לזרוק עליו משהו... בשבריר שניה הוא לקח איזה חתיכה של עיגול דבילה ורץ אחרי אבימי וזרק לכיוונו... ובום!!!! פגיעה ישירה... זהו... מגיע לו... הוא קיבל את המנה שלו... סטאשה חזר למקומו... ובמשך דקות ארוכות כולו מתנשף מכעס... ואז לאט לאט סטאשה נרגע... ואז הוא התחיל לתפוס את עצמו... רגע... מה קרה לי... מה זה ההתפרצות הזו... והכי תכל'ס... זקתי 'ד' אמות ברה"ר... זו מלאכה גמורה!! אני חייב חטאת!!! אבל רגע... האם זה היה כשיעור או לא... אמנם כן... לקחתי חתיכה של דבילה אבל אני חושב שהיא הייתה חמש גבולית... מאוד קשה לי להעריך האם היה בזה כגרוגרת או לא... נו... מה עושים?? אני חייב חטאת או לא? כן לא... כן לא...

לסטאשה לא הייתה ברירה... הוא יצא לרחובו של עיר בשעת דמדומי חמה כדי לחפש את אבימי שקיבל את ה'מנה' גם לבקש ממנו סליחה וגם לאסוף מידע ושחזור האירוע... (כן... כמו שכיום בתאונה, הפרטים הם מאוד חשובים בייחס לביטוחים וכו'... אז בחילול שבת גם הממצאים מאוד חשובים) אבל איפה... לך תמצא אותו... יודעי דבר סיפרו לו שאבימי כ"כ נבהל מכן... שהוא רץ מהר להחשיך על התחום... הוא אמר לנו שהוא מחכה לשניה שתצא שבת בשביל לברוח מהר לפני שהזרוע הארוכה שלך תתפוס אותו... בקיצור: אדהי והכי האובייקט נמלט וסטאשה נשאר תקוע עגמומי אוכל את הלב ועם ספקות ללא מענה... אוי... סטאשה נאנח... עשיתי טעות ועכשיו אני משלם... הבן אדם נעלם לי... ומי יוכל להגיד לי מה היה וכמה...

תכל'ס... סטאשה לא היה רגוע... הילד שלו גם התחיל להרגיש לא טוב וסטאשה התחיל לדאוג מהפרענות ונכנס ללחץ... ואז הוא החליט... אין ברירה... היות ואני מסופק האם זה היה כשיעור או לא... אז לכה"פ אני אלך לירושלים להקריב אשם תלוי... קדימה... (אשם תלוי כידוע הוא קרבן יותר יוקרתי מחטאת... כי חטאת זו כשבה... ואילו אשם תלוי זה האבא שלה, האיל! והוא צריך להיות בעלות של שני סלעים לא פחות... אבל אל תרחם עלי... כסף לא חסר לעבדי שלמה... אל תשכח ששלמה שלח אותם להביא זהב מאפירה שלדעת החיד"א יז בשבת אמריקה... בקיצור: הוא אמריקאי, הכל בסדר...) בקיצור: סטאשה הגיע לבית המקדש להקריב אשם תלוי... שם במקום קיבל אותו הלוי והתחיל לתחקר אותו מה קרה... מה פרטי הסיפור... למה החלטת שאתה צריך להקריב אשם תלוי... (בפרט יהודי שמגיע מתרמוד... אי אפשר לסמוך על השיקול דעת שלו... מה קרה שהוא החליט להקריב אשם תלוי על הבוקר?? לך תדע... הוא מסוגל גם להתבלבל בין חטאת למעשר שני) סטאשה התחיל לספר בשקט ולגולל את הפרשיה עם הדבילה הדביקה... והלוי שמע והתחיל לצחוק... כן כן... מישהו פה הגיע בדיוק אתמול ומסר את הפרטים שלו ואמר שאם יבא לכאן יהודי להקריב אשם תלוי בעקבות זריקת חתיכת דבילה אז תגידו לו שאני לומד פה בדיוק בישיבת הקיבוץ לאוכלי חולין על טהרת תרומה ואם צריך מידע נוסף אני פה... מהר מהר קראו לאבימי...

הוא הגיע די נבוך... סטאשה היה עוד יותר נבוך... וסטאשה בראש ובראשונה ביקש סליחה... תבין אותי... הנושא הזה שהעלית מאוד רגיש אצלנו... דרכת לי על היחס!!!! הם התפייסו... אבימי התנצל על ה'אונאת דברים'... וגם סטאשה התנצל על העיגול דבילה שפגע!!! וכעת תכל'ס... אבימי... תגיד לי: העיגול דבילה שפגע... האם היה פה כגרוגרת או לא??? אבימי חיך ואמר: אוהו... ועוד איך היה בו כגרוגרת... הוא היה קרוב לחצי פרס... אם אתה מסופק האם זה אשם תלוי או חטאת... תהיה רגוע... אתה חייב קרבן חטאת לכל הדעות!!!! (השאלה אם אתה חייב גם על חובל... כי היה לי שם מכה עם סימן כחול במשך שבוע וחצי... כאן זה כבר תלוי בחובל וצריך לכלול)

בקיצור: סטאשה יצא משם מבולבל לגמרי... מצד אחד אין שמחה כהתרת הספקות... אם אני יודע שאני חייב חטאת... אז טוב שאני יודע שאוכל להתכפר כמה שיותר מהר... ולחזור הבייתה ולשמוע שהילד מרגיש יותר טוב... אבל מה אני עושה עכשיו עם האשם תלוי... הרי אני מצידו הגעתי מתוכנן... כבר הספקתי להפריש אשם תלוי... ואל תשכח שאשם תלוי זה זכר!!! ואילו חטאת זה נקיבה!!! אז מה אני עושה עם האשם תלוי הזה?? אין הרבה ברירה... האשם תלוי יצטרך לרעות בעדר עד שיפול בו מום וכשיפול בו מום אז יהיה אפשר לפדות אותו והוא יהפוך להיות חולין (ולא הקדש) ואילו הכסף ילך לנדבה... צריך לשלשל אותו בשופרות של המקדש בקופה שנקראת נדבה... בקיצור: כעת זה תהליך... זה לא משהו שמגיע ברגע... אתה צריך לתת לאשם תלוי לטייל... לרעות במרעה הלך חזור... ואז בדרך כלל תוך חודש ימים נופל בו מום...

אז בשביל זה יש רועה צאן מיוחד שמתגורר ליד ירושלים והוא מתנדב לעשות שירות "ירעה עד שיטאב..." סטאשה הגיע לשם ונדהם לראות תעשייה של מחשו!!! מלא מלא כבשים ופרות ועיזים... כל אחד נמצא בתא משלו... רפת או דיר משלו... מיד בכניסה יש דיר גדול מאוד שכתוב עליו "מסכת תמורה"!!! אתה רואה?? כל הבהמות שנמצאות פה זה תמורות שלא יכולות להיקרב... הנה... התא הזה שייך לתמורת פסח קודם חצות (כי אחרי חצות היא קרבה), והתא הזה שייך לתמורת אשם... והתא הקטן הזה שייך לתמורת עולה במידה והוא הפריש נקיבה... אוהו... אתה רואה את הפרה הזו!!! זו הפרה המיתולוגית שהבעלים שלה אמר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים, ואף בגמרא דבריו אדם נתפס והיא גם צריכה להמתין עד שיפול בה מום... עכשיו!!! אתה רואה שם דיר סגור... לשם אל התקרב... תזהר... שם יש רוחות רפאים... שם זה תמורת חטאת וולד חטאת שקי"ל הלכה למשה מסיני שתמות!!! הלאה... עוברים לדיר הבא... כאן זה חטאת שנאבדה לבעלים שלה... ולא הייתה לו ברירה והוא הפריש חטאת אחרת במקומה, והוא כבר סמך והתוודה על השגיה, ורגע!!! רגע לפני שהוא בא לשחוט אותה... הופה... באו מהר מהר לבשר לו שהחטאת האבודה נמצאה... היה לה נס!!! כי בזכות זה היא יצאה בדימוס ויש לה כעת את הזכות שיפדו אותה לאחר שיפול בה מום... כי אם היא היו מוצאים אותה רגע אחד אחרי שהקריבו את החטאת, היא הייתה נכנסת לרשימה השחורה של ד' חטאות המתות שאחת מהם זה חטאת אבודה... בקיצור: ככל הנראה עד פסח הקרוב יהיה פה לסטאשה את דמי האשם והוא ישלשל אותם בשופר של מותר אשם...

לא לאחר!!! אבל גם לא להקדים את

המאוחר...

אחד מהמסרים שהודש אדר א' מלמד אותנו זה גם לא להגיע יותר מידי מוקדם!!! ובשביל זה חידוש מאוד מאוד גדול...

כי אני אלוף בלהגיע מאוחר... וכולם נופים בי שאני אהיה זריו ולמה הגעת מאוחר... צריך להגיע מוקדם... צריך להיות מעשרה ראשונים... ומי כמוני יודע כמה שלאחר זה לא טוב... המאחרים הכרוניים זה אנשים הכמעט יחידים בעולם שמקבלים את העונש במקום!!! איחרת... איחרת את הרכבת... איחרת את התפילה!!! הפסורת... הפסורת... הנוצצות במקום!!! אז אני כבר יודע שלא טוב לאחר... אני מברך את עצמי ומאחל לעצמי שאני אגיע בזמן... נו... ואם יום אחד בטעות יקרה שאני אגיע יותר מידי מוקדם?? אז ככלל... אני אהיה בעננים...

או לא!!! חודש אדר א' מלמד אותנו שגם להגיע מידי מוקדם זה לא טוב!!! כן... השנה אנחנו זריזים במיוחד ואנחנו מגיעים לחודש ניסן יותר מידי מוקדם... אז לפתע הרכבת מאיטה את המהירות... (מכיר את זה שפתאום הרכבת מתחילה לנוע לאט... ולמה? כי הרכבת הוו צפויה להיכנס לתחנת סבידור מרכזי בשעה 12.42... והקטר כנראה נסע מיפה יותר מהר ולפי זה יוצא שאנחנו נכנס לתחנה בשעה 12.39... אם ככה... צריך להאט.) מה שנקרא "ובלבד שלא יקדים ולא יאחר..."

עכשיו: מה באמת הבעיה להגיע מידי מוקדם??

התשובה היא פשוטה: כשאתה מאחר... או אתה המאוחר!!!

ואילו כשאתה מגיע מידי מוקדם... או אנהו מאחרים אותך...

אוטובוס שהגיע מידי מאוחר... או האוטובוס איחר... נו נו נו לאוטובוס... אבל אוטובוס ישיא יותר מידי מוקדם... אז אנהו איחרנו אותו... ותכל'ס: בשנת המקומות יש פה איחור!!!

בקיצור: לכל דבר יש זמן!!! בעיתו ובזמנו!!! וכשזה לא בזמן... אז תמיד יש פה איחור... או שאתה הגעת באיחור או שאיחרו אותך... אם אנהו נגיע לחודש ניסן בזמן... אז פסח יאחר אותנו כי פסח זמנו בחודש האביב ואילו אנהו בחודש האביב כבר נאחו בחודש איר... כלפי מה הדברים אמורים???

כמו יש יצר של עצלות לאחר... וזה יצר מוכר... וכפי שאמרת המאחר מקבל את העונש שלו במקום... יש יצר שהוא אפילו יותר מסוכן מבחינה מסוימת!!! יצר להקדים את המאוחר... לתפוס מדרגות בעבודת ה' לפני הזמן!!!

מגיע בחור עובד ה' ומחליט לשים גז בעבודת ה'... הוא מקדים את המאוחר ותובע מעצמו מדרגות שהוא ראה אצל צדיקים שהגיעו ליה לאחר שנים רבות של עבודת ה'... והוא תובע מעצמו את זה כבר עכשיו!!! זה בחור בן עליה... אני מסתכל עליו בהערצה... כי תכל'ס... אני טיפוס עצלן ומאחר... והוא טיפוס מקדים!!! הלוואי עלי... אבל אסור להתבלבל!!! גם מי שמגיע מוקדם מידי... זה יכול לגרום לאיחור באופן ישיר...

כי אתה כעת לא יכול לשבת וללמוד חמש שעות רצוף!!! מה נעשה שלא!!! (מי שכן הלוואי... אני מדבר על מי שלא...) וברגע שאתה מתעקש... אז אתה יוצר סכסוך בין הגמ' לנפש שלך... כי הנפש שלך עושה משהו שכעת היא לא מסוגלת לעשות... ואתה מתעקש להקדים ולהכריח את הנפש לאחוז במקום שמוקדם מידי בשבילה... ואז הנפש מפתחת ריאקציה!!! משהו שם מתנגד מבפנים... ואז לאחר כמה שנים שעקרונית כבר הגיע הזמן... עקרונית היית יכול כבר לדרוש מעצמך כזו רמה רוחנית... פתאום זה לא הולך!!! למה?? איחרנו את המועד... לך כבר יש ריאקציה מוקדמת... המדרגה הזו איחרת אותך... כי ניסית להקדים אותה... זה משפט עמוק עמוק!!! אבל תחזור עליו כמה פעמים... זה חשוב (למי שזה נוגע אליו...)

להיות חכם זה לא תמיד חכמה גדולה...

ההפטרטה (הנדידה) של פרשת תרומה פותחת בפסוק: "וזה נתן החכמה לשלמה ויהי שלום בין שלמה ובין הרים..." אז כאן יש וורט שאני אוהב להגיד... ש-איפה התבטאה פסגת החכמה של שלמה? שהוא ידע להסתדר עם אנשים!!! ויהי שלום בן שלמה ובין חירים!!!

אבל האמת היא שזה לא כ"כ וורט... לשלמה המלך היה חסרון אחד גדול!!! הוא היה החכם מכל אדם!!!! וזה לא צחוק... אצל רוב האנשים חכמה זה בדרך כלל משהו שצומד להם לרועץ... אתה מוזמן להסתכל ימינה ושמאלה ולראות שדווקא האנשים החכמים עם הראש הגאון לא מצליחים בחיים... הם נתקעים בחיים על כל צעד ושעל... ומכל הסיבות שבעולם: דבר ראשון: בן אדם חכם!!! אוטומטית הוא גם עקשן... כי הוא באמת מבין שכך צריך לעשות... והוא באמת צודק... (אנחנו בדרך כלל לא עקשנים כי אנחנו לא לגמרי משוכנעים במעשים שלנו)... וממילא יש לו קושי כללי להסתדר עם אנשים כ... כי הוא באמת מבין מה שאחרים לא תמיד מבינים (חץ מנה: אדם חכם זה אחד כזה שבין הייתה גם יודע לראות עשר צעדים קדימה... ובדרך כלל מי שרואה עשר צעדים קדימה... אוטומטית הוא לוקח עשר צעדים אחורה... כי איפה שכולם מתלהבים הוא יודע לזהות ההתלהבות ומקדמת... זו הסיבה שהחכמים בדרך כלל גם נשארים הרבה במיטה)... והכי הכי... כאן אנחנו מגיעים ללב הנקודת... לחכם יש קושי לרדת לפרטים קטנים!!! דווקא בגלל שהוא חכם... זה כמו שלבן אדם מבוגר קשה להיכנס מתחת השלחן... לילד קל כי הוא קטן!!! אבל למבוגר... דווקא בגלל שהוא גדול קשה לו לרדת לקטנות... אותו דבר חכם!!! החכם טוב דיאגנוזה... הוא טוב בלקרא את המפה הרחבה והכללית ולהגיד מה נכון ומה לא... אבל לרדת לביצוע הפרקטי ולפרטים הקטנים?? בזה הוא חלש!!!!

אין בעיה... לא נורא... אז בפרקטיקה הוא חלש... בסיידר... בשביל זה יש אנשים קצת פחות חכמים ממנו... שהם כן טובים בפרקטיקה... והוא יפזר להם סמכויות... הוא יתן את הקו המנחה והם יבצעו בפועל...

אז זהו!!! שכאן מצטרפת הבעיה השניה של החכם... שהחכם מתקשה לקבל מאחרים!!! כי... הוא חכם... הוא מידי מבין וחכם בשביל להיכנע לדעה של אחרים... ולכן מאוד מאוד קשה לו לעכל שיש דברים שאחרים יותר טובים ממנו... (ואל תדלדלו! זה קושי אמיתי! תחשוב שאתה בן עשרים ויש לך אח בן עשר... וזה לא סוד שהוא ספוס לידך... אתה יותר ממנו בכל דבר... יותר חכם... יותר חזק... יותר אחראי... אתה מסוגל לעכל רגשות שיש דברים מסוימים שבהם הוא יותר טוב ממך ואתה צריך להיכנע אליו?? נראה אותך... כשתצליח לעשות את זה... אז תבא בטעות לאותו חכם שלא מוכן לפזר סמכויות ולא מוכן שיש לו מה לקבל מאחרים)

כן... לחכמה יש מחיר! הבאתי לך כאן טעימה קלה מאוסף החולשות שהיא חלק בלתי נפרד מעיסוקת חבילה שנקרא חכמה... וזו הסיבה שבשורה התחתונה לא לחכמים לחם... ותכל'ס דוד המלך זוכה לבן חכם!!! ודוד עדיין לא ממחר לשמוח... כי כפי שסיכמנו חכמה זה לא תמיד בשורה טובה... אדרבה... אם כבר דוד המלך נושא עיניים מעריצות להליגער שמואל הנביא שמשח אותו למלך... והוא יודע שאמא שלו חנה... כשהיא התפללה לזכות בשמואל... היא התחננה לקב"ה: ונתת לאמתך זרע אנשים!!! זרע שמובלע בין אנשים... לא חכם ולא טיפש... חנה לא רצתה ילד חכם... היא רצתה שמואל הנביא... ובשביל לגדול שמואל הנביא שיוודע להיכנע לעלי הכהן ולגדול בתורה ובנביאות... בשביל זה אסור שיהיו לו את התופעות לוואי השליליות של אלו שקבלו חכמה (ולא שטח חכמה... שמואל יום אחד קנה חכמה ונהיה חכם מפלג... כל זקן זה- זה מי שקנה חכמה... לקנות חכמה זה לקנות חכמה מסולתת ונקיה ללא התופעות לוואי שהזכירו כאן! לא כך מי שקיבל אותה במתנה... ודו"ק.)

דוד המלך מגיב בחשך ובהסתייגות לחכמה של שלמה המלך...

והנה יום אחד דוד המלך לפתע פרוץ בקריאת שמחה... בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני!!! פתאום דוד כן שמח ומתפעל מהחכמה של בנו.

מה קרה?? אומרת הגמ': כשעה שיתקן שלמה עירובין ונטילת ידים יצאה בת קול ואמרה: בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני... מה קרה? מה קרה פתאום שדוד כבר לא מסתייג מהחכמה של שלמה? למה הוא כבר לא דואג שהחכמה של שלמה תעמוד לו רק לרועץ?

התשובה היא: שלמה המלך תיקן עירובין... מה זה עירובין??

שלמה לא סומך על עצמו!!! הוא מפחד להתבלבל... הוא חושש שאם הוא יוציא מרשות היחיד לרשות היחיד... הוא יבא בטעות גם להוציא לרשות הרבים ואז הוא ח"ו יעבור על הוצאה דאורייתא...

שלמה החכם מכל אדם... אתה לא סומך על עצמך?? אתה תתבלבל??

מה... אתה לא מתבייש?? מה... החכם מכל אדם יכול בכלל לאבד ראש??

כן... מרכין שלמה את ראשו בבושה כמי שנתפס בקלוננו...

אני לא סומך על עצמי... אני מוכרח לתקן עירובין... דוד המלך שומע את זה ולראשונה פוצח בריקוד... בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני!!! כעת אני רואה שאתה חכם לבני! בדרך כלל חכמה זה בראש... במוח... הוא מאוד חכם... אבל איפה זה מתבטא?? במוח!!! בעננים!!! (שזה אומר ניתוק מהפרקטיקה) אבל כעת אני רואה שהחכמה שלך היא גם בלב... חכם כזה שיוודע לשמור קשר עין עם החולשות שלו... מכיר בטעויות אפשריות ופועל כדי להיזהר מהם... זה כבר חכם לבני! זו חכמה שאיתה אפשר לשמוח... שלמה הוא זה שמתקן נטילת ידים לקדשים!!!

למה?? בתור תזכורת!!! גזירה שמא יזכר טומאה שבידו ופרוש... שלמה המלך לא סומך על הזכרון שלו... הוא לא בטוח בעצמו שהוא לגמרי שולט במצב... הוא יודע לזהות איפה הוא עלול לטעות... שלמה המלך מתקן לנו שניות לעריות... הרחקות!!! ועל זה כתוב פסוק מבהיל במגילת קהלת... וייתר!!!! יותר שהיה קהלת חכם עוד לימד דעת את העם ואיך יחזק תיקון משלים הרבה מה כתוב בפסוק הזה?? שיותר!!! יותר ממה ששלמה המלך היה חכם... מה כבר יכול להיות יותר מהחכמה של שלמה המלך?? עוד לימד דעת את העם ואיך יחזק... מה זה איזון?? דורשים חז"ל: עשה אותנים לתורה!!! עד שלמה המלך התורה היתה כמו סל בלי דיות... (סבת פעם סל בלי דיות... כן... דווקא יש לי ניסיון בתתום... אני כל שבעות סוחב קרטון עמוס (בלי דיות) מהממזרה של מונט דיוסוף... מוציא ניקיון למטה... על גביהם יקות... עליהם חבילת טישו ומגבוניהם... ומלמעלה עומד ככה באלכסון שתי תבניות ביצים... וזא אני מתחיל בצעדה!!! ומכאן ואילך זה עניין של מזל... כל הדרך אני הולך על גחלים... בתקווה שנסרוד את הדרך והתבנית ביצים לא תתהפך עלי יחד עם כל התכולה... ומה קורה בסוף?? בדרך כלל יש לי מזל ואני מגיע בשלום... ולפעמים לא!!! להבדיל על אותו משקל: עד שלמה המלך התורה היתה כביכול כמו סל בלי דיות... יהודי מצידו משתדל לשמור על התורה... יש כן וכך איסורים שצריך לזהר מהם... והכל נפיק!!! סו"ס אנחנו בני אדם ויש לנו ניסיונות וכל רגע אתה עלול להיכשל בחטא... כפסע בין לבין כשלקח... אבל בא נקווה שיש לך מזל... וכמו שאני הולך עם התבנית ביצים וכפסע ביני לבין עוגת טורט (מהלכת...) אז נקווה שגם אותו יהודי יצלל וישרוד ולא יגיע לירי ניסיון...

ככה היתה נראית היידישקייט עד שלמה המלך!!! אבל דווקא כשהחכם מכל אדם נכנס לתמונה... איפה התבטאה פסגת החכמה שלו?? אזניים לתורה!!! שלמה המלך מיד יורד לפרטים הקטנים והיראילים... הוא מיד מזהה שלסל של היידישקייט אין אחיזה מספיק יציבה... ושלמה עושה לו ידיות... מה זה הידיות האלו?? גזירות!!! הרחקות!!! תקנות!!! עשו משמרת למשמרת... יש פה חכם לב שלא רק עולה ומתעלה במעלות החכמה... אלא הוא גם עסוק בעיקר בלאבטח את שמירת התורה!! לשריין הגנה ותמרורי בטיחות שלא להתקרב לטטח סכנה של חשש איסור... ברגע שזה מה שמעסיק את החכם מכל אדם... אז זה כבר לא סתם חכם... זה חכם לב!! אם חכם לבך- ישמח לבי גם אני... דוד המלך סמוך ובטוח... חכם בני ושמח לבי ואשיבה חורפי דבר...

שלמה המלך מתקן משלים הרבה... שלמה יושב ולומד מוסר... כל המושג שנקרא מוסר מגיע משלמה המלך!!! הפסוק השני במשלי... לשמוע חכמה (מוסר)!!! בחורים יקרים: אני לא מבין: ממתי מוסר הולך עם בעל כישר'?? ראינם בחיים שלכם בחור בעל כישרון נכנס לסדר מוסר? מוסר הרי מיועד בשביל אלו שלא מבינים בלימוד... הם יושבים ומחכים שיסיימו סדר ב' כדי שהם יוכלו ללמוד מוסר שלפחות את זה הם מבינים... נכון ככה אנחנו מסתכלים על זה?? והנה שלמה המלך החכם הגדול... המוצלח הגדול... הפיקח הכי משופשף... אלוף העולם בשחמט... הוגה הדעות והמדען מספר אחד בעולם... בדיק הוא יושב ולומד מוסר!!! יושב מול מאמר חז"ל וחוזה עליו שוב ושוב... משנן לעצמו כל מיני משפטים כאלו מוכרים שאבא דוד אמר לו כבר בגיל שתיים עשרה והוא חוזר על זה שוב ושוב כאילו פעם ראשונה הוא שומע את זה... לא מתאים לכה בעל כשרון ללמוד מוסר!!!

אז זהו שאם יש משהו שמפריד בין לבין החכם מכל אדם... זה בדיק הנקודה הזו... הרי בינינו... גם אתה החכם מכל אדם... (איך לא...) כל ההבדל ביניכם שהחכם מכל אדם זיהה את נקודות התורפה של החכם!!! מי כמוהו ידע שהמוקש הכי גדול של החכם זה נו...

בסדר... הבנתי... הלאה... תדפדף לעמוד הבא... בא נעשה מדגם קטן: בחור יקר: אני רוצה להגיד לך כמה חידושים שמעולם לא שמעת אותם:

דבר ראשון: יש בורא עולם והוא רואה כל מה שאתה עושה!!! דבר שני: אנחנו אורחים כאן בעולם הזה... לא אחד לא נשאר כאן!!! דבר שלישי: אל תלך אחרי התאוות כי אח"כ רק תאכל את הלב...

שלושת המשפטים האלו הם מצד אחד המשפטים הכי נדושים בעולם... בינינו... מה אמרתי פה... מי חשב אחרת... ומאיךך אם קצת תתבונן אנחנו לרגע אחד לא חושבים ככה... כי אם הייתי מפנים לרגע שבורא עולם רואה כל מה שאני עושה... הייתי מתנהג אחרת לגמרי לגמרי!!! זאת אומרת: זה שבורא עולם רואה אותי זה מידע הכי נדוש... ודווקא בגלל שזה המידע הכי פשוט והכי נדוש... דווקא בגלל זה אנחנו לרגע לא חושבים ככה... ולמה?? אף אחד יכול להיות שבדיק המשפטים הכי פשוטים ונדושים רחוקים ממני כרחוק מזרח ממערב?? תנחש איך קרה כזה דבר?? כי כפי שסיכמנו אני חכם!!! וכידוע: בעל כשרון זה אחד שמבין כל דבר מהר ומיד ממשיך הלאה... אז כשמישהו התחיל לדבר איתי על בורא עולם וכו'... נו... בסיידר... הבנתי... אני כבר מכיר את המשפטים האלו... הלאה... בא נעבור לנושא הבא: מה יש לך לומר בסוגיה או בהשקפה או בפוליטיקה... רק אל תדבר איתי על "התקלית השבור" שיש בורא עולם... ויראת שמים... ויש דין ויש דיין... את המוקש הזה זיהה החכם מכל אדם!!! הוא ידע שהסיכון הגדול ביותר של חכם זה הלאה... לדפדף הלאה... להתייחס ליסודות הכי בסיסיים כמשהו נדוש שיאלה... הבנתי... תעביד נושא... הוא זיהה את המוקש הזה והוא לא נתן לזה לקרות!!! ולכן הוא הראשון שלמד מוסר!!! הוא הראשון ששינן את המשפטים הפשוטים ביותר שהכי הכי לא פשוט להפנים אותם...

ועד עצם היום הזה מי שלומד מוסר יש עליו תוית של תמים!!! כן... החכם מכל אדם ברוב "תמימותו" ידע שמי שהתקדם הלאה ולא מתעכב ושוהה ומשנן ומפנים את יסודות החיים הפשוטים ביותר... הוא יכול לדהור קדימה עם מהלכים עמוקים בהשקפה ואמונה והשתדלות ותכל'ס אין לו שום שייכות עם זה... וברגע שהחכם מכל אדם מזהה את המוקש הזה ומסוגל לבלום את החכמה האדירה שלו בחריקת בלמים ולהכריח את עצמו להיצמד למוסר!! להתעכב ולשהות ב"סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא וגו'..." ברגע שדוד רואה את שלמה לומד מוסר... דוד פוצח בריקוד... אם חכם לבך ישמח לבי גם אני... זה הכמת לב!!!

שלמה יש אמא שעם כל הכבוד לה... הוא יותר חכם ממנה!!! לא בגלל שהיא לא חכמה... אלא בגלל שהוא!!! הוא החכם מכל אדם... ואותה בת שבע מצמידה אותו לעמוד ומלקה אותו... וזפת בו ומוכיחה אותו...

והוא נתן לה!!! הוא מקשיב לאמא!!! כי אני מבין שיש לאבא ואמא מה לומר לי... כן... אני אמנם החכם מכל אדם... אבל גם לחכם מכל אדם יש אמא שעם הלב הנקי שלה שחורש רק טובות (ואין אדם מנחיל שזה לבנו) לקול הכנה הזה אני חייב להקשיב!!! למרות שאני מבין מאה צעדים קדימה... זה מבדק של חכמה לבני... כן... ואתה בחור פיקח... אתה אברך שבאמת מבין יותר מאחרים... האם אתה מסוגל להרכין ראש ולהקשיב לשאל אבך ויגדך זקניך ויאמר לך?? (לצערו להשריך מה שהוריים אמורים ולהתעניין בכנות מה דעתם... זה משהו שמגיע בגיל מסוים... בגיל שאנחנו נהיים קצת יותר חכמים (וקצת פחות גאוותנים) דא עקא... שעד אז לפעמים זה מאוחר... עכ"פ לי כבר אין אמא שאני יכול לקבל ממנה... וב"ה יש לי אבא שיכדחט"א ולפחות אותו אני יודע לצלל... פעם הייתי חכם!!! פעם לא היה לי מה להוסיף לי)...

זכור: להיות בעל כשרון זה לא חכמה!! חכמה זה להיות חכם לב!!! רק אז "בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני..." אם אתה יודע לתרגם את עבודת ה' לבית!!! לבית המקדש... אז

וזה נתן חכמה לשלמה...

גיליון מס' 551 פרשת תרומה
תשפ"ד שנה שתיים עשרה

גליון זה יוצא
לזכות סבי היקר
ר' יוסף יעקב בן בלומה
לרפו"ש בתושח"י

דברי שלי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

'והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגא מאד'

אנחנו עומדים בתחילת שנת ה"ב לגליון המופלא 'דברי שלי"ה', אשר זכה ידידנו איש האשכולות הרב יצחק גולדשטוף שליט"א, שהיה החלוץ הראשון לפרסם ברבים תורת רבינו זצ"ל, בהשכל ודע"ת בבמה מכובדת, בתורה שבכתב ובע"פ בהלכה ואגדה, ובלימוד ארחות חיים, ורבונו זצ"ל בענותנותו שאלו בתחילה בפליאה למה טורח בזה, את מי מענין מה שאני כתבתי, ואחריתו ישגא מאד, שמלא כל הארץ כבודו, בארץ ובחור"ל, רבנים, וראשי ישיבות, חסידים ואנשי מעשה, זקנים עם נערים, מכל העדות והחוגים, צמאים לדעת דע"ת צרופה מרבינו זצ"ל, וזכה ידידנו שליט"א ללכת מחיל אל חיל להר"ל ב'קובץ גליונות' את תורת כל רבותינו גדולי עולם זצ"ל ויבלחט"א, ואין קץ למעלת זיכוי הרבים והרבצת תורה והרבות כבוד חכמים שבא לעולם בזכותו.

ובדאי רבינו זצ"ל עם שאר גדולי ישראל זצ"ל, אשר בזכותו שפתותיהם דובבות בקבר ללא מנוחה, ימליצו טוב בעדו להמשיך במלאכת הקדש בס"ד, ויראה ברכה בעמלו, ויתברך ממקור הברכות ברוחניות וגשמיות עם כל בני בתו, והנני בזה להביע רגשי הכרת הטוב מקרב לב, של כל אחב"י רבן ותלמידיהוון, הצמאים לדבר ה', לידידנו רבי יצחק שליט"א, על כל מסירותו הרבה, שממש לא יאומן כי יסופר גודל המלאכה שנטל ע"ע מידי שבוע, ויגע בעשר אצבעותיו בתורה, להרבות תורה וכבוד התורה בישראל, יברך ה' חילו ופועל ידיו ירצה להגדיל תורה ולהאדירה בבריות גופא ונהורא מעליא לאורך ימים ושנים.

לרגל השמחה יבאו בגליון זה דברי רבינו זצ"ל במעלת כתיבת ד"ת והדפסת חידו"ת

הנני דוש"ת באה"ר

ידידו שמעון בהגר"מ ויסברג זצ"ל

בעלי אסופות - גודל מעלת כתיבת חידו"ת והדפסתם

צער שיגעו כביכול לריק, אבל האמת שההולך בדרך ישרה ימצא שם הולכים בדרך ישר, ויש לו לשמוח שכיון לאמת, ואדרבה אם הדברים מחודשים וזה דרך שלא דרך בא איש צריך חקירה ובדיקה שבאמת הדברים נכונים.

לרגעים תבחננו

פעמים שראינו שהיה רבינו זצ"ל חוזר מותש מנסיעה ארוכה, וראה שנשאר כמה רגעים עד שעת הלימוד עם החברותא [שלמד עמו בחדר הספרים בקומה התחתונה], ולמרות שנשאר רק כמה רגעים טרח לעליית הגג, מקום ה'כלי עבודה שלי' (כלשונו), ומתיישב לכתוב עוד כמה שורות בדרך אמונה, [ואמר שמרן החזו"א זצ"ל היה פעם שאסרו עליו הרופאים להתאמץ בלימוד והכתוב כל יום כמה תיבות עד שיצא מזה עוד ס"ק בספרו], וכמו כן פעמים שראה שנשאר כמה רגעים לפני מנחה וטרח לחטוף עוד כמה מכתבים לענות.

נגזר על כל אחד מתי יו"ל ספרו

היה פעם שאחד מספרי רבינו זצ"ל התעכב מאד מלצאת לאור עולם, ואמר לי רבינו זצ"ל, אי אפשר להוציא בכה, כתוב בס"ח שנגזר על כל א' כמה ספרים יוציא, ומתי יצא כל ספר לאור עולם. (ועי' בס"ח ס' תק"ל שנגזר על כל אדם כמה ספרים יעשה יש שנגזר עליו שיעשה ספר א' ויש ב' או ג').

העיקר לזכות בזה הרבים

אמר לי רבינו זצ"ל, הספרים שחברתי היו בעיקר על דברים שחשבת שיהיה מזה תועלת לרבים, וכמו שהאר"י בהקדמת ס' דרך אמונה כי הפוסקים קיצרו מאד בדיני המצות התלויות בארץ כי בחו"ל לא הי' זה נוגע למעשה, והמבקש למצוא הלכה יקשה בעיניו מאד כי אינו יודע היכן יחפש וראיתי בעצמי רוב העמל והטירחא כשחיפשנו איזה דין שאינו פשוט בהלכות אלו עד שמצאנו ולכן עלה בדעתי בעזה"י ללקט את כל הדינים מכל המפרשים ובפרט מספרי מרן החזו"א זצ"ל וסידרתם על סדר הרמב"ם ז"ל וראיתי בזה סייעתא דשמי, ועי' הדרך הוצרך לחבר ספר שונה הלכות כמש"כ שם בהקדמה שע"ז ימצאו הדין בנקל וכן

מעלת כתיבת חידו"ת וזיכוי הרבים

רבינו זצ"ל, היה מעודד כסדר להעלות חידו"ת על הכתב, ובפרט היה מכה על קדקדם של צעירי הצאן, שלא ילזלו בכתיבת הערה או הארה קטנה, והיה אומר אם תכתוב הערה, בהמשך יהיה לך 'חבורה', ואם תתרגל בזה בהמשך תוציא 'קונטרס', ואחרי תקופה תזכה להוציא ספר, ואמר לי, צריך שיהיה מצוי אצלך פנקס ועט לכתוב מיד כל הערה, וקובץ על יד ירבה, ופעם אמר לי, דע לך שרשמתי אצלי כל הערה מאז היותי ילד, והכל נמצא אצלי 'שמור בכספת', אמנם לפני שאני מדפיס אני בודק שוב ושוב, ולא כל דבר ראוי להדפיס, בפרט מה שכתבו בגיל צעיר, אבל צריך לייקר כל הערה, והכלל הוא שאין בתורה דבר שהוא קטן, וכבר כ' ריה"ח בס"ח (ס' תק"ל) כל מי שגילה לו הקב"ה דבר ואינו כותבו ויכול לכותבו הרי הוא גוזל מי שגילה כי לא גילה לו אלא לכתוב, ואמר רבינו זצ"ל שכשכותבים ע"מ להדפיס זה מחייב לעמול ולברר הדברים הדק היטב, וגם יש לו עי"ז ס"ד בזכות הרבים, ועי' בס' מגיד מישרים שהזהירו המלאך הרבה לכתוב חידושי תורה, ובפ' לך לך מביא, שאמר לו שאם יכתוב הדברים בזכות הרבים היה מגלה לו רוים נפלאים, (מספר ראה ישר).

מועיל ללבן הדברים ולזכרם

ואמר לי רבינו זצ"ל, תדע לך שע"י הכתיבה מתבהרים הדברים שלומד, ורואה מה מבין ומה לא, וע"י הכתיבה שמרכז ומצמצם המחשבה במה שלומד, מתחדש לו הרבה חידו"ת, ואמר שמרן החזו"א זצ"ל, היה דרך לימודו שמברר הדברים בעצם הכתיבה ולכן היה כותב כדרכו בחוה"מ, והוסיף רבינו זצ"ל, דע לך שעל ידי כתיבה נחקקים הדברים לאורך שנים וסוגיא שכתבת עליה תזכור לאורך ימים ושנים, ועי' מש"כ רבינו בס' הזכרון (אותיות ז' ח') שהסודר תלמודו ומחדש חידושים לא במהרה משכח.

לשמוח שמוצא דבריו בעוד ספרים

אמר לי רבינו זצ"ל, הרבה פעמים אחרי שטורחים ועמלים בכתיבת חידו"ת, מוצאים שהדברים כבר מפורשים בראשונים או אחרונים, ויש

עורך: יצחק גולדשטוף

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,
יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה-4310

לידע דעת מרן החזו"א בזה, וכמו כן בזקנותו התחיל לסדר בעל רב על סדר קדשים והו"ל דרך חכמה חלק אחד, ואח"כ ראה שת"ח א' כותב כבר חיבור יקר על זה הסדר, ואמר לי, אם כן, זה כבר לא מוטל עלי, וכעת תפקידי לענות לעמלי תורה לזרזם ולעודדם, כמש"כ במכתבו בתחילת ס' דעת נוטה, (ואמר לי שמקוה שהבנים ישלימו אחריו את הספר).

תפקידי להרביץ תורה בכתב

היה הרבה פעמים שהציעו לרבינו זצ"ל, להרביץ תורה בישיבות וכוללים חשובים, ורבינו זצ"ל השתמט באומרו, אבא זצ"ל מרן הקה"י זצ"ל אמר לי שתפקידי בעולם הוא להרביץ תורה בכתב ע"י הספרים, וכמו כן מסר עצמו להרבות תורה בענייני רבבות תשובות ומו"מ עם גדולי ת"ח ומחברי ספרים, לפשוט ספיקותיהם ולזרזם לחבר ספרים, ולא נמנע מלענות לילדי תשב"ר ששאלו פשוט ברש"י עה"ת, ואמר לי פעם, אני מצידי הייתי עונה בשמחה מבקר ועד ערב על מכתבים בלימוד, רק שיש כאלו שסתם מבלבלים את השכל בשאלות של הבלי עוה"ה, כגון איזה צבע לצבוע הבית... וכיו"ב, ולמעשה היה טורח שעות ע"ג שעות לענות במסירות בד"ת ודע"ת צרופה, [ופעמים שראיתי שטורח בחיפוש אחר חיפוש יותר משעה לענות מכתב תשובה קצר].

לא לחשוש מזלזול על הספר ומחברו

רבינו זצ"ל היה מעודד ת"ח שלא יפחדו ממה שיש המשגיגים בחריפות על הספר או מזלזלים בדבריו, ואמר לבנו שחשש מכיו"ב, דע לך אם תחשוש מזה לעולם לא תוציא ספר, ואחרי שבררו הדברים לפי יכולתו, [ורבינו גם הביא לכמה ת"ח גדולים לעבור על הספרים קודם בפרט במה שנוגע להלכה, כמו למרן הגרא"ל שטינמן זצ"ל ויבלחט"א מרן הגר"ד לנדו שליט"א ע"י בהקדמת שונה הלכות], לא צריך לחשוש מטעויות, ומצינו בחז"ל בכ"ד דברים שאמרת טעות הם ביד, והראה שגם הב"י (ח"מ ס' ק"צ) מביא רעק"א (שם) שנעלם ממנו גמרא מפורשת בקידושין (י"ג א'), ותמיד אפשר לתקן במהדו"ב.

שמחתו הגדולה בהערות על הספר

רבינו זצ"ל היה שמח מאד בהערות על ספריו, ואמר בשם אביו הקה"י אם שולחים הערות סימן שלומדים בספרים, ומאד שמח שכתבתי הערות על מש"כ בעניני חגבים וא"ל אתה השני שכותב לי הערות ע"ז, וכמה שתכתוב ע"ז אשמח לעיין בזה ולענות, והיה ת"ח חריף שהיה משיג בגאון ע"ד רבינו זצ"ל, ולמרות שכתב בצורה חריפה היה רבנו שמח ומשתעשע עמו, ואף הודה לו שמעייין בספרו, וטרח אף לבא לביתו ללבן עמו הדברים, וע"י באגרות וכתבים דרך אמונה (רי"ג ר"ח) כמה אגרות בזה, [ופעם אחת א"ל שהרמב"ן כותב בהקדמת ס' המלחמות שחכמת התורה אינה כחכמת התשבורת שרק א' צודק והשני טועה, רק בתורה יתכן שאלו ואלו דא"ח, ואמר שהמשיג הנ"ל תמיד מוצא את הצד השני], ופ"א אחרי שעבר על השגות על ספרו אמר שגם הרמב"ם היו בזמנו הרבה שהשיגו על ספרו וכתב במכתב שכ"ז בחייו אבל אחרי פטירתו יעריכו את חשיבות ספרו כנדפס באגרות הרמב"ם (עמודים ש"א ש"ב) ואמר גם אני מקבל מכל העולם הערות על הספרים ב"ה, אבל אחרי מאה ועשרים יעריכו העולם כמה העשרתי את כלל ישראל, (תא שמע חט"ז עמודים י' צ"ג)

שיחו בי יושבי שער

כתב רבינו זצ"ל, במכתב על הערות על ספרו, אני מחזיק טובה לכת"ר שמעייין בספרי שיחו בי יושבי שער ומיני ומיניה יתקלס עלאה, (אגרות וכתבים דרך אמונה ס' ר"ג), אחדשה"ט יקרת קונטרסו הגיעני מגילה עפה מלאה על כל גדותיה מנופך ספיר ויהלום הערות והארות יקרת בהלכות עירובין בענינים עמוקים ובתוכו הרבה הערות על מש"כ בהלכות מזוזה ומחזקנא לי' מלא חפנאי טיבותא על אשר שם לבו לעיין בדברי אשר ע"ז מתפלל כל מחבר שיחו בי יושבי שער ומיני ומיני תסתיים שמעתתא השי"ת יזכה להפיץ חידושי ג"כ, (שם ס' ר"ז), למדתי את ההערות בעיני והנני מכיר טובה שהואיל לעיין בספרי שזו תפלת כל מחבר שהספר יבא לידי ת"ח שיעיניו בו, (שם ס' ר"ח).

תפילה על ספריו

רבינו זצ"ל היה מתפלל אחרי שמו"ע תדיר על ספריו, ושיזכה להו"ל בלא טעויות, ויזכה לחבר עוד חיבורים, וראיתי מידי תקופה שמכין לעצמו נוסח איך להתפלל על כל פרט קטן כגדול, וראה דוגמא בס' אלא ד"א של הלכה (עמוד נ"ד) מהעתק כת"י רבינו שהכין לעצמו לתפילה אחרי שמו"ע, שכתב שם בזה"ל: ויהר"מ שאזכה להדפיס דרך אמונה ח"ה וספר שערי אמונה וטעמא דקרא החדש ושאזכה לחבר ולהדפיס עוד הרבה ספרים ושיהי' נח"ר להקב"ה ושלא אענה ושלא אכתוב דבר שלא כרצונך ושיצאו כל הטעויות והשגיאות.

ספרים שחיבר בילדותו

רבנו זצ"ל מקטנותו יצא לבגר, וגדל בבית אביו מרן הקה"י זצ"ל ודודו מרן החזו"א זצ"ל, וראה חיבת הקדש איך שערכו ספרים ושדדו מערכות של חידו"ת, וירא כי טוב ואת הארץ כי נעמה, וילך בדרכיהם, וכתב מחברת ב'הלכות סוכה' שכלל בתוכה 'דברים פשוטים' ששאל את דודו מרן החזו"א זצ"ל, ובא עם המחברת למרן החזו"א לבקש הסכמה, וכתב לו החזו"א כתב יפה מאד, ועוד כתב רבינו בילדותו חיבור וקרא לו 'שיח השדה', וכשראה זאת מרן החזו"א זצ"ל, אמר ע"ז המשך הפסוק 'טרם יצמח', עוד סיפר רבינו בילדותי כתבתי מחברת חידו"ת וקראתי את שמה 'קדש קדשים' ואבי מרן הקה"י זצ"ל ראה את זה וגער בי מדוע קראתי למחברת בשם זה, שאינו מן הראוי לקרוא שם זה, והפך את אות ד' לאות ר' כך שנקרא 'קדש קדשים', עוד אמר רבנו זצ"ל שכתב בילדותו מחברת ובה ליקוט שמות התנאים והאמוראים.

הגעתי לחצי הרשימה

ואמר רבנו זצ"ל, שמילדותו נתן בליבו לחבר ספרים לזכוי הרבים בעינים שלא חיברו חיבורים והענינים לא ברורים כ"כ, כמו עניני זרעים וטהרות, עגלה ערופה וחגבים קידוה"ח וכיו"ב, ובזקנותו אמר שכבר עומד בחצי הרשימה, ורואה שלא יספיק הכל, ועודד אחרים מנכדיו או תלמידיו שיכתבו על ענינים שחשב לחבר ספר כמו עניני גילוי וזוגות, ועניני אדני השדה וכיו"ב, וא' מהדברים שהתחיל לערוך רשימה [בסוף הסיפור שלו] הוא בענין דברים הצריכים עמידה או ישיבה שלא נאספו כראוי לפונדק אחד [ורשם רבנו נ"ג דברים, ונדפס תצלום כת"י זה בס' 'אלא ד' אמות של הלכה' עמוד ס"ב וכן בספר 'הספרים' עמוד שכ"ד, ומקצת מהדברים הביא רבנו בארחות יושר תפילה אותיות י' ל"ד], ונו"נ בעינים אלו עם רבנו בס' 'דולה ומשקה' [עמודים תכ"א תכ"ז].

לא יודעים בזכות מה חיים

רבינו זצ"ל מלבד מה שיגע על שנותיו בהוצאת ספריו הגדולים בכל חלקי התורה, ובפרט בשנה מעוברת שהיה לו חודש נוסף על סדריו הקבועים שבד"כ היה יותר פנוי לסדר עוד ספר, היה טורח לענות על מכתבים ששלחו לו מכל קצוי תבל, וגם בזקנותו, היה עונה בכל יום קרוב למאה מכתבים, כשיש בהם כאלו ששאלו בעשרה מקצועות חמורים במכתב אחד, וכן היה טורח לענות בע"פ, והיה עליו לנדד שינה מעיניו להשלים סדרי חובותיו המרובים, והיה חוזר ואומר בשם אביו הקה"י זצ"ל, מי יודע בזכות מה חיים, כי לפעמים כבר נגמר ימים שנקצבו לאדם וחי בזכות הרבים, ואמר לי שבאמת יש לו הכרת הטוב להרבה ת"ח ששלחו לו מכתבי הערות נכונות על ספריו, ועמלו במה שכתב, וגם אמר שבזכות השאלות בכל חלקי התורה זוכה לחזור וללבן כל חלקי התורה, ולזרז הרבה ת"ח לחבר ספרים, ורבנו מרן הגרא"ל שטינמן זצ"ל אמר לי מגיעים אלי כל יום ת"ח צעירים עם חיבורים גדולים שעמלו בהם, ואני רואה בהקדמה שכותבים שזה בזכות רבנו זצ"ל שעודדם לכתוב וענה להם על ספיקותיהם, ואין סוף לזיכוי הרבים שיש בזה לרבינו זצ"ל.

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310

סיכום

השבוע לפני שתיים עשרה שנה בפרשת תרומה החל לצאת לראשונה הגליון "דברי שי"ח" וב"ה זכינו במשך השנים להביא בפני לומדי התורה מתורתו של מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל סייעתא דשמיא גדולה מלווה אותנו במשך כל השנים למצוא ולהגיש בפני הלומדים את המיטב והמיוחד שבדברי תורתו של רבנו הכהן הטוב גדולה לכל אותם אלו שאיני יכול לפרוטם כי רבים הם הטורחים מדי שבוע כבר שנים רבות בארץ ובגולה להדפיס ולהפיץ את הגליון לרבות הצמאים לתורתו של רבנו, כל תקופה זה גם זמן לסיכום וחשבון הלהן נביא בפניכם את היצירות אותם זכינו להוציא לאור במשך השנים בנוסף להוצאת הגליון מדי שבוע

נשא תפילה שנזכה הלאה להמשיך ולהביא מדי שבוע מדברי התורה הרבים הפזורים והנלקטים מספרים ותלמידים רבים

בברכה מרובה ובהודאה גדולה יצחק גולדשטון

תפילת הדרך

סדר תפילת הדרך עם הנהגות רבינו הודפס לקראת ימי בין הזמנים לרבים הנמצאים בדרכים בימים אלו

ספירת העומר

לוח ספירת העומר במהדורת כיס למען יקל על הספירה מתוך הכתוב כיאה למצוה דאורייתא

פרשת המן

סדר פרשת המן נשלח למנויים הרבים מדי שנה בפרשת בשלח בתוספת עניני פרנסה והשתדלות מרבינו

תפילת השל"ה

סדר תפילת השל"ה נשלח למנויים מידי ערב ר"ח סיון וכן זכינו להיות שליחים ולהעביר מידי ערב ר"ח סיון אלפי שמות לברכה ולנחת מהאצאים

400 ספרים

רשימה מיוחדת שהתפרסמה לראשונה במלאת גליון 4000 ובה הובאו רשימות הספרים שחיבר רבינו, שחברו תלמידי מתשובותיו וכן תלמידי שהוציאו לאור מדברי תורתו ועוד

יסורין של אהבה שאין בהם ביטול תורה

יומן רשימות מיוחד ומפורט מתקופתו האחרונה של רבינו שהתנסה ביסורין נוראים

לקט הנהגות

יצא לאור במהדורה חדשה חודש אב תשע"ה במלאת ל' שנים להסתלקותו של אביו של רבינו מרן בעל הקהילות יעקב זצוק"ל

ספר חסד לאלפים

עניני ברכת כהנים כוונתה וסגולתה הספר שרבינו גילה לאחר שלא היה ידוע, יצא לאור במהדורה הראשונה לפני מאה שנה ע"י המחבר רבי אליהו פנחס הכהן מריינא זיע"א וזכינו בשנת תשע"ט להאדירו ולהדפיסו במהדורה חדשה, יצא עד היום בכמה מהדורות ע"י ובאלפי עותקים, בימים אלו שוקדים אנו להוציא שוב במהדורה נוספת עם תוספות רבות

ספר דברי שי"ח חלק א'

יצא לאור בשנת תשפ"ג לקראת יום היארצייט הראשון לרבנו מעל אלף עמודים מסודרים בענינים שונים מתוך מה שהובא במשל מעל עשור שנים בגליון השבועי וב"ה כבר יצא במהדורה שניה לאחר שהמהדורה הראשונה אזלה במהירות

ספר דברי שי"ח חלק ב'

בקרב ממש עומד לראות אור הכרך השני מסדרת הספרים דברי שי"ח חלק מועדים בו יובאו עניינים על כל מועדי השנה זוהי ההזדמנות להכיר טובה ולהיות שותפים בהדפסת כרך חשוב זה לקראת יום היארצייט השני להסתלקותו של רבינו זצוק"ל

דברי שי"ח במשנתו של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

קונטרס זה יצא לאור בחודש תמוז תשע"ג במלאת שנה להסתלקותו של חמי של רבינו מרן פוסק הדור הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

דברי שי"ח ברית מילה

יצא לאור לרגל הולדת בני נ"י בחודש כסלו תשע"ד ובנו הבאנו מענייני ברית מילה ממרן ורבנן מרן הגרי"ל שטיינמן ורבינו הרג"ח קנייבסקי זצוק"ל

דברי שי"ח חנוכה

"ל בחנוכה תשע"ד הוקדש לזכות חתונת בן ידידנו הגר"י אפשטיין משמשו בקדש לרבינו עשרות בשנים

דברי שי"ח חזון איש

יצא לאור בחודש חשוון תשע"ד במלאת ששים שנה להסתלקותו

דברי שי"ח פורים ומגילת אסתר

"ל בחודש אדר תשע"ה מחולק לשני חלקים חלק א' ענייני חדש אדר ופורים חלק ב' ביאורים על מגילת אסתר

חג הסוכות

יצא לאור לקראת חג הסוכות תשע"ד לרגל מלאת שתיים להסתלקות הרבנית הצדקנית אשת חבר ע"ה מעמד נורא היה בערב חג הסוכות כשהגשנו את החוברת לרבינו ולאחר שעיין בדברים והגיע לעמודים בהם נכתב דברי זכרון על רעייתו הרבנית ע"ה הזיל דמעות

סדר הושענות

במהדורה מיוחדת שתהיה נוחה להחזיק בזמן ההקפות בחול המועד סוכות שיכלו להחזיק ד' מינים בשני הידים סדר זה מודפס לבקשת גבאים רבים מידי שנה באלפי עותקים

בדיקת חמץ

סדר בדיקות חמץ ובו סדר הבדיקה ובו הנהגות והוראות רבינו בבדיקות חמץ וכן הובא נוסח תפילה מסידור בית יעקב להיעבץ"כפי שנהג רבינו לומר

כפרות

סדר הכפרות והנהגות רבינו בעשיית הכפרות

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש לחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה-4310

שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלַת הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת - לַשְּׁבוּעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזָה"י

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון רבי יוסף ישראל ישראלון זצ"ל (י' שבט תשס"ט)

נשלח לעמוד על קנקנו

בהיות רבינו אברך צעיר בשנים הראשונות לנישואיו עלתה הצעת השידוך לגיטתו, אחות הרבנית בת שבע ע"ה עם הבחור המופלג יוסף ישראל ישראלון שלמד אז בישיבת פונביז' ושמו הלך לפניו כאחד מטובי הבחורים. אבי הנערה, מרן הרב אלישיב שהתגורר בירושלים, ביקש מחתנו הצעיר שיאיל לתהות על קנקנו של הבחור אם הוא בן תורה תלמיד חכם, ואם הוא סבור שהוא ראוי והגון לבוא עם בתו לשידוך.

רבינו חך בדעתו כיצד לנהוג. מחד הוא לא רצה לערוך מבחן לבחור, שמא יתבייש ויכלם, אך מאידך היה מוכרח לדעת את רמתו התורנית ולעמוד מקרוב על ידיעותיו בתורה. הוא הגה איפה רעיון נפלא ופשוט: בתקופה היא התגורר רבינו בדירה משותפת עם הגאון רבי פנחס שריבר זצ"ל, שהיה אז אברך צעיר אחר נישואיו, ולמד בבחורתו בישיבת פונביז' ואף המשיך שם אחרי נישואיו. הוא ביקש מרבי פנחס שימצא אמתלא לקרוא לבחור לביתו בשעת ערב, לשוחח איתו. וכך עשה רבי פנחס.

הערב הגיע, והבחור יוסף ישראלון הגיע לביתו של רבי פנחס, והשנים החלו משוחחים בדברי תורה. והנה לפתע דפיקות בדלת. השכן - רבינו - נכנס בהפתעה כשבידו גמרא גדולה בידו, והחל להרצות קושיא על דברי רש"י בסוגיא, וכאשר סיים פנה אל הבחור ושאל אם נראה לו יישוב נאה לדברים.

הבחור עיין בדברים, ותיכף עלה בדעתו תירוץ, אותו השמיע בפני רבינו, שנהנה מאוד מהישרות שבדברים. כאשר סיים את דבריו, הציע המאחר שרבינו יתעכב לשבת, וישמע עוד דברי תורה מהבחור.

רבינו שאל אותו את הבחור אם יכול לומר בפניו את ה'חבורה' האחרונה בסוגיא שמסר בפני חבריו בישיבה. רבי יוסף נאות לכך ואכן הוא הירצה את הדברים בטוב טעם ודעת.

מה שרבי יוסף לא ידע אז - שמעבר לדלת עמדה הנערה שעתידה להיות לו לעזר, מציצה מן החרקים, וממתמוגגת מקול התורה, והשידוך כמובן קם והיה!

בשמחת הנישואין של רבי יוסף ישראלון, לצד החתן נראה חמיו מרן הרב אלישיב עזרה בגופו לזוג הצעיר

שמחת הנישואין של רבי יוסף עם 'בחלט'א הרבנית שרה שתיח' נערכה במקום מגוריה בעיר ירושלים, אך לאחר החתונה הגיעו לדירתם בבני ברק, ובבוקר שלמחרת הנישואין, הגיע רבינו אל ביתם והציע בפשטות ללוות את החתן לתפילה כדי שלא ילך יחידי.

גם לאחר כמה חודשים כאשר נודע לרבינו שגיסו ר' יוסף עובר להתגורר בדירה אחרת, טרח ובא לסייע בהעברת החפצים מן הבית אל הסוס והעגלה ששכרו לצורך מעבר הדירה.

קראו בשמו השני

רבי יוסף ישראל ישראלון היה נקרא בפי כל מכריו בעיקר בשם 'יוסף', וכשעלה הצעת השידוך שלו עם בת הרב אלישיב, שגם הוא נקרא 'יוסף', הוחלט שמעתה יקראו לבחור הצעיר בשמו השני 'ישראל'. ואכן במשפחת אלישיב הקפידו על כך כל חייו לקרוא לו בשם זה, וגם רבינו היה קוראו ר' ישראל.

רבי יוסף ישראל ישראלון זצ"ל

עונג שבת

כאשר נישאה הרבנית ע"ה אשת רבינו היא היתה בודדה מאין שום קרוב מצד משפחתה, ובשנים שאחרי כן כאשר אחותה הרבנית ישראלון תחי' נישאה ובאה לגור בבני ברק, היה בין שני המשפחות יחס חם וקרוב מאוד.

במשך מספר שנים, היו רבינו והרבנית הולכים בשבת עם הילדים בגמר סעודת הלילה, בכל ליל שבת, לבקר את הדודים ר' יוסף ישראלון ורעייתו. ילדי משפחת ישראלון עוד זוכרים, שהביקורים האלו היו רגועים במיוחד, ורבינו לא היה נחפז לאף מקום, כי כידוע היה מקפיד מאוד שלא לקרוא לאור הנר מבלי שיהיה לו 'שומר' שלא

1. יש להעיר, שרבינו היה מוסר בשם מרן החזון איש, כי חתן אינו צריך 'שמירה' בדרכו לתפילה או לשאר מצוות, וכנראה נהג כן כדי לתת הרגשה טובה לחתן צעיר, שהגיע בלא הורים וכמעט בודד מכל משפחתו, ולהראות לו שמכבדו. ואכן בניו של רבי יוסף ציינו שאביהם היה מוזכר לשבח את עובדא זו בשנות חייו, הנהגה זו חיממה את ליבו.

שני הגיסים הגדולים היו מרבים לשוחח ביניהם, ולפעמים אף היו יוצאים לשוחח יחד ברחוב העיר.

מעניין לציין שר' יוסף ורעייתו הרבנית שתבדלחט"א היו השדכנים לבתו הגדולה של רבינו, עם בן שכנם, הגאון רבי שרגא שטינמן שליט"א, בן מרן הגרא"ל, שהתגורר באותו הבנין.

רבינו וגיסו רבי יוסף ישראל ישראלון

סגר את הדלת

בשנים המאוחרות רבינו ורעייתו הפסיקו לבקר בלילות שבת את הגיס ר' יוסף, אך לעיתים שונות היה רבינו מוזמן לביתם. בעיקר כאשר היה משמש כסנדק בשבת, והיה עובר דרך ביתם, היה עולה למנוחה של כמה רגעים. רבי יוסף עצמו, מיעט מאוד להטריח את רבינו ולבקרו, אבל כאשר היה בא, התקבל בחביבות.

כמו כן בחול המועד פסח וסוכות היה מקפיד רבי יוסף ותבדלחטו"א רעייתו הרבנית תחי' להגיע לביקור חג אצל רבינו והרבנית ע"ה. כידוע, בימי חול המועד דלתו של רבינו היתה פתוחה, והיה מקבל את המשחרים לפתחו מבוקר ועד ערב, ורבים היו צובאים על דלתותיו, וכאשר היה רואה את רבי יוסף היה קם ממקומו, סוגר את הדלת ומתיישב לשוחח איתו ביחידות.

חוברות ה'בר בי רב'

רבי יוסף זצ"ל הגה וזים בעיר רחובות את רעיון 'בר בי רב דחד יומא' דהיינו לקבוע יום בשנה שיקדש כולו לשיעורי תורה, ובכך יוכלו גם אלו שאינם זמנים פנוי לקבוע עיתים לתורה, להתקרב לתורת ה' ולשתות ממעיין החיים. הוא דאג להביא דרשנים בעלי שם, ורבנים בקומת שיעור גבוהה, ולפרסם את דבר קיומו של ה'בר בי רב' כמה שיותר, ואכן מידי שנה היה בית המדרש מלא מפה אל פה ורבים רבים התחזקו והשתנו אודות ליום רוחני זה.

רוב הלימוד באותו יום התבסס על פי חוברת שחיבר ר' יוסף, כאשר בכל שנה הוא בוחר בנושא הלכתי אקטואלי אחר. פעם זה היה בנושא התפילה, ופעם 'ברכות', 'שבת', 'בית הכנסת', מועדי השנה, 'שכנים' וכן הלאה. יש לציין שהחוברת רובה היתה בנויה על פסקי הלכה מחמיו מרן הגר"ש אלישיב, ואת ימי בין הזמנים של חודש אב שקדם ל'בר בי רב' היה רבי יוסף מקדיש לכתובת החוברת, והיה מרבה אז לשוחח וללבוש עם הרב אלישיב הלכה אחריו הלכה עד שהכל יהיה מחוור.

רבינו היה מחשיב מאוד את החיבורים האלה, והיה קובע להם מקום מיוחד בארון הספרים. בספרו דרך אמונה על הלכות שמיטה מביא פעמים רבות פסקי הלכות מהרב אלישיב מהחיבור 'תודעת השמיטה' שחיבר רבי יוסף (ראה ציון ההלכה פ"א אות טו ועוד).

תמונה לא מוכרת

רבי יוסף ישראלון מוסר שיעור בפני קהל גדול

שהגיע ליום העיון שייסד "בר בי רב דחד יומא" בעיר רחובות

ברכת יישר כוח לבנו הגאון רבי דוב שליט"א, וחתנו - נכדו הגאון רבי יעקב אפשטיין שליט"א על סיועם בהכנת המאמר

לזכרו של השקדן העצום שנסתלק השבוע

הגאון רבי אהרן יהושע צוקר זצ"ל (כ"ט שבט תשפ"ד)

סיפר בן רבינו הגאון רבי יצחק שאול שליט"א (שזכה להארת פנים מיוחדת מהגאון זצ"ל והיו משתעשעים רבות יחדיו) שרבי אהרן יהושע זצ"ל היה מגיע בקביעות להתפלל עם רבינו ביו"ט של שבועות, ושבת חול המועד פסח וסוכות וכן בשושן פורים, כי רצה לשמוע את המגילות כפי שהם כתובות בבית הכנסת 'לדרמן', ופעמים רבות היה משוחח עם רבינו, ורבינו היה מאריך עמו בשיחה.

ואחרי אחד הפעמים כשיצא מעם רבינו, התבטא אודותיו לבנו 'היה כאן תלמיד חכם גדול מיישיבת פונביז', הוא קרוב משפחה של רבי אהרן ליב שטינמן, וכשעלה ארצה אף היה יושן אצלו'.

הגאון רבי אהרן יהושע צוקר זצוק"ל

